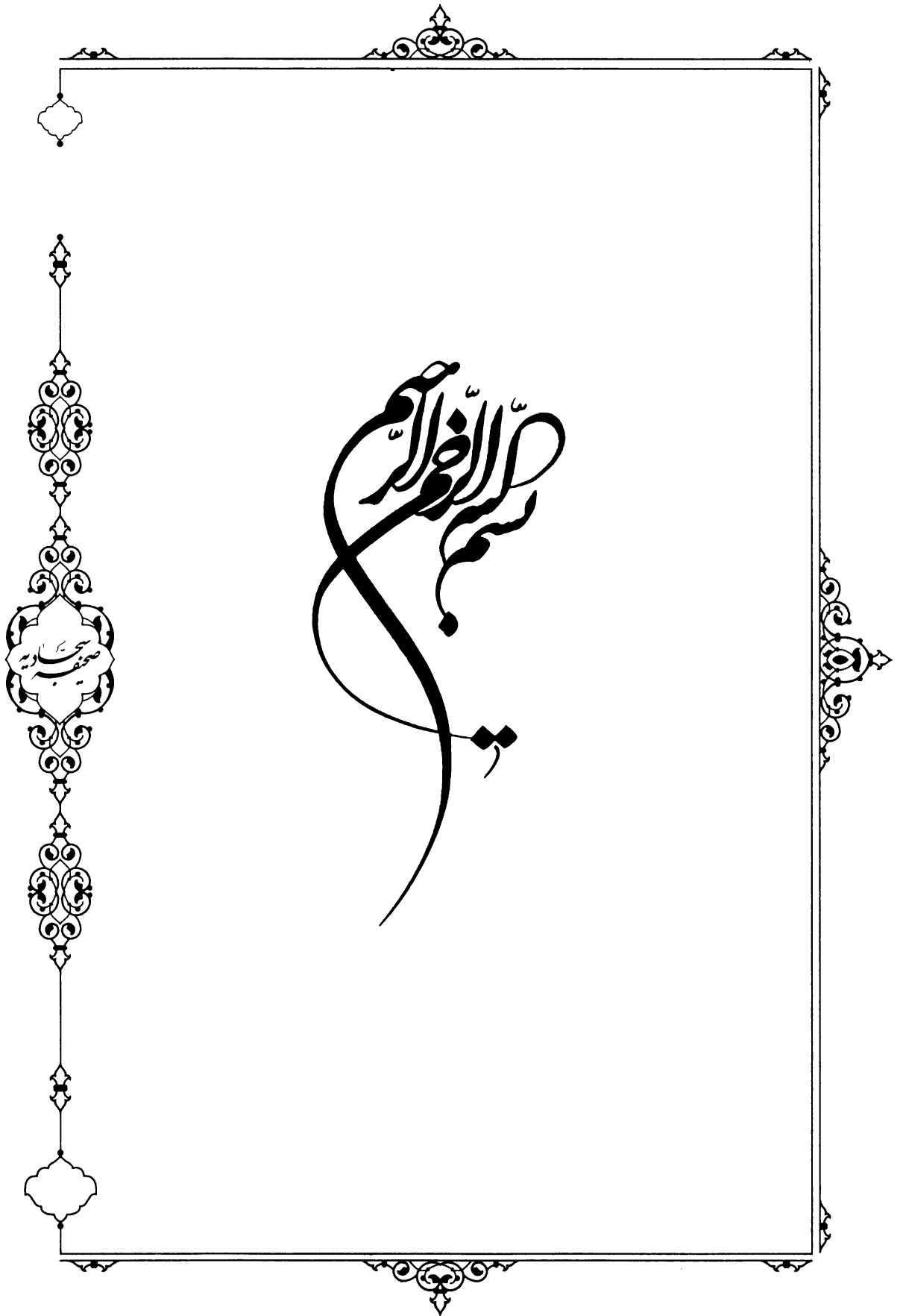

الامام علي ابن الحسين (ع)

ترجمه استاد مهدی الهی قمشهای

امام
زین العابدین علیہ السلام

تن کامل

صحیفہ کبیرہ

ترجمہ: استاد الہی قمشہ امیؑ

صحیفه کامله سجادیّه

ترجمه: استاد الهی قمشه‌ای (ره)
ویراستار: حجة الاسلام جلیل حبیبی
ناشر: مؤسسه انتشارات دارالعلم
حروفچینی: سجّاد، ۰۶۲۰ ۱۵۱ ۱۱۲۰۹۱۲
نوبت چاپ: سوم ۱۳۸۷
چاپ: قدس
شمارگان: ۵۰۰۰ جلد

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

شابک: ۹۶۴-۹۹۷۲-۱۱-۰۰ ISBN : 964-9972-11-0

◀ دفتر مرکزی ▶

قم، خیابان ارم، مقابل کوچه ۲۰، پلاک ۳۵۷، تلفن ۹- ۷۷۴۴۲۹۸ / فاکس ۷۷۴۱۷۹۸
تلفن انبار ۲۹۱۰۱۷۷

◀ دفتر تهران ▶

خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان تجاری ناشران، طبقه همکف، پلاک ۱۸/۱۶
تلفن: ۶۶۹۵۵۴۰۵

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

فهرست دعاها

۱۳ ..... چگونه پیدایش صحیفه سجادیّه

① التَّحْمِيدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ

۳۲ ..... دعای حضرت در ستایش خدای عزوجل

② الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

۳۹ ..... دعای حضرت بر محمد و آل محمد علیهم السلام

③ الصَّلَاةُ عَلَى حَمَلَةِ الْعَرْشِ

۴۲ ..... دعای حضرت بر حاملان عرش

④ الصَّلَاةُ عَلَى مُصَدِّقِي الرُّسُلِ

۴۷ ..... دعای حضرت بر آنان که به پیامبران ایمان آورده‌اند

⑤ دُعَاؤُهُ لِنَفْسِهِ وَخَاصَّتِهِ

۵۱ ..... دعای حضرت برای خود و نزدیکانش

⑥ دُعَاؤُهُ عِنْدَ الصَّبَاحِ وَالْمَسَاءِ

۵۵ ..... دعای حضرت هنگام صبح و شام

⑦ دُعَاؤُهُ فِي الْمُهَيَّمَاتِ

۶۱ ..... دعای حضرت هنگام مهمات و رنج

⑧ دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِعَاذَةِ

۶۴ ..... دعای حضرت در پناه بردن به خداوند

- ٩) دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِثْنَاءِ ..... دعای حضرت در شوق به آمرزش ٦٧
- ١٠) دُعَاؤُهُ فِي اللَّجَأِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ..... دعای حضرت در پناه بردن به خداوند ٦٩
- ١١) دُعَاؤُهُ بِخَوَاتِمِ الْخَيْرِ ..... دعای حضرت در عاقبت به خیری ٧١
- ١٢) دُعَاؤُهُ فِي الْإِعْتِرَافِ ..... دعای حضرت در اقرار به گناه ٧٣
- ١٣) دُعَاؤُهُ فِي طَلَبِ الْحَوَائِجِ ..... دعای حضرت در طلب حاجت‌ها ٧٨
- ١٤) دُعَاؤُهُ فِي الضَّلَامَاتِ ..... دعای حضرت در دادخواهی از ستمگران ٨٢
- ١٥) دُعَاؤُهُ عِنْدَ الْمَرَضِ ..... دعای حضرت به هنگام بیماری ٨٦
- ١٦) دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِغَاثَةِ ..... دعای حضرت در طلب بخشش و آمرزش گناهان ٨٩
- ١٧) دُعَاؤُهُ عَلَى الشَّيْطَانِ ..... دعای حضرت چون نام شیطان برده می‌شد ٩٧
- ١٨) دُعَاؤُهُ فِي الْمَحْذُورَاتِ ..... دعای حضرت در دفع بلاها و سختی‌ها ١٠١
- ١٩) دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِسْقَاءِ ..... دعای حضرت هنگام طلب باران ١٠٢
- ٢٠) دُعَاؤُهُ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ..... دعای حضرت در مکارم اخلاق ١٠٤

۲۱) دُعَاؤُهُ إِذَا أَخْرَجَهُ أَمْرٌ

۱۱۵ ..... دعای حضرت به وقت رویدادهای اندوه آور

۲۲) دُعَاؤُهُ عِنْدَ الشِّدَّةِ

۱۲۰ ..... دعای حضرت در سختی و گرفتاری

۲۳) دُعَاؤُهُ بِالْعَافِيَةِ

۱۲۶ ..... دعای حضرت برای تندرستی

۲۴) دُعَاؤُهُ لِأَبَوَيْهِ

۱۳۰ ..... دعای حضرت برای پدر و مادر

۲۵) دُعَاؤُهُ لِوَلَدِهِ

۱۳۵ ..... دعای حضرت برای فرزندانش

۲۶) دُعَاؤُهُ لِجِيرَانِهِ وَ أَوْلِيَانِهِ

۱۴۰ ..... دعای حضرت برای همسایگان و دوستانش

۲۷) دُعَاؤُهُ لِأَهْلِ النَّعْوَرِ

۱۴۲ ..... دعای حضرت برای مرزداران

۲۸) دُعَاؤُهُ فِي التَّقْرِعِ

۱۵۰ ..... دعای حضرت در ترس از خدا

۲۹) دُعَاؤُهُ إِذَا قَتَرَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ

۱۵۲ ..... دعای حضرت به هنگام تنگی رزق

۳۰) دُعَاؤُهُ فِي الْمَعُونَةِ عَلَي قَضَاءِ الدَّيْنِ

۱۵۴ ..... دعای حضرت برای ادای وام

۳۱) دُعَاؤُهُ بِالتَّوْبَةِ

۱۵۶ ..... دعای حضرت در توبه و بازگشت

۳۲) دُعَاؤُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ

۱۶۵ ..... دعای حضرت در نماز شب

۳۳) دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِخَارَةِ

۱۷۴ ..... دعای حضرت در طلب خیر و نیکی

۳۴) دُعَاؤُهُ إِذَا ابْتُلِيَ

۱۷۶ ..... دعای حضرت در رضا به هنگام گرفتاری

۳۵) دُعَاؤُهُ فِي الرِّضَا بِالْقَضَاءِ

۱۷۸ ..... دعای حضرت در رضای قضای الهی

۳۶) دُعَاؤُهُ عِنْدَ سَمَاعِ الرَّعْدِ

۱۸۰ ..... دعای حضرت به وقت شنیدن رعد

۳۷) دُعَاؤُهُ فِي الشُّكْرِ

۱۸۲ ..... دعای حضرت در شکر

۳۸) دُعَاؤُهُ فِي الْإِعْتِذَارِ

۱۸۷ ..... دعای حضرت در عذر خواهی از خدا

۳۹) دُعَاؤُهُ فِي طَلَبِ الْعَفْوِ

۱۸۹ ..... دعای حضرت در طلب عفو

۴۰) دُعَاؤُهُ عِنْدَ ذِكْرِ الْمَوْتِ

۱۹۴ ..... دعای حضرت به هنگام یاد مرگ

۴۱) دُعَاؤُهُ فِي طَلَبِ السِّتْرِ وَالْوَفَايَةِ

۱۹۶ ..... دعای حضرت در طلب پرده پوشی

۴۲) دُعَاؤُهُ عِنْدَ خْتَمِ الْقُرْآنِ

۱۹۸ ..... دعای حضرت هنگام ختم قرآن

۴۳) دُعَاؤُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهَيْلَالِ

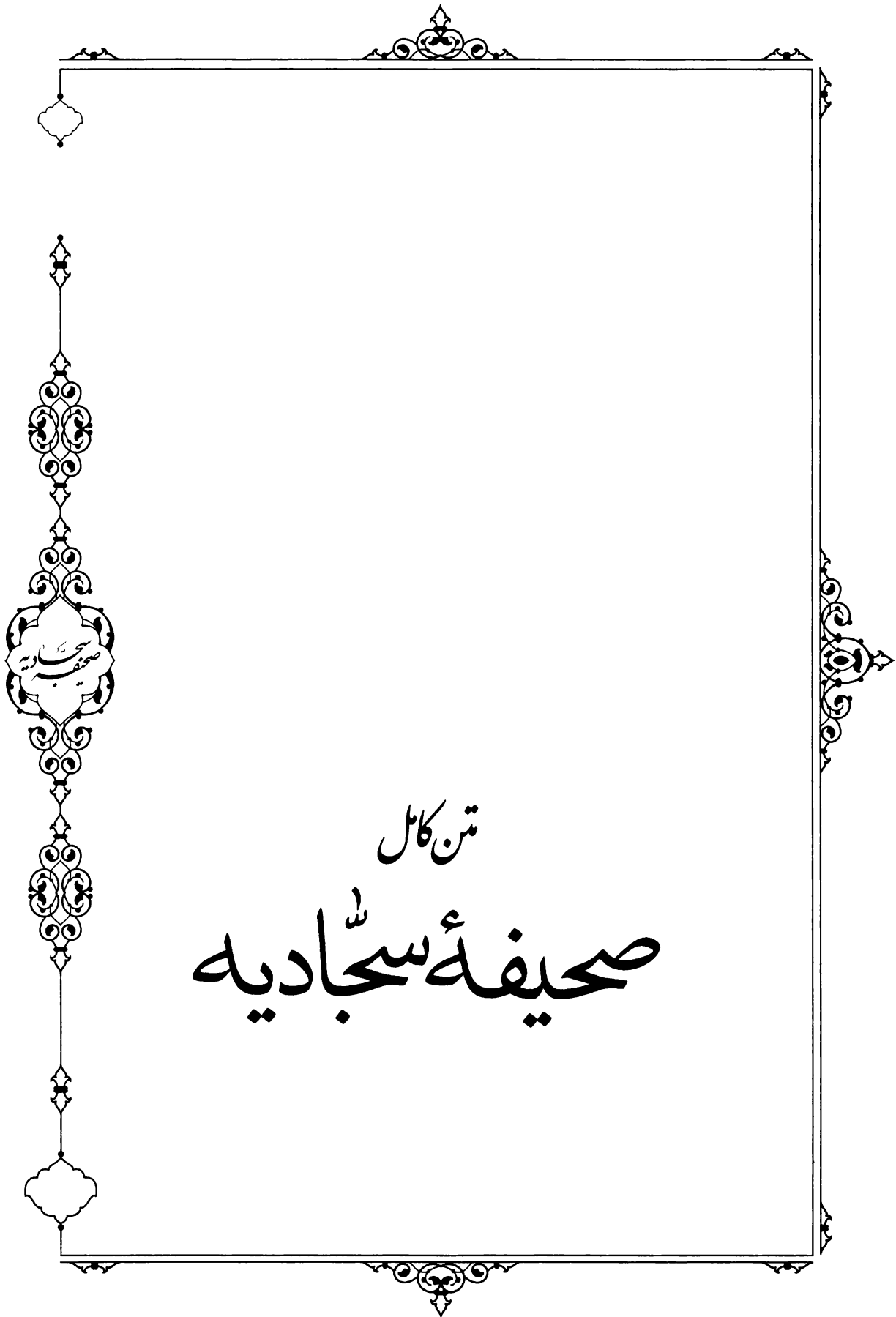
۲۰۷ ..... دعای حضرت در هنگام دیدن ماه نو

۴۴) دُعَاؤُهُ لِذُخُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ

۲۱۰ ..... دعای حضرت به هنگام فرارسیدن ماه رمضان

- ۴۵) دُعَاؤُهُ لِيُذَاعَ شَهْرَ رَمَضَانَ
دعای حضرت به هنگام وداع ماه رمضان ۲۱۷
- ۴۶) دُعَاؤُهُ لِعِيدِ الْفِطْرِ وَالْجُمُعَةِ
دعای حضرت در روز عید فطر و جمعه ۲۳۱
- ۴۷) دُعَاؤُهُ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ
دعای حضرت در روز عرفه ۲۳۶
- ۴۸) دُعَاؤُهُ فِي يَوْمِ الْأَضْحَى وَالْجُمُعَةِ
دعای حضرت در روز عید قربان و جمعه ۲۶۳
- ۴۹) دُعَاؤُهُ فِي دَفْعِ كَيْدِ الْأَعْدَاءِ
دعای حضرت در دفع مکر دشمنان ۲۷۲
- ۵۰) دُعَاؤُهُ فِي الرَّهْبَةِ
دعای حضرت در ترس از حق ۲۷۸
- ۵۱) دُعَاؤُهُ فِي التَّضَرُّعِ وَالِاسْتِكَانَةِ
دعای حضرت در تضرع و زاری به درگاه الهی ۲۸۱
- ۵۲) دُعَاؤُهُ فِي الْإِلْحَاحِ
دعای حضرت در اصرار در طلب ۲۸۶
- ۵۳) دُعَاؤُهُ فِي التَّدَلُّلِ
دعای حضرت در فروتنی ۲۹۰
- ۵۴) دُعَاؤُهُ فِي اسْتِكْشَافِ الْهُمُومِ
دعای حضرت در رفع اندوهها ۲۹۲

تن کال
صحیفہ سجادیہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدای بخشنده مهربان

① حَدَّثَنَا السَّيِّدُ الْأَجَلُّ، نَجْمُ الدِّينِ، بِهَاءِ الشَّرْفِ،

* حدیث کرد برای ما سید اجل، نجم الدین، بهاء الشرف،

أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ ابْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ

ابوالحسن محمد بن الحسن فرزند احمد بن علی، فرزند محمد

بْنِ عُمَرَ بْنِ يَحْيَى الْعَلَوِيِّ الْحُسَيْنِيِّ - رَحِمَهُ اللَّهُ - . ② قَالَ:

بن عمر بن یحیی العلوی الحسینی رحمت خدا بر او باد - * که گفت :

أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ السَّعِيدُ، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ: مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ

خبر داد ما را شیخ سعید ابو عبدالله محمد بن احمد بن

شَهْرِيَارَ، الْخَازِنُ لِخِزَانَةِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ ابْنِ

شهریار خزانه دار آستان مولایمان امیرالمؤمنین علی بن

أَبِي طَالِبٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ مِنْ سَنَةِ سِتِّ

ابی طالب - علیه السلام - در ماه ربیع الاول از سال

عَشْرَةَ وَخَمْسِمِائَةٍ قِرَاءَةً عَلَيْهِ وَأَنَا أَسْمَعُ. ③ قَالَ:

پانصد و شانزده در حالی که صحیفه بر او خوانده می شد و من مستمع آن بودم، * گفت:

سَمِعْتُهَا عَلَى الشَّيْخِ الصَّدُوقِ، أَبِي مَنْصُورٍ: مُحَمَّدِ بْنِ

شنیدم آن را در حالی که او خوانده می‌شد بر شیخ راستگو ابی منصور محمد بن

مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعُكْبَرِيِّ الْمَعْدَلِ - رَحِمَهُ اللَّهُ -

محمد بن احمد بن عبدالعزیز عکبری معدل - رحمت خدا بر او باد -

عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ: مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُطَّلِبِ الشَّيْبَانِيِّ

از ابوالفضل محمد بن عبدالله بن مطلب شیبانی

④ قَالَ: حَدَّثَنَا الشَّرِيفُ، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ

* گفت حدیث کرد ما را شریف ابوعبدالله جعفر بن محمد بن

جَعْفَرِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ

جعفر بن حسن بن جعفر بن حسن بن حسن بن حسن بن

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ - عَلَيْهِمُ السَّلَامُ - ⑤ قَالَ:

امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب علیهم‌السلام، * گفت:

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ خَطَّابِ الزِّيَّاتِ سَنَةَ خَمْسٍ وَسِتِّينَ

حدیث کرد ما را عبدالله بن عمر بن خطاب زیات در سال دویست و شصت و

وَمِائَتَيْنِ ⑥ قَالَ: حَدَّثَنِي خَالِي عَلِيُّ بْنُ النُّعْمَانِ الْأَعْلَمُ

پنج * گفت: حدیث کرد مرا دائی‌ام علی بن نعمان اعلم

⑦ قَالَ: حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ مُتَوَكَّلٍ الثَّقَفِيُّ الْبَلْخِيُّ عَنْ أَبِيهِ

* گفت: حدیث کرد مرا عمیر بن متوکل ثقفی بلخی از پدرش

مُتَوَكَّلِ بْنِ هَارُونَ. ⑧ قَالَ: لَقِيتُ يَحْيَى بْنَ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ

متوکل بن هارون * گفت: یحیی بن زید بن علی

- عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَهُوَ مُتَوَجِّهُ إِلَى خُرَاسَانَ بَعْدَ قَتْلِ أَبِيهِ

- علیه‌السلام - را پس از شهادت پدرش وقتی که به سوی خراسان می‌رفت ملاقات کردم،

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ❶ فَقَالَ لِي: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتَ؟ قُلْتُ: مِنَ الْحَجِّ

به حضرتش سلام نمودم * به من فرمود: از کجا می‌آیی؟ گفتم: از حج،

❷ فَسَأَلَنِي عَنْ أَهْلِهِ وَبَنِي عَمِّهِ بِالْمَدِينَةِ وَأَخْفَى السُّؤَالَ

* پس مرا از حال اهلش و عموزادگان خویش که در مدینه بودند پرسید و در پرسش از حال حضرت

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبْرِهِ وَخَبْرِهِمْ

جعفر بن محمد - علیه‌السلام - خبر گرفت پس از حال آن حضرت و احوال ایشان

وَحَزْنِهِمْ عَلَى أَبِيهِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - ❸ فَقَالَ لِي:

و اندوهشان بر شهادت پدرش زید بن علی - علیه‌السلام - به او خبر دادم * یحیی فرمود:

قَدْ كَانَ عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - أَشَارَ عَلَى أَبِي

عمویم حضرت باقر - علیه‌السلام - پدرم را

بِتَرْكِ الْخُرُوجِ وَعَرَفَهُ إِنَّهُ هُوَ خَرَجَ وَفَارَقَ الْمَدِينَةَ مَا

به ترک خروج و شورش سفارش کرد و به او فهماند که در صورت خروج و

يَكُونُ إِلَيْهِ مَصِيرٌ أَمْرُهُ فَهَلْ لَقِيتَ ابْنَ عَمِّي جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ

جدا شدن از مدینه کارش به کجا خواهد کشید؟ آیا تو پسر عمویم جعفر بن محمد

- عَلَيْهِ السَّلَامُ -؟ قُلْتُ: نَعَمْ. ❹ قَالَ: فَهَلْ سَمِعْتَهُ يَذْكُرُ شَيْئًا

- علیه‌السلام - را ملاقات نمودی؟ گفتم: آری * گفت: آیا درباره من و وضع

مِنْ أَمْرِي؟ قُلْتُ: نَعَمْ. ❺ قَالَ: بِمَ ذَكَرْتَنِي؟ خَبَّرْتَنِي. قُلْتُ:

و کارم شنیدی چیزی بگویدی؟ گفتم: آری. * گفت: به چه صورت از من یاد کردی؟ به من بگو، گفتم:

جَعِلْتُ فِدَاكَ مَا أَحَبُّ أَنْ أَسْتَقْبِلَكَ بِمَا سَمِعْتَهُ مِنْهُ. ❻

فدایت کردم علاقه ندارم آنچه را از آن حضرت شنیده‌ام در برابر تو بیان کنم *

فَقَالَ: أَبِالْمَوْتِ تُخَوِّفُنِي؟! هَاتِ مَا سَمِعْتَهُ. فَقُلْتُ: سَمِعْتُهُ

گفت: آیا مرا از مرگ می‌ترسانی؟ بگو آنچه شنیده‌ای.

در بیان
اسناد صحیفه

يَقُولُ: إِنَّكَ تُقْتَلُ وَتُصَلَّبُ كَمَا قُتِلَ أَبُوكَ وَصَلِبَ. ﴿١٥﴾

گفتم: شنیدم که تو کشته شده و به دار آویخته می‌شوی چنان که پدرت کشته و به دار آویخته شد *

فَتَغَيَّرَ وَجْهَهُ وَقَالَ: «يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ

پس چهره‌اش تغییر کرد و گفت: «خدا هر سرنوشتی را خواهد محو می‌کند و یا ثبت می‌نماید

أُمُّ الْكِتَابِ» يَا مُتَوَكِّلُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ آيَدَ هَذَا الْأَمْرِ بِنَا

و ام‌الکتاب نزد او است» ای متوکل! همانا که حضرت حق این دین را به وجود ما تأیید فرموده

وَجَعَلَ لَنَا الْعِلْمَ وَالسَّيْفَ فَجَمِعَا لَنَا وَخَصَّ بَنُو عَمِّنَا بِالْعِلْمِ

و دانش و اسلحه را به ما مرحمت کرده و هر دو برای ما فراهم گشته و عمو زادگان ما به دانش تنها

وَحَدَهُ. ﴿١٦﴾ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاءَكَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّاسَ إِلَى ابْنِ

اختصاص یافته‌اند * گفتم: قربانت گردم من مردم را مشاهده کردم که به پسر

عَمِّكَ جَعْفَرٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - أَمِيلَ مِنْهُمْ إِلَيْكَ وَإِلَى أَبِيكَ. ﴿١٧﴾

عمویت صادق - علیه‌السلام - مایل‌ترند تا به تو و پدرت *

فَقَالَ: إِنَّ عَمِّي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَابْنَهُ جَعْفَرًا - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ -

گفت: همانا عمویم محمد بن علی و پسرش جعفر - علیهما السلام -

دَعَا النَّاسَ إِلَى الْحَيَاةِ وَنَحْنُ دَعَوْنَا هُمْ إِلَى الْمَوْتِ. ﴿١٨﴾

دعوت کرده‌اند مردم را به زندگی و ما آنان را به مرگ خوانده‌ایم *

فَقُلْتُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ أَهْمُ أَعْلَمُ أَمْ أَنْتُمْ؟ فَاطَّرَقَ إِلَى الْأَرْضِ

گفتم: ای فرزند رسول حق، آیا ایشان داناترند یا شما؟ مدتی دیده به زمین

مَلِيًّا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ: كُلُّنَا لَهُ عِلْمٌ غَيْرَ أَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ كُلَّ

دوخت، سپس سر برداشت و گفت: هر یک از ما از دانش بهره‌ای داریم جز آن که ایشان هر چه را

مَا نَعْلَمُ، وَلَا نَعْلَمُ كُلَّ مَا يَعْلَمُونَ. ﴿١٩﴾ ثُمَّ قَالَ لِي: أَكْتَبْتَ مِنْ

ما می‌دانیم می‌دانند ولی ما هر چه ایشان می‌دانند نمی‌دانیم * آن گاه به من گفت: آیا از

ابنِ عَمِّي شَيْئاً؟ قُلْتُ: نَعَمْ. ﴿٢٠﴾ قَالَ: أَرِنِيهِ فَأَخْرَجْتُ إِلَيْهِ

پسر عمویم چیزی نوشته‌ای؟ گفتم: آری * گفت: به من نشان بده.

وَجُوهًا مِنَ الْعِلْمِ وَأَخْرَجْتُ لَهُ دُعَاءً أَمْلَأَهُ عَلِيٌّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

چند نوع دانش که از آن حضرت ضبط کرده بودم به او نشان دادم که حضرت صادق

- عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَحَدَّثَنِي أَنَّ أَبَاهُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ -

- علیه‌السلام - بر من املا فرموده و حدیث کرده بود که پدرش محمد بن علی - علیهما السلام -

أَمْلَأَهُ عَلَيْهِ وَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ مِنْ دُعَاءِ أَبِيهِ عَلِيٍّ ابْنِ الْحُسَيْنِ

بر او املا فرموده و خبر داده بود که از دعای پدرش علی بن الحسین

- عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - مِنْ دُعَاءِ الصَّحِيفَةِ الْكَامِلَةِ ﴿٢١﴾ فَنَظَرَ فِيهِ

- علیهما السلام - از دعای صحیفه کامله است * یحیی تا

يَحْيَى حَتَّى أَتَى عَلِيَّ آخِرَهُ، وَقَالَ لِي: أَتَأْذِنُ فِي نَسْخِهِ؟

بایان آن را نظر کرد و گفت: آیا اجازه می‌دهی که نسخه‌ای از روی آن بردارم؟

فَقُلْتُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَسْتَأْذِنُ فِيمَا هُوَ عَنْكُمْ؟! ﴿٢٢﴾ فَقَالَ:

گفتم: ای پسر رسول خدا! آیا در آنچه از خود شماست اجازت می‌خواهی؟ * گفت:

أَمَا لِأَخْرِجَنَّ إِلَيْكَ صَحِيفَةً مِنَ الدُّعَاءِ الْكَامِلِ مِمَّا حَفِظْتَهُ

هم اکنون بر تو ارائه خواهم کرد صحیفه‌ای از دعای کامل از آنچه

أَبِي عَنْ أَبِيهِ وَإِنَّ أَبِي أَوْصَانِي بِصَوْنِهَا وَمَنْعِهَا غَيْرَ أَهْلِهَا.

پدرم از پدرش حفظ فرموده و مرا به نگاه داشتن و باز داشتن آن از نا اهل سفارش فرموده *

﴿٢٣﴾ قَالَ عُمَيْرٌ: قَالَ أَبِي: فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ، وَقُلْتُ

عمیر گوید: پدرم گفت: برخاستم و پیشانی او را بوسیدم و گفتم:

لَهُ: وَاللَّهِ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي لَأَدِينُ اللَّهُ بِحُبِّكُمْ وَطَاعَتِكُمْ،

به خدا قسم ای پسر پیامبر خدا که من خدا را با محبت و طاعت شما پرستش می‌کنم

وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يُسْعِدَنِي فِي حَيَاتِي وَ مَمَاتِي بِوَلَايَتِكُمْ

و امیدوارم که مرا در حیات و ممات به دوستی شما سعادتمند کند

﴿٢٤﴾ فَرَمَى صَحِيفَتِي الَّتِي دَفَعْتُهَا إِلَيْهِ إِلَى غُلَامٍ كَانَ مَعَهُ

* صحیفه‌ای را که به او داده بودم به جوانی که با او بود داد

وَقَالَ: اَكْتُبْ هَذَا الدُّعَاءَ بِخَطِّ بَيْنٍ حَسَنِ وَأَعْرِضْهُ عَلَيَّ

و گفت: این دعا را با خطی خوش بنویس و به نظر من برسان که شاید آن را حفظ نمایم؛

لَعَلِّي أَحْفَظُهُ فَإِنِّي كُنْتُ أَطْلُبُهُ مِنْ جَعْفَرٍ - حَفِظَهُ اللَّهُ - فَيَمْنَعُنِيهِ.

زیرا من آن را از پسر عمویم جعفر - که در حفظ خدا باد - می‌خواستم و او آن را به من نمی‌داد

﴿٢٥﴾ قَالَ مُتَوَكِّلٌ فَتَدِمْتُ عَلَى مَا فَعَلْتُ وَلَمْ أَدْرِ مَا أَصْنَعُ،

* متوکل گفت: من از کرده خود نادم شدم و نمی‌دانستم

وَلَمْ يَكُنْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - تَقَدَّمَ إِلَيَّ إِلَّا أَدَفَعَهُ إِلَيَّ

چه کنم و حضرت صادق - علیه‌السلام - قبل از آن به من دستور نداده بود که آن را

أَحَدٍ. ﴿٢٦﴾ ثُمَّ دَعَا بِعَيْبَةٍ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهَا صَحِيفَةً مُقْفَلَةً مَخْتُومَةً

به کسی ندهم * پس از آن یحیی جامه دانی را طلبید و صحیفه قفل خورده

فَنَظَرَ إِلَى الْخَاتَمِ وَقَبَّلَهُ وَبَكَى، ثُمَّ فَضَّضَهُ وَفَتَحَ الْقُفْلَ، ثُمَّ

مهر کرده‌ای را از آن خارج کرد و به مهر آن نظر نمود و بوسید و گریه کرد، سپس مهر را شکست

نَشَرَ الصَّحِيفَةَ وَوَضَعَهَا عَلَى عَيْنِهِ وَأَمَرَهَا عَلَى

و قفل را باز کرد، آن گاه صحیفه را گشود و بر چشم خود گذاشت

وَجْهِهِ. ﴿٢٧﴾ وَقَالَ: وَاللَّهِ يَا مُتَوَكِّلُ لَوْلَا مَا ذَكَرْتَ مِنْ قَوْلِ

و بر روی خود مالید * و گفت: به خدا قسم ای متوکل! اگر نبود مطلبی که در رابطه با کشته شدن و

ابنِ عَمِّي إِنِّي أَقْتُلُ وَأُصَلِّبُ لَمَّا دَفَعْتُهَا إِلَيْكَ وَلَكُنْتُ بِهَا

به دار آویختنم از پسر عمویم حدیث کردی بدون شک این صحیفه را به تو نمی‌دادم و از تسلیمش

ضَنِیًّا. ﴿٢٨﴾ وَلَكِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ قَوْلَهُ حَقٌّ أَخَذَهُ عَنِ آبَائِهِ وَأَنَّهُ

خودداری می نمودم * ولی برای من روشن است که گفتار آن حضرت حق است و آن را از پدرانش

سَيِّحُ فَخِفْتُ أَنْ يَقَعَ مِثْلُ هَذَا الْعِلْمِ إِلَيَّ بَنِي أُمِّيَّةَ فَيَكْتُمُوهُ

گرفته و به زودی صحت آن روشن خواهد شد و من ترسیدم که چنین عملی به دست بنی امیه افتد

وَيَدَّخِرُوهُ فِي خَزَائِنِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ. ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَضُهَا وَكَفَيْتُهَا

و آن را از دیده‌ها بیوشانند و در خزانه خویش برای خود ذخیره نمایند * پس آن را بگیر و مرا از

وَتَرَبَّصْ بِهَا فَإِذَا قَضَى اللَّهُ مِنْ أَمْرِي وَأَمْرٍ هُوَ لِأَيِّ الْقَوْمِ مَا

پیشانی فکر نسبت به آن آسوده کن و این امانت نزد تو باشد و تو به انتظار بنشین

هُوَ قَاضٍ فِيهِ أَمَانَةٌ لِي عِنْدَكَ حَتَّى تَوْصِلَهَا إِلَيَّ ابْنِي

تا چون خداوند در کار من و این قوم حکم خود را جاری سازد این صحیفه را

عَمِّي: مُحَمَّدٍ وَإِبْرَاهِيمَ ابْنِي عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْحَسَنِ ابْنِ الْحَسَنِ

به دو پسر عمویم محمد و ابراهیم فرزندان عبدالله بن حسن بن حسن

ابْنِ عَلِيٍّ - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - فَإِنَّهُمَا الْقَائِمَانِ فِي هَذَا الْأَمْرِ

بن علی - علیهما السلام - برسان که آن دو نفر پس از من در مسئله قیام علیه بنی امیه

بَعْدِي. ﴿٣٠﴾ قَالَ الْمُتَوَكِّلُ: فَقَبَضْتُ الصَّحِيفَةَ فَلَمَّا قُتِلَ يَحْيَى

قائم مقام منند * متوکل گفت من صحیفه را گرفتم و چون یحیی

ابْنُ زَيْدٍ صَرَفْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَقَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ -

بن یزید به شهادت رسید به مدینه رفتم و امام صادق - علیه السلام - را زیارت کردم

فَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ عَنْ يَحْيَى، فَبَكَى وَاشْتَدَّ وَجْدُهُ بِهِ. ﴿٣١﴾

و قصه یحیی را برای آن جناب گفتم. آن حضرت گریست و فوق العاده بر یحیی اندوهگین شد *

وَقَالَ: رَحِمَ اللَّهُ ابْنَ عَمِّي وَالْحَقَّ بِأَبَائِهِ وَأَجْدَادِهِ. ﴿٣٢﴾ وَاللَّهِ

و فرمود: خدا عمو زاده‌ام را رحمت کند و به پدرانش ملحق سازد * به خدا قسم

يَا مُتَوَكِّلُ مَا مَنَعَنِي مِنْ دَفْعِ الدُّعَاءِ إِلَيْهِ إِلَّا الَّذِي خُفِيَ

ای متوکل! مرا از دادن این دعا به او منع نکرد مگر همان سبب که یحیی

عَلَى صَحِيفَةِ أَبِيهِ، وَأَيْنَ الصَّحِيفَةِ؟ فَقُلْتُ هَاهِي. فَفَتَحَهَا

بر صحیفه پدرش از آن می‌ترسید؛ اکنون آن صحیفه کجاست؟ گفتم: اینک این همان صحیفه است.

وَقَالَ: هَذَا وَاللَّهِ خَطُّ عَمِّي زَيْدٍ وَدُعَاءُ جَدِّي عَلِيِّ ابْنِ

آن را باز کرد و فرمود: به خدا قسم این خط عمویم زید و دعای جدم علی بن

الْحُسَيْنِ - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - . ﴿٣٣﴾ ثُمَّ قَالَ لِابْنِهِ: قُمْ يَا إِسْمَاعِيلُ

الحسین - علیهما السلام - است * آن گاه به فرزندش فرمود: ای اسماعیل برخیز

فَاتِنِي بِالِدُّعَاءِ الَّذِي أَمَرْتُكَ بِحِفْظِهِ وَصَوْنِهِ. فَقَامَ إِسْمَاعِيلُ

و آن دعا را که به حفظ و نگهداری‌اش تو را امر کردم بیاور. اسماعیل برخاست

فَأَخْرَجَ صَحِيفَةً كَأَنَّهَا الصَّحِيفَةُ الَّتِي دَفَعَهَا إِلَيَّ يَحْيَى ابْنُ

و صحیفه‌ای را که انگار همان صحیفه بود که یحیی بن زید به من داده بود

زَيْدٍ ﴿٣٤﴾ فَقَبَّلَهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَوَضَعَهَا عَلَى عَيْنِهِ وَقَالَ: هَذَا

بیرون آورد * حضرت صادق علیه السلام آن را بوسید و بر چشم خود نهاد و فرمود:

خَطُّ أَبِي وَامَلَأْتُ جَدِّي - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - بِمَشْهَدٍ مِنِّي. ﴿٣٥﴾

این خط پدرم و املائی جدم - علیهما السلام - در حضور من است *

فَقُلْتُ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ: إِنْ رَأَيْتَ أَنْ أَعْرِضَهَا مَعَ صَحِيفَةِ

عرض کردم: ای رسول خدا اگر اجازه دهی آن را با صحیفه

زَيْدٍ وَيَحْيَى؟ فَأَذِنَ لِي فِي ذَلِكَ وَقَالَ: قَدْ رَأَيْتَكَ لِذَلِكَ

زید و یحیی مقابله نمایم. اجازه داد و فرمود: تو را برای این عمل شایسته

أَهْلًا ﴿٣٦﴾ فَنَظَرْتُ وَإِذَا هُمَا أَمْرٌ وَاحِدٌ وَلَمْ أَجِدْ حَرْفًا مِنْهَا

دیدم * من آن دو را مقابله کردم و دیدم هر دو یکی است

يُخَالِفُ مَا فِي الصَّحِيفَةِ الْأُخْرَى ﴿٣٧﴾ ثُمَّ اسْتَأْذَنْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

و حتی در یک حرف هم با یکدیگر اختلاف ندارند * سپس از آن حضرت اجازه طلبیدم

- عَلَيْهِ السَّلَامُ - فِي دَفْعِ الصَّحِيفَةِ إِلَى ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْحَسَنِ،

که صحیفه یحیی را بنا بر وصیتش به عموزادگانش پسران عبدالله بن حسن مسترد دارم.

فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا، نَعَمْ

فرمود: «خداوند شما را امر می‌کند که امانت‌ها را به صاحبانش باز گردانید» آری،

فَادْفَعَهَا إِلَيْهِمَا. ﴿٣٨﴾ فَلَمَّا نَهَضْتُ لِلِقَائِهِمَا قَالَ لِي: مَكَانَكَ.

آن را به ایشان بده * چون برای زیارت آن دو برخاستم فرمود: بنشین

﴿٣٩﴾ ثُمَّ وَجَّهَ إِلَىٰ مُحَمَّدٍ وَإِبْرَاهِيمَ فَجَاءَا فَقَالَ: هَذَا مِيرَاثُ

* سپس کسی را به احضار محمد و ابراهیم فرستاد. چون حاضر شدند فرمود: این میراث

ابنِ عَمِّكَمَا يَحْيَىٰ مِنْ أَبِيهِ قَدْ خَصَّكَمَا بِهِ دُونَ إِخْوَتِهِ

پسر عمویتان یحیی است از پدرش که شما را به جای برادران خود به آن اختصاص داده

وَنَحْنُ مُشْتَرِطُونَ عَلَيْكُمْ فِيهِ شَرْطًا. ﴿٤٠﴾ فَقَالَا: رَحِمَكَ اللَّهُ

و ما را در خصوص آن با شما شرطی است * گفتند: بگوی خداوند تو را رحمت کند

قُلْ فَقَوْلِكَ الْمَقْبُولُ. ﴿٤١﴾ فَقَالَ: لَا تَخْرُجَا بِهَذِهِ الصَّحِيفَةِ

که سخن تو مقبول است * فرمود: این صحیفه را از

مِنَ الْمَدِينَةِ. ﴿٤٢﴾ قَالَا: وَلِمَ ذَٰلِكَ؟ قَالَ: إِنَّ ابْنَ عَمِّكَمَا

مدینه خارج نکنید * گفتند: چرا؟ * فرمود: پسر عمومی شما درباره این صحیفه

خَافَ عَلَيْهَا أَمْرًا أَخَافُهُ أَنَا عَلَيْكُمَا. ﴿٤٣﴾ قَالَا: إِنَّمَا خَافَ

از برنامه‌ای ترس داشت که من راجع به شما به همان گونه ترس دارم * گفتند: او زمانی

عَلَيْهَا حِينَ عِلْمِ أَنَّهُ يُقْتَلُ. ﴿٤٤﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - :

درباره این صحیفه ترسید که دانست کشته می‌شود * امام صادق - علیه السلام - فرمود:

وَأَنْتُمْ فَلَا تَأْمَنُوا فَوَاللَّهِ لَا أَعْلَمُ أَنْكُمْ سَتَخْرُجَانِ كَمَا خَرَجَ،

شما نیز از این واقعه ایمن نباشید، زیرا به خدا قسم می‌دانم شما به زودی خروج خواهید کرد چنان که او

وَسَتُقْتَلَانِ كَمَا قُتِلَ. ﴿٤٦﴾ فَقَامَا وَهُمَا يَقُولَانِ: لَا حَوْلَ وَلَا

خروج کرد و به زودی کشته می‌شوید چنان که او کشته شد * پس بلند شد در حالی که می‌گفت: لا حول

قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا خَرَجَا قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

و لا قوه الا بالله العلی العظیم * چون از نزد حضرت صادق

- عَلَيْهِ السَّلَامُ -: يَا مُتَوَكِّلُ كَيْفَ قَالَ لَكَ يَحْيَىٰ إِنَّ عَمِّي

- علیه‌السلام - بیرون رفتند به من فرمود: ای متوکل! چگونه یحیی به تو گفت که عمویم

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَابْنُهُ جَعْفَرًا دَعَا النَّاسَ إِلَى الْحَيَاةِ

محمد بن علی و پسرش جعفر مردم را به زندگی دعوت کردند

وَدَعَوْنَاهُمْ إِلَى الْمَوْتِ؟ ﴿٤٨﴾ قُلْتُ: نَعَمْ أَصْلَحَكَ اللَّهُ قَدْ قَالَ

و ما ایشان را به مرگ؟ * گفتم: آری - اصلحک الله - عموزاده‌ات یحیی

لِي ابْنُ عَمِّكَ يَحْيَىٰ ذَلِكَ. ﴿٤٩﴾ فَقَالَ: يَرْحَمُ اللَّهُ يَحْيَىٰ، إِنَّ

چنین سخنی به من گفت. * فرمود: خدا یحیی را رحمت کند که

أَبِي حَدَّثَنِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيٍّ - عَلَيْهِ السَّلَامُ -: أَنْ

پدرم مرا از پدرش از جدش از علی - علیه‌السلام - حدیث کرد که

رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - أَخَذَتْهُ نَعْسَةٌ وَهُوَ عَلَى

رسول خدا ﷺ را در حالی که روی منبر بود خواب سبکی

مِنْبَرِهِ. ﴿٥٠﴾ فَرَأَى فِي مَنَامِهِ رِجَالًا يَنْزُونَ عَلَى مِنْبَرِهِ

رُبُود * در عالم خواب دید که مردانی چند همانند بوزینگان بر منبرش می‌چهند

نَزْوَالِقِرْدَةٍ يَرُدُّونَ النَّاسَ عَلَى أَعْقَابِهِمُ الْقَهْقَرَى ﴿٥١﴾

و مردم را به عقب (دوران جاهلیت) برمی‌گردانند *

فَاسْتَوَى رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - جَالِساً وَالْحُزْنُ يُعْرِفُ

پس رسول خدا ﷺ به حال عادی بازگشت و نشست و حزن و اندوه

فِي وَجْهِهِ. ﴿٥٢﴾ فَآتَاهُ جِبْرِيلُ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - بِهَذِهِ الْآيَةِ: «وَمَا

در چهره‌اش آشکار بود * پس جبرئیل امین - علیه‌السلام - این آیه را برای حضرت آورد: «و ما

جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ

رؤیایی را که در خواب به تو نمایاندم و شجره ملعونه در قرآن را قرار نداده‌ایم

فِي الْقُرْآنِ وَنُحَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا» يَعْنِي

مگر برای آزمایش مردم و مردم را بیم می‌دهیم ولی جز بر سرکشی آنان نمی‌افزاید» و مراد از شجره

بَنِي أُمَيَّةَ. ﴿٥٣﴾ قَالَ: يَا جِبْرِيلُ أَعْلَى عَهْدِي يَكُونُونَ وَفِي

ملعونه بنی امیه هستند. * پیامبر فرمود: ای جبرئیل! آیا ایشان در زمان من

زَمَنِي؟ ﴿٥٤﴾ قَالَ: لَا، وَلَكِنْ تَدُورُ رَحَى الْإِسْلَامِ مِنْ مُهَاجِرِكَ

خواهند بود؟ * گفت: نه، ولی آسیای اسلام از ابتدای هجرت

فَتَلَبَّثُ بِذَلِكَ عَشْرًا، ثُمَّ تَدُورُ رَحَى الْإِسْلَامِ عَلَى رَأْسِ

به گردش می‌آید و تا ده سال می‌گردد، سپس بر سال

خَمْسَةِ وَثَلَاثِينَ مِنْ مُهَاجِرِكَ فَتَلَبَّثُ بِذَلِكَ خَمْسًا، ثُمَّ لَا بُدَّ

سی و پنجم از هجرت به گردش می‌افتد و تا پنج سال به آن صورت می‌ماند،

مِنْ رَحَى ضَلَالَةٍ هِيَ قَائِمَةٌ عَلَى قُطْبِهَا، ثُمَّ مُلْكُ الْفِرَاعِنَةِ.

آن گاه به ناچار آسیای ضلالت بر محور خود قائم خواهد شد و پس از آن پادشاهی فراعنه است

﴿٥٥﴾ قَالَ: وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي ذَلِكَ: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ

* حضرت صادق فرمود: و خدای بزرگ در این باره وحی نازل کرد که همانا ما آن را در شب

الْقَدْرِ، وَمَا أَدْرِيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ

قدر نازل کردیم و چه می‌دانی که که شب قدر چیست؟ شب قدر بهتر از هزار

شَهْرٍ تَمْلِكُهَا بَنُو أُمَيَّةَ لَيْسَ فِيهَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ. ﴿٥٦﴾ قَالَ:

ماه است که بنی‌امیه در آن حکومت کنند و شب قدر آن نباشد * سپس فرمود:

فَاطَلَعَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ نَبِيَّهٖ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - أَنَّ بَنِي أُمَيَّةَ تَمْلِكُ

پس خدای عزوجل پیامبرش ﷺ را آگاه فرمود که بنی‌امیه قدرت و

سُلْطَانَ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَمُلْكُهَا طَوَّلَ هَذِهِ الْأُمَّةِ ﴿٥٧﴾ فَلَوْ

حکومت این امت را به دست می‌گیرند و مدت سلطنت‌شان برابر همین زمان است * پس اگر

طَاوَلْتَهُمُ الْجِبَالُ لَطَالُوا عَلَيْهَا حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ تَعَالَى بِزَوَالِ

کوه‌ها با ایشان به سرکشی برخیزند ایشان بر کوه‌ها بلندی گیرند تا وقتی که خدای بزرگ

مُلْكِهِمْ، وَهُمْ فِي ذَلِكَ يَسْتَشْعِرُونَ عَدَاوَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

به نابودی حکومت‌شان حکم کند و بنی‌امیه در این مدت عدوات و کینه ما اهل بیت را

وَبُغْضَنَا. ﴿٥٨﴾ أَخْبَرَ اللَّهُ نَبِيَّهٖ بِمَا يَلْقَى أَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلُ

شعار خود می‌نمایند * خداوند از آنچه در مدت حکومت بنی‌امیه بر اهل بیت محمد

مَوَدَّتِهِمْ وَشَيْعَتُهُمْ مِنْهُمْ فِي أَيَّامِهِمْ وَمُلْكِهِمْ. ﴿٥٩﴾ قَالَ:

و دوستان و شیعیانشان می‌رسد به رسولش خبر داد * آن گاه حضرت صادق فرمود:

وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ: «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ

و خدا در باره بنی‌امیه وحی نازل فرمود که: «آیا ندیدی کسانی را که نعمت خدا را

كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ

به کفر بدل کردند و قوم خود را به دار هلاکت افکندند، و دوزخ که در آن سرنگون شوند

الْقَرَارِ». ﴿٦٠﴾ وَنِعْمَةُ اللَّهِ مُحَمَّدٌ وَأَهْلُ بَيْتِهِ، حُبُّهُمْ إِيْمَانٌ

بد قرارگاهی است * و نعمت خدا محمد و اهل بیت آن حضرتند که دوستی ایشان ایمانی است

يُدْخِلُ الْجَنَّةَ، وَبُغْضُهُمْ كُفْرٌ وَنِفَاقٌ يُدْخِلُ النَّارَ. ﴿٦١﴾ فَاسْرَرَّ

که باعث ورود به بهشت است و دشمنی ایشان کفر و نفاق است که به جهنم در می‌آورد * پس

رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - ذَلِكَ إِلَى عَلِيٍّ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ. ﴿٦٧﴾

رسول خدا این راز را پنهانی با علی و اهل بیتش در میان گذاشت *

قَالَ: ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ - عَلَيْهِ السَّلَامُ -: مَا خَرَجَ وَلَا يَخْرُجُ مِنَّا

متوکل گفت: سپس، حضرت صادق علیه السلام فرمود: احدی از ما اهل بیت تا روز قیام قائم ما

أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَى قِيَامِ قَائِمِنَا أَحَدٌ لِيُدْفَعَ ظُلْمًا أَوْ يَنْعَشَ حَقًّا

برای دفع ظلمی ما به پا داشتن حق (بدون اذن امام یا بدون نیروی لازم) خروج نکرده و نخواهد کرد

إِلَّا اضْطَلَمَتْهُ الْبَلِيَّةُ، وَكَانَ قِيَامُهُ زِيَادَةً فِي مَكْرُوهِنَا وَشِيْعَتِنَا.

مگر آن که طوفان بلا او را از ریشه برکنند و قیامش موجب افزایش غصه ما و شیعیان ما گردد

﴿٦٨﴾ قَالَ الْمُتَوَكَّلُ بْنُ هَارُونَ: ثُمَّ أَمَلِي عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ

* متوکل گفت: آن گاه حضرت صادق علیه السلام دعاهای صحیفه را

- عَلَيْهِ السَّلَامُ - الْأَدْعِيَّةَ وَهِيَ خَمْسَةٌ وَسَبْعُونَ بَابًا، سَقَطَ

بر من املا فرمود و آن هفتاد و پنج باب بود که من

عَنِّي مِنْهَا أَحَدَ عَشَرَ بَابًا، وَحَفِظْتُ مِنْهَا نَيْفًا وَسِتِّينَ بَابًا.

به حفظ یازده باب آن توفیق نیافتم و شصت و چند باب آن را حفظ نمودم

﴿٦٩﴾ وَحَدَّثَنَا أَبُو الْمُفَضَّلِ قَالَ: وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ

* (عکبری گوید): و حدیث کرد ما را ابوالفضل گفت: و حدیث کرد مرا محمد بن حسن

ابْنِ رُوْزِبَةَ أَبُو بَكْرٍ الْمَدَائِنِيُّ الْكَاتِبُ نَزِيلُ الرَّحْبَةِ فِي دَارِهِ

بن روزبه ابوبکر مدائنی کاتب ساکن رجبه در خانه خودش

﴿٧٠﴾ قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ ابْنِ مُسْلِمِ الْمُطَهَّرِيِّ ﴿٦٦﴾

* گفت: حدیث کرد مرا محمد بن احمد بن مسلم مطهری *

قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عُمَيْرِ ابْنِ مُتَوَكَّلِ الْبَلْخِيِّ، عَنْ أَبِيهِ

گفت: حدیث کرد مرا پدرم از عمیر بن متوکل بلخی از پدرش

الْمُتَوَكِّلِ بْنِ هَارُونَ ﴿١٧﴾ قَالَ: لَقِيتُ يَحْيَى ابْنَ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ

متوکل بن هارون * گفت: یحیی بن زید بن علی

- عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِتَمَامِهِ إِلَى رُؤْيَا النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ

- عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - رَا مَلَاقَاتَ نَمُودِمَ سَبِيسَ حَدِيثَ رَا تَا خَوَابَ بِيَامِبِرَ - صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ - الَّتِي ذَكَرَهَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ - صَلَوَاتُ اللَّهِ

عَلَيْهِ وَآلِهِ - كَهَ حَضْرَتِ صَادِقِ از پدرانِش - كَهَ دَرُودِ خَدَاوَنَدِ

عَلَيْهِمْ - . ﴿١٨﴾ وَفِي رِوَايَةِ الْمُطَهَّرِيِّ ذِكْرُ الْأَبْوَابِ وَهِيَ:

بر آنان باد - * روایت کرد بیان نمود و فهرست ابواب دعا در روایت مطهری چنین است:

١ التَّحْمِيدُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

١. دعای حضرت در ستایش خدای عزوجل

٢ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ.

٢. دعای حضرت بر محمد و آل محمد

٣ الصَّلَاةُ عَلَى حَمَلَةِ الْعَرْشِ.

٣. دعای حضرت بر حاملان عرش

٤ الصَّلَاةُ عَلَى مُصَدِّقِي الرُّسُلِ.

٤. دعای حضرت بر آنان که به پیامبران ایمان آورده‌اند.

٥ دُعَاؤُهُ لِنَفْسِهِ وَخَاصَّتِهِ.

٥. دعای حضرت برای خود و نزدیکانش

٦ دُعَاؤُهُ عِنْدَ الصَّبَاحِ وَالْمَسَاءِ.

٦. دعای حضرت هنگام صبح و شام

٧ دُعَاؤُهُ فِي الْمُهَمَّاتِ.

٧. دعای حضرت هنگام مهمات و رنج

۸ دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِعَاذَةِ.

۸. دعای حضرت در پناه بردن به خداوند

۹ دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِيَاقِ.

۹. دعای حضرت در شوق به آمرزش

۱۰ دُعَاؤُهُ فِي اللَّجَأِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.

۱۰. دعای حضرت در پناه بردن به خداوند

۱۱ دُعَاؤُهُ بِخَوَاتِمِ الْخَيْرِ.

۱۱. دعای حضرت در عاقبت به خیری

۱۲ دُعَاؤُهُ فِي الْإِعْتِرَافِ.

۱۲. دعای حضرت در اقرار به گناه

۱۳ دُعَاؤُهُ فِي طَلْبِ الْحَوَائِجِ.

۱۳. دعای حضرت در طلب حاجت‌ها

۱۴ دُعَاؤُهُ فِي الظُّلُمَاتِ.

۱۴. دعای حضرت در دادخواهی از ستمگران

۱۵ دُعَاؤُهُ عِنْدَ الْمَرَضِ.

۱۵. دعای حضرت به هنگام بیماری

۱۶ دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِقَالَةِ.

۱۶. دعای حضرت در طلب بخشش و آمرزش گناهان

۱۷ دُعَاؤُهُ عَلَى الشَّيْطَانِ.

۱۷. دعای حضرت چون نام شیطان برده می‌شد

۱۸ دُعَاؤُهُ فِي الْمَخْذُورَاتِ.

۱۸. دعای حضرت در دفع بلاها و سختی‌ها

۱۹ دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِسْقَاءِ.

۱۹. دعای حضرت هنگام طلب باران

۲۰ دُعَاؤُهُ فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ.

۲۰. دعای حضرت در مکارم اخلاق

۲۱ دُعَاؤُهُ إِذَا أَحْزَنَهُ أَمْرٌ.

۲۱. دعای حضرت به وقت رویدادهای اندوه آور

۲۲ دُعَاؤُهُ عِنْدَ الشَّدَّةِ.

۲۲. دعای حضرت در سختی و گرفتاری

۲۳ دُعَاؤُهُ بِالْغَافِيَةِ.

۲۳. دعای حضرت برای تندرستی

۲۴ دُعَاؤُهُ لِأَبَوَيْهِ.

۲۴. دعای حضرت برای پدر و مادر

۲۵ دُعَاؤُهُ لِوَلَدِهِ.

۲۵. دعای حضرت برای فرزندانش

۲۶ دُعَاؤُهُ لِجِيرَانِهِ وَ أَوْلِيَائِهِ.

۲۶. دعای حضرت برای همسایگان و دوستانش

۲۷ دُعَاؤُهُ لِأَهْلِ الشُّعُورِ.

۲۷. دعای حضرت برای مرزداران

۲۸ دُعَاؤُهُ فِي التَّقَرُّعِ.

۲۸. دعای حضرت در ترس از خدا

۲۹ دُعَاؤُهُ إِذَا قُتِرَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ.

۲۹. دعای حضرت به هنگام تنگی رزق

۳۰. دُعَاؤُهُ فِي الْمَعُونَةِ عَلَى قَضَاءِ الدِّينِ.

۳۰. دعای حضرت برای ادای وام

۳۱. دُعَاؤُهُ بِالتَّوْبَةِ.

۳۱. دعای حضرت در توبه و بازگشت

۳۲. دُعَاؤُهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ.

۳۲. دعای حضرت در نماز شب

۳۳. دُعَاؤُهُ فِي الْإِسْتِخَارَةِ.

۳۳. دعای حضرت در طلب خیر و نیکی

۳۴. دُعَاؤُهُ إِذَا ابْتُلِيَ .

۳۴. دعای حضرت در رضا به هنگام گرفتاری

۳۵. دُعَاؤُهُ فِي الرِّضَا بِالْقَضَاءِ.

۳۵. دعای حضرت در رضای قضای الهی

۳۶. دُعَاؤُهُ عِنْدَ سَمَاعِ الرَّعْدِ.

۳۶. دعای حضرت به وقت شنیدن رعد

۳۷. دُعَاؤُهُ فِي الشُّكْرِ.

۳۷. دعای حضرت در شکر

۳۸. دُعَاؤُهُ فِي الْإِعْتِذَارِ.

۳۸. دعای حضرت در عذر خواهی از خدا

۳۹. دُعَاؤُهُ فِي طَلْبِ الْعَفْوِ.

۳۹. دعای حضرت در طلب عفو

۴۰. دُعَاؤُهُ عِنْدَ ذِكْرِ الْمَوْتِ.

۴۰. دعای حضرت به هنگام یاد مرگ

در بیان

اسناد صحیفه

۴۱) دُعَاؤُهُ فِي طَلَبِ السِّتْرِ وَالْوِقَايَةِ.

۴۱. دعای حضرت در طلب پرده پوشی

۴۲) دُعَاؤُهُ عِنْدَ خْتَمِ الْقُرْآنِ.

۴۲. دعای حضرت هنگام ختم قرآن

۴۳) دُعَاؤُهُ إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهِلَالِ.

۴۳. دعای حضرت در هنگام دیدن ماه نو

۴۴) دُعَاؤُهُ لِدُخُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ.

۴۴. دعای حضرت به هنگام فرارسیدن ماه رمضان

۴۵) دُعَاؤُهُ لِوَدَاعِ شَهْرِ رَمَضَانَ.

۴۵. دعای حضرت به هنگام وداع ماه رمضان

۴۶) دُعَاؤُهُ لِعِيدِ الْفِطْرِ وَالْجُمُعَةِ.

۴۶. دعای حضرت در روز عید فطر و جمعه

۴۷) دُعَاؤُهُ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ.

۴۷. دعای حضرت در روز عرفه

۴۸) دُعَاؤُهُ فِي يَوْمِ الْأَضْحَى وَالْجُمُعَةِ.

۴۸. دعای حضرت در روز عید قربان و جمعه

۴۹) دُعَاؤُهُ فِي دَفْعِ كَيْدِ الْأَعْدَاءِ.

۴۹. دعای حضرت در دفع مکر دشمنان

۵۰) دُعَاؤُهُ فِي الرَّهْبَةِ.

۵۰. دعای حضرت در ترس از حق

۵۱) دُعَاؤُهُ فِي التَّضَرُّعِ وَالِاسْتِكَانَةِ.

۵۱. دعای حضرت در تضرع و زاری به درگاه الهی

۵۲) دُعَاؤُهُ فِي الْإِلْحَاحِ.

۵۲. دعای حضرت در اصرار در طلب

۵۳) دُعَاؤُهُ فِي التَّذَلُّلِ.

۵۳. دعای حضرت در فروتنی

۵۴) دُعَاؤُهُ فِي اسْتِكْشَافِ الْهُمُومِ.

۵۴. دعای حضرت در رفع اندوه‌ها

۶۱) وَبَاقِيَ الْأَبْوَابِ بِلَفْظِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ - رَحِمَهُ اللَّهُ -

* و باقی ابواب به لفظ ابو عبدالله حسنی - رحمة الله - است

۷۰) حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَسَنِيُّ ۖ قَالَ:

* حدیث کرد ما را ابو عبدالله جعفر بن محمد بن حسنی * گفت:

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ابْنِ خَطَّابِ الزِّيَّاتِ ۖ قَالَ حَدَّثَنِي

حدیث کرد ما را عبدالله بن عمر بن خطاب زیات * گفت: حدیث کرد مرا

خَالِي عَلِيُّ بْنُ النُّعْمَانِ الْأَعْلَمِ ۖ قَالَ: حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ

دائیام علی بن نعمان اعلم * گفت: حدیث کرد مرا عمیر بن

مُتَوَكِّلِ الثَّقَفِيِّ الْبَلْخِيِّ عَنْ أَبِيهِ مُتَوَكِّلِ بْنِ هَارُونَ ۖ قَالَ:

متوکل ثقفی بلخی از پدرش متوکل بن هارون * گفت:

أَمَلِي عَلِيَّ سَيِّدِي الصَّادِقِ، أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ۖ

املا فرمود بر من آقایم امام صادق ابوعبدالله جعفر بن محمد *

قَالَ: أَمَلِي جَدِّي عَلِيُّ ابْنِ الْحُسَيْنِ عَلِيَّ أَبِي مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ

فرمود: جدم علی بن الحسین بر پدرم محمد بن علی

- عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ - بِمَشْهَدٍ مِنِّي.

- بر تمامشان درود - در حضور من املا فرمود.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا ابْتَدَأَ بِالدُّعَاءِ
بَدَأَ بِالتَّحْمِيدِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ، فَقَالَ:

دعاى امام سجاد عليه السلام
در ستايش خداوند عزوجل

① الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلاِ أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ، وَالْآخِرِ بِلاِ آخِرٍ

* ستايش مخصوص خداست كه هستى او، اول است، بى آن كه قبل از او اولى باشد و آخر است، بى

يَكُونُ بَعْدَهُ ② الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ رُؤْيَتِهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ،

آن كه بعد از او آخر و انتهاى باشد * آن كه دیده بینندگان از دیدنش قاصر

وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ. ③ ابْتَدَعَ بِقُدْرَتِهِ

و فهم و اندیشه توصیف کنندگان از وصفش عاجز است. * عالم آفرینش را

الْخَلْقَ ابْتِدَاعاً، وَ اخْتَرَعَهُمْ عَلَى مَشِيَّتِهِ اخْتِرَاعاً. ④ ثُمَّ

بى تمثال و سابقه به قدرت كامله و مشیت بالغه بیافرید * آنگاه همه را

سَلَكَ بِهِمْ طَرِيقَ إِزَادَتِهِ، وَ بَعَثَهُمْ فِي سَبِيلِ مَحَبَّتِهِ، لَا

به طریقه مستقیم به اراده نافذ خود سلوك داد و به راه محبت خود برانگیخت

يَمْلِكُونَ تَأْخِيراً عَمَّا قَدَّمَهُمْ إِلَيْهِ، وَ لَا يَسْتَطِيعُونَ تَقَدُّماً

چنان به اراده حق مستخرند كه نه آن كس را كه مقدم بر دیگران داشته قدمی مؤخر تواند نهاد

إِلَى مَا آخَرَهُمْ عَنْهُ. ⑤ وَ جَعَلَ لِكُلِّ رُوحٍ مِنْهُمْ قُوَّةً

و نه آن كس را كه مؤخر از دیگری داشته، قدمی تقدم تواند یافت. * برای هر موجودى قوتى

مَعْلُومًا مَقْسُومًا مِنْ رِزْقِهِ، لَا يَنْقُصُ مَنْ زَادَهُ نَاقِصٌ، وَلَا

معلوم و معین قسمت کرد که آن را، نه کسی که بر او زیاد مقدر فرموده کم تواند کرد و نه

يَزِيدُ مَنْ نَقَصَ مِنْهُمْ زَائِدٌ. ﴿٦﴾ ثُمَّ ضَرَبَ لَهُ فِي الْحَيَاةِ

آن که کم مقدر کرده اندکی تواند افزود * سپس برای او در حیات او اجلی معین کرد و بر زندگانی

أَجَلًا مَوْقُوتًا، وَنَصَبَ لَهُ أَمَدًا مَحْدُودًا، يَتَخَطَّأُ إِلَيْهِ بِأَيَّامِ

وی مدتی مقرر داشت که گام‌های او قدمی است به سوی اجل خود و به رفتن سال‌های عمر،

عُمُرِهِ، وَيَزْهُقُهُ بِأَعْوَامِ دَهْرِهِ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ أَقْصَى آثَرِهِ،

روزگار آن اجل معین فرا می‌رسد تا که آخرین قدم را برداشته و حساب عمر به پایان رسد

وَاسْتَوْعَبَ حِسَابَ عُمُرِهِ، قَبِضَهُ إِلَى مَا نَدَبَهُ إِلَيْهِ مِنْ

و خدا قبض روح او کند و به جانب منزلی که دعوتش کرده، که یا سرمنزل ثواب کامل حق است

مَوْفُورِ ثَوَابِهِ، أَوْ مَحْدُورِ عِقَابِهِ، لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا

یا منزل قهر و عقاب خدا رهسپار شود. * خدای متعال به عدل آنان را که بدکارند

عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى. ﴿٧﴾ عَدَلًا مِنْهُ،

به کیفر کردارشان برساند و آنان که نیکوکارند پاداش نیکو عطا کند که کار خدا عدل است

تَقَدَّسَتْ أَسْمَاءُهُ، وَتَظَاهَرَتْ الْآوَةُ، لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ

و اسماء مبارك او پاک و منزّه و نعمت‌هایش آشکار است و ابداً کسی را حق سؤال در کار خدا نیست

وَهُمْ يُسْئَلُونَ. ﴿٨﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَوْ حَبَسَ عَنْ عِبَادِهِ

اما همگان در پیشگاه او سؤال می‌شوند. * و ستایش مخصوص خداست که اگر شناخت اوصاف

مَعْرِفَةَ حَمْدِهِ عَلَى مَا أَبْلَاهُمْ مِنْ مَنَنِهِ الْمُتَتَابِعَةِ، وَأَسْبَغَ

جمال و کمالش را از بندگان منع کند، به واسطه ابتلا و امتحان به احسان‌های پی در پی

عَلَيْهِمْ مِنْ نِعْمِهِ الْمُتَظَاهِرَةِ، لِنَصْرَ فُؤَادِي فِي مَنَنِهِ فَلَمْ يَحْمَدُوهُ،

و اعطای نعمت‌های گوناگون، همانا نعم الهی را تصرف کرده و ستایش او نکنند

و تَوَسَّعُوا فِي رِزْقِهِ فَلَمْ يَشْكُرُوهُ. ﴿٩﴾ وَلَوْ كَانُوا كَذَلِكَ

و به توسعه رزق و تعیش پرداخته، شکرش به جا نیاوردند * و اگر مردم چنین شوند

لَخَرَجُوا مِنْ حُدُودِ الْإِنْسَانِيَّةِ إِلَى حَدِّ الْبَهِيمِيَّةِ، فَكَانُوا كَمَا

همانا از حدود انسانیت، به سرحد حیوانیت داخل شوند، چنان که خدا

وَصَفَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ: «إِنَّهُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

در کتاب محکمش وصفشان کرده: مانند حیوانات هستند و بلکه پست

سَيِّئًا). ﴿١٠﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ مَا عَرَّفْنَا مِنْ نَفْسِهِ، وَالْهَمْنَا

و گمراه‌ترند. * و ستایش مخصوص خداست که خود را به ما شناساند و از نعمت

مِنْ شُكْرِهِ، وَفَتَحَ لَنَا مِنْ أَبْوَابِ الْعِلْمِ بِرُبُوبِيَّتِهِ، وَدَلَّنَا عَلَيْهِ

بی‌نیاهیت شکرش بهره‌ای به ما الهام کرد و از درهای نامت‌های علم به ربوبیتش بر ما گشود و از

مِنَ الْإِخْلَاصِ لَهُ فِي تَوْحِيدِهِ، وَجَنَّبَنَا مِنَ الْإِلْحَادِ وَالشَّكِّ

لطفش به مقام رفیع اخلاص در توحید و یگانگی خود ما را راهنمایی کرد و از شائبه الحاد و تردید در

فِي أَمْرِهِ. ﴿١١﴾ حَمْدًا نَعْمَرُّ بِهِ فِيمَنْ حَمَدَهُ مِنْ خَلْقِهِ، وَنَسْبِقُ

امرش دور گردانید * چنان ستایشی که در طول عمر در شمار بندگان ستایش‌گزار حق باشیم و از

بِهِ مَنْ سَبَقَ إِلَىٰ رِضَاهُ وَعَفْوِهِ. ﴿١٢﴾ حَمْدًا يُضَيُّ لَنَا بِهِ

خاصانی که به مقام عفو و رضا و خشنودی او سبقت یافتند، گوی سبقت بریم. * حمد و ستایشی که

ظُلُمَاتِ الْبَرْزَخِ، وَيُسَهِّلُ عَلَيْنَا بِهِ سَبِيلَ الْمَبْعَثِ، وَيُشْرِفُ

تاریکی‌های البرزخ را بر ما روشن سازد و راه شناخت عالم مبعث را بر ما آسان گرداند و به واسطه

بِهِ مَنَازِلَنَا عِنْدَ مَوَاقِفِ الْأَشْهَادِ، يَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا

آن حمد، منازل ما نزد شاهدان مواقف شریف‌تر شود. روزی که هر کس به پاداش و کیفر اعمالش

كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ، يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا

می‌رسد و به هیچ کس ستم نشود. روزی که حمایت هیچ یار و یآوری کسی را از عذاب نرساند

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ، ﴿١٣﴾ حَمْدًا يَرْتَفِعُ مِنَّا إِلَىٰ أَعْلَىٰ عِلِّيِّينَ فِي

و احدی را نصرت نتوانند کرد. * حمد و ثنای ما به سوی حق بالا رود و به اعلیٰ علیین در

كِتَابٍ مَرْقُومٍ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ، ﴿١٤﴾ حَمْدًا تَقَرُّ بِهِ عُيُونُنَا

کتاب رقم شده حق ثبت شود تا آن را مقربان درگاه خدا مشاهده کنند * حمدی که موجب چشم‌روشنی

إِذَا بَرَقَتِ الْأَبْصَارُ، وَ تَبَيَّضُ بِهِ وُجُوهُنَا إِذَا اسْوَدَّتِ الْأَبْشَارُ.

ما شود و در روزی که چشم‌ها از وحشت برق زند، نزد خدا روسفید شویم؛ روزی که بدکاران روسیاه

﴿١٥﴾ حَمْدًا نُنْعَقُ بِهِ مِنْ أَلِيمِ نَارِ اللَّهِ إِلَىٰ كَرِيمِ جِوَارِ اللَّهِ، ﴿١٦﴾

شوند. * حمدی که ما را از آتش دردناک خدا آزاد سازد و به جوار لطف و کرمش رساند. *

حَمْدًا نُزَاحِمُ بِهِ مَلَائِكَتَهُ الْمُقَرَّبِينَ، وَ نُضَامُّ بِهِ أَنْبِيََاءَهُ

حمدی که با حمد فرشتگان مقرب حق معارضه کند

الْمُرْسَلِينَ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ الَّتِي لَا تَزُولُ، وَ مَحَلِّ كَرَامَتِهِ

و در مقام بهشت ابد و محل کرامت الهی ما را با انبیا و رسل

الَّتِي لَا تَحُولُ. ﴿١٧﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اخْتَارَ لَنَا مَحَاسِنَ

جمع گرداند. * و ستایش مخصوص خداست که ما را از صالحان امت و نوع بشر را

الْخَلْقِ، وَ أَجْرَىٰ عَلَيْنَا طَيِّبَاتِ الرِّزْقِ. ﴿١٨﴾ وَ جَعَلَ لَنَا الْفَضِيلَةَ

با اخلاق نیکو برگزید و رزق و روزی ما را بیوسته نیکو و پاکیزه گردانید * و ما اهل بیت را

بِالْمَلَكََةِ عَلَىٰ جَمِيعِ الْخَلْقِ، فَكُلُّ خَلْقِهِ مُنْقَادَةٌ لَنَا بِقُدْرَتِهِ،

بر تمام خلق برتری داد تا آنجا که به قدرت کامله و عزت و اقتدار خویش،

وَ صَائِرَةٌ إِلَىٰ طَاعَتِنَا بِعِزَّتِهِ. ﴿١٩﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَغْلَقَ

خلایق را مطیع و منقاد ما و متوجه طاعت ما گردانید. * و ستایش خدای را که درگاه احتیاج

عَنَّا بَابَ الْحَاجَةِ إِلَّا إِلَيْهِ، فَكَيْفَ نُطِيقُ حَمْدَهُ؟ أَمْ مَتَىٰ

و نیازمندی را جز به حضرتش به روی ما بست، پس چگونه ما را طاقت حمد و ثنای او، یا قدرت بر

۱
حمد و
ثنای الهی

صحیح روایت

۳۵

تُوَدِّى شُكْرَهُ؟! لَا، مَتَى؟ ﴿٢٠﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى رَكَّبَ فِىنَا

ادای شکرش خواهد بود؟ نه هیچ گاه. * و ستایش خدای را که وسایل بسط را در جوهر ذات ما

الآتِ الْبَسْطِ، وَجَعَلَ لَنَا آدَوَاتِ الْقَبْضِ، وَمَتَّعَنَا بِأَزْوَاحِ

آمیخت و اسباب اخذ و قبض را در ما عطر فرمود و ما را به حقایق و روح زندگانی ابدی کامیاب

الْحَيَوَةِ، وَاثْبَتَ فِىنَا جَوَارِحَ الْأَعْمَالِ، وَغَدَّانَا بِطَيِّبَاتِ

گردانید و جوارح اعمال را در فطرت ما ثابت داشت و غذای ما را رزق پاکیزه عطا کرد و به فضل و کرم

الرِّزْقِ، وَأَغْنَانَا بِفَضْلِهِ، وَأَقْنَانَا بِمَنِّهِ. ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَمَرْنَا لِيُخْتَبَرَ

خود ما را از همه بی نیاز و به انعام خود متنعم و خوشنود ساخت * پس به واسطه امر و نهی

طَاعَتَنَا، وَنَهَانَا لِيُتَبَلَى شُكْرُنَا، فَخَالَفْنَا عَنْ طَرِيقِ أَمْرِهِ،

حضرتش ما را در طاعت و شکر گزاری بیازمود و امتحان فرمود و چون ما بندگان از طریق امرش

وَرَكِبْنَا مُتُونَ زَجْرِهِ، فَلَمْ يَبْتَدِرْنَا بِعُقُوبَتِهِ، وَلَمْ يُعَاجِلْنَا

روگردانیدیم و به وادی نافرمانی شتافتیم باز بر ما تسریع و تعجیل به عقاب و انتقام نفرمود بلکه با

بِنِقْمَتِهِ، بَلْ تَأَنَّنَا بِرَحْمَتِهِ تَكَرُّمًا، وَأَنْتَظَرَ مُرَاجَعَتَنَا بِرَأْفَتِهِ

تأنى و مدارا از رحمت و لطف و کرم از ما منتظر توبه و رجوع از گناه بود از فرط رأفت و حلم. * و

حِلْمًا. ﴿٢٢﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى دَلَّنَا عَلَى التَّوْبَةِ الَّتِى لَمْ نُفْذِهَا

ستایش خدا را که ما را بر توبه راهنمایی کرد همان نعمت توبه‌ای که ما جز به فضل و کرمش به آن

إِلَّا مِنْ فَضْلِهِ، فَلَوْ لَمْ نَعْتَدِدْ مِنْ فَضْلِهِ إِلَّا بِهَا لَقَدْ حَسَنَ

نایل نشدیم و اگر ما جز از راه توبه به هیچ راه دگر از اهل فضل و کرم خدا محسوب نبودیم همانا

بِلَاؤُهُ عِنْدَنَا، وَجَلَّ إِحْسَانُهُ إِلَيْنَا وَجَسَمَ فَضْلُهُ عَلَيْنَا ﴿٢٣﴾

همین نعمت توبه، لطف و احسان بزرگ خدا بر ما بود و فضل و کرمش بر ما بی شمار عظیم بود * و

فَمَا هَكَذَا كَانَتْ سُنَّتُهُ فِى التَّوْبَةِ لِمَنْ كَانَ قَبْلَنَا، لَقَدْ وَضَعَ

گرنه، سنت و فرمان خدا در توبه گذشتگان ما بدین آسانی نبود که همانا به لطفش از ما آنچه را که

عَنَّا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ، وَلَمْ يُكَلِّفْنَا إِلَّا وُسْعًا، وَلَمْ يُجَسِّمْنَا

سخت و طاقت فرسا بود برداشت و مکلف نکرد ما را مگر به قدر وسع. و تکلیف ما را جز سهل و اندک

إِلَّا يُسْرًا، وَلَمْ يَدْعُ لِأَحَدٍ مِنَّا حُجَّةً وَلَا عُذْرًا. ﴿٢٤﴾ فَأَلْهَاكَ

مقرر نفرمود و بر احدى از ما نیز حجت و عذرى باقى نگذاشت * شقى و زبان کار کسى است که خود

مِنَّا مَنْ هَلَكَ عَلَيْهِ، وَالسَّعِيدُ مِنَّا مَنْ رَغِبَ إِلَيْهِ ﴿٢٥﴾

بر عليه خویش به معصیت حق پرداخته و سعادت‌مند کسى است که مشتاق به سوى خداست. *

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بِكُلِّ مَا حَمَدَهُ بِهِ أَدْنَى مَلَائِكَتِهِ إِلَيْهِ وَأَكْرَمُ

و باز ستایش خدای راه، آن ستایشی که مقرب‌ترین فرشتگان و بهترین خلق او

خَلْقَتِهِ عَلَيْهِ وَأَرْضِي حَامِدِيهِ لَدَيْهِ ﴿٢٦﴾ حَمْدًا يُفْضَلُ سَائِرَ

و پسندیده‌تر حمد کنندگان نزد حضرتش به جای آرند * حمدی که فضیلت آن بر سایر

الْحَمْدِ كَفْضَلِ رَبَّنَا عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ. ﴿٢٧﴾ ثُمَّ لَهُ الْحَمْدُ

حمد و ثناها مانند برتری پروردگار بر تمام خلق باشد * باز خدا را حمد کنیم

مَكَانَ كُلِّ نِعْمَةٍ لَهُ عَلَيْنَا وَعَلَى جَمِيعِ عِبَادِهِ الْمَاضِينَ

در مقابل هر نعمتی که از او به ما و جمیع گذشتگان و بازماندگان بندگانش

وَالْبَاقِينَ، عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ مِنْ جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ،

عطا کرده حمدی که عدد آن مانند جمیع موجوداتی که علم بی‌انتهایش بر آنها احاطه دارد

وَمَكَانَ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا عَدْدُهَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً أَبَدًا

باشد و در مقابل هر یک از آن موجودات به اضعاف مضاعف همه آنها حمد و ستایش کنیم،

سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. ﴿٢٨﴾ حَمْدًا لَا مُنْتَهَى لِحَدِّهِ، وَلَا

حمدی که ابدی و سرمدی و تا انتهای روز قیامت رسد * حمدی که حدش بی‌نهایت

حِسَابَ لِعَدَدِهِ، وَلَا مَبْلَغَ لِغَايَتِهِ، وَلَا انْقِطَاعَ لِأَمَدِهِ. ﴿٢٩﴾

و حسابش بی‌شمار و مقدارش نامتناهی و زمانش نا منقطع باشد *

حَمْدًا يَكُونُ وُصْلَةً إِلَى طَاعَتِهِ وَعَفْوِهِ، وَسَبَبًا إِلَى رِضْوَانِهِ،

حمدی که ما را به طاعت و عفو او واصل گرداند و سبب خشنودی

وَذَرِيعَةً إِلَى مَغْفِرَتِهِ، وَطَرِيقًا إِلَى جَنَّتِهِ، وَخَفِيرًا مِنْ

و وسیلهٔ آمرزش او گردد. و راهنما به سوی بهشت او شود و از عذابش محفوظ دارد

نَقْمَتِهِ، وَآمِنًا مِنْ غَضَبِهِ، وَظَهِيرًا عَلَى طَاعَتِهِ، وَحَاجِرًا

و از غضبش ایمن گرداند و بر طاعت و بندگی اش مؤید و موفق بدارد

عَنْ مَعْصِيَتِهِ، وَعَوْنًا عَلَى تَأْدِيَةِ حَقِّهِ وَوِظَائِفِهِ، ﴿٣٠﴾ حَمْدًا

و از معصیتش مانع گردد و بر ادای حق ربوبیت و انجام وظایف عبودیت یاری کند * حمدی

نَسْعَدُ بِهِ فِي السُّعْدَاءِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ، وَنَصِيرُ بِهِ فِي نَظْمِ

که به آن سعادت یابیم که در زمرهٔ اهل سعادت از اولیا و دوستان خدا باشیم و در صفت

الشُّهَدَاءِ بِسُيُوفِ أَعْدَائِهِ، إِنَّهُ وَلِيُّ حَمِيدٍ.

شهیدان به تیغ دشمنان خدا محشور شویم که او ولی خلق و خدای ستوده است.

وَ كَانَ مِنْ دَعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ هَذَا التَّحْمِيدِ

فِي الصَّلَاةِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ.

از دعای حضرت ﷺ است که بعد از حمد خدا
در درود و تحیت بر پیغمبر اکرم ﷺ است.

① وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَنَّ عَلَيْنَا بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

* حمد و ستایش خدای را که [به قدرت خویش] به نعمت وجود پیامبرش محمد صلی الله علیه

وَ آلِهِ - دُونَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ، وَ الْقُرُونِ السَّالِفَةِ، بِقُدْرَتِهِ الَّتِي

و آله بر ما منت گذاشت نه بر امت‌های گذشته و قرن‌های سپری شده؛ قدرتی که از هیچ امر عظیم

لَا تَعْجِزُ عَنْ شَيْءٍ وَإِنْ عَظُمَ، وَلَا يَقْوُتُهَا شَيْءٌ وَإِنْ لَطُفَ.

و بزرگ عالم، عجز در او راه ندارد و کوچک‌ترین چیز نیز از محیط قدرت او ناپدید نخواهد شد

② فَخَتَمَ بِنَا عَلِيٍّ جَمِيعَ مَنْ ذَرَاءٍ، وَ جَعَلْنَا شُهَدَاءَ عَلِيٍّ

(۲) [خاندان] محمد را خاتم قرار داد بر تمام مخلوقاتش و ما را شاهد و گواه بر منکران حضرتش مقرر

مَنْ جَحَدَ، وَ كَثَّرْنَا بِمَنْنِهِ عَلِيٍّ مِنْ قَلِّ. ③ اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلِيٍّ

داشت و به فضل و کرمش بر قومی که بی‌قدر و عزت بودند، قدرت و فوزی بخشید. (۳) پروردگارا! پس

مُحَمَّدٍ أَمِينِكَ عَلِيٍّ وَ خِيكَ، وَ نَجِيْبِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَ صَفِيْكَ

درود فرست بر محمد که او بر وحی تو امین است و شریف‌تر و بزرگ‌تر و بزرگوارتر از تمام خلق

مِنْ عِبَادِكَ، إِمَامِ الرَّحْمَةِ، وَ قَائِدِ الْخَيْرِ، وَ مِفْتَاحِ الْبَرَكَاتِ. ④

توست و اوست امام و پیشوای رحمت و فیض و واسطه و قائد خیر و کلید برکت بر تمام خلق *

كَمَا نَصَبَ لِأَمْرِكَ نَفْسَهُ. ⑤ وَعَرَّضَ فَيْكَ لِلْمَكْرُوهِ بَدَنَهُ.

آن وجود گرامی که جانش را برای اقامه فرمانت در رنج انداخت (۵) و تن را در معرض شداید و مکاره درآورد.

⑥ وَكَاشَفَ فِي الدُّعَاءِ إِلَيْكَ حَامَتَهُ. ⑦ وَحَارَبَ فِي

* و به درگاهت در دعا عداوتش را با خویشاوان سرکش اظهار داشت * و در راه رضا

رِضَاكَ أَسْرَتَهُ. ⑧ وَقَطَعَ فِي إِحْيَاءِ دِينِكَ رَحِمَهُ. ⑨

و خشنودی تو با بستگان خود جنگ کرد * و برای احیای دین تو از ارحام خویش برید *

وَ أَقْصَى الْأَذْنِينَ عَلَى جُحُودِهِمْ. ⑩ وَقَرَّبَ الْأَقْصَيْنِ عَلَى

تا آنجا که نزدیکانش را از خود دور کرد * و دوران و بیگانگانی که حکم تو را

اسْتِجَابَتِهِمْ لَكَ. ⑪ وَوَالَى فَيْكَ الْأَبْعَدَيْنِ. ⑫ وَغَادَى

اجابت کردند به خود نزدیک داشت * و در راه رضای تو دوستی با دورترین مردم * و دشمنی

فَيْكَ الْأَقْرَبِينَ. ⑬ وَأَدَّابَ نَفْسَهُ فِي تَبْلِيغِ رِسَالَتِكَ. ⑭

را با نزدیکترین کسانی آغاز کرد * و برای رساندن پیام تو خود را خسته کرد *

وَأَتَعَبَهَا بِالدُّعَاءِ إِلَى مِلَّتِكَ. ⑮ وَشَغَلَهَا بِالنُّصْحِ لِأَهْلِ

و در راه دعوت به دین و آیین تو به رنج و شداید افکند * و عمری با اندرز و نصیحت به تربیت آنان

دَعْوَتِكَ. ⑯ وَهَاجَرَ إِلَى بِلَادِ الْغُرَبَاءِ، وَمَحَلِّ النَّأْيِ عَنِ

که دعوتت را پذیرفتند پرداخت. * و از وطن خود و رحل و موضع اقامت

مَوْطِنِ رَحْلِهِ، وَمَوْضِعِ رِجْلِهِ، وَمَسْقَطِ رَأْسِهِ، وَمَأْنَسِ

و مسقط الرأس خویش و جایگاه انس و الفتش رها و به سوی بلاد غربت دور از شهر

نَفْسِهِ، إِزَادَةً مِنْهُ لِإِعْزَازِ دِينِكَ، وَاسْتِنْصَاراً عَلَى أَهْلِ

و دیار خود هجرت کرد با اراده ثابت در راه عظمت و اعزاز دین تو تا از تو بر علیه

الْكُفْرِيِّكَ. ⑰ حَتَّى اسْتَتَبَّ لَهُ مَا حَاوَلَ فِي أَعْدَائِكَ. ⑱

کافران یاری طلبید * تا آن که آنچه میخواست درباره کافران و منکران انجام یافت *

وَاسْتَمَّ لَهُ مَا دَبَّرَ فِي أَوْلِيَاءِكَ. ﴿١٩﴾ فَهَدَّ إِلَيْهِمْ مُسْتَفْتِحاً

و آنچه درباره اولیا و دوستانت می‌خواست به حد تمام و کمال رسانید * و بر اصلاح امور امت قیام

بِعُونِكَ، وَ مُتَّقَوِيّاً عَلَى ضَعْفِهِ بِنَصْرِكَ. ﴿٢٠﴾ فَغَزَاهُمْ فِي عُقْرِ

کرد و در حالی که از تو فیروزی می‌طلبید، بر ضعف خود به یاری تو قوت و نیرو یافت * تا آنجا که

دِيَارِهِمْ. ﴿٢١﴾ وَ هَجَمَ عَلَيْهِمْ فِي بُخْبُوحَةٍ قَرَارِهِمْ، حَتَّى

در وسط خاک دشمن با آنها به جنگ برخاست * و بر دشمن حمله‌های سخت در میان قرارگاهشان

ظَهَرَ أَمْرُكَ، وَ عَلَتْ كَلِمَتُكَ، وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ. ﴿٢٢﴾ اَللّٰهُمَّ

کرد تا که بر ظهور شرع و اعتلای کلمه توحیدت علی‌رغم میل مشرکان موفق گشت. * پروردگارا!

فَارْفَعُهُ بِمَا كَدَحَ فِيكَ إِلَى الدَّرَجَةِ الْعُلْيَا مِنْ جَنَّتِكَ. ﴿٢٤﴾

آن حضرت را در مقابل این رنج‌ها و سختی‌ها که در راه تو کشید رفعت مقام بخش و درجه‌اعلی در

حَتَّى لَا يُسَاوَى فِي مَنْزِلَةٍ، وَلَا يُكَافَأُ فِي مَرْتَبَةٍ، وَلَا

بهشت به او عطا فرما * آن مقامی را که هیچ کس در آن منزلت برابری و یکسان نباشد و هیچ یک از

يُوَازِيهِ لَدَيْكَ مَلَكٌ مُّقْرَبٌ، وَلَا نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ. ﴿٢٥﴾ وَ عَرَفَهُ

ملائکه مقرب و انبیای مرسل بدان منزلت نرسند * و مثل و ماندنش را در حق پاکان اهل بیتش و

فِي أَهْلِ الطَّاهِرِينَ وَ أُمَّتِهِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حُسْنِ الشَّفَاعَةِ

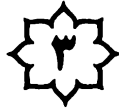
اهل ایمان از امتش عطا فرما و از حسن شفاعت بزرگ‌ترین و عالی‌ترین آنچه وعده فرموده‌ای به او

أَجَلٌ مَا وَعَدْتَهُ ﴿٢٦﴾ يَا نَافِذَ الْعِدَّةِ، يَا وَافِيَ الْقَوْلِ، يَا مُبَدِّلَ

ببخشا * ای که وعده تو نافذ و ای که قول و عهدت باوفای کامل است. ای آن که گناهان

السَّيِّئَاتِ بِأَضْعَافِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

و سئئات بندگان را به چندین برابر بدل به حسنات کنی که همانا تو صاحب فضل و کرم بزرگی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الصَّلَاةِ

عَلَى حَمَلَةِ الْعَرْشِ وَ كُلِّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ

از دعای آن حضرت علیه السلام در ستایش و تمجید
بر فرشتگان حاملان عرش الهی و هر ملک مقرب خداست

① اللَّهُمَّ وَ حَمَلَةُ عَرْشِكَ الَّذِينَ لَا يَفْتُرُونَ مِنْ تَسْبِيحِكَ،

* پروردگارا! و درود بر حاملان عرش عظیم تو باد که آنها هیچ گاه از تسبیح

وَ لَا يَسْتَمُونَ مِنْ تَقْدِيسِكَ، وَ لَا يَسْتَحْسِرُونَ مِنْ عِبَادَتِكَ،

و تنزیه ذات پاکت و تقدیس و تمجید حضرتت لحظه‌ای باز نایستند و هرگز خسته نشوند و از عبادت

وَ لَا يُؤْثِرُونَ التَّقْصِيرَ عَلَى الْجِدِّ فِي أَمْرِكَ، وَ لَا يَغْفَلُونَ

و بندگی‌ات ملال ندارند و در طاعت و فرمانت تقصیر را برجهد و کوشش مقدم ندارند و از

عَنْ أَوْلَاهِ إِلَيْكَ. ② وَ إِسْرَافِيلُ صَاحِبُ الصُّورِ، الشَّاخِصُ

حال وله و حیرت غافل نشوند * و اسرافیل که مأمور صور توست چشم به تو دوخته

الَّذِي يَنْتَظِرُ مِنْكَ الْأَذْنَ، وَ حُلُولَ الْأَمْرِ، فَيَمِينُهُ بِالنَّفْخَةِ

و منتظر فرمان توست چون امر تو فرا رسد کسانی که به قعر قبرهای خود بی‌هوش محبوس

صَرَعى رَهَائِنَ الْقُبُورِ. ③ وَ مِيكَائِيلُ ذُو الْجَاهِ عِنْدَكَ،

در افتاده‌اند به نفخه صور هشیار سازد * و میکائیل که به واسطه طاعت

وَ الْمَكَانِ الرَّفِيعِ مِنْ طَاعَتِكَ. ④ وَ جِبْرِيلُ الْأَمِينُ عَلَى

و بندگی‌ات نزد تو دارای جاه و مقام بلند است * و جبرئیل امین بر

وَحْيِكَ، الْمُطَاعُ فِي أَهْلِ سَمَوَاتِكَ، الْمَكِينُ لَدَيْكَ، الْمُقَرَّبُ

وحی توست که مطاع و پیشوای فرشتگان آسمان‌های توست که حضور حضرتت با منزلت

عِنْدَكَ. ⑤ وَالرُّوحُ الَّذِي هُوَ عَلَى مَلَائِكَةِ الْحُجُبِ. ⑥

و نزد تو مقرب است * و روح که به استعلای وجود بر فرشتگان حجاب‌ها برتری دارد *

وَالرُّوحُ الَّذِي هُوَ مِنْ أَمْرِكَ، فَصَلِّ عَلَيْهِمْ، وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ

و روح، همان که از امر تو وجود یافته. پس درود فرست بر آن فرشتگان و فرشتگان دیگر

الَّذِينَ مِنْ دُونِهِمْ: مِنْ سُكَّانِ سَمَوَاتِكَ، وَأَهْلِ الْأَمَانَةِ عَلَى

که در رتبه و مقام دون آنها هستند که از فرشتگان ساکن در سماواتند و اهل امانت الهی

رِسَالَاتِكَ ⑦ وَالَّذِينَ لَا تَدْخُلُهُمْ سَائِمَةٌ مِنْ دُوبٍ، وَلَا

بر پیمبران تواند * و آنان که هرگز خستگی از کار و کوشش ندارند

إِعْيَاءٍ مِنْ لُغُوبٍ وَلَا فُتُورٍ، وَلَا تَشْغَلُهُمْ عَنْ تَسْبِيحِكَ

و ملال از رنج و تعب طاعت نیابند و از تسبیح تو به شهوت و امیال نفسانی

الشَّهَوَاتِ، وَلَا يَقْطَعُهُمْ عَنْ تَعْظِيمِكَ سَهُوُ الْغَفَلَاتِ. ⑧

اشتغال نورزند و از تعظیم جلال تو سهو و غفلت نکنند *

الْخُشْعُ الْأَبْصَارِ فَلَا يَرُومُونَ النَّظَرَ إِلَيْكَ، النَّوَاكِسُ الْأَذْقَانِ،

چنان چشم‌هایشان به حال خشوع است که از سرافکندهگی حضور تو ابداً قصد نظاره

الَّذِينَ قَدْ طَالَتْ رَغْبَتُهُمْ فِيمَا لَدَيْكَ، الْمُسْتَهْتَرُونَ بِذِكْرِ

بدان جلال و جمال نکنند آن فرشتگان دائم با فرط شوق و رغبت به آنچه نزد توست با

الْإِتِّكَ، وَالْمُتَوَاضِعُونَ دُونَ عَظَمَتِكَ وَجَلَالِ كِبْرِيَاءِكَ ⑨

نهایت عشق و ابتهاج به یاد نعم و مراحم بی‌انتهای تواند و نزد مقام عظمت و جلال و کبریایی‌ات

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ إِذَا نَظَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ تَزْفِرُ عَلَى أَهْلِ

در کمال تواضع و تذلل‌اند * و آن فرشتگان چون به دوزخ بنگرند که بر اهل عصیان و نافرمانی‌ات

مَعْصِيَتِكَ: سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ. ﴿١٠﴾ فَصَلِّ

فریاد می‌زند، گویند پاک و منزهی تو که ما هرگز تو را پرستشی که سزاوار توست نکردیم. * پس

عَلَيْهِمْ وَعَلَى الرُّوحَانِيِّينَ مِنْ مَلَائِكَتِكَ، وَأَهْلِ الزُّلْفَةِ

بر آن فرشتگان درود فرست و هم بر فرشتگان روحانی و هم بر آنان که

عِنْدَكَ، وَحَمَالِ الْغَيْبِ إِلَى رُسُلِكَ، وَالْمُؤْتَمِنِينَ عَلَى

تقرب خاص نزد تو دارند و حاملان علوم غیب به سوی پیمبران تو و امین

وَخِيكَ ﴿١١﴾ وَقَبَائِلِ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ اخْتَصَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ،

وحی تواند * و همه قبایل و اصناف دیگر از فرشتگانی که مخصوص گردانیده‌ای برای ذات اقدس و

وَاعْنَيْتَهُمْ عَنِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ بِتَقْدِيسِكَ، وَأَسْكَنْتَهُمْ

آنها را از طعام و شراب به تقدیس و تسبیح خود بی‌نیاز گردانیدی و در باطن طبقات سماوات رفیع مسکن

بُطُونِ أَطْبَاقِ سَمَوَاتِكَ. ﴿١٢﴾ وَالَّذِينَ عَلَى أَرْجَائِهَا إِذَا نَزَلَ

و مقام دادی * و آنان که بر اطراف و جوانب سماوات هنگام نزول فرمانت برای اتمام وعده‌هایت

الْأَمْرِ بِتَمَامٍ وَعَدِكَ ﴿١٣﴾ وَخُزَانِ الْمَطَرِ وَزَوَاجِرِ السَّحَابِ

برگماشتی * و آنها که خزینه‌داران باران رحمت تواند و ابرها را به هر طرف می‌کشاند * آنان که از

﴿١٤﴾ وَالَّذِي بِصَوْتِ زَجْرِهِ يُسْمَعُ زَجْرُ الرُّعُودِ، وَإِذَا سَبَحَتْ

صدای زجر و کشیدن سحاب از آنها غرش رعدها به گوش‌ها رسد و چون در این دریای پر موج جو

بِهِ حَفِيفَةُ السَّحَابِ التَّمَعَتْ صَوَاعِقُ الْبُرُوقِ. ﴿١٥﴾ وَمُشِيِّ

آسمان ابرها شناور گردند، از جنبش هموارشان برق‌ها و صاعقه‌ها لامع شود * و آن فرشتگانی که به همراهی برف

الثلجِ وَالْبَرَدِ، وَالْهَابِطِينَ مَعَ قَطْرِ الْمَطَرِ إِذَا نَزَلَ، وَالْقَوَامِ

و تگرگ و قطرات باران هنگام باریدن به زمین فرود آیند و دیگر فرشتگانی که نگهبانان منشأ و مخزن‌های باد و

عَلَى خَزَائِنِ الرِّيَّاحِ، وَالْمُوكَلِّينَ بِالْجِبَالِ فَلَا تَزُولُ ﴿١٦﴾

تلاطم هواهاست. و فرشتگانی که موکل بر کوه‌ها هستند که همیشه پایدار و برقرار باشند *

وَالَّذِينَ عَرَفْتَهُمْ مَثَاقِيلَ الْمِيَاهِ، وَكَيْلَ مَا تَحْوِيهِ لَوَاعِجُ

دیگر فرشتگانی که خدا به آنها مقدار ثقل آبها را آموخته و وزن آنچه بارانهای شدید و سیلانگیز

الْأَمْطَارِ وَعَوَالِجُهَا. ﴿٧﴾ وَرُسُلِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى أَهْلِ

هولناک را به آنها شناسانیده * و آن فرشتگانی که پیغام تو را به اهل زمین می‌رسانند؛

الْأَرْضِ بِمَكْرُوهٍ مَا يَنْزِلُ مِنَ الْبَلَاءِ وَمَحْبُوبِ الرَّخَاءِ. ﴿٨﴾

چه پیغام به امر مکروه بلا و عذاب یا مطلوب و بشارت به نعم باشد *

وَالسَّفَرَةَ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ، وَالْحَفَظَةَ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ، وَمَلَكِ

فرشتگانی که کاتبان کریم و نیکوی حق از کرام الکاتبین و یا فرشته مرگ و اعوان و یارانش و

الْمَوْتِ وَأَعْوَانِهِ، وَمُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ، وَرُومَانَ قَتَانَ الْقُبُورِ،

فرشتگان منکر و نکیر که مأمور بازپرسی در قبرهای خلافتند و فرشتگانی که به طواف بیت المعمور

وَالطَّائِفِينَ بِالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، وَمَالِكٍ، وَالْخَزَنَةَ، وَرِضْوَانَ،

مشغولند و فرشته مالک و فرشتگان خازن و دربانان بهشت رضوان و خادمان اهل بهشت نعیم * که

وَسَدَنَةَ الْجَنَّةِ. ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ،

در آنچه مأمورند ابداً نافرمانی نخواهند کرد و آنچه فرمان رسد کاملاً به جای آرند * و آن فرشتگان

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ. ﴿١٠﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

که به اهل بهشت گویند: سلام بر شما باد که صبر و شکیبایی در طاعت و ترک معصیت خدا کردید تا که

بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ. ﴿١١﴾ وَالزَّبَانِيَةَ الَّذِينَ إِذَا قِيلَ

امروز به دار عقبای نازل گشتید * و زبانیه که چون به آنان فرمان رسد که این بنده را بگیرید در غل و

لَهُمْ: خَذُوهُ فَعَلُوهُ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلَّوهُ ابْتَدَرُوهُ سِرَاعاً، وَلَمْ

زنجیر کشید و به آتش درافکنید آنان سبقت گرفته و به سرعت و بدون مهلت به دوزخ کشند. * و

يُنظَرُوهُ. ﴿١٢﴾ وَمَنْ أَوْهَمْنَا ذِكْرَهُ، وَلَمْ نَعْلَمْ مَكَانَهُ مِنْكَ،

فرشتگانی که ما ذکرشان نکردیم و ما را از مقام و منزلت آنها نزد خود آگاه نگردانیدی

وَبِأَيِّ أَمْرٍ وَكَلَّتُهُ. ﴿٣٣﴾ وَسُكَّانِ الْهَوَاءِ وَالْأَرْضِ وَالْمَاءِ

که به چه کاری مأمور و موکلند * و دیگر فرشتگان ساکن در هوا و زمین و در آب
وَمَنْ مِنْهُمْ عَلَى الْخَلْقِ. ﴿٣٤﴾ فَصَلِّ عَلَيْهِمْ يَوْمَ يَأْتِي كُلُّ

و آنان که بر عالم خلق گماشتی * پس بر همه آنها درود فرست در آن هنگام که هر شخص به

نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ. ﴿٣٥﴾ وَصَلِّ عَلَيْهِمْ صَلَوَةٌ تَزِيدُهُمْ

محشر آید با او آورنده‌ای و گواهی است * و همه آن فرشتگان رحمتی فرست که به آن رحمت بر

كَرَامَةً عَلَى كِرَامَتِهِمْ وَطَهَارَةً عَلَى طَهَارَتِهِمْ. ﴿٣٦﴾ اَللّٰهُمَّ

کرامت و رفعت مقامشان بیفزایی و طهارت سریرت آنها را افزون گردانی * پروردگارا! چون درود و

وَإِذَا صَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ وَرُسُلِكَ وَبَلَغْتَهُمْ صَلَوَاتِنَا

رحمت بر رسولان و فرشتگان خود فرستادی و درود ما را هم به آنان رسانیدی باز درود فرست بر

عَلَيْهِمْ فَصَلِّ عَلَيْنَا بِمَا فَتَحْتَ لَنَا مِنْ حُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِمْ،

تمام آنها به واسطه آن که درگاه رحمتت را هم به روی ما به حسن کلام و در حق آنان باز فرمودی که

إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ.

همانا تویی صاحب جود و کرم.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الصَّلَاةِ عَلَى أَتْبَاعِ الرَّسُولِ وَ مُصَدِّقِيهِمْ

از دعای حضرت ﷺ است.

در درود و رحمت بر پیروان رسل و تصدیق کنندگان ایشان.

① اللَّهُمَّ وَ أَتْبَاعِ الرَّسُولِ وَ مُصَدِّقُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ

* پروردگارا! پیروان رسولان و آنان از اهل زمین که رسولان الهی را تصدیق کردند

بِالْغَيْبِ عِنْدَ مُعَارَضَةِ الْمُعَانِدِينَ لَهُمْ بِالتَّكْذِيبِ وَ الْإِشْتِيَاقِ

در صورتی که غایب از زمان او بودند؛ هنگامی که معاندان و مخالفان پیغمبران آنان را

إِلَى الْمُرْسَلِينَ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ. ② فِي كُلِّ دَهْرٍ وَ زَمَانٍ

تکذیب می‌کردند با ایمان حقیقی مشتاق رسولان الهی در هر عصر و زمان بودند * تو ای پروردگارا!

أَرْسَلْتَ فِيهِ رَسُولًا وَ أَقَمْتَ لِأَهْلِهِ دَلِيلًا مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى

در هر زمان برای اهل آن دلیلی از زمان آدم تا

مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى، وَ قَادَةَ أَهْلِ

محمد صلی الله علیه و آله بر خلق فرستادی که آنان پیشوایان هدایت خلق و مربیان

التَّقَى، عَلَى جَمِيعِهِمُ السَّلَامُ، فَادْكُرْهُمْ مِنْكَ بِمَغْفِرَةٍ

اهل تقوای عالمند که بر جمیع آنها سلام و تحیت باد، پس همه آنان را از لطف خود به مغفرت

وَ رِضْوَانٍ. ③ اللَّهُمَّ وَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ خَاصَّةً الَّذِينَ

و خشنودی یاد فرما. * پروردگارا! و مخصوصاً اصحاب محمد که

أَحْسَنُوا الصَّحَابَةَ وَالَّذِينَ أَبْلَوْا الْبَلَاءَ الْحَسَنَ فِي نَصْرِهِ،

نیکوترین اصحاب بودند و آنان به بلیات نیکو در یاری او مبتلا شدند و آن وجود مبارک را

وَكَانْفُوهُ، وَأَسْرَعُوا إِلَىٰ وَفَادَتِهِ، وَسَابَقُوا إِلَىٰ دَعْوَتِهِ،

در کنف حفظ و حمایت خود گرفتند و برای ورودش می‌شتافتند و در اجابت دعوت نبوتش بر یکدیگر

وَاسْتَجَابُوا لَهُ حَيْثُ أَسْمَعَهُمْ حُجَّةَ رِسَالَتِهِ. ﴿٤﴾ وَفَارَقُوا

سبقت می‌گرفتند و چون حجت و دلیل رسالتش را به گوش آنها رسانید دعوتش را پذیرفتند * و در

الْأَزْوَاجِ وَالْأَوْلَادِ فِي إِظْهَارِ كَلِمَتِهِ، وَقَاتَلُوا الْأَبَاءَ وَالْأَبْنَاءَ

راه اعتلای کلمه او از زن و فرزند خود جدایی گزیدند و با پدران و فرزندان خود برای اثبات نبوت

فِي تَثْبِيْتِ نُبُوَّتِهِ، وَأَنْتَصَرُوا بِهِ. ﴿٥﴾ وَمَنْ كَانُوا مُنْطَوِّينَ

ایشان جنگیدند و به وجود او نصرت یافتند. (۵) و آنان که در درون دل‌ها مهر و محبت او را پنهان داشتند

عَلَىٰ مَحَبَّتِهِ يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ فِي مَوَدَّتِهِ. ﴿٦﴾ وَالَّذِينَ

و به تجارت عشق او که ابداً زیان نداشت امیدوار بودند (۶) و آنان که چون به عروقه‌الوثقای او چنگ زدند

هَجَرَتْهُمْ الْعَشَائِرُ إِذْ تَعَلَّقُوا بِعُرْوَتِهِ، وَأَنْتَفَتْ مِنْهُمْ

معاشران‌شان همه از آنها دوری و نفرت جستند و خویشاوندان‌شان هم از آنها بریدند چون در سایه قرابت

الْقَرَابَاتِ إِذْ سَكَنُوا فِي ظِلِّ قَرَابَتِهِ. ﴿٧﴾ فَلَا تَنْسَ لَهُمُ اللَّهُمَّ

ایمانی رسول(ص) در آمدند (۷) پس آنان را فراموش مفرما و آنچه برای رضای تو و در راه دین تو از آن

مَا تَرَكَوْا لَكَ وَفِيكَ، وَأَرْضِهِمْ مِنْ رِضْوَانِكَ، وَبِمَا حَاشُوا

چشم پوشیدند از کرم عطا فرما و از بهره بهشت رضوانت آنان را خشنود ساز و هم آنچه را که خلق بر

الْخَلْقَ عَلَيْكَ، وَكَانُوا مَعَ رَسُولِكَ دُعَاءَ لَكَ إِلَيْكَ. ﴿٨﴾

تو جمع و فراهم آرند و آنها بودند که با پیامبرت خلق را برای خشنودی تو به سویت دعوت کردند (۸)

وَاشْكُرْهُمْ عَلَىٰ هَجْرِهِمْ فِيكَ دِيَارَ قَوْمِهِمْ، وَخُرُوجِهِمْ مِنْ

به آنها پاداش نیکو عطا فرما در عوض این که در راه تو از دیار خویشان دور شدند

سَعَةِ الْمَعَاشِ إِلَى ضَيْقِهِ، وَمَنْ كَثُرَتْ فِي إِعْزَازِ دِينِكَ مِنْ

و از زندگی با وسعت و خوشی به مضیقهِ و سختی افتادند و برای اعزاز دین تو

مَظْلُومِهِمْ. ﴿٩﴾ اللَّهُمَّ وَأَوْصِلْ إِلَى التَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ،

آن مظلومان بسیار رنج دیدند. * پروردگارا! و بر آنان که به نیکویی پیروی از اصحاب پیغمبر کردند:

الَّذِينَ يَقُولُونَ: «رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

آنان که گویند: «پروردگارا! ما و برادران ایمانی ما را که بر ما در ایمان سبقت گرفتند پیامرز» و بهترین

بِالْإِيمَانِ» خَيْرَ جَزَائِكَ. ﴿١٠﴾ الَّذِينَ قَصَدُوا سَمْتَهُمْ، وَتَحَرَّوْا

جزا را عطا فرما * آن تابعین که به همان طریقه اصحاب و مقصد در پی آنها شتافتند و به همان شکل و

وِجْهَتَهُمْ، وَمَضَوْا عَلَى شَاكِلَتِهِمْ. ﴿١١﴾ لَمْ يَثْنِبْهُمْ رَيْبٌ فِي

رویه اصحاب پاك از دنیا رفتند * و هیچ بصیرت و معرفت آنها را شک و ریب از راه توحید منحرف

بَصِيرَتِهِمْ، وَ لَمْ يَخْتَلِجْهُمْ شَكٌّ فِي قَفْوِ أثارِهِمْ، وَالْإِتِّمَامِ

نگردانید و تا آخر عمر خلجان شک در دل پاکشان در پیروی از اصحاب راه نیافت و در راه و منازل هدایت

بِهَدَايَةِ مَنَارِهِمْ. ﴿١٢﴾ مُكَانِفِينَ وَمُؤَاذِرِينَ لَهُمْ، يَدِينُونَ

کاملاً به آنها اقتدا کردند. * از مقصد و طریقه آنان حفاظت و حمایت و در راه مقصود آنها را یاری کردند،

بِدِينِهِمْ، وَيَهْتَدُونَ بِهَدْيِهِمْ، يَتَفَقَّحُونَ عَلَيْهِمْ، وَلَا يَتَّهَمُونَ نَهْمَهُمْ

دین پاك آنها را برگزیدند و به راه هدایت آنها شتافتند، کاملاً به آنها اقتدا کردند و آنچه از اصحاب به

فِيمَا أَدَّوْا إِلَيْهِمْ. ﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى التَّابِعِينَ مِنْ يَوْمِنَا

تابعین تأدیه شد همه را بدون اتهام پذیرفتند. * پروردگارا! درود و رحمت فرست بر تمام تابعین رسول

هَذَا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَعَلَى أَرْوَاجِهِمْ وَعَلَى ذُرِّيَّاتِهِمْ وَعَلَى

اکرم از همین روز تا روز قیامت و بر زن و فرزند و ذریه آنها رحمت فرست و بر هر کس از آنان که تو را

مَنْ أَطَاعَكَ مِنْهُمْ. ﴿١٤﴾ صَلَوةً تَعْصِمُهُمْ بِهَا مِنْ مَعْصِيَتِكَ،

اطاعت کند رحمتی عطا کن * که به آن رحمت از معصیت آنها را معصوم و محفوظ گردانی

و تَفْسَحُ لَهُمْ فِي رِيَاضِ جَنَّتِكَ، وَ تَمْنَعُهُمْ بِهَا مِنْ كَيْدِ الشَّيْطَانِ،

و در باغ‌های بهشت رضوانت وسعت کامل عطا کنی و مکر و حيلةٔ شیطان را از آنان منع فرمایی

وَ تُعِينُهُمْ بِهَا عَلَىٰ مَا اسْتَعَانُوكَ عَلَيْهِ مِنْ بَرٍّ، وَ تَقِيهِمْ

و آنها را بر کارهای نیکویی که از تو بر آن یاری طلبیدند یاری‌شان کنی و از

طَوَارِقَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ. ﴿١٥﴾ وَ تَبْعَثُهُمْ

حوادث ناگوار شبان و روزان جز حوادث خیر محفوظ داری * و باز به آن رحمت،

بِهَا عَلَىٰ اعْتِقَادِ حُسْنِ الرَّجَاءِ لَكَ، وَ الْطَّمَعِ فِيمَا عِنْدَكَ

برانگیزی آنها را بر اعتقاد نیکو و امیدواری به لطف و کرم‌ت و طمع و آرزو

وَ تَرْكِ التَّهْمَةِ فِيمَا تَحْوِيهِ أَيْدِي الْعِبَادِ. ﴿١٦﴾ لِتَرُدَّهُمْ إِلَىٰ

به آنچه نزد توست. و ترك اتهام یا حرص به آنچه در دست بندگان است * تا یکسره دل

الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ وَ الرَّهْبَةِ مِنْكَ، وَ تُزَهِّدَهُمْ فِي سَعَةِ الْعَاجِلِ،

انها را برگردانی به سوی امید و آرزو به لطف و کرم‌ت خود و بیم و هراس از قهرت

وَ تُحِبِّبَ إِلَيْهِمُ الْعَمَلَ لِلْأَجْلِ، وَ الْإِسْتِعْدَادَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ.

و به آنها زهد در توسعه و نعم دنیای عاجل فانی عطا کنی و عمل خیر را که زاد آخرت است محبوب و

﴿١٧﴾ وَ تُهَوِّنَ عَلَيْهِمْ كُلَّ كَرْبٍ يَحِلُّ بِهِمْ يَوْمَ خُرُوجِ الْأَنْفُسِ

مطلوب آنها گردانی و آنها را مهیای عالم بعد از مرگ سازی * و هر مشکل بلیه بر آنها پیش آید در

مِنْ أُبْدَانِهَا. ﴿١٨﴾ وَ تُعَا فِيهِمْ مِمَّا تَقَعُ بِهِ الْفِتْنَةُ مِنْ

هنگام مرگ که روح آنها از بدنشان بیرون می‌رود سهل و آسان سازی * و آنان را از هر عمل

مَحْذُورَاتِهَا، وَ كَبَّةِ النَّارِ وَ طُولِ الْخُلُودِ فِيهَا. ﴿١٩﴾

فتنه‌انگیز و از خطرهای آن عافیت بخش و از افتادن به آتش دوزخ و خلود در آن معاف دار *

وَ تُصَيِّرُهُمْ إِلَىٰ آمْنٍ مِنْ مَقِيلِ الْمُتَّقِينَ.

و آنها را به مقام امن و امان که محل راحت اهل تقواست منتقل گردان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِنَفْسِهِ وَ لِأَهْلِ وَ لَأَيْتِهِ

از دعای حضرت ﷺ

برای خود و اهل بیت خویش است

① يَا مَنْ لَا تَنْقُضِي عَجَائِبُ عَظَمَتِهِ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

* ای خدایی که عجایب عظمت و جلالش را حد و نهایت نیست درود فرست بر محمد

وَ آلِهِ، وَ اخْجُبْنَا عَنِ الْأَلْحَادِ فِي عَظَمَتِكَ. ② وَ يَا مَنْ لَا

و آل پاکش و از الحاد و عناد در بزرگی و عظمت ما را دور ساز و * ای خدایی که

تَنْتَهِي مُدَّةَ مُلْكِهِ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَعْتِقْ رِقَابَنَا

دوران سلطنتش انتهای ندارد درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را از دوزخ

مِنْ نَقْمَتِكَ. ③ وَ يَا مَنْ لَا تَفْنِي خَزَائِنُ رَحْمَتِهِ، صَلِّ عَلَيَّ

انتقامت آزادی بخش * وای که گنجینه‌های رحمت وسیع بی‌انتهایش فناپذیر نیست درود فرست

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ لَنَا نَصِيباً فِي رَحْمَتِكَ. ④ وَ يَا مَنْ

بر محمد و آل اطهارش و برای ما هم از رحمت و اسعادت نصیبی کامل عطا فرما (۴) و ای که چشم‌ها

تَنْقَطُ دُونَ رُؤْيَيْهِ الْأَبْصَارُ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَدِنْنَا

در رویت حقیقت ذاتش عاجز و حیران است درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را به مقام قرب خود

إِلَى قُرْبِكَ. ⑤ وَ يَا مَنْ تَصَغُرُ عِنْدَ خَطَرِهِ الْأَخْطَارُ، صَلِّ

نزدیک فرما (۵) ای خدایی که هر امر بزرگی در مقابل شأن و بزرگی‌اش کوچک است درود فرست

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَكَرَّمْنَا عَلَيْكَ. ﴿٦﴾ وَيَا مَنْ تَظَهَّرَ عِنْدَهُ

بر محمد و آل پاکش و برای خود به ما کرامت و عزت بخش (۶) و ای که باطن و سراسر هر خیر عالم بر

بَوَاطِنُ الْأَخْبَارِ، صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَفْضَحْنَا

تو آشکار است درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را نزد خود رسوا و شرمگین مفرما. (۷) پروردگارا! ما

لَدَيْكَ. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ اغْنِنَا عَنْ هِبَةِ الْوَهَّابِينَ بِهَيْبَتِكَ، وَاكْفِنَا

را به موهبت خود از عطای اهل جود و سخاوت بی‌نیاز گردان و از وحشت و هراس آن که خلق از ما

وَخَشَةَ الْقَاطِعِينَ بِصِلَتِكَ حَتَّى لَا نَرْغَبَ إِلَى أَحَدٍ مَعَ بَدْلِكَ،

بریدند به عطا و احسان خود کفایت فرما تا آن که ما با بذل و کرمت هرگز راغب به عطای کسی نباشیم و

وَلَا نَسْتَوْحِشُ مِنْ أَحَدٍ مَعَ فَضْلِكَ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ

متوَحِّش از احدی نشویم (۸) پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست و تقدیر و تدبیر خود را به منفعت و

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَكِدْلَنَا وَلَا تَكِدْ عَلَيْنَا، وَامْكُرْنَا وَلَا تَمْكُرْ

سود ما قرار ده نه به ضرر و زیان ما و مکرر تدبیرت را بر له ما نه بر علیه ما مقرر فرما و دولت و حکومت

بِنَا، وَادِلْ لَنَا وَلَا تُدِلْ مِنَّا. ﴿٩﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

را بر فتح و غلبه‌ها قرار ده نه بر شکست و خواری ما (۹) پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما

وَآلِهِ، وَقِنَا مِنْكَ، وَاحْفَظْنَا بِكَ، وَاهْدِنَا إِلَيْكَ، وَلَا تُبَاعِدْنَا

را از قهر و غضب خود نگاه دار و به لطف و کرمت محفوظ گردان و به سوی حضرتت هدایت فرما و دور از

عَنْكَ إِنَّ مَنْ تَقِهَ يَسْلَمْ وَمَنْ تَهْدِهِ يَعْلَمُ، وَمَنْ تُقْرِبَهُ إِلَيْكَ

درگاه عنایتت مگردان که هر کس را تو نگهداری کنی سالم خواهد بود و هر کس را تو هدایت کنی با علم

يَعْنَمُ. ﴿١٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاكْفِنَا حَدَّ نَوَائِبِ

و دانش زیست خواهد کرد و هر که را تو مقرب درگاه خود گردانی، این غنیمت عالم است. * پروردگارا! ما را از

الزَّمانِ، وَشَرِّ مَصَائِدِ الشَّيْطَانِ، وَمَرَارَةِ صَوْلَةِ السُّلْطَانِ.

سختی‌های حوادث زمان کفایت فرما و از شر و آسیب دام‌های شیطان و تلخی صولت و قهر سلطان محفوظ دار

﴿۱۱﴾ اللَّهُمَّ إِنَّمَا يَكْتَفِي الْمُكْتَفُونَ بِفَضْلِ قُوَّتِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ

* پروردگارا! همانا آنان که کفایت در عالم یافتند، به فضل و توانایی تو یافتند پس درود فرست بر محمد و

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَآكْفِنَا، وَإِنَّمَا يُعْطَى الْمُعْطُونَ مِنْ فَضْلِ

آل پاکش و ما را هم کفایت فرما و هم‌چنین آنان که اهل عطا و بخشش شدند، از فضل وجود تو این بهره

جِدَّتِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعْطِنَا، وَإِنَّمَا يَهْتَدِي

یافتند پس درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را هم از عطای بی‌حد و حساب خویش بهره کامل عطا

الْمُهْتَدُونَ بِنُورِ وَجْهِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاهْدِنَا.

فرما و همانا آنان که هدایت یافتند، به نور جمال تو یافتند پس درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را

﴿۱۲﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ مَنْ وَالَيْتَ لَمْ يَضُرَّهُ خِذْلَانُ الْخَاذِلِينَ،

هم به لطف خویش هدایت فرما. * ای خدا! هر کس را که تویی دوست و یار و یاورش هرگز ضرری از

وَمَنْ أَعْطَيْتَ لَمْ يَنْقُصْهُ مَنَعُ الْمَانِعِينَ، وَمَنْ هَدَيْتَ لَمْ

متارکه خلق نبرد و کسی که تو بر او کرم کنی منع و حرمان دیگران زیان به او نرساند و هر که را تو هدایت

يُغْوِهِ إِضْلَالُ الْمُضِلِّينَ. ﴿۱۳﴾ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

کنی، اضلال و رهنزی گمراه کنندگان گمراهش نتواند کرد * پس درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را

وَأَمْنَعْنَا بِعِزِّكَ مِنْ عِبَادِكَ، وَأَعِنَّا عَنْ غَيْرِكَ بِإِرْفَادِكَ،

به مقام عزت و مناعت خود از بندگانت منع فرما و به کرمت از عطای غیر خود بی‌نیاز گردان و ما را به

وَأَسْأَلُكَ بِنَا سَبِيلَ الْحَقِّ بِإِرْشَادِكَ. ﴿۱۴﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

ارشاد و رهنمایی خویش به راه حق و حقیقت رهبری فرما * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ سَلَامَةَ قُلُوبِنَا فِي ذِكْرِ عَظَمَتِكَ، وَفِرَاحَ

پاکش و سلامت دل‌های ما را در ذکر عظمت خود قرار ده و آسایش و صحت بدن ما را در شکر

أَبْدَانِنَا فِي شُكْرِ نِعْمَتِكَ، وَأَنْطِلِقَ السِّنْتِنَا فِي وَصْفِ

نعمت و سپاس‌گزاری خود بدار و طلاقت زبان ما را به وصف نعم و احساس خویش

مِنْتِكَ. ﴿١٥﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْنَا مِنْ

گویا گردان * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را از آنان قرار ده که خلق را به سوی

دُعَاتِكَ الدَّاعِينَ إِلَيْكَ، وَهُدَاتِكَ الدَّالِّينَ عَلَيْكَ، وَمِنْ

تو دعوت می‌کنند و از آنان که بندگان را به درگاه تو هدایت و دلالت می‌کنند و ما را از بهترین

خَاصَّتِكَ الْخَاصِّينَ لَدَيْكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

خاصان نزد خود بگردان ای مهربان‌ترین مهربانان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

عِنْدَ الصَّبَاحِ وَالسَّمَاءِ

از دعای امام سجاد علیه السلام
در اول صبح و شام است

① الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ بِقُوَّتِهِ. ② وَمَيَّزَ

* ستایش مخصوص خدایی است که به قدرت کامله خود شب و روز را آفرید * و به قدرت خود

بَيْنَهُمَا بِقُدْرَتِهِ. ③ وَجَعَلَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَدًّا

از یک دیگر متمایز کرد * و برای هر یک حد محدودی

مَحْدُودًا، وَأَمَدًا مَمْدُودًا. ④ يُوَلِّجُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي

و اندازه معینی قرار داد * به تقدیر هر یک از شب و روز را در یک دیگر

صَاحِبِهِ، وَيُوَلِّجُ صَاحِبَهُ فِيهِ بِتَقْدِيرٍ مِنْهُ لِلْعِبَادِ فِيمَا

داخل گردانید و این تقدیر و نظم خاص را برای نشو و نمای خلق و انتفاع بندگان

يَغْذُوهُمْ بِهِ، وَيُنْشِئُهُمْ عَلَيْهِ. ⑤ فَخَلَقَ لَهُمُ اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا

خود در تغذیه و تهیه قوت و غذای آنها مقدر فرمود * پس تقدیر ازلی حق شب را

فِيهِ مِنْ حَرَكَاتِ التَّعَبِ وَ نَهْضَاتِ النَّصَبِ، وَجَعَلَهُ لِبَاسًا

برای سکونت و آرامش از رنج کار و زحمت حرکات روز تقدیر فرمود و تاریکی شب را لباس

لِيَلْبَسُوا مِنْ رَاحَتِهِ وَمَنَامِهِ، فَيَكُونُ ذَلِكَ لَهُمْ جَمَامًا وَقُوَّةً،

و پوشش خلق قرار داد تا بندگان در لباس شب رفته و آسایش و خواب راحت کنند

وَلِيَنَالُوا بِهِ لَذَّةَ وَشَهْوَةً. ﴿٦﴾ وَخَلَقَ لَهُمُ النَّهَارَ مُبْصِرًا

و به لذت و شهوت حلال نائل شوند. * و روز را روشن گردانید تا خلق

لِيَبْتَغُوا فِيهِ مِنْ فَضْلِهِ، وَلِيَسْتَسَبِّحُوا إِلَىٰ رِزْقِهِ، وَيَسْرَحُوا

در طلب روزی و تحصیل معاش به فضل و کرم خدا بکشند و روزی از خدا طلبند

فِي أَرْضِهِ، طَلَبًا لِمَا فِيهِ نَيْلُ الْعَاجِلِ مِنْ دُنْيَاهُمْ، وَدَرَكَ

و در روی زمین او سیر کنند و لذات موقت دنیا را طلب کنند و به کار ادراک

الْأَجْلِ فِي آخِرِيهِمْ. ﴿٧﴾ بِكُلِّ ذَلِكَ يُصْلِحُ شَأْنَهُمْ، وَيَبْلُو

لذات آخرت بپردازند * به هر یک از آنها اصلاح حال مردم نماید و بندگان را می‌آزماید

أَخْبَارَهُمْ، وَيَنْظُرُ كَيْفَ هُمْ فِي أَوْقَاتِ طَاعَتِهِ، وَمَنَازِلِ

تا نظر کند که آنان در اوقات طاعت و عبادت و تکالیف واجب او و در مواقع

فُرُوضِهِ، وَمَوَاقِعِ أَحْكَامِهِ، لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا

و مراتب احکام چگونه فرمان‌بری می‌کنند؟ تا آنان که بدکارند به کیفر بد مجازات شوند

عَمِلُوا، وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ فَلكَ

و آنان که نیکوکار و فرمان‌بردارند به پاداش نیکو نائل گردند * پروردگارا! پس

الْحَمْدُ عَلَىٰ مَا فَلَقْتَ لَنَا مِنَ الْإِصْبَاحِ، وَمَتَّعْتَنَا بِهِ مِنْ

ستایش مخصوص توست که گریبان صبحگاهان را شکافتی و ما را بهره‌مند به نور روز

ضَوْءِ النَّهَارِ، وَبَصَّرْتَنَا مِنْ مَطَالِبِ الْأَقْوَاتِ، وَوَقَيْتَنَا فِيهِ

گردانیدی و در راه‌های طلب روزی و قوت و غذای خود بصیرت دادی و از آفات عالم و حوادث

مِنْ طَوَارِقِ الْأَفَاتِ. ﴿٩﴾ أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَتِ الْأَشْيَاءُ كُلُّهَا

ناگوار راهزن حفظ کردی. * ما شب را صبح کردیم و همه اشیاء یکبارچه مانند ما شب را روز کردند

بِحُمْلَتِهَا لَكَ: سَمَاءُهَا وَأَرْضُهَا، وَمَا بَثَّتْ فِي كُلِّ وَاحِدٍ

در حالی که همه موجودات عالم از آسمان و زمین و آنچه در آنها از انواع مخلوقات منتشر کرده‌ای؛

مِنْهُمَا، سَاكِنُهُ وَ مُتَحَرِّكُهُ، وَ مُقِيمُهُ وَ شَاخِصُهُ وَ مَا عَلَا

از آرام و جنبیده، مقیم و شاخص و آنچه در جو هوا بالا رفته

فِي الْهَوَاءِ، وَ مَا كُنَّ تَحْتَ الثَّرَى. ﴿١٠﴾ أَصْبَحْنَا فِي قَبْضَتِكَ

و آنچه در زیر زمین پنهان شده * همگی شب را صبح کردیم در حالی که همه در قبضه قدرت تویم

يَخُوِنَا مُلْكُكَ وَ سُلْطَانُكَ، وَ تَضَمَّنَا مَشِيَّتَكَ، وَ نَتَصَرَّفُ

و ملك و اقتدارت بر ما مسلط و محیط و مشیت و خواست تو بر ما شامل است و تمام تصرفات و تغییرات احوال ما

عَنْ أَمْرِكَ، وَ نَتَقَلَّبُ فِي تَدْبِيرِكَ. ﴿١١﴾ لَيْسَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ إِلَّا

به امر نافذ تو خواهد بود و تقلب و تحولات ما همه به تدبیر توست * برای ما هیچ امر و اقتداری

مَا قَضَيْتَ، وَ لَا مِنْ الْخَيْرِ إِلَّا مَا أَعْطَيْتَ. ﴿١٢﴾ وَ هَذَا يَوْمٌ

جز به قضای تو نخواهد بود و هیچ گونه خیری جز به عطای تو نخواهد رسید. * این روز حادث و جدید

خَادِثٌ جَدِيدٌ، وَ هُوَ عَلَيْنَا شَاهِدٌ عَتِيدٌ، إِنَّ أَحْسَنَّا وَ دَعْنَا

و بر ما شاهد و گواه حاضری است. اگر ما در این روز نیکی کنیم، به حمد و ستایش و تحسین‌ها از ما وداع می‌کند

بِحَمْدٍ، وَ إِنَّ أَسَانَا فَارَقْنَا بِذَمٍّ. ﴿١٣﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

و اگر بدی کنیم، به مذمت و نکوهش ما با ما وداع خواهد کرد * پروردگارا! درود فرست بر محمد

وَ اٰلِهِ، وَ اَرْزُقْنَا حُسْنَ مُصَاحَبَتِهِ، وَ اَعْصِمْنَا مِنْ سُوْءِ

و آل محمد و در این روز نو به ما توفیق ده که به حسن عمل با این روز مصاحبت کنیم و ما را از این که بد

مُفَارَقَتِهِ بِارْتِكَابِ جَرِيْرَةٍ، اَوْ اِقْتِرَافِ صَغِيْرَةٍ اَوْ كَبِيْرَةٍ. ﴿١٤﴾

از او مفارقت کنیم محفوظ بدار که در آن مرتکب جرم و جنایتی نشویم و به ورطه گناه صغیره و کبیره‌ای نیفتیم *

وَ اَجْزِلُ لَنَا فِيْهِ مِنَ الْحَسَنَاتِ، وَ اَخْلِنَا فِيْهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ،

و در این روز به ما حسنات بزرگ عطا فرما و از تمام سیئات و زشتکاری‌ها باز دار

وَ اَمْلَأْ لَنَا مَا بَيْنَ طَرْفَيْهِ حَمْدًا وَ شُكْرًا وَ اَجْرًا وَ ذُخْرًا

و اطراف ظرف این روز را برای ما پر ساز از ستایش و سپاسگزاری خود و پاداش نیک و ذخیره آخرت

وَفَضْلاً وَإِحْسَاناً. ﴿٥٧﴾ اللَّهُمَّ يَسِّرْ عَلَيَّ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ

و فضل و احسان خویش. * پروردگارا! مؤونه و زحمت فرشتگان کرام الکاتبین را

مُؤْتِنْتَنَا، وَامْلَأْنَا مِنْ حَسَنَاتِنَا صِحَابَتَنَا، وَلَا تُخْرِزْنَا عَنْدَهُمْ

کمتر و آسانتر ساز و صحیفه اعمال ما را از کار خیر و ثواب پُر گردان و ما را نزد فرشتگان به سبب

بِسُوءِ أَعْمَالِنَا. ﴿٥٨﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ

کثرت گناهان خوار و ذلیل مگردان * پروردگارا! برای ما در هر ساعت از

سَاعَاتِهِ حِظًّا مِنْ عِبَادِكَ، وَنَصِيبًا مِنْ شُكْرِكَ وَشَاهِدَ

ساعات این روز حظی از بندگیات نصیب گردان و از شکر و سپاسگزاریات بهره‌ای عطا فرما

صِدْقٍ مِنْ مَلَائِكَتِكَ. ﴿٥٩﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و گواهی صادق از فرشتگان خود قرار ده * خدایا! درود فرست بر محمد و آل پاکش

وَاحْفَظْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا وَمِنْ خَلْفِنَا وَعَنْ أَيْمَانِنَا وَعَنْ

و ما را از پیش رو و از پشت سر و از سمت راست و چپ

شَمَائِلِنَا وَمِنْ جَمِيعِ نَوَاحِينَا، حِفْظًا غَاصِمًا مِنْ مَعْصِيَتِكَ،

و از تمام جوانب حفظ فرما و از معصیت خود نگهدار و به طاعت خویش

هَادِيًّا إِلَى طَاعَتِكَ، مُسْتَعْمِلًا لِمَحَبَّتِكَ. ﴿٦٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

هدایت کن در حالی که به کار محبتت سرگرم باشیم. * خدایا! درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَوَفِّقْنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا وَلَيْلَتِنَا هَذِهِ وَفِي

محمد و آل پاکش و در همین روز و همین شب و در تمام روز عمر برای پرداختن

جَمِيعِ أَيَّامِنَا لِإِسْتِعْمَالِ الْخَيْرِ، وَهَجْرَانِ الشَّرِّ، وَشُكْرِ

به کار خیر و دوری جستن از کار شَرّ ما را موفق بدار و به شکر و سپاس گزاری

النِّعَمِ، وَاتِّبَاعِ السُّنَنِ، وَمُجَانِبَةِ الْبِدْعِ، وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ،

از نعمت‌هایت و پیروی سنن شرع و دوری و احتراز از بدعت‌ها توفیق ده و به کار امر به معروف

وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَحِيَاطَةِ الْإِسْلَامِ، وَانْتِقَاصِ الْبَاطِلِ

و نهی از منکر و ترویج و حفظ آیین اسلام و محو بدعت‌های باطل و لغزش‌های آن

وَإِذْلَالِهِ، وَنُصْرَةِ الْحَقِّ وَإِعْزَازِهِ، وَإِرْشَادِ الضَّالِّ، وَمُعَاوَنَةِ

مؤید فرما و به نصرت دین حق و تعظیم و اکرام آن و ارشاد و راهنمایی گمراهان و معاونت و کمک

الضَّعِيفِ، وَإِذْرَاكِ اللَّهِيْفِ. ﴿١٦﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

به ناتوانان و یاری مظلومان توفیقی کرامت فرما. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش

وَاجْعَلْهُ أَيَّمَنَ يَوْمٍ عَهْدِنَاهُ، وَأَفْضَلَ صَاحِبِ صَحْبِنَاهُ،

و این روز را با میمنت و با برکت‌ترین ایام معبود ما قرار ده و این روز را

وَخَيْرَ وَقْتٍ ظَلَلْنَا فِيهِ. ﴿٢٠﴾ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَرْضِي مَنْ مَرَّ

بهترین اوقات ما که در آن روز را می‌گذرانیم بگردان * و از خشنودترین بندگانی

عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ مِنْ جُمْلَةِ خَلْقِكَ، أَشْكُرُهُمْ لِمَا أَوْلَيْتَ

که شب و روز بر آنان می‌گذرد قرار داده و از شکر گزارترین خلقت بر نعمت‌های گوناگونی که عطا

مِنْ نِعْمِكَ، وَأَقْوَمَهُمْ بِمَا شَرَعْتَ مِنْ شَرَائِعِكَ، وَأَوْقَفَهُمْ

کردی مقرّر فرما و پایدار و ثابت‌ترین خلق بر احکام شرایع خود گردان و از آنچه نهی و تحذیر

عَمَّا حَذَرْتَ مِنْ نَهْيِكَ. ﴿٢١﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ

فرمودی، مرا دورترین کس بساز. * پروردگارا! من تو را شاهد و گواه می‌گیرم و با آن که گواهی تو

شَهِيدًا، وَأَشْهَدُ سَمَاءَكَ وَأَرْضَكَ وَمَنْ أَسْكَنْتَهُمَا مِنْ

کافی است باز همه آسمان و زمین و هر کس را در آنها مسکن داده‌ای از فرشتگان و سایر خلق خود

مَلَائِكَتِكَ وَسَائِرِ خَلْقِكَ فِي يَوْمِيْ هَذَا وَسَاعَتِيْ هَذِهِ

در همین روز حاضر و این ساعت از عمرم و همین شب و همین مکان که اکنون قرار گرفته‌ام همه را

وَلَيْلَتِيْ هَذِهِ وَمُسْتَقَرِّيْ هَذَا، اِنِّيْ اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ اللهُ الَّذِي

بر توحید و ایمان خویش گواه و شاهد می‌گیرم که گواهی می‌دهم همانا تویی خدای یکتایی که

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، قَائِمٌ بِالْقِسْطِ، عَدْلٌ فِي الْحُكْمِ، رَوْفٌ

جز تو در ملك وجود خدایی نیست و تنها تو آن سلطانی که در همهٔ ملك هستی، به عدالت کامل بین خلق

بِالْعِبَادِ، مَالِكُ الْمُلْكِ، رَحِيمٌ بِالْخَلْقِ. ﴿٢٣﴾ وَأَنْ مُحَمَّدًا

حکیم می‌کنی و با بندگانت کمال رأفت و عطاوت داری. تویی پادشاه ملك عالم و مهربان به تمام خلق *

عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَخَيْرَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ، حَمَلْتَهُ رِسَالَتَكَ

و گواهی می‌دهم که محمد بندهٔ خاص تو و رسول گرامی و بهترین خلق توست.

فَادَّاهَا، وَأَمَرْتَهُ بِالنُّصْحِ لِأُمَّتِهِ فَنَصَحَ لَهَا. ﴿٢٣﴾ اللَّهُمَّ فَصَلِّ

تو او را حامل اسرار و مقام رسالت گردانیدی و او آن وظیفهٔ بزرگ را کاملاً ادا کرد و امر فرمودی به

عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ، أَكْثَرَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ،

امتش نصیحت و خیر خواهی کنی، که انجام داد * پروردگارا! تو درود و رحمتی که بر احدی از خلق

وَإِلَيْهِ عَنَّا أَفْضَلَ مَا أَتَيْتَ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ، وَاجْزِهِ عَنَّا

می‌فرستی بیش‌تر از همه بر آن بزرگوار فرست، بر آن روح پاک، از دعای ما بهترین رحمتی که بر

أَفْضَلَ وَ أَكْرَمَ مَا جَزَيْتَ أَحَدًا مِنْ أَنْبِيَائِكَ عَنْ أُمَّتِهِ ﴿٢٤﴾

بنده‌ای از بندگانت می‌فرستی به آن حضرت عطا فرما و از ما امت بر او بهترین و گرامی‌ترین پاداشی

إِنَّكَ أَنْتَ الْمَنَّانُ بِالْجَسِيمِ، الْغَافِرُ لِلْعَظِيمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ مِنْ

که به هر پیغمبری از امتش عطا می‌کنی عنایت فرما * که تویی بسیار عطا بخش بزرگ و آمرزنده

كُلِّ رَحِيمٍ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

گناه بزرگ و تویی مهربان‌ترین مهربانان پس درود فرست بر محمد و آل نکوکار پاک طینتش که

الْأَخْيَارِ الْأَنْجَبِينَ.

اخیار خلق و شرافتمندان عالمند.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا عَرَضَتْ

لَهُ مُهِمَّةٌ أَوْ نَزَلَتْ بِهِ مِلْمَةٌ وَعِنْدَ الْكَرْبِ

از دعای آن حضرت علیه السلام به هنگام روی آوردن امر مهم
یا حادثه ناگواری و هنگام رنج و آلام روزگار

﴿١﴾ يَا مَنْ تُحَلُّ بِهٖ عَقْدُ الْمَكَارِهِ، وَيَا مَنْ يَفْتَأُ بِهٖ حَدُّ

* ای خدایی که گره ناگواری‌های عالم به او گشایش می‌یابد. ای خدایی که سختی‌های جهان به او

الشَّدَائِدِ، وَيَا مَنْ يُتَمَسُّ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلَى رَوْحِ الْفَرَجِ.

آسان می‌گردد. ای آن که برون شدن از غم و اندوه به حقیقت شادی و خرمی از تو درخواست می‌شود

﴿٢﴾ ذَلَّتْ لِقُدْرَتِكَ الصِّغَابُ، وَ تَسَبَّبَتْ بِلُطْفِكَ الْأَسْبَابُ،

* مشکلات عالم پیش قدرتت رام گردند و اسباب وجود هر چیز به لطف

وَ جَرَى بِقُدْرَتِكَ الْقَضَاءُ، وَ مَضَتْ عَلَى إِرَادَتِكَ الْأَشْيَاءُ.

و کرمت نظام یافته است. قضا به قدرت تو جاری و هر چیز عالم به اراده تو امضا می‌گردد

﴿٣﴾ فَهِيَ بِمَشِيَّتِكَ دُونَ قَوْلِكَ مُؤْتَمِرَةٌ، وَ بِإِرَادَتِكَ دُونَ

* پس هر چه بخواهی پیش از فرمانت اطاعت کند و هر چه بخواهی

نَهْيِكَ مُنْزَجِرَةٌ. ﴿٤﴾ أَنْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمِهْمَاتِ، وَأَنْتَ الْمَفْرَعُ

بدون نهی تو منزجر گردد * خلق تو را در مهمات عالم می‌خوانند و به درگاه تو در پریشانی‌ها تضرع

فِي الْمِلْمَاتِ، لَا يَنْدَفِعُ مِنْهَا إِلَّا مَا دَفَعْتَ، وَلَا يَنْكَشِفُ

و زاری می‌کنند. هیچ درد و رنج و پریشانی دفع نشود مگر آن که تو دفع گردانی و گرهی باز نشود

مِنْهَا إِلَّا مَا كَشَفْتَ. ﴿٥﴾ وَقَدْ نَزَلَ بِي يَا رَبِّ مَا قَدْ تَكَادَنِي

مگر به دست تو * ای خدا! گران حوادثی به من رسیده که مرا درهم شکسته و پریشان حال ساخته و

ثَقَلُهُ، وَالْمَّ بِي مَا قَدْ بَهَظَنِي حَمْلُهُ. ﴿٦﴾ وَبِقُدْرَتِكَ أَوْرَدْتَهُ

مشکلاتی بر من وارد شده که مرا به رنج و غم افکنده * به قدرت تو آن امور بر من وارد شده و به

عَلَى وَبِسُلْطَانِكَ وَجَهْتَهُ إِلَيَّ. ﴿٧﴾ فَلَا مُصْدِرَ لِمَا أَوْرَدْتَ،

اقتدار تو بر من رو آورده * پس غمی که تو آوردی کسی دیگر نتواند برد و مشکلی که تو فرستی غیر

وَلَا ضَارِفَ لِمَا وَجَّهْتَ، وَلَا فَاتِحَ لِمَا أَغْلَقْتَ، وَلَا مُغْلِقَ

تو نتواند زایل کرد. دری که تو بر بندی، دیگری نتواند گشود و اگر بگشایی نتواند بست.

لِمَا فَتَحْتَ، وَلَا مُيَسِّرَ لِمَا عَسَّرْتَ، وَلَا نَاصِرَ لِمَنْ خَذَلْتَ.

آنچه را تو مشکل کنی کسی آسان نتواند ساخت و آن که را تو خوار سازی کسی یاری نتواند کرد.

﴿٨﴾ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَافْتَحْ لِي يَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ

* پس درود فرست بر محمد و آلش و بر من به فضل و احسان در وسعت و آسایش بگشا

بِطَوْلِكَ، وَاكْسِرْ عَنِّي سُلْطَانَ آلِهِمْ بِحَوْلِكَ، وَأَنْلِنِي حُسْنَ

و به قدرتت در قلبم لشکر هم و غم را در هم شکن و به من در آنچه شکایت دارم حسن

النَّظَرِ فِيمَا شَكَّوْتُ، وَأَذِقْنِي حَلَاوَةَ الصُّنْعِ فِيمَا سَأَلْتُ،

ظن و خوش بینی عطا فرما و شیرینی صنعت را در آنچه می خواهم به من بچشان

وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَفَرَجاً هَنِئِئاً، وَاجْعَلْ لِي مِنْ

و از جانب خود به من رحمت و گشایش و گوارایی عنایت فرما و به لطف خود

عِنْدِكَ مَخْرَجاً وَحِياً. ﴿٩﴾ وَلَا تَشْغَلْنِي بِالْإِهْتِمَامِ عَنْ

از هر مشکلی راه خروجی الهام فرما * و مرا از کار ملازمت و وظایف بندگیات

تَعَاهِدِ فُرُوضِكَ، وَاسْتِعْمَالِ سُنَّتِكَ. ﴿١٠﴾ فَقَدْ ضِيقْتُ لِمَا

و به جای آوردن احکامت به هیچ کاری مشغول نگردان * ای خدا! از حوادثی که

نَزَلَ بِي يَا رَبِّ ذُرْعًا، وَامْتَلَأْتُ بِحَمَلٍ مَا حَدَّثَ عَلَيَّ هَمًّا،

به من رسیده سینه‌ام تنگ و دلم پر از هم و غم گردیده

وَ أَنْتَ الْقَادِرُ عَلَيَّ كَشَفِ مَا مُنِيتُ بِهِ، وَ دَفَعُ مَا وَقَعْتُ فِيهِ،

و تو بر دفع آنچه بدان مبتلا و به آن گرفتارم توانایی، پس به کرمت آن را زایل گردان

فَأَفْعَلُ بِي ذَلِكَ وَإِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْكَ، يَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

و هر چند من مستوجب این لطف تو نباشم. ای صاحب عرش بزرگ

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْإِسْتِعَاذَةِ
مِنَ الْمَكَارِهِ وَسَيِّئِ الْأَخْلَاقِ وَمَذَامِ الْأَفْعَالِ

از دعای امام علیه السلام است در پناه بردن به خدا
از امور مکروه و ناپسند و اخلاق و کردار زشت.

① اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَيْجَانِ الْحَرِصِ، وَسَوْرَةِ

* پروردگارا! همانا به تو پناه می‌برم از هیجان حرص و آز و از تسلط

الْغَضَبِ، وَغَلْبَةِ الْحَسَدِ، وَضَعْفِ الصَّبْرِ، وَقِلَّةِ الْقَنَاعَةِ،

قوه غضب و غلبه حسد و ضعف و کم صبری و کمی قناعت

وَشَكَاسَةِ الْخُلُقِ، وَالْإِحْاحِ الشَّهْوَةِ، وَ مَلَكَةِ الْحَمِيَّةِ ②

و سخت‌گیری به خلق و اصرار بر شهوت و حمیت جاهلیت *

وَمُتَابَعَةِ الْهَوَى، وَ مُخَالَفَةِ الْهُدَى، وَسِنَةِ الْغَفْلَةِ، وَ تَعَاطِي

و پیروی هوای نفس و مخالفت طریق هدایت و خواب غفلت

الْكُفَّةِ، وَ إِثَارِ الْبَاطِلِ عَلَى الْحَقِّ، وَ الْإِصْرَارِ عَلَى الْمَأْثِمِ،

و اتخاذ طریق تکلف و مقدم داشتن باطل برحق و اصرار بر گناهان

وَ اسْتِصْغَارِ الْمَعْصِيَةِ، وَ اسْتِكْبَارِ الطَّاعَةِ. ③ وَ مُبَاهَاتِ

و کوچک شمردن معصیت و بسیار شمردن طاعت * و فخر و مباهات

الْمُكْثَرِينَ، وَ الْإِزْرَاءِ بِالْمُقْلِينَ، وَ سُوءِ الْوِلَايَةِ لِمَنْ تَحْتَ

به معاشرت ثروتمندان و حقیر شمردن بینوایان. و بدرفتاری با زیر

أَيَّدِينَا، وَتَرَكَ الشُّكْرَ لِمَنْ اصْطَنَعَ الْعَارِفَةَ عِنْدَنَا ﴿٤﴾ أَوْ أَنْ

دستان و این که شکر سروری و حکم فرمایی را به جا نیاوریم (۴) یا آن که ظالمی را معاونت در ظلم کرده

نَعْضُدَ ظَالِمًا، أَوْ نَحْذُلَ مَلْهُوفًا، أَوْ نَرُومَ مَا لَيْسَ لَنَا بِحَقٍّ،

و یا مظلوم فریادخواهی را واگذاریم و به فریادش نرسیم و پناه به تو می‌بریم از آن که به کاری پردازیم که حق و

أَوْ نَقُولَ فِي الْعِلْمِ بِغَيْرِ عِلْمٍ. ﴿٥﴾ وَنَعُوذُ بِكَ أَنْ نَنْطَوِيَ عَلَى

سزاوار ما نباشد یا آن که سخنی در علمی که بدان دانای نیستیم بگوییم (۵) و به تو پناه می‌بریم از آن که در دل

غِيْثٍ أَحَدٍ، وَأَنْ نُعْجِبَ بِأَعْمَالِنَا، وَنَمُدَّ فِي أَمْثَالِنَا. ﴿٦﴾

بگیریم که با کسی تقلب و مکر و دغل کنیم و نیز به تو پناه می‌بریم از آن که در اعمال عجب خود بینی کنیم یا آن که

وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ السَّرِيرَةِ، وَاحْتِقَارِ الصَّغِيرَةِ، وَأَنْ

و آمل و آرزوهای خویش عمری دراز بمانیم * و به تو پناه می‌بریم از زشتی باطن و احاطه و

يَسْتَحْوِذَ عَلَيْنَا الشَّيْطَانُ، أَوْ يَنْكَبْنَا الزَّمَانَ، أَوْ يَتَهَضَّمَنَا

استیلاى شیطان و از آن که فتنه و فساد روزگار به ما دست یابد و از حکمرانی ظالمانه

السُّلْطَانُ. ﴿٧﴾ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ تَنَاوُلِ الْإِسْرَافِ، وَمِنْ فَقْدَانِ

سلطان. * و به تو پناه می‌بریم از آن که به اسراف مال پردازیم و فاقد

الْكَفَافِ. ﴿٨﴾ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، وَمِنْ الْفَقْرِ

کفاف شویم * و به تو پناه می‌بریم از آن که به شماتت دشمن گرفتار شویم

إِلَى الْأَكْفَاءِ، وَمِنْ مَعِيشَةٍ فِي شِدَّةٍ، وَمِيتَةٍ عَلَى غَيْرِ عُدَّةٍ.

و محتاج امثال خود گردیم و در معشیت سخت باشیم و مرگی که مهیای آن نباشیم

﴿٩﴾ وَنَعُوذُ بِكَ مِنَ الْحَسْرَةِ الْعُظْمَى، وَالْمُصِيبَةِ الْكُبْرَى،

* و به تو پناه می‌بریم از حسرت و ندامت بزرگ و از مصیبت بزرگ

وَأَشْقَى الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْمَابِ، وَحِرْمَانِ الثَّوَابِ، وَحُلُولِ

و از بدترین شقاوت‌ها و از منزلگاه بد و محروم ماندن از ثواب و ورود

الْعُقَابِ ﴿۱۰﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعِزَّنِي مِنْ

قهر و عقاب * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و مرا از هر آنچه به

كُلِّ ذَلِكَ بِرَحْمَتِكَ وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ،

درگاهت پناه بردهم و همه مردان و زنان اهل ایمان را پناه ده

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربان‌ترین مهربانان.

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْإِشْتِيَاقِ

إِلَى طَلَبِ الْمَغْفِرَةِ مِنَ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ

از دعای آن حضرت علیه السلام در اظهار اشتیاق
به طلب مغفرت و آمرزش از خدای متعال است.

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَصَيِّرْنَا إِلَى مَحْبُوبِكَ

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل اطهارش و ما را به سوی توبه که محبوب توست

مِنَ التَّوْبَةِ، وَأَزِلْنَا عَنْ مَكْرُوهِكَ مِنَ الْأَضْرَارِ. ② اللَّهُمَّ

باز گردان و اصرار در گناه و پافشاری در عصیان را که ناپسند توست از ما دور ساز * ای خدا!

وَمَتَى وَقَفْنَا بَيْنَ نَقْصَيْنِ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا، فَأَوْقِعِ النَّقْصَ

هنگامی که ما در مقابل دو عیب و نقص یکی در امر دین و یکی در دنیای ما، تو آن نقص را که سریع تر

بِأَسْرَعِهِمَا فَنَاءً، وَاجْعَلِ التَّوْبَةَ فِي أَطْوَلِهِمَا بَقَاءً. ③ وَإِذَا

به سمت فنا می شتابد واقع گردان و از عیب و نقص در دین که طولانی تر است دور ساز و پشیمانی ده (۳)

هَمَمْنَا بِهِمَّيْنِ يُرْضِيكَ أَحَدُهُمَا عَنَّا، وَيُسْخِطُكَ الْآخَرَ

و هرگاه همت گماریم بر دو کار که یکی تو را خشنود گرداند و دیگری به خشم و غضب آرد،

عَلَيْنَا، فَمَلُ بِنَا إِلَى مَا يُرْضِيكَ عَنَّا، وَأَوْهِنُ قُوَّتَنَا عَمَّا

قلب ما را به آن کار که تو را خشنود می گرداند مایل ساز و قوت ما را در عملی که

يُسْخِطُكَ عَلَيْنَا. ④ وَلَا تُخَلِّ فِي ذَلِكَ بَيْنَ نَفُوسِنَا وَاخْتِيَارِهَا،

موجب قهر و غضب توست ضعیف و ناتوان ساز * و هیچ گاه ما را به اختیار نفس اماره وامگذار

فَإِنَّهَا مُخْتَارَةٌ لِلْبَاطِلِ إِلَّا مَا وَفَّقْتَ، أَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا

زیرا او به باطل می‌گراید مگر توفیق ترک گناه عطا کنی، و جداً به زشتی و بدکاری امر می‌کند مگر

مَارِحْمَتَ. ﴿٥﴾ اَللّٰهُمَّ وَاِنَّكَ مِنَ الضُّعْفِ خَلَقْتَنَا، وَعَلَى

آن که رحمت تو شامل حال ما شود. * ای خدا! تویی که خلقت ما را بر پایه سست و ناتوانی بنیان

الْوَهْنِ بَنَيْتَنَا، وَمِنْ مَاءٍ مَّهِينٍ ابْتَدَأْتَنَا، فَلَا حَوْلَ لَنَا إِلَّا

نهادی و از آب ناچیز آغاز کردی پس ما را هیچ قدرت و نیرویی جز به قوه تو نیست

بِقُوَّتِكَ، وَلَا قُوَّةَ لَنَا إِلَّا بِعَوْنِكَ ﴿٦﴾ فَأَيَّدْنَا بِتَوْفِيقِكَ،

و هرگز بر امری جز به یاری تو توانا نیستیم * پس تو ما را به توفیق خاص خود

وَسَدِّدْنَا بِتَسْدِيدِكَ، وَأَعْمِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا عَمَّا خَالَفَ

مؤید بدار و قوت و بایرداری عطا فرما و چشم و دل ما را از هر چه خلاف محبت توست

مَحَبَّتِكَ، وَلَا تَجْعَلْ لِشَيْءٍ مِنْ جَوَارِحِنَا نُفُودًا فِي مَعْصِيَتِكَ.

نابینا. ساز و هیچ یک از اعضا و جوارح ما را مسلط بر معصیت مگردان.

﴿٧﴾ اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ هَمَسَاتِ قُلُوبِنَا،

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و تمام امیال دل‌ها

وَحَرَكَاتِ أَعْضَائِنَا وَكَلِمَاتِ أَعْيُنِنَا، وَلَهْجَاتِ أَلْسِنَتِنَا فِي

و حرکات اعضا و چشم بر هم زدن ما و گفته‌های زبان ما، همه را در

مُوجِبَاتِ ثَوَابِكَ حَتَّىٰ لَا تَقُوتْنَا حَسَنَةً نَسْتَحِقُّ بِهَا جَزَاءَكَ،

موجب‌ات ثواب خود قرار ده تا هیچ حسنه و ثوابی که به آن لایق پاداش تو می‌شویم

وَلَا تَبْقَىٰ لَنَا سَيِّئَةٌ نَسْتَوْجِبُ بِهَا عِقَابَكَ.

از ما فوت نشود و هیچ معصیتی که موجب قهر و عقاب تو باشد بر ما باقی نماند.

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي اللَّجَاءِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

دعای امام سجاده علیه السلام

در التجا و پناه بردن به سوی خدای متعال

﴿١﴾ اللَّهُمَّ إِنْ تَشَأْ تَعْفُ عَنَّا فَبِضْلِكَ، وَإِنْ تَشَأْ تُعَذِّبُنَا

* پروردگارا! اگر خواستی از گناه ما بگذری، آن مقتضای فضل توست و اگر خواستی ما را عذاب کنی

فَبِعَذْلِكَ. ﴿٢﴾ فَسَهِّلْ لَنَا عَفْوَكَ بِمَنِّكَ، وَأَجِرْنَا مِنْ عَذَابِكَ

مقتضای عدل توست * پس به لطف و احسانت، بر ما عفو و کرمت سهل و آسان ساز و ما را از عذاب

بِتَجَاوُزِكَ، فَإِنَّهُ لَا طَاقَةَ لَنَا بِعَذْلِكَ، وَلَا نَجَاةَ لِأَحَدٍ مِنَّا دُونَ

خود در پناه گذشت و آمرزش خویش آور که ما بر عدالتت طاقت نداریم و احدی از ما بدون عفو و کرمت

عَفْوِكَ. ﴿٣﴾ يَا غَنِيِّ الْأَغْنِيَاءِ، هَا، نَحْنُ عِبَادُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ،

نجات نخواهد یافت * ای ذات بی نیاز از همه عالم! آری، ما بندگان تویییم و به پیشگاه کرمت حاضر و

وَأَنَا أَفْقَرُ الْفُقَرَاءِ إِلَيْكَ، فَاجْبُرْ فَاقْتِنَا بِوُسْعِكَ، وَلَا تَقْطَعْ

من به درگاهت فقیرترین فقیرانم، پس تو از کرم بی حد و نهایتت این شدت فقر ما را جبران کن و دست

رَجَاءٍ نَابِمْنَعِكَ، فَتَكُونَ قَدْ أَشْقَيْتَ مَنْ اسْتَسْعَدَبِكَ، وَحَرَمْتَ

امید ما را از دامن لطف و احسانت به منع احسان کوتاه مگردان تا ما فقرایی که از تو خیر و سعادت می طلبیم از کرم

مَنْ اسْتَرْفَدَ فَضْلَكَ. ﴿٤﴾ فَإِلَى مَنْ حِينِيذٍ مُنْقَلَبُنَا عَنْكَ،

و رحمتت ممنوع گردانی * و کسی که به درگاهت دست طمع دراز کرده و عطایی می طلبد او را محروم سازی

وَإِلَىٰ آيِنَ مَذْهَبِنَا عَنِ بَابِكَ، سُبْحَانَكَ نَحْنُ الْمُضْطَرُّونَ

که در این صورت ما بیچارگان از درگاه احسانت به کجا رویم؟ منزهی تو، و ما این بندگان مضطر و بیچاره‌ایم که

الَّذِينَ أَوْجِبَتْ إِيَابَتَهُمْ، وَأَهْلُ السُّوَاءِ الَّذِينَ وَعَدْتَ

اجابت دعایشان را بر خود لازم کردی و به رفع آلام و گرفتاری‌شان وعده فرمودی * شبیه‌ترین کار به

الْكَشْفَ عَنْهُمْ. ﴿٥﴾ وَأَشْبَهُ الْأَشْيَاءِ بِمَشِيَّتِكَ، وَأَوْلَىٰ

مشیت تو و سزاوارترین امر به عظمت و بزرگواری تو رحمت کردن بر کسی که از پیشگاهت طلب رحمت

الْأُمُورِ بِكَ فِي عَظَمَتِكَ رَحْمَةً مِّنْ اسْتَرْحَمَكَ، وَغَوْتُ مِّنْ

کرده و دادرسی که به کسی که تو را به دادرسی فراخوانده است پس بر ما که به درگاه کرمت به تضرع و

اسْتَعَاثَ بِكَ، فَارْحَمْ تَضَرُّعَنَا إِلَيْكَ، وَأَعْنِنَا إِذْ طَرَحْنَا

زاری آمده‌ایم ترحم فرما و ما نیازمندان را که به پیشگاه حضرتت از خود دست شسته‌ایم بی‌نیازی بخش

أَنْفُسَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ. ﴿٦﴾ اللَّهُمَّ إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ شَمِتَ بِنَا إِذْ

* پروردگارا! شیطان که در حال گناه و عصیان تو از او پیروی می‌کنیم ما را سخت شماتت و نکوهش

شَايَعَنَا عَلَىٰ مَعْصِيَتِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا

می‌کند، پس درود فرست بر محمد و آل پاکش و بعد از آن که او را ترک کردیم و رو به تو آوردیم شماتت و

تُشْمِتُهُ بِنَا بَعْدَ تَرْكِنَا إِلَيْهِ لَكَ، وَرَغَبْنَا عَنْهُ إِلَيْكَ.

نکوهش شیطان را از ما دور ساز و ما را از پیروی او به شوق و رغبت به سوی حضرتت باز گردان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِخَوَاتِمِ الْخَيْرِ

دعای امام سجاده علیه السلام

در طلب حُسن عاقبت

﴿ ۱ ﴾ يَا مَنْ ذِكْرُهُ شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ، وَيَا مَنْ شُكْرُهُ فَوْزٌ

* ای خدایی که ذکرش فخر و شرافت اهل ذکر است و ای که شکر و سپاسش، فوز و سعادت

لِلشَّاكِرِينَ، وَيَا مَنْ طَاعَتُهُ نَجَاةٌ لِمُطِيعِينَ، صَلِّ عَلَى

سپاس‌گزاران و طاعت و بندگی‌اش نجات بخش اهل طاعت است، درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاشْغَلْ قُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ عَنْ كُلِّ ذِكْرٍ، وَالسِّنْتَنَا

محمد و آل پاکش و دل‌های ما را چنان به ذکر خود مشغول گردان که از فکر و ذکر ماسوی‌الله

بِشُكْرِكَ عَنْ كُلِّ شُكْرٍ، وَجَوَّارِحَنَا بِطَاعَتِكَ عَنْ كُلِّ طَاعَةٍ.

فارغ گردد و زبان ما را آن سان به شکر و سپاس خود مشغول دار که هرگز به شکر دیگری نپردازد

﴿ ۲ ﴾ فَإِنْ قَدَّرْتَ لَنَا فَرَاغًا مِنْ شُغْلٍ فَاجْعَلْهُ فَرَاغَ سَلَامَةٍ

و اعضا و جوارح ما را چنان مستغرق طاعت خود گردان که از طاعت غیر تو بازماند * اگر بر ما از

لَا تُدْرِكُنَا فِيهِ تَبِعَةٌ، وَلَا تَلْحَقُنَا فِيهِ سَأْمَةٌ، حَتَّى يَنْصَرِفَ

کارها زمان فراغتی تقدیر فرمودی، در آن فراغت ما را سالم و محفوظ بدار که هرگز امور ناگواری و

عَنَا كِتَابُ السَّيِّئَاتِ بِصَحِيفَةٍ خَالِيَةٍ مِنْ ذِكْرِ سَيِّئَاتِنَا،

رنج و ملالی به ما نرسد تا آن که فرشتگان نویسنده اعمال زشت با نامه خالی از گناه از ما بازگردند

وَيَتَوَلَّى كُتَّابُ الْحَسَنَاتِ عَنَّا مَسْرُورِينَ بِمَا كَتَبُوا مِنِّ

و فرشتگان اعمال نیک مسرور و شاد مراجعت کنند چون برای ما حسنات و

حَسَنَاتِنَا. ﴿٢﴾ وَإِذَا انْقَضَتْ أَيَّامُ حَيَاتِنَا، وَتَصَرَّمَتْ مُدَدُ

اعمال خیر نگاشته‌اند. * و هنگامی که ایام زندگی ما به پایان رسد و مدت عمر ما سرآید

أَعْمَارِنَا، وَاسْتَحْضَرْتَنَا دَعْوَتَكَ الَّتِي لِأَبَدٍ مِنْهَا وَمِنِّ

و به دعوتت که همه را دعوت خواهی کرد و همه از اجابت آن ناچارند ما را

إِجَابَتِهَا، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ خِتَامَ مَا تُحْصِي

احضار کنی پس درود فرست بر محمد و آل پاکش و در آن هنگام سخت و خاتمه کاری که

عَلَيْنَا كِتَابَةَ أَعْمَالِنَا تَوْبَةً مَقْبُولَةً لَا تُوقِفُنَا بَعْدَهَا عَلَى ذَنْبٍ

فرشتگان نویسنده اعمال نامه عمل ما را به شمار آورند توبه مقبول درگاهت قرار ده و بعد از آن

اجْتَرَحْنَاهُ، وَلَا مَعْصِيَةَ اقْتَرَفْنَاهَا. ﴿٤﴾ وَلَا تَكْشِفْ عَنَّا

ما را از ارتکاب هر گناه و اکتساب به معصیت نگاه دار * و پرده‌ای که روی اعمال زشت ما انداخته‌ای

سِتْرًا سَتَرْتَهُ عَلَيَّ رُؤُسِ الْأَشْهَادِ، يَوْمَ تَبْلُو أَخْبَارَ عِبَادِكَ.

از مشاهده خلق و روز ظهور اخبار بندگان، آن را از روی کار ما برنینداز * که تو بر آنان که به درگاهت

﴿٥﴾ إِنَّكَ رَحِيمٌ بِمَنْ دَعَاكَ، وَمُسْتَجِيبٌ لِمَنْ نَادَاكَ.

دعا می‌کنند بسی مهربان هستی و آنان که تو را ندا می‌کنند سریع اجابت خواهی کرد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي الْإِعْتِرَافِ وَ طَلَبِ التَّوْبَةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

دعای امام سجاد علیه السلام

در اعتراف به گناهان و طلب توبه از خدای متعال

① اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَحْجُبُنِي عَنْ مَسْأَلَتِكَ خِلَالَ ثَلَاثٍ، وَ تَحْدُونِي

* پروردگارا! مرا سه امر از سؤال به درگاهت منع می‌کند و یک امر باز به درخواست

عَلَيْهَا خَلَّةٌ وَاحِدَةٌ: ② يَحْجُبُنِي أَمْرٌ أَمَرْتُ بِهِ فَأَبْطَأْتُ

از حضرتت دعوت می‌کند * آن سه چیز که ممنوع می‌سازد یکی آن که تو مرا به طاعتت امر کردی

عَنْهُ، وَ نَهَيْتَنِي عَنْهُ فَاسْرَعْتُ إِلَيْهِ، وَ نِعْمَةٌ أَنْعَمْتَ بِهَا

و من کندی نمودم، تو از معاصی و گناهان مرا نهی کردی و من به سوی آن شتافتم. نعمت به من

عَلَى فَقَصَّرْتُ فِي شُكْرِهَا. ③ وَيَحْدُونِي عَلَى مَسْأَلَتِكَ

عطا فرمودی و من در شکر آن کوتاهی کردم * اما آن که مرا ترغیب بر مسئلت از تو می‌کند، تفضل

تَفْضُلِكَ عَلَيَّ مِنْ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ إِلَيْكَ، وَ وَقَدْ بِحُسْنِ ظَنِّهِ

و کرم توست بر آن که رو به درگاه تو آرد و با حسن ظن به درگاه رحمتت وارد شود

إِلَيْكَ، إِذْ جَمِيعُ إِحْسَانِكَ تَفْضُلٌ، وَ إِذْ كُلُّ نِعْمِكَ ابْتِدَاءٌ. ④

چون هر چه تو احسان کنی همه فضل و کرم است و هر نعمت که تو بخشی نخستین است *

فَهَا أَنَا ذَا، يَا إِلَهِي، وَاقِفٌ بِبَابِ عِزِّكَ وَ قُوفَ الْمُسْتَسْلِمِ

حال من، این بنده‌ام ای خدای من که به درگاه عزتت ایستاده‌ام به حال تذلل و تسلیم؛

الدَّلِيلِ، وَ سَأَلْتُكَ عَلَى الْحَيَاءِ مِنِّي سُؤَالَ الْبَائِسِ الْمُعِيلِ.

در حالی که از خود شرمگینم از حضرتت در خواست می‌کنم با حال عجز و فقر و سختی،

﴿٥﴾ مَقْرُّ لَكَ بِأَنِّي لَمْ أَسْتَسْلِمْ وَقَتَ إِحْسَانِكَ إِلَّا بِالْإِقْلَاعِ

* مقر و معترفم که هنگام لطف و احسانت من مطیع و تسلیم فرمانت نشده‌ام مگر آن که به کلی از

عَنْ عَصِيَانِكَ، وَلَمْ أَخْلُ فِي الْحَالَاتِ كُلِّهَا مِنْ امْتِنَانِكَ. ﴿٦﴾

عصیان و نافرمانی‌ات دوری‌گزینم و در همه احوال از تشکر و سپاس‌گزاری‌ات غفلت نکنم. *

فَهَلْ يَنْفَعُنِي، يَا إِلَهِي، إِقْرَارِي عِنْدَكَ بِسُوءِ مَا اكْتَسَبْتُ؟

باری ای خدای من! آیا اقرار و اعتراف در حضورت به سوء اعمال و زشتی‌کردارم به حالم سودمند

وَهَلْ يُنْجِينِي مِنْكَ اعْتِرَافِي لَكَ بِقَبِيحِ مَا ارْتَكَبْتُ؟ أَمْ

است؟ و مرا این اقرار به گناه و ارتکاب عصیان از عذابت نجات می‌دهد؟ یا در این مقام باز خشم و

أَوْجَبَتْ لِي فِي مَقَامِي هَذَا سُخْطَكَ؟ أَمْ لَزَمَنِي فِي وَقْتِ

غضبیت را بر من لازم گردانیدی و در وقتی که به درگاهت دعا می‌کنم باز بر من سخط و قهرت را

دُعَايَ مَقْتُكَ؟ ﴿٧﴾ سُبْحَانَكَ، لَا آيِسُ مِنْكَ وَقَدْ فَتَحْتَ

فرض و حتمی فرمودی؟ * پاک و منزهی پروردگارا! من هرگز از لطف و رحمت

لِي بَابَ التَّوْبَةِ إِلَيْكَ، بَلْ أَقُولُ مَقَالَ الْعَبْدِ الدَّلِيلِ الظَّالِمِ

مایوس نخواهم بود و در صورتی که درهای توبه و بازگشت به درگاهت بر وی من باز است

لِنَفْسِهِ الْمُسْتَخَفِّ بِحُرْمَةِ رَبِّهِ. ﴿٨﴾ الَّذِي عَظَمَتْ ذُنُوبُهُ

بلکه به مقام بنده‌ای خوار و ذلیل سخن می‌گویم که او در باره نفس خود ظلم و ستم کرده

فَجَلَّتْ، وَأَدْبَرَتْ أَيَّامَهُ فَوَلَّتْ حَتَّى إِذَا رَأَى مُدَّةَ الْعَمَلِ قَدْ

و به مقام احترام مولای خود اهانت نموده * تا هنگامی که دید مدت عمرش منقضی گشته

انْقَضَتْ وَ غَايَةَ الْعُمُرِ قَدْ انْتَهَتْ، وَ أَيَقِنَ أَنَّهُ لَا مَحِيصَ لَهُ

و دوران عمرش به سر رسیده است و اینک هیچ راه فراری از ملاقات تو ندارد

مِنْكَ، وَلَا مَهْرَبَ لَهُ عَنْكَ، تَلَقَّاكَ بِالْإِنَابَةِ، وَأَخْلَصَ لَكَ

تو را با تضرع و زاری ملاقات می‌کند و به درگاهت با توبه خالص باز می‌گردد

التَّوْبَةَ، فَقَامَ إِلَيْكَ بِقَلْبٍ طَاهِرٍ نَقِيٍّ، ثُمَّ دَعَاكَ بِصَوْتِ حَائِلٍ

آن گاه با قلبی پاک و پاکیزه در پیشگاهت قیام می‌کند و با صدای ضعیف

خَفِيٍّ. ﴿١﴾ قَدْ تَطَاطَا لَكَ فَاذْحَنِي، وَنَكَّسَ رَأْسَهُ فَاثْنِي، قَدْ

و آهسته تو را می‌خواند * در حالی که سر به زیر انداخته و پشت خم کرده به حال پریشان

أَزَعَشْتَ خَشِيئَتُهُ رِجْلَيْهِ، وَغَرَّقْتَ دُمُوعَهُ حَدِيدِهِ، يَدْعُوكَ:

و سخت از خوف و خشیت پایش می‌لرزد و رخسارش در آب چشمان غرق است و به ندای

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَيَا أَرْحَمَ مَنْ أُنْتَابَهُ الْمُسْتَرْحِمُونَ،

«یا ارحم الراحمین» تو را می‌خواند ای مهربان‌ترین مهربانان و ای ترحم‌کننده‌تر از هر کس که از او

وَيَا أَعْطَفَ مَنْ أَطَافَ بِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ، وَيَا مَنْ عَفُوهُ أَكْثَرُ

طلب لطف و رحمت کنند و ای با عاطفه‌تر از هر که به گردش در آیند و از او آمرزش طلبند و ای

مَنْ نَقِمَتِهِ، وَيَا مَنْ رِضَاهُ أَوْفَرُ مِنْ سَخَطِهِ. ﴿٢﴾ وَيَا مَنْ

کسی که عفو و بخشش او بیش از قهر و انتقام اوست و ای که رضا و خشنودی‌اش افزون‌تر از خشم و

تَحَمَدًا إِلَى خَلْقِهِ بِحُسْنِ التَّجَاوُزِ، وَيَا مَنْ عَوَّدَ عِبَادَهُ قَبُولَ

غضب اوست * ای خدایی که خلق را به واسطه بخشش و آمرزش نیکو به حمد و ثنای خود مشغول

الْإِنَابَةِ، وَيَا مَنْ اسْتَصْلَحَ فَاسِدَهُمْ بِالتَّوْبَةِ وَيَا مَنْ رَضِيَ

کرده و بندگانش را به قبول توبه و انابه عادت داده، ای که فسادکاری بندگان را به توبه کردن اصلاح

مَنْ فَعَلِهِمْ بِالْيَسِيرِ، وَمَنْ كَافَى قَلِيلَهُمْ بِالْكَثِيرِ، وَيَا مَنْ

فرموده و ای که به اندک عملی از بندگان راضی و خشنود است و طاعت اندک آنها را به فضل و کرم

ضَمِنَ لَهُمْ إِجَابَةَ الدُّعَاءِ، وَيَا مَنْ وَعَدَهُمْ عَلَى نَفْسِهِ

پاداش بسیار عطا کند و ای خدایی که برای بندگان اجابت دعا را ضمانت کرده و به بندگانش

بِتَفَضُّلِهِ حُسْنَ الْجَزَاءِ. ﴿١١﴾ مَا أَنَا بِأَعْصِي مَنْ عَصَاكَ

از فضل و کرم خود وعده پاداش نیکو داده. * من معصیت کارتر از بسیار کسان دیگر که همه را بخشیدی نیستم و

فَعَفَرْتَ لَهُ، وَمَا أَنَا بِالْوَمِّ مَنِ اعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَقَبِلْتَ مِنْهُ،

من زشت و بد عمل تر از آنان که از گناهان عذر خواستند و تو عذرشان پذیرفتی نیستم و من ستمکار تر از آنان که به

وَمَا أَنَا بِأَظْلَمٍ مَنْ تَابَ إِلَيْكَ فَعُدْتَ عَلَيْهِ. ﴿١٢﴾ أَتُوبُ إِلَيْكَ

درگاهت توبه و انابه کردند و به آنها لطف و احسان کردی نیستم * من هم در این مقام به سوی تو بازگشته و به

فِي مَقَامِي هَذَا تَوْبَةً نَادِمٍ عَلَى مَا فَرَطَ مِنْهُ، مُشْفِقٍ مِمَّا

درگاهت توبه می کنم، توبه کسی که با عملش به افراط و تفریط رفته سخت پشیمان است در حالی که از سنگینی بار

اجْتَمَعَ عَلَيْهِ، خَالِصِ الْحَيَاءِ مِمَّا وَقَعَ فِيهِ. ﴿١٣﴾ عَالِمٍ بِأَنَّ

گناهان که بر او جمع گردیده سخت هراسان و ترسان است و از ورطه عصیان ها که در آن افتاده سخت شرمنده است

الْعَفْوَ عَنِ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ لَا يَتَعَاظَمُكَ، وَأَنَّ التَّجَاوُزَ عَنِ

* در صورتی که می داند عفو و بخشش از گناه بزرگ او پیش تو بزرگ نیست و درگذشتنت به کرم و عفو از

الْإِثْمِ الْجَلِيلِ لَا يَسْتَصْعِبُكَ، وَأَنَّ احْتِمَالَ الْجِنَايَاتِ الْفَاحِشَةِ

معصیت بزرگ او نزد تو آسان است و حلم و تحمل بار جنایات های فاحش او بر تو بسی سهل و بی زحمت

لَا يَتَكَادُكَ، وَأَنَّ أَحَبَّ عِبَادِكَ إِلَيْكَ مَنْ تَرَكَ الْإِسْتِكْبَارَ

است و باز می دانم ای خدا که بهترین بندگان نزد تو آن است که بر عبودیتت هیچ تکبر و خود بینی نکند

عَلَيْكَ، وَجَانِبِ الْأِصْرَارِ، وَلَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ. ﴿١٤﴾ وَأَنَا أَبْرَأُ

و از اصرار بر گناه دوری گزیند و پوسته از جرم و گناه ملازم با توبه و استغفار باشد * پس ای خدا! من به

إِلَيْكَ مِنْ أَنْ أَسْتَكْبِرَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُصِرَّ، وَأَسْتَغْفِرُكَ

درگاهت از تکبر و غرور بیزارم و از اصرار بر گناه به تو پناه می برم و از هر آنچه تقصیر و خطا کردم استغفار

لِمَا قَصَّرْتُ فِيهِ، وَأَسْتَعِينُ بِكَ عَلَى مَا عَجَزْتُ عَنْهُ. ﴿١٥﴾

می کنم و از آنچه بر انجام آن عاجز و ناتوانم از تو یاری می خواهم. *

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ، وَهَبْ لِيْ مَا يَجِبُ عَلٰى لَكَ،

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و مرا بر انجام طاعات که بر من واجب کرده‌ای توفیق

وَعَافِنِيْ مِمَّا اسْتَوْجِبُهُ مِنْكَ، وَاَجِرْنِيْ مِمَّا يَخَافُهُ اَهْلُ

عطا فرما و از آن گناهایی که از تو مستوجب عقوبتیم مرا معاف ساز و از آنچه اهل عصیان می‌ترسند

الِاسَاءَةِ، فَاِنَّكَ مَلِيٌّ بِالْعَفْوِ، مَرْجُوٌّ لِّلْمَغْفِرَةِ، مَعْرُوْفٌ

مرا در پناه خود آر که همانا عفو و بخشش بی‌حساب و هر گناه کاری به آمرزش و مغفرت امیدوار

بِالتَّجَاوُزِ، لَيْسَ لِحَاجَتِيْ مَطْلَبٌ سِوَاكَ، وَلَا لِذَنْبِيْ غَافِرٌ

است تو به گذشت از مجرمان معروفی، ای خدا! مرا مطلوبی جز تو نیست و گناهم را آمرزنده‌ای جز

غَيْرُكَ، حَاشَاكَ ﴿١٦﴾ وَلَا اَخَافُ عَلٰى نَفْسِيْ اِلَّا اِيَّاكَ، اِنَّكَ

تو نیست، حاشا که غیر تو کسی آمرزنده گناه تواند بود * و من از هیچ کس جز تو نمی‌ترسم

اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ،

بر نفس خویش که همانا تو اهل تقوا و مغفرتی. درود فرست بر محمد و آل محمد

وَاَقْضِ حَاجَتِيْ، وَاَنْجِحْ طَلِبَتِيْ، وَاغْفِرْ ذَنْبِيْ، وَاَمِنْ

و حاجت مرا برآور و مرا به مقصد و مطلوبم نایل ساز و از جرم و گناهم درگذر و ترس و هراسم را به

خَوْفِ نَفْسِيْ، اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، وَذٰلِكَ عَلَيْكَ

ایمنی مبدل گردان که همانا تویی که بر هر چه خواهی توانایی و این بر تو سهل و آسان است،

يَسِيْرٌ، اٰمِيْنَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ.

دعاهایم اجابت فرما ای خدای عالم آفرینش.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي طَلَبِ الْحَوَائِجِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى
دعای امام سجاد علیه السلام
در طلب حاجتها از درگاه خدای متعال

① اللَّهُمَّ يَا مُتَّهِي مَطْلَبِ الْحَاجَاتِ ② وَيَا مَنْ عِنْدَهُ نَيْلُ

* ای خدا! ای آن که در حوایج خلق منتهای هر مطلوب و آرزویی * و ای که بندگان همگی به هر

الطَّلِبَاتِ ③ وَيَا مَنْ لَا يَبِيعُ نِعْمَهُ بِالْأَثْمَانِ ④ وَيَا مَنْ لَا

مطلب و مقصود نزد تو نایل می‌شود * ای که نعمت‌هایش را به بها نتوان خرید * و ای که

يُكَدِّرُ عَطَايَاهُ بِالْإِمْتِنَانِ ⑤ وَيَا مَنْ يُسْتَعْنَى بِهِ وَلَا يُسْتَعْنَى

عطاهایش به منت آایش نیابد * و ای خدایی که تنها به تو از همه عالم بی‌نیاز توان شد و از تو

عَنْهُ ⑥ وَيَا مَنْ يُرْغَبُ إِلَيْهِ وَلَا يُرْغَبُ عَنْهُ ⑦ وَيَا مَنْ لَا

بی‌نیاز نتوان شد * و ای که همه راغب و مشتاق تواند و روی از تو به غیر نتواند کرد * ای آن که

تُفْنِي خَزَائِنَهُ الْمَسَائِلُ ⑧ وَيَا مَنْ لَا تُبَدِّلُ حِكْمَتَهُ الْوَسَائِلُ

گنج‌های او هرگز نابود نشود * ای که حکمتش را هیچ سبب و علتی مبدل نسازد

⑨ وَيَا مَنْ لَا تَنْقَطِعُ عَنْهُ حَوَائِجُ الْمُحْتَاجِينَ ⑩ وَيَا مَنْ

* و ای خدایی که حوایج نیازمندان از او قطع نشود * و ای که دعای

لَا يُعْنِيهِ دُعَاءُ الدَّاعِينَ ⑪ تَمَدَّحْتَ بِالْغِنَاءِ عَنِ خَلْقِكَ وَأَنْتَ

همه اهل عالم او را ملول نکند. * تویی که خود را به بی‌نیازی از خلق توصیف کردی

أَهْلُ الْغِنَى عَنْهُمْ ﴿١١﴾ وَنَسَبْتَهُمْ إِلَى الْفَقْرِ وَهُمْ أَهْلُ الْفَقْرِ إِلَيْكَ.

و همانا بی‌نیازی مخصوص توست * و خلق را به فقر و حاجت نسبت دادی و حقا که خلق نیازمند

﴿١٣﴾ فَمَنْ حَاوَلَ سَدَّ خَلَّتِهِ مِنْ عِنْدِكَ، وَرَامَ صَرْفَ الْفَقْرِ عَنْ

ذات بی‌نیاز توست * پس هر کس رفع حاجت خویش از تو طلبید و بر طرف شدن فقر و نیاز خود را

نَفْسِهِ بِكَ فَقَدْ طَلَبَ حَاجَتَهُ فِي مَظَانِّهَا، وَآتَى طَلِبَتَهُ مِنْ

به درگاه آن ذات بی‌نیاز درخواست کند او حاجتش را از مظان خود طلبیده و به آنجا که

وَجْهِهَا. ﴿١٤﴾ وَمَنْ تَوَجَّهَ بِحَاجَتِهِ إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ جَعَلَهُ

حاجت باید برند روی آورده است * و هر کس روی حاجت به احدی از مخلوق کند یا جز تو

سَبَبَ نُجْحِهَا دُونَكَ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلْحِرْمَانِ، وَاسْتَحَقَّ مِنْ

دیگری را سبب نجات و فیروزی خود قرار دهد البته خویش را در معرض حرمان قرار داده

عِنْدِكَ فَوْتَ الْإِحْسَانِ. ﴿١٥﴾ اَللّٰهُمَّ وَلِيَّ اِيْكَ حَاجَةٌ قَدْ قَصَّرَ

و از احسان تو مستحق حرمان است. * پروردگارا! مرا به درگاه تو حاجتی است

عَنْهَا جُهْدِي، وَتَقَطَّعْتُ دُونَهَا حِيَلِي، وَسَوَّلْتُ لِي نَفْسِي

که بر انجام آن ناتوان و قاصرم و چاره‌ای نتوانم جست و بیچاره و درمانده‌ام و نفس آواره من برای

رَفَعَهَا اِلَى مَنْ يَرْفَعُ حَوَائِجَهُ اِلَيْكَ، وَلَا يَسْتَعْنِي فِي طَلِبَاتِهِ

آن حاجت با خیالات باطل مرا از درگاه تو به درگاه مخلوقی که سر تا پا نیازمند و محتاج توست

عَنْكَ، وَهِيَ زَلَّةٌ مِنْ زَلَلِ الْخَاطِئِينَ، وَعَثْرَةٌ مِنْ عَثْرَاتِ

ترغیب و تشویق می‌کرد و این عمل لغزشی از لغزش‌های خطاکاران و پرتگاهی از پرتگاه‌های

الْمُذْنِبِينَ. ﴿١٦﴾ ثُمَّ انْتَبَهْتُ بِتَدْكِيرِكَ لِي مِنْ غَفْلَتِي، وَنَهَضْتُ

گناه‌کاران است * سپس به هوش آمدم و توفیق و تأیید تو مرا

بِتَوْفِيقِكَ مِنْ زَلَّتِي، وَرَجَعْتُ وَنَكَصْتُ بِتَسْدِيدِكَ عَنْ

از این لغزش و خطا کاری نگه داشت و به درگاه تو

عَثَرْتِي. ﴿١٧﴾ وَقُلْتُ: سُبْحَانَ رَبِّي كَيْفَ يَسْأَلُ مُحْتَاجٌ

رو آوردم * و گفتم پاك و منزّه است پروردگار من، چگونه بنده محتاجی درخواست حاجتش را

مُحْتَاجًا؟ وَأَنْتِي يَرْغَبُ مُعْدِمٌ إِلَى مُعْدِمٍ؟ ﴿١٨﴾ فَقَصَدْتُكَ، يَا

از بنده محتاج دیگر می‌کند و گدایی چگونه از گدایی مانند خود حاجت می‌طلبد * ای خدای من!

إِلَهِي بِالرَّغْبَةِ، وَأَوْفَدْتُ عَلَيْكَ رَجَائِي بِالثِّقَةِ بِكَ. ﴿١٩﴾

مشتاقانه برای رفع حاجتم به درگاه تو آمدم و با بار امید بر تو وارد شدم در حالی که به تو وثوق کامل

وَعَلِمْتُ أَنَّ كَثِيرَ مَا أَسْأَلُكَ يَسِيرٌ فِي وُجْدِكَ، وَأَنَّ خَطِيرَ مَا

دارم * و دانستم که درخواست حاجات بسیار من نزد تو ناچیز و اندک است و بزرگ‌ترین هبه و

أَسْتَوْهَبُكَ حَقِيرٌ فِي وُسْعِكَ، وَأَنَّ كَرَمَكَ لَا يَضِيقُ عَنْ سُؤَالِ

عطایی که من از تو می‌طلبم و در مقابل رحمت و اسعه تو حقیر و نا قابل است و گنج کرم تو از

أَحَدٍ، وَأَنَّ يَدَكَ بِالْعَطَايَا أَعْلَى مِنْ كُلِّ يَدٍ. ﴿٢٠﴾ اَللّهُمَّ

درخواست هیچ کس کم نگردد و دست عطا وجودت از هر دست بالاتر است. * پروردگارا!

فَصَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاحْمِلْنِي بِكَرَمِكَ عَلَى التَّفَضُّلِ، وَلَا

بر محمد و آل پاکش درود فرست و به فضل و احسان خود بار بر دوشم نه، نه به عدل و استحقاق.

تَحْمِلْنِي بِعَدْلِكَ عَلَى الْأَسْتِحْقَاقِ، فَمَا أَنَا بِأَوَّلِ رَاغِبٍ رَغِبَ

ای خدا! من اول کس نیستم که به درگاه کرمت به قدم شوق و رغبت آمد و از فضل به او عطا کردی

إِلَيْكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَهُوَ يَسْتَحِقُّ الْمَنْعَ، وَلَا بِأَوَّلِ سَائِلٍ سَأَلَكَ

در صورتی که او مستحق منع عطای تو بود و من اول سائلی نیستم که از تو درخواست کرد و تو در

فَأَفْضَلْتَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَسْتَوْجِبُ الْحِرْمَانَ. ﴿٢١﴾ اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَي

حشش فضل و کرم نمودی در صورتی که او مستوجب حرمان بود * پروردگارا! بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَكُنْ لِدُعَائِي مُجِيبًا، وَمِنْ نِدَائِي قَرِيبًا،

محمد و آل پاکش درود فرست و دعای مرا اجابت فرما و به ندای من توجه فرما

وَلِتَضْرَعِي رَاحِمًا، وَلِصَوْتِي سَامِعًا. ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقْطَعْ

و به تضرع و زاریم ترحم کن و صدای دعای مرا اجابت فرما * و امیدم را از فضل و کرمیت ناامید

رَجَائِي عَنْكَ، وَلَا تَبِتْ سَبَبِي مِنْكَ، وَلَا تُوجِّهْنِي فِي

مگردان و توصل مرا و سبب و رابطه‌ام را از عنایتت قطع مکن. در این حاجت که روی به درگاهت

حَاجَتِي هَذِهِ وَغَيْرِهَا إِلَى سِوَاكَ ﴿٢٣﴾ وَتَوَلَّنِي بِنُجْحِ طَلِبَتِي

آوردم و سایر حاجت‌هایم رویم به غیر خود مگردان * و مرا از درگاه رحمتت با ظفر

وَ قَضَاءِ حَاجَتِي وَ نَيْلِ سُؤْلِي قَبْلَ زَوَالِي عَنْ مَوْقِفِي هَذَا

و فیروزی به بر آوردن حاجت و نیل به مقاصد، منصور و موفق بدار پیش از آن که از این موقف حاضر

بِتَيْسِيرِكَ لِي الْعَسِيرَ وَ حُسْنِ تَقْدِيرِكَ لِي فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ.

باز مردم مشکلات کارم آسان گردان و حسن تقدیر خود را در جمیع امورم مقدر فرما

﴿٢٤﴾ وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، صَلَوةً دَائِمَةً نَامِيَةً لَا انْقِطَاعَ

* و بر محمد و آل پاکش درود فرست درود و رحمتی دائم و روز افزون که هرگز انقطاع نپذیرد و

لَا بَدَهَا وَلَا مُنْتَهَى لِأَمَدِهَا، وَاجْعَلْ ذَلِكَ عَوْنًا لِي وَسَبَبًا

مدتش به انتها نرسد و این دعا را برای فیروزی و ظفر به مقاصدم وسیله و سبب گردان که همانا تو

لِنَجَاحِ طَلِبَتِي، إِنَّكَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ. ﴿٢٥﴾ وَمِنْ حَاجَتِي يَا رَبِّ

رحمتت واسع است * و از حاجت‌های من ای خدا! این و آن است. [سپس به سجده می‌روی و در

كَذَا وَكَذَا] وَتَذَكَّرُ حَاجَتَكَ ثُمَّ تَسْجُدُ وَتَقُولُ فِي

سجده حاجات خود را می‌طلبی و در سجده می‌گویی: [فضل و کرم تو مرا با تو مانوس می‌سازد و

سُجُودِكَ:] فَضْلُكَ أُنْسَنِي، وَإِحْسَانُكَ دَلَّنِي، فَاسْأَلُكَ بِكَ

احسانت مرا به سوی درگاه تو رهبری می‌کند. پس بارالها! از تو درخواست می‌کنم

وَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ، صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ، أَنْ لَا تُرَدَّنِي خَائِبًا.

به مقام محمد و آلش که درود و رحمت‌هایت بر آنان باد مرا نا امید باز مگردان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا اعْتَدَى عَلَيْهِ أَوْ رَأَى مِنَ الظَّالِمِينَ مَا لَا يُحِبُّ

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام ستم ستمگران

﴿١﴾ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ أَنْبَاءُ الْمُتَظَلِّمِينَ ﴿٢﴾ وَيَا مَنْ لَا

* ای خدایی که حال پریشان ستمدیدگان بر تو پنهان نیست * و ای که

يَحْتَاجُ فِي قَصَصِهِمْ إِلَى شَهَادَاتِ الشَّاهِدِينَ. ﴿٣﴾ وَيَا مَنْ

داستان آنها نیاز به شهادت گواهان نزد تو نیست * و ای که

قَرَبْتَ نُصْرَتَهُ مِنَ الْمَظْلُومِينَ ﴿٤﴾ وَيَا مَنْ بَعْدَعُونَهُ عَنِ

یاری او به مظلومان نزدیک است * و ای خدایی که ظالمان را هرگز

الظَّالِمِينَ. ﴿٥﴾ قَدْ عَلِمْتَ، يَا إِلَهِي، مَا نَأْنِي مِنْ فُلَانِ ابْنِ

یاری نمی‌کند * تو ای خدای من! بر ستمها و هتک حرمت‌هایی که از فلان ظالم فرزند فلان ستمگر

فُلَانٍ مِمَّا حَظَرْتَ وَانْتَهَكَهُ مِنِّي مِمَّا حَجَزْتَ عَلَيْهِ، بَطْرًا

به من رسیده کاملاً آگاهی با آن که تو از ظلم به اهل بیت منع شدید و نهی اکید فرمودی آنان از روی

فِي نِعْمَتِكَ عِنْدَهُ، وَاعْتِرَاراً بِنَكِيرِكَ عَلَيْهِ. ﴿٦﴾ اَللَّهُمَّ

سرکشی در نعمتت و غرور غفلت ستمها کردند * پروردگارا! پس تو بر

فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَخُذْ ظَالِمِي وَعَدُوِّي عَن ظُلْمِي

محمد و آلش درود فرست و ظالم بدکیش و دشمن بدخواه مرا از ظلم و بیداد بر من

بِقُوَّتِكَ، وَافْلُلْ حَدَّهُ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ، وَاجْعَلْ لَهُ شُغْلًا فِيمَا

به قدرت و نیروی قاهره بازدار و به روی من تیغ ستمش را کند ساز و او را به امور مربوط به خودش

يَلِيهِ، وَعَجْزًا عَمَّا يُنَاوِيهِ. ﴿٧﴾ اَللّٰهُمَّ وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

مشغول دار و از نیت سوء یا دشمنی با من عاجز و ناتوان گردان. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و

وَآلِهِ، وَلَا تُسَوِّغْ لَهُ ظُلْمِي، وَأَحْسِنْ عَلَيْهِ عَوْنِي، وَاعْصِمْنِي

آل پاکش و ظلم بر من را برای او میسر مگردان بلکه یاری مرا بر او در نظرش نیکو ساز و مرا از افعال

مِنْ مِثْلِ أَفْعَالِهِ، وَلَا تَجْعَلْنِي فِي مِثْلِ خَالِهِ. ﴿٨﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ

زشت و ظالمانه او معصوم و محفوظ دار * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و مرا بر آن

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعِدْنِي عَلَيْهِ عَدُوِي حَاضِرَةً، تَكُونُ

دشمن یاری فرما چنان که هم اکنون یاری تو درد درونی کینه و غضبم را شفا بخشد و خشمم را فرو

مِنْ غَيْظِي بِهِ شِفَاءً، وَمِنْ حَنْقِي عَلَيْهِ وَفَاءً. ﴿٩﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ

نشانند * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل اطهارش و در عوض ظلم و جور آن دشمن عفو و

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَعَوِّضْنِي مِنْ ظُلْمِهِ لِي عَفْوِكَ، وَأَبْدِنِي

بخششت را شامل حالم گردان و در مقابل اذیت و بدی‌هایش تو رحمت و لطفت را عطا فرما، زیرا هر رنج

بِسُوءِ صَنِيعِهِ بِي رَحْمَتِكَ، فَكُلُّ مَكْرُوهِ جَلَلُ دُونَ سَخَطِكَ،

و دردی در عالم بدون خشم و قهرت بسی ناچیز است و هر بلا و مصیبتی جز قهر و غضب تو وجود و

وَكُلُّ مَرْزِيَّةٍ سِوَاءٍ مَعَ مَوْجِدَتِكَ. ﴿١٠﴾ اَللّٰهُمَّ فَكَمَا كَرِهْتَ

عدمش یکسان است * پروردگارا! پس چنان که ظلم کشیدن را بر ما ناپسند گردانیدی ما را نیز از ظلم و

إِلَى أَنْ أَظْلَمَ فَقِنِي مِنْ أَنْ أَظْلِمَ. ﴿١١﴾ اَللّٰهُمَّ لَا أَشْكُو إِلَيْ أَحَدٍ

ستم به خلق حفظ کن. * خدایا! من به جز تو به کسی شکایت نمی‌کنم و از هیچ حاکمی غیر تو یاری

سِوَاكَ، وَلَا أَسْتَعِينُ بِحَاكِمٍ غَيْرِكَ، خَاشَاكَ، فَصَلِّ عَلٰى

نمی‌طلبم حاشا که با وجود تو رو به غیر تو آرم، پس درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَصَلِّ دُعَائِي بِالْإِجَابَةِ، وَاقْرِنْ شِكَايَتِي

محمد و آل پاکش و دعای مرا از کرم به مقام اجابت رسان و شکوهام را

بِالتَّغْيِيرِ. ﴿١٢﴾ اللَّهُمَّ لَا تَفْتِنِّي بِالْقُنُوطِ مِنْ أَنْصَافِكَ، وَلَا

به رفع آن مقرون ساز * ای خدای من! مرا مبتلا به یأس و ناامیدی از کیفر آن نظام و دادخواهی

تَفْتِنُهُ بِالْأَمْنِ مِنْ أَنْكَارِكَ، فَيُصِرَّ عَلَيَّ ظُلْمِي، وَيُحَاضِرَنِي

خود از او مگردان و او را نیز مبتلا به ایمنی از کیفر خود مساز تا بر ظلم و ستم بر من

بِحَقِّي، وَعَرِّفْهُ عَمَّا قَلِيلٍ مَا أَوْعَدْتَ الظَّالِمِينَ، وَعَرِّفْنِي

مضر شود و به زودی کیفر ظلمی که وعده به ظالمان دادی به او بفهمان و بر من هم

مَا وَعَدْتَ مِنْ إِجَابَةِ الْمُضْطَرِّينَ. ﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

و وعده‌ای که برای اجابت دعای مظلومان مضطر داده‌ای انجام فرما. * پروردگارا! درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَوَفِّقْنِي لِقَبُولِ مَا قَضَيْتَ لِي وَعَلَيَّ، وَرَضْنِي

محمد و آل پاکش و مرا موفق بدار که آنچه در قضای خود از سود و زیان بر من مقدر فرموده‌ای

بِمَا أَخَذْتَ لِي وَمِنِّي، وَاهْدِنِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ، وَاسْتَعْمِلْنِي

بپذیرم و به هر چه تو از نفع و ضرر بر من تقدیر کردی مرا به آن راضی ساز و مرا به طریقه نیکوتر

بِمَا هُوَ أَسْلَمُ. ﴿١٤﴾ اللَّهُمَّ وَإِنْ كَانَتْ الْخَيْرَةُ لِي عِنْدَكَ فِي

هدایت فرما و به اساسی‌ترین آیین بگمار. * و باز پروردگارا! اگر خیر و صلاح من نزد تو

تَأْخِيرِ الْأَخْذِ لِي وَتَرْكِ الْإِنْتِقَامِ مِمَّنْ ظَلَمَنِي إِلَى يَوْمٍ

آن است که دادخواهی‌ام را از آن دشمن ظالم به تأخیر افکنی و انتقام او را به روزی که

الْفَضْلِ وَمَجْمَعِ الْخَصْمِ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَيِّدْنِي

روز فصل خصومت‌های جمیع خلائق است موکول سازی، پس درود بر محمد و آل پاکش فرست

مِنْكَ بِنِيَّةٍ صَادِقَةٍ وَصَبْرٍ دَائِمٍ. ﴿١٥﴾ وَأَعِزَّنِي مِنْ

و مرا به نیت و عزم صادق و صبر دائم مؤید گردان * و مرا از میل به

سُوَاءِ الرَّغْبَةِ وَهَلَعَ أَهْلُ الْحَرِصِ، وَ صَوَّرَ فِي قَلْبِي مِثَالَ مَا

اعمال زشت و جزع و بی‌صبری مردم حریص در پناه خود محفوظ دار و اجر و ثوابی که تو برای من

ادَّخَرْتَ لِي مِنْ ثَوَابِكَ، وَأَعَدَدْتَ لِخَصْمِي مِنْ جَزَائِكَ

ذخیره عالم فرموده‌ای و آنچه از کیفیت برای آن ظالم مهیا ساخته‌ای همواره در خاطر من مجسم ساز و

وَ عِقَابِكَ، وَ اجْعَلْ ذَلِكَ سَبَبًا لِقَنَاعَتِي بِمَا قَضَيْتَ، وَ تَقْتِي

این تذکر را سبب گردان که قانع و راضی باشم به آنچه بر من مقدر فرموده‌ای و اطمینان خاطر یابم

بِمَا تَخَيَّرْتَ. ﴿١٦﴾ أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ،

به آنچه بر من اختیار کرده‌ای * دعایم را مستجاب کن ای پروردگار جهانیان،

وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

زیرا تو دارای احسان بزرگی و بر همه چیز توانا هستی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا مَرِضَ أَوْ نَزَلَ بِهِ كَرْبٌ أَوْ بَلِيَّةٌ

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام مرض و در حال غم و اندوه و مصیبت

① اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا لَمْ أزلْ أَتَصَرَّفُ فِيهِ مِنْ

* ای خدا! تو را حمد و ستایش می‌کنم بر این نعمت سلامتی بدن که دائم

سَلَامَةٍ بَدَنِي، وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا أَحْدَثْتَ بِي مِنْ عِلَّةٍ

با این نعمت عمر می‌گذرانم و باز تو را سپاس که در جسمم علت

فِي جَسَدِي ② فَمَا أَدْرِي، يَا إِلَهِي، أَيُّ الْحَالَيْنِ أَحَقُّ

و مرض احداث فرمودی * و نمی‌دانم ای خدای من! که کدام یک از این دو حال

بِالشُّكْرِ لَكَ، وَ أَيُّ الْوَقْتَيْنِ أَوْلَى بِالْحَمْدِ لَكَ ③ أَوْ قَتُّ

به شکر تو سزاوارتر است و در کدام یک ازین دو زمان شایسته حمد توست * وقت صحت

الصِّحَّةِ الَّتِي هَنَأْتَنِي فِيهَا طَيِّبَاتِ رِزْقِكَ، وَ نَشَطْتَنِي بِهَا

و سلامتی که به گوارایی رزق و روزی‌ام فرمودی و به آن نعمت‌هایت برای دریافت

لِابْتِغَاءِ مَرْضَاتِكَ وَ فَضْلِكَ، وَ قَوَّيْتَنِي مَعَهَا عَلَى مَا وَفَّقْتَنِي

فضل و کرم و رضا و خشنودیت مرا نشاط بخشیدی و با آن نعمت‌ها مرا قوت و نیرو دادی تا بر

لَهُ مِنْ طَاعَتِكَ؟ ④ أَمْ وَقْتُ الْعِلَّةِ الَّتِي مَحَصَّنْتَنِي بِهَا،

طاعتت موفق گردیدم * یا اوقات مرض و بیماری که به واسطه آن

وَالنِّعَمِ الَّتِي اتَّخَفْتَنِي بِهَا، تَخْفِيفاً لِّمَا ثَقُلَ بِهِ عَلَيَّ ظَهْرِي

مرا از کدورت گناهان پاك و پاكيزه گردانیدی تا بار گناهان سنگین مرا بر دوش من

مِنَ الْخَطِيئَاتِ، وَتَطْهِيراً لِّمَا انْغَمَسْتُ فِيهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ،

سبك سازی و روح قدسی مرا از فرو رفتن در منجلاب معاصی پاك گردانی و برای

وَ تَنْبِيهاً لِتَنَاوُلِ التَّوْبَةِ، وَ تَذْكَيراً لِّمَحْوِ الْحَوْبَةِ بِقَدِيمِ

توبه و انابه منتبه فرمایی و در نتیجه گناهانم به نعمت و احسان قدیم محو و

النِّعْمَةِ؟ ﴿٥﴾ وَ فِي خِلَالِ ذَلِكَ مَا كَتَبَ لِي الْكَاتِبَانِ مِنْ

نابود شود. * در خلال ایام بیماری دو ملك نویسنده اعمال بر من حسناتی بزرگ بنویسند که نه در

زَكِيِّ الْأَعْمَالِ، مَا لَا قَلْبُ فَكَّرَ فِيهِ، وَلَا لِسَانٌ نَطَقَ بِهِ، وَلَا

قلب من خطور کرده و نه ذکرى به زبان و نه عملی به جوارح و ارکان از من صادر شده بلکه به صرف

جَارِحَةً تَكَلَّفْتُهُ، بَلْ إِفْضَالاً مِنْكَ عَلَيَّ، وَإِحْسَاناً مِنْ

کرم و فضل و احسان و لطف بی انتهای توست بر من * پس پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل

صَنِيعِكَ إِلَيَّ. ﴿٦﴾ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَحَبِّبْ

پاکش و هر چه را مشیت و رضای تو بر من می فرستد آن را موجب رضای من بگردان و آنچه بر من

إِلَيَّ مَا رَضَيْتَ لِي، وَيَسِّرْ لِي مَا أَحَلَلْتَ بِي، وَطَهِّرْ نِي مِنْ

وارد کردی آن مشکل را هم به کرمت آسان گردان و مرا از آرایش پلیدی گناهان گذشتهام پاك و

دَنَسٍ مَا أَسْلَفْتُ، وَامْحُ عَنِّي شَرًّا مَا قَدَّمْتُ، وَأَوْجِدْنِي

پاكيزه فرما و شرور و بدکاری های پیشینهم را از کرم محو ساز و بر من حلاوت و لذت تندرستی و

حَلَاوَةً الْعَافِيَةِ، وَادِقْنِي بَرْدَ السَّلَامَةِ، وَاجْعَلْ مَخْرَجِي عَنْ

سلامت را عطا فرما و آسایش صحت و عافیت را به من بچشان و تنم که از حال مرض به صحت

عَلَّتِي إِلَى عَفْوِكَ، وَمُتَّحَوِّلِي عَنْ صَرَاعَتِي إِلَى تَجَاوُزِكَ،

درآید به سوی عفو و بخشش خود آور و از لغزشگاه معاصی به آمرزش و مغفرت متحول ساز

وَخَلَّاصِي مِنْ كَرْبِي إِلَى رَوْحِكَ، وَسَلَامَتِي مِنْ هَذِهِ الشَّدَّةِ

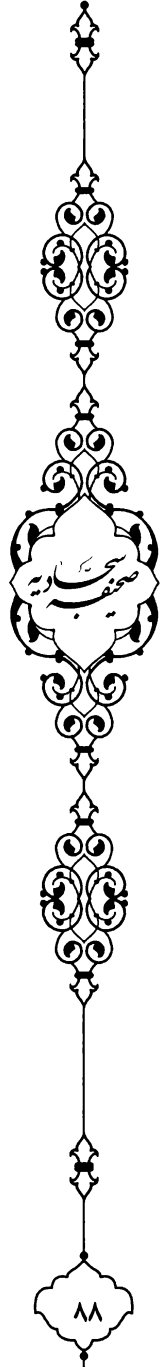
و از غم و اندوهم به عالم راحت‌ات خلاصی بخش و از این شدت و سختی

إِلَى فَرَجِكَ ﴿٧﴾ إِنَّكَ الْمُتَفَضِّلُ بِالْإِحْسَانِ، الْمُتَطَوِّلُ

به گشایش حال و فرج لطف به ساحل سلامت‌م برسان * خدای من! که همانا تویی خدای

بِالْإِمْتِنَانِ، الْوَهَّابُ الْكَرِيمُ، ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

بافضل و کرم و احسان و عطای نامنتها، کریم و بخشنده بی‌عوض دارای جلال و بزرگی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا اسْتَقَالَ مِنْ ذُنُوبِهِ،

أَوْ تَضَرَّعَ فِي طَلَبِ الْعَفْوِ عَنْ عُيُوبِهِ

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام سنگینی گناهان یا طلب عفو از عیوب خویش

① اللَّهُمَّ يَا مَنْ بِرَحْمَتِهِ يَسْتَعِيثُ الْمُذْنِبُونَ ② وَيَا مَنْ

* ای خدا ای آن که گناهکاران از رحمت او فریادرس می‌طلبند * و ای آن که بندگان مضطر در مانده

إِلَى ذِكْرِ إِحْسَانِهِ يَفْرَعُ الْمُضْطَرُونَ ③ وَيَا مَنْ لِحَيْفَتِهِ

به یاد احسان او فریاد و زاری می‌کنند * و ای آن که بندگان خطایشه

يَنْتَحِبُ الْخَاطِئُونَ ④ يَا أَنْسَ كُلِّ مُسْتَوْحِشٍ غَرِيبٍ، وَيَا

از ترس او با آه و ناله می‌گریند * ای خدایی که دل‌های متوحش سرگردان

فَرَجَ كُلِّ مَكْرُوبٍ كَتِيبٍ، وَيَا غَوْثَ كُلِّ مَخْذُولٍ فَرِيدٍ، وَيَا

به توانس می‌گیرد و ای گشایش بخش دل‌های پر غم و اندوه و ای پناه هر ناکام بی‌پناه و ای یار و

عَضْدَ كُلِّ مُحْتَاجٍ طَرِيدٍ ⑤ أَنْتَ الَّذِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

یاور هر محتاج و محروم رانده از درها! * تویی که به وسعت بی‌نهایت علم

رَحْمَةً وَعِلْمًا. ⑥ وَأَنْتَ الَّذِي جَعَلْتَ لِكُلِّ مَخْلُوقٍ فِي

و رحمت بر تمام موجودات احاطه داری * و تویی که بر هر مخلوقی در نعم بی‌پایانت

نِعْمِكَ سَهْمًا. ⑦ وَأَنْتَ الَّذِي عَفْوَةٌ أَعْلَى مِنْ عِقَابِهِ. ⑧

سهمی مقرر فرمودی * تویی که عفو و بخشایشت بالاتر از عقاب و انتقام توست *

وَأَنْتَ الَّذِي تَسْعَى رَحْمَتَهُ أَمَامَ غَضَبِهِ. ﴿٩﴾ وَأَنْتَ الَّذِي

تویی که لطف و رحمت و وسعت پیشاپیش قهر و غضب می‌رود * تویی آن که جود

عَطَاؤُهُ أَكْثَرُ مِنْ مَنَعِهِ. ﴿١٠﴾ وَأَنْتَ الَّذِي اتَّسَعَ الْخَلَائِقُ

و عطایت از منعت افزون است * تویی که وسعت نعمت و

كُلُّهُمْ فِي وَسْعِهِ. ﴿١١﴾ وَأَنْتَ الَّذِي لَا يَرْغَبُ فِي جَزَاءٍ مَنْ

رحمتش همه را فرا گرفته * تویی که از عطا و بخشش خود به خلق پاداش و عوض

أَعْطَاهُ. ﴿١٢﴾ وَأَنْتَ الَّذِي لَا يُفْرِطُ فِي عِقَابٍ مَنْ عَصَاهُ. ﴿١٣﴾

نمی‌خواهی * تویی که در عقاب و کیفر معصیت‌کاران هرگز افراط نمی‌کنی. *

وَأَنَا، يَا إِلَهِي، عَبْدُكَ الَّذِي أَمَرْتَهُ بِالدُّعَاءِ فَقَالَ: لَبَّيْكَ

و من ای خدا بنده توام که مرا امر فرمودی به درگاهت دعا کنم. من پروردگارا ! امرت را

وَسَعَدَيْكَ، هَا أَنَاذًا، يَا رَبِّ، مَطْرُوحٌ بَيْنَ يَدَيْكَ. ﴿١٤﴾ أَنَا

اطاعت کردم و لبیک و سعدیک گویمان، ای خدای من! به حضورت افتاده‌ام * منم که

الَّذِي أَوْقَرْتِ الْخَطَايَا ظَهْرَهُ، وَأَنَا الَّذِي أَفْنَتِ الذُّنُوبُ

بار گناهان بر دوشش سنگینی می‌کند. منم آن بنده‌ای که عمرش در گناه فانی گشت

عُمُرُهُ، وَأَنَا الَّذِي بِجَهْلِهِ عَصَاكَ، وَلَمْ تَكُنْ أَهْلًا مِنْهُ

و منم که به جهل و نادانی‌اش تو را معصیت کرد در صورتی که عصیان تو از او

لِذَاكَ. ﴿١٥﴾ هَلْ أَنْتَ، يَا إِلَهِي، رَاحِمٌ مَنْ دَعَاكَ فَأُبْلِغَ

سزاوار نبود * حال ای خدای من! آیا درباره کسی که دعا می‌کند ترحم خواهی کرد؟ تا بر دعا بیفزایم

فِي الدُّعَاءِ؟ أَمْ أَنْتَ غَافِرٌ لِمَنْ بَكَكَ فَاسْرِعَ فِي الْبُكَاءِ؟ أَمْ

و آیا تو آن را که به درگاهت می‌گرید می‌آمیزی؟ تا بیشتر بگریم؟ آیا تو از کسی که در

أَنْتَ مُتَجَاوِزٌ عَمَّنْ عَفَّرَ لَكَ وَجْهَهُ تَذَلُّلاً؟ أَمْ أَنْتَ مُغْنٍ مَنْ

پیشگاه عزتت پیشانی به خاک ذلت نهاده خواهی گذشت؟ آیا تو آن کس را که از فقر و پریشانی خود

شَكَآ إِلَيْكَ فَقَرَهُ تَوَكُّلاً؟ ﴿١٦﴾ إِلَهِي لَا تُخَيِّبْ مَنْ لَا يَجِدُ

تنها شکایت به تو می‌کند و توکل و اعتمادش به توست، بی‌نیاز خواهی کرد؟ * ای خدا! تو

مُعْطِياً غَيْرِكَ، وَلَا تَخْذُلْ مَنْ لَا يَسْتَعْنِي عَنْكَ بِأَحَدٍ

آن کس را که غیر تو صاحب کرمی در عالم نمی‌شناسد نومید از درگاه رحمت مگردان و آن را که

دُونِكَ. ﴿١٧﴾ إِلَهِي فَصَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تُعْرِضْ عَنِّي

بی‌نیازی از احدی جز تو نمی‌طلبد نومید از گنجینه کرمت مساز. * پروردگارا! پس بر محمد و آل

وَقَدْ أَقْبَلْتُ عَلَيْكَ، وَلَا تَحْرِمْنِي وَقَدْ رَغِبْتُ إِلَيْكَ، وَلَا

پاکش درود فرست و از من که به ذات کریمت رو آورده‌ام به قهر مگردان و مرا که مشتاق درگاه توام

تَجْبُهْنِي بِالرَّدِّ وَقَدْ انْتَصَبْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ. ﴿١٨﴾ أَنْتَ الَّذِي

از عنایت محروم مساز و از الطافت با آن که در حضورت ایستاده‌ام مردودم مساز * تو ای که

وَصَفْتَ نَفْسَكَ بِالرَّحْمَةِ، فَصَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَارْحَمْنِي،

ذات پاکت را به رحمت و لطف توصیف فرمودی پس بر محمد و آل پاکش درود فرست

وَأَنْتَ الَّذِي سَمَّيْتَ نَفْسَكَ بِالْعَفْوِ فَاعْفُ عَنِّي. ﴿١٩﴾ قَدْتَرِي،

و به من ترحم کن و تویی که ذات یکتای خویش را به عفو و بخشش ستوده‌ای

يَا إِلَهِي، فَيُضْ دَمْعِي مِنْ خَيْفَتِكَ، وَوَجِيبَ قَلْبِي مِنْ

مرا هم شامل عفو و بخشش بفرما * ای خدای من! می‌نگری که با چشم اشکبار از ترس تو می‌نالم

خَشْيَتِكَ، وَانْتِقَاضَ جَوَارِحِي مِنْ هَيْبَتِكَ ﴿٢٠﴾ كُلُّ ذَلِكَ

و قلبم مضطرب و هراسان توست و ارکان و جوارحم از هیبت و عظمت می‌لرزد * و تمام آنها شرم

حَيَاءً مِنْكَ لِسُوءِ عَمَلِي، وَلِذَاكَ خَمَدَ صَوْتِي عَنِ الْجَارِ

و حیا از زشتی عملم است لذا شرار فریادم خاموش و آه و ناله‌ام به درگاهت

إِلَيْكَ، وَكَلَّ لِسَانِي عَنْ مُنَاجَاتِكَ. ﴿٢١﴾ يَا إِلَهِي فَلَكَ الْحَمْدُ

ضعیف و زبانم از مناجاتت لال و الکن است. * ای خدای من! تو را ستایش می‌کنم

١٦

دعا برای
طلب آموزش

٩١

فَكَمْ مِنْ غَائِبَةٍ سَتَرْتَهَا عَلَيَّ فَلَمْ تَفْضَحْنِي، وَكَمْ مِنْ ذَنْبٍ

که چه بسیار عیب‌ها و زشتی‌های مرا پنهان ساختی و مفتضح و رسوایم نساختی و چه بسیار گناهانم

غَطَّيْتَهُ عَلَيَّ فَلَمْ تَشْهَرْنِي، وَكَمْ مِنْ شَائِبَةٍ أَلَمَّتْ بِهَا فَلَمْ

را پرده پوشاندی و مرا میان خلق مشهور نگردانیدی و چه بسیار عیب و عارها

تَهْتِكَ عَنِّي سِرِّهَا، وَلَمْ تُقَلِّدْنِي مَكْرُوهَ سَنَارِهَا، وَلَمْ تُبَدِّ

که من مرتکب شدم و تو پرده درمی نکردی و ننگ و عار آن را

سَوَاتِهَا لِمَنْ يَلْتَمِسُ مَعَابِيَّ مِنْ جِيرَتِي، وَحَسَدَةَ نِعْمَتِكَ

بر گردنم چون طوق نیفکندی و زشتی‌اش را بر دیده‌های همسایگانم و حسودان نعمت‌هایی که به

عِنْدِي ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ يَنْهَنِي ذَلِكَ عَنْ أَنْ جَرَيْتُ إِلَى سُوءٍ مَا

من دادی آشکار نگردانیدی * اما، آن همه خوبی‌های تو مرا از انجام کارهای بدی که تو از من

عَهَدْتَ مِنِّي! ﴿٢٣﴾ فَمَنْ أَجْهَلُ مِنِّي، يَا إِلَهِي، بِرُشْدِهِ؟ وَمَنْ

می‌دانی باز نداشت! * باری پروردگارا! از من جاهل‌تر به رشد و صلاح خود کیست

أَغْفَلُ مِنِّي عَنْ حَظِّهِ؟ وَمَنْ أَبْعَدُ مِنِّي مِنْ اسْتِصْلَاحِ نَفْسِهِ

و غافل‌تر از حظ و بهره‌اش کیست و دورتر از من در کار اصلاح نفس خویش کیست

حِينَ أَنْفَقُ مَا أَجْرَيْتَ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ فِيمَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ مِنْ

که هر چه از نعمت‌های تو بر من انفاق شد همه را در معصیت‌هایی که نهی فرمودی

مَعْصِيَتِكَ؟ وَمَنْ أَبْعَدُ غَوْرًا فِي الْبَاطِلِ، وَأَشَدُّ إِقْدَامًا عَلَيَّ

صرف کردم و از من دورتر کیست که در قعر چاه باطل افتاده‌ام و از من سخت‌تر

السُّوءِ مِنِّي حِينَ أَقِفُ بَيْنَ دَعْوَتِكَ وَدَعْوَةِ الشَّيْطَانِ فَاتَّبَعُ

و جدی‌تر به انجام کار زشت کیست که هر گاه میان دو راه دعوت تو و دعوت شیطان

دَعْوَتَهُ عَلَيَّ غَيْرِ عَمِيٍّ مِنِّي فِي مَعْرِفَةِ بِهِ وَلَا نِسْيَانٍ مِنْ

ایستاده باشم آنجا از پی شیطان می‌روم با علم و بصیرت و بدون نسیان و فراموشی

حَفْظِي لَهُ؟ ﴿٢٤﴾ وَأَنَا حِينِيذٍ مُوقِنٌ بِأَنَّ مُنْتَهَى دَعْوَتِكَ إِلَى

و با معرفت کامل * و توجه به این که دعوت تو مرا به

الْجَنَّةِ، وَمُنْتَهَى دَعْوَتِهِ إِلَى النَّارِ. ﴿٢٥﴾ سُبْحَانَكَ!! مَا

بهشت ابد می‌رساند و دعوت شیطان به آتش دوزخ می‌کشاند. * يَا كَ وَ مَنْزِهِ تُو اِي خِدا!

أَعْجَبَ مَا أَشْهَدُ بِهِ عَلَى نَفْسِي، وَأُعِدِّدُهُ مِنْ مَكْتُومِ أَمْرِي!

چه شگفت‌انگیز است این که من بر زیان خود دانسته گواهی می‌دهم

﴿٣٦﴾ وَأَعْجَبُ مِنْ ذَلِكَ أَنَا تَاكَ عَنِّي، وَإِبْطَاؤُكَ عَنِّ

* و شگفت‌انگیزتر، آن که تو به لطف و کرم بر من حلم ورزیده و تعجیل در کیفر گناهم نمی‌فرمایی و

مُعَاجَلَتِي، وَ لَيْسَ ذَلِكَ مِنْ كَرَمِي عَلَيْكَ، بَلْ تَأْنِيًا مِنْكَ لِي،

این حلم تو نه برای آن است که مرا نزد تو کرامت و عزتی است، بلکه فضل و کرم توست بر من، تا

وَ تَفْضُلًا مِنْكَ عَلَيَّ لِأَنَّ أَرْتَدِعَ عَن مَعْصِيَتِكَ الْمُسْخِطَةِ،

مگر از گناه و نافرمانی‌ات که مستحق قهر و غضب تو می‌شوم پشیمان گردم و ترك عصیان تو کنم و

وَأُقْلِعَ عَن سَيِّئَاتِي الْمُخْلِقَةِ، وَ لِأَنَّ عَفْوَكَ عَنِّي أَحَبُّ إِلَيْكَ

به کلی از گناهانم احتراز کنم و از افعال زشتی که روحم را فرسوده و نابود می‌سازد و نیز از این رو بر

مِنْ عُقُوبَتِي ﴿٢٧﴾ بَلْ أَنَا، يَا إِلَهِي، أَكْثَرُ ذُنُوبًا، وَأَقْبَحُ أَثَارًا،

من حلم ورزیدی که تو عفو و بخشش گناهانم را دوست‌تر داری از آن که مرا عقاب کنی * بلکه

وَ أَشْنَعُ أَفْعَالًا، وَ أَشَدُّ فِي الْبَاطِلِ تَهَوُّرًا، وَ أَضْعَفُ عِنْدَ

گناهان و اعمال و افعال زشت من افزون‌تر است و در باطل و بی‌باکی من بسی شدیدتر و هنگام

طَاعَتِكَ تَيَقُّظًا، وَ أَقْلُ لِرُؤْعِكَ انْتِبَاهًا وَ ارْتِقَابًا مِنْ أَنْ

طاعتت بسی سست و ناتوان ترم و بسیار کم‌تر از وعده‌های قهر و عذاب تو بیدار و هوشیار می‌شوم

أُحْصِيَ لَكَ عُيُوبِي، أَوْ أَقْدِرَ عَلَيَّ ذِكْرَ ذُنُوبِي. ﴿٢٨﴾ وَإِنَّمَا

که عیب‌های خود را در حضورت به شمار آرم، قادر به ذکر گناهان باشم * تنها

أُوَيْخُ بِهَذَا نَفْسِي طَمَعًا فِي رَأْفَتِكَ الَّتِي بِهَا صَلاَحُ أَمْرِي

نفس خود را تویخ و سرزنش می‌کنم به طمع در رأفت و عطوفت که اصلاح امر

الْمُذْنِبِينَ، وَرَجَاءً لِرَحْمَتِكَ الَّتِي بِهَا فَكَاكَ رِقَابِ الْخَاطِئِينَ.

گناه‌کاران موقوف بر آن است و به امید رحمتت که آزادی خطا کاران بسته بدان است.

﴿٦٦﴾ اللَّهُمَّ وَهَذِهِ رَقَبَتِي قَدْ أَرَقَّتْهَا الذُّنُوبُ، فَصَلِّ عَلَيَّ

* ای خدای من! این گردن من است که زیر بار گناهان اسیر است پس بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعْتَقْهَا بِعَفْوِكَ، وَهَذَا ظَهْرِي قَدْ أَثْقَلْتَهُ

محمد و آل پاکش درود فرست و به عفو تو، و هذا ظهری من است که از بار سنگین

الْخَطَايَا، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَخَفِّفْ عَنْهُ بِمَنِّكَ. ﴿٣٠﴾

خطاها خم گشته پس بر محمد و آلش درود فرست و این بار را به لطف و احسانت به دوشم سبک

يَا إِلَهِي لَوْ بَكَيْتُ إِلَيْكَ حَتَّى تَسْقُطَ أَشْفَارُ عَيْنَيَّ، وَأَنْتَحَبْتُ

ساز * ای خدای من! اگر آن قدر به درگاہت گریه کنم که مژگان دیدگانم همه

حَتَّى يَنْقَطِعَ صَوْتِي، وَقُمْتُ لَكَ حَتَّى تَتَنَشَّرَ قَدَمَايَ،

فرو ریزد و چنان ناله و فریاد ززم که صدایم قطع شود و آن قدر در طاعتت به پا ایستم

وَرَكَعْتُ لَكَ حَتَّى يَنْخَلَعَ صُلْبِي، وَسَجَدْتُ لَكَ حَتَّى تَتَفَقَّأَ

که قدم‌هایم متلاشی گردد و چندان در حضورت به رکوع پشت خم کنم که ستون فقراتم در هم شکند

حَدَقْتَايَ، وَأَكَلْتُ تُرَابَ الْأَرْضِ طُولَ عُمْرِي، وَشَرِبْتُ

و چندان در حضورت به سجده افتم که حدقه چشمانم بیرون افتد قوتم همه عمر خاک زمین و شربتم

مَاءَ الرَّمَادِ آخِرَ دَهْرِي، وَذَكَرْتُكَ فِي خِلَالِ ذَلِكَ حَتَّى يَكِلَّ

همه روزگار آب گل آلود باشد و با این احوال همه را به ذکر تو مشغول باشم تا آن که زبانم

لِسَانِي، ثُمَّ لَمْ أَرْفَعْ طَرْفِي إِلَى أَفَاقِ السَّمَاءِ إِسْتِحْيَاءً مِنْكَ

از ذکر و گفتار فروماند و سپس به اطراف آسمان از شرم و حیای نافرمانی تو سر بلند نکنم،

مَا اسْتَوْجِبْتُ بِذَلِكَ مَحْوَسِيئَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْ سَيِّئَاتِي. ﴿٢٦﴾ وَإِنْ

هرگز مستحق محو یک گناه از معاصی خود نخواهم بود * و اگر تو مرا ببخشی

كُنْتَ تَغْفِرْ لِي حِينَ اسْتَوْجِبُ مَغْفِرَتَكَ، وَتَغْفُو عَنِّي حِينَ

و عفو فرمایی آنگاه که مستوجب مغفرت شوم و از گناهانم درگذری هنگامی که مستحق عفو گردم

اسْتَحِقُّ عَفْوَكَ فَإِنَّ ذَلِكَ غَيْرُ وَاجِبٍ لِي بِاسْتِحْقَاقِي، وَلَا

همانا این نه به استحقاق من لازم بوده و نه من لایق و سزاوار عفو

أَنَا أَهْلٌ لَهُ بِاسْتِجَابٍ، إِذْ كَانَ جَزَائِي مِنْكَ فِي أَوَّلِ مَا

و بخشایش تو گردیده‌ام، زیرا من به اول معصیت و نافرمانی تو مجازاتم

عَصِيئَتِكَ النَّارَ، فَإِنْ تُعَذِّبْنِي فَأَنْتَ غَيْرُ ظَالِمٍ لِي. ﴿٢٧﴾ إِلَهِي

آتش دوزخ است، پس هرگاه تو مرا عذاب کنی هرگز ظلم در حق من نکرده‌ای. * ای خدا! حال که

فَإِذَا قَدْ تَعَمَّدْتَنِي بِسِتْرِكَ فَلَمْ تَفْضَحْنِي، وَتَأْنَيْتَنِي بِكَرَمِكَ

زشتی‌های مرا در پرده عفو مستور ساختی و مفتضح و خوادم نگردانیدی و به کرمت با من مدارا

فَلَمْ تُعَاجِلْنِي، وَحَلَمْتَ عَنِّي بِتَفَضُّلِكَ فَلَمْ تُغَيِّرْ نِعْمَتَكَ

کردی و تعجیل در عقابم نفرمودی و به فضل و رحمت نامنتهایت به من حلم ورزیدی و هرگز نعمت

عَلَيَّ، وَلَمْ تُكَدِّرْ مَعْرُوفَكَ عِنْدِي، فَأَرْحَمَ طُولَ تَضَرُّعِي

خود را بر من تغییر ندادی و احسان خود را مکدر نساختی پس بر طول تضرع و زاری‌ام و شدت

وَشِدَّةَ مَسْكَنتِي، وَسُوءَ مَوْقِفِي. ﴿٢٨﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

بیچارگی‌ام و بدبختی و بدی احوالم ترحم فرما * ای خدای من! درود فرست بر محمد و آتش و مرا

وَالِهِ، وَقِنِي مِنَ الْمَعَاصِي، وَاسْتَعْمِلْنِي بِالطَّاعَةِ، وَارْزُقْنِي

از ارتکاب معاصی حفظ فرما و پیوسته به طاعت مشغول دار و حال انابه و بازگشت از عصیان به

حُسْنَ الْإِنَابَةِ، وَطَهِّرْ نِي بِالتَّوْبَةِ، وَأَيِّدْنِي بِالْعِصْمَةِ،

طاعت نصیبم فرما و به آب توبه از پلیدی معصیت پاک گردان و به عصمت از گناهان مؤید فرما

وَاسْتَصْلِحْنِي بِالْعَافِيَةِ، وَأَذِقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ، وَاجْعَلْنِي

و حالم را برای عافیت و آسایش صالح گردان و شیرینی مغفرتت را به جانم بچشان و به عفو و

طَلِيقَ عَفْوِكَ، وَعَبْتِيقَ رَحْمَتِكَ، وَاکْتُبْ لِي أَمَانًا مِنْ

آمرزشت زهایی بخش و مرا آزاد شده رحمتت گردان و ایمنی از خشم و قهرت بر من مرقوم دار، به

سُخْطِكَ، وَبَشِّرْنِي بِذَلِكَ فِي الْعَاجِلِ دُونَ الْأَجْلِ، بُشْرَى

این امان نامه نه تنها در آخرت بشارتت عطا کن بلکه در همین دنیای عاجل آثار این مژده رحمتت را

اعْرِفُهَا، وَعَرِّفْنِي فِيهِ عِلْمَةً أَتَبَيَّنُهَا. ﴿٣٤﴾ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَضِيقُ

بر من نمودار ساز بشارتی که آن را بشناسم و بر این رحمت خاص نشانی آشکار بر من عطا فرما *

عَلَيْكَ فِي وَسْعِكَ، وَلَا يَتَكَادُكَ فِي قُدْرَتِكَ، وَلَا يَتَصَعَّدُكَ

که البته آن کار دشوار و سختی در برابر رحمت گسترده تو نخواهد بود و در برابر قدرتت سنگین

فِي أَنْاتِكَ، وَلَا يُؤُدُّكَ فِي جَزِيلِ هِبَاتِكَ الَّتِي دَلَّتْ عَلَيْهَا

نیست و در برابر صبر و بردباری تو دشوار نخواهد بود و با آن عطای فراوان تو که آیات

آيَاتِكَ، إِنَّكَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ، وَتَحْكُمُ مَا تُرِيدُ، إِنَّكَ عَلِيُّ

گویای آن است چیزی نیست. زیرا تو هر چه بخواهی می کنی و بر آنچه اراده کنی حکم فرمایی

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

و بر تمام امور عالم قادر و توانایی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا ذَكَرَ الشَّيْطَانُ فَاسْتَعَاذَ مِنْهُ وَ مِنْ عَدَاوَتِهِ وَ كَيْدِهِ

دعای امام سجاد علیه السلام

در پناه بردن به خدا از مکر و دشمنی شیطان

① اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ نَزَعَاتِ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ كَيْدِهِ

* ای خدای من! ما بندگان تو از وساوس شیطان و مکر و حیلتهای آن دیو رجیم به حضرتت پناه

وَ مَكَائِدِهِ، وَ مِنْ الثَّقَةِ بِأَمَانِيهِ وَ مَوَاعِيدِهِ وَ غُرُورِهِ

می‌بریم و از آن که مبادا به آرزوهای باطل و وعده‌های دروغ و غرور انگیزش و دام‌های صیدش مغرور و مطمئن

وَ مَضَائِدِهِ. ② وَ أَنْ يُطْمَعَ نَفْسَهُ فِي إِضْلَالِنَا عَنْ طَاعَتِكَ،

شویم (۲) و از این که نفس خبیث او به طمع آید که ما را از راه طاعتت گمراه کند و به ذلت معصیت ما را پیرو خود

وَ امْتِهَانِنَا بِمَعْصِيَتِكَ، أَوْ أَنْ يَحْسُنَ عِنْدَنَا مَا حَسَنَ لَنَا، أَوْ

سازد و یا چیزی را از اعمال زشت پیش ما نیکو به نظر آرد در صورتی که زشت را وسوسه او نیکو به نظر ما گردانیده و

أَنْ يَثْقَلَ عَلَيْنَا مَا كَرِهَ إِلَيْنَا. ③ اللَّهُمَّ اخْسَأْهُ عَنَّا بِعِبَادَتِكَ،

یا کاری را به وسوسه و فریب برایم سنگین و سخت سازد او آن کار نیکو را به نظر ما ناپسند ساخته است (۳) خدای

وَ اكْبِثْهُ بِدُؤْبِنَا فِي مَحَبَّتِكَ، وَ اجْعَلْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ سِتْرًا لَا

من! او را با سرگرمی به عبادتت از ما دور ساز و با اشتیاق وافر به محبتت او را دلیل ما گردان و بین ما و او حجابی

يَهْتِكُهُ، وَ رَدِّمًا مُضْمِتًا لَا يَفْتِكُهُ. ④ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

مقرر دار که هرگز نتواند درید و سدی محکم که هرگز نتواند شکافت. (۴) ای خدای! درود فرست بر محمد

وَإِلِهِ، وَاشْغَلُهُ عَنَّا بِبَعْضِ أَعْدَائِكَ، وَاعْصِمْنَا مِنْهُ بِحُسْنِ

وَأَلْسِ وِ الشَّيْطَانِ رَا از وَسُوسَةٍ مَا مَشْغُولٌ بِهٖ بَرُخَى دَشْمَنَانَتِ بَدَارٍ وِ مَا رَا از شَرِّ او بِهٖ حَسَنِ التَّفَاتِ

رِعَايَتِكَ، وَاكْفِنَا خَتَرَهُ، وَوَلِّنَا ظَهْرَهُ، وَاقْطَعْ عَنَّا إِثْرَهُ. ﴿٥﴾

مَحْفُوظِ گَرْدَانِ وِ مَكْرَشِ رَا از مَا دَفْعِ سَازِ وِ كَفَايَتِ فَرْمَا وِ پِشْتِ بَهٗ مَا كَنْدِ وِ هَرِ گُونَهٗ وَسُوسَهٗ وِ مَكْرِ وِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلِهِ، وَامْتِعْنَا مِنَ الْهُدَى بِمِثْلِ

حِيلِهِ اش رَا از مَا قَطْعِ فَرْمَا * اِی خَدَا! دَرُودِ فَرَسْتِ بَرِ مُحَمَّدِ وِ أَلْسِ وِ هَمَانِ قَدْرِ كِهٖ او دَرِ ضَلَالَتِ وِ

ضَلَالَتِهِ، وَزَوِّدْنَا مِنَ التَّقْوَى ضِدَّ غَوَايَتِهِ، وَاسْلُكْ بِنَا مِنْ

شَقَاوَتِ اسْتِ مَا رَا از هِدَايَتِ بَهْرَهْمَنْدِ گَرْدَانِ وِ بَرِ ضِدِّ اغْوَايِ وِ گَمْرَاهِيِ او مَا رَا زَادِ وِ رَا حِلَهٗ تَقْوَا عَطَا فَرْمَا وِ

التُّقَى خِلَافَ سَبِيلِهِ مِنَ الرَّدَى. ﴿٦﴾ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ لَهُ فِي

مَا رَا بِرِخِلَافِ طَرِيقِ هَلَاكَتِ او بِهٖ رَا هٗ تَقْوَا سَلُوكِ دِهٖ (٦) خَدَايَا! رَاهِيِ بَرِ او بِهٖ خَانَهٗ دَلِ هَايِ مَا قَرَارِ مَدَهٗ

قُلُوبِنَا مَدْخَلًا وَلَا تُؤْتِنَنَّ لَهُ فِيمَا لَدَيْنَا مَنَزِلًا. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ

بَلَكِهٖ بَرِ أَنْجِهٖ نَزْدِ مَاسْتِ او رَا أَنْجَا وِطْنِ وِ مَنَزَلِگَاهِ مَدَهٗ (٧) خَدَايَا! مَا رَا بِهٖ امُورِ مَوْهُومِ بَاطِلِ كِهٖ بِهٖ نَظَرِ حَقِّ

وَمَا سَوَّلَ لَنَا مِنْ بَاطِلٍ فَعَرَفْنَاهُ، وَإِذَا عَرَفْتَنَاهُ فَقِنَاهُ،

وِ حَقِيقَتِ زِشْتِ اسْتِ وِ او زِيْبَا جَلُوهٗ مِي كَنْدِ آگَا هٗ سَازِ وِ پَسِ از آگَاهِيِ مَحْفُوظِمَانِ بَدَارِ وِ دَرِ مَكْرِ وِ حِيلَتِي كِهٖ

وَبَصِّرْنَا مَا نُكَايِدُهُ بِهِ، وَالْهَمْنَا مَا نَعِدُّهُ لَهُ، وَآيْتِقُنَا عَنْ

بَا مَا مِي كَنْدِ بِهٖ مَا بَصِيرَتِ عَطَا كَنْ وِ أَنْجِهٖ بَرَايِ دَفْعِ مَكْرِ شَيْطَانِ تَهْيِيَهٗ اش لَازِمِ اسْتِ بِهٖ مَا الْهَامِ فَرْمَا وِ مَا

سِنَةِ الْغَفْلَةِ بِالرُّكُونِ إِلَيْهِ، وَأَحْسِنُ بِتَوْفِيقِكَ عَوْنَنَا

رَا از خُوابِ غَفْلَتِ اعْتِمَادِ بِهٖ مَكْرِ شَيْطَانِ بِيْدَارِ دَارِ وِ بِهٖ حَسَنِ تَوْفِيقِ خُودِ يَارِبِ مَا رَا بِرِ مَخَالَفَتِ او يَارِي

عَلَيْهِ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ وَأَشْرِبْ قُلُوبَنَا انْكَارَ عَمَلِهِ، وَالطُّفْ لَنَا

فَرْمَا (٨) اِی خَدَايِ مَن! وِ قُلُوبِ مَا مَمْلُوءِ از انْكَارِ وِ دَشْمَنِيِ بَا عَمَلِ او گَرْدَانِ وِ دَرِ نَقْضِ وِ وِيرانِ كَرْدَنِ

فِي نَقْضِ حِيلِهِ. ﴿٩﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلِهِ، وَحَوْلِ

اسَاسِ مَكْرِ وِ حِيلَتَشِ بَرِ مَا بِهٖ لَطْفِ يَارِي كَنْ. (٩) اِی خَدَا! دَرُودِ فَرَسْتِ بَرِ مُحَمَّدِ وِ آلِ پَاكَشِ وِ بِهٖ كَرْمَتِ

سُلْطَانَهُ عَنَّا، وَاقْطَعْ رَجَاءَهُ مِنَّا، وَادْرَأَهُ عَنِ الْوُلُوعِ بِنَا. ﴿١٧﴾

پناه بردن به
خدا از شیطان

استیلاى شیطان را از ما بازدار، و امید اضلالش را از ما قطع ساز و حرص و ولعش را بر ایذاء و

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ آبَاءَنَا وَأُمَّهَاتِنَا

اهانت ما دفع فرما * ای خدا! درود فرست بر محمد و آلس و به کرمت پدران و مادران

وَأَوْلَادِنَا وَأَهَالِينَا وَذَوِي أَرْحَامِنَا وَقَرَابَاتِنَا وَجِيرَانِنَا

و فرزندان و خاندان و ارحام و خویشاوندان و همسایگان ما از مردان و زنان اهل ایمان را

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنْهُ فِي حِرْزِ حَارِزٍ، وَحِصْنِ

از شرّ آن دیو در امان خود و حصار محکم و پناهگاه ایمن خویش محفوظ بدار

خَافِظٍ، وَكَهْفٍ مَانِعٍ، وَالْبِسْهُمُ مِنْهُ جُنْأً وَاقِيَةً، وَاعْطِهِمْ

و بر تن آنان لباس و سپر نگهبان کامل از شرّ لشکر شیطان بیوشان و شمشیر برنده‌ای

عَلَيْهِ أَسْلِحَةً مَاضِيَةً. ﴿١٨﴾ اللَّهُمَّ وَاعْمُمُ بِذَلِكَ مَنْ شَهِدَ لَكَ

بر دفاع از شرّ دیوان عطا فرما * ای خدا! و این دعا را عمومیت ده در حق بندگان و هر کس به

بِالرُّبُوبِيَّةِ، وَأَخْلَصَ لَكَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ، وَعَادَاهُ لَكَ بِحَقِيقَةِ

ربوبیتت گواهی دهد و با اخلاص کامل تو را یگانه و یکتا شناسد و به حقیقت عبودیت و خلوص

الْعُبُودِيَّةِ، وَاسْتَظْهَرَ بِكَ عَلَيْهِ فِي مَعْرِفَةِ الْعُلُومِ الرَّبَّائِيَّةِ.

بندگیات با شیطان دشمن باشد و به اشراقات علوم ربّانی بر علیه شیطان بر تو تکیه کند.

﴿١٩﴾ اللَّهُمَّ اخْلُ مَا عَقَدَ، وَافْتُقْ مَا رَتَقَ، وَافْسَحْ مَا دَبَّرَ،

* ای خدا! هر دری که شیطان به روی ما ببندد تو بگشا و هر روزنه‌ای که باز کند ببند

وَثَبِّطْهُ إِذَا عَزَمَ، وَانْقُضْ مَا أَبْرَمَ. ﴿٢٠﴾ اللَّهُمَّ وَاهْرِمُ جُنْدَهُ،

و هر تدبیری کند نابود ساز و هر عزم و تصمیمش را باطل ساز * ای خدا! سپاه شیطان را

وَإَبْطِلْ كَيْدَهُ وَاهْدِمْ كَهْفَهُ، وَارْغِمِ أَنْفَهُ. ﴿٢١﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا

درهم شکن و پناهگاه و سنگرهایش ویران ساز و بینی‌اش به خاک دلت بمال * ای خدا! ما را

فِي نَظْمِ أَعْدَائِهِ، وَاعْزِلْنَا عَنْ عِدَادِ أَوْلِيَائِهِ، لَا نُطِيعُ لَهُ إِذَا

در نظام غالب دشمنان شیطان قرار ده و از شمار دوستدارانش دور گردان تا وقتی ما را بفریبید

اسْتَهْوَانَا، وَلَا نَسْتَجِيبُ لَهُ إِذَا دَعَانَا، نَأْمُرُ بِمُنَاوَاتِهِ مَنْ

اطاعتش نکنیم و چون دعوتمان کند اجابتش ننماییم بلکه هر کسی که امر ما را اطاعت کند امر به

أَطَاعَ أَمْرَنَا، وَنَعِظُ عَنْ مُتَابَعَتِهِ مَنْ اتَّبَعَ زَجْرَنَا. ﴿١٥﴾ اَللّٰهُمَّ

مخالفت شیطان کنیم و هر که ما را پیروی کند به وعظ و اندرز از پیروی شیطان منزجر و بیزار سازیم

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَيَّ أَهْلِ

* ای خدا! درود فرست بر محمد خاتم پیامبران و آقا و سرور رسولان و آل نیکو طینت

بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، وَاعِدْنَا وَاهَالِيْنَا وَاخْوَانَنَا وَجَمِيعَ

و پاک فطرتش و ما و خاندان ما و برادران ما و جمیع اهل ایمان از مرد و زن همه را در شمار

الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ مِمَّا اسْتَعَدْنَا مِنْهُ، وَاجْرْنَا مِمَّا اسْتَجْرْنَا

آنان که از شر شیطان در پناه تواند قرار ده و از خوف آنچه به تو پناه می‌آوریم

بِكَ مِنْ خَوْفِهِ. ﴿١٦﴾ وَاسْمَعُ لَنَا مَا دَعَوْنَا بِهِ، وَاعْطِنَا مَا

ما را پناه بخش * و ای خدا! آنچه دعا کردیم همه را به کرمات اجابت فرما و آنچه را هم غفلت کردیم

أَغْفَلْنَا، وَاحْفَظْ لَنَا مَا نَسِينَاهُ، وَصَيِّرْنَا بِذَلِكَ فِي دَرَجَاتِ

از لطف عطا فرما و آنچه فراموش کردیم بر ما محفوظ دار و بدین دعا ما را در مراتب و درجات

الصَّالِحِينَ وَ مَرَاتِبِ الْمُؤْمِنِينَ، أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

صالحان و بندگان با ایمان خود مقرر گردان و این دعا را ای پروردگار عالم اجابت فرما.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا دُفِعَ عَنْهُ مَا يَحْذَرُ، أَوْ عَجَّلَ لَهُ مَطْلَبُهُ

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام دفع رنج و بلا یا کامیابی نعمتی از لطف خدا

① اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ قَضَائِكَ، وَ بِمَا صَرَفْتَ

* ای خدای من تو را حمد و ستایش بر قضای نیکویت و دفع بالای خود از من پس حظ و بهره مرا از رحمتت همین

عَنِّي مِنْ بَلَائِكَ، فَلَا تَجْعَلْ حَظِّي مِنْ رَحْمَتِكَ مَا عَجَّلْتَ لِي

نعمت و عافیت و آسایش دنیوی قرار نده تا من به آنچه محبوب و مطلوبم بود محروم باشم در صورتی که غیر من

مِنْ عَافِيَتِكَ فَأَكُونَ قَدْ شَقِيتُ بِمَا أَحْبَبْتُ وَ سَعِدَ غَيْرِي بِمَا

بندگان دیگر به آنچه مرا ناخوشایند بود، نائل شوند * و اگر با این نعمت و عافیت دنیوی که عطا کردی و در آن

كَرِهْتُ. ② وَإِنْ يَكُنْ مَا ظَلَمْتُ فِيهِ أَوْبَتُ فِيهِ مِنْ هَذِهِ

روز را شب و شب را روز می‌کنم بلایی است در آخرت که هیچ منقطع نشود و عذابی که هرگز بر طرف نگردد پس ای

الْعَافِيَةِ بَيْنَ يَدَيَّ بَلَاءٍ لَا يَنْقَطِعُ وَ وَزِرٍ لَا يَرْتَفِعُ فَقَدِمَ لِي

خدا! رنج و بالای آخرت را بر من مقدم بدار و آن آسایش و عافیت نعمت دنیا را مؤخر ساز و به عالم آخرت انداز که

مَا أَخَرْتُ، وَ أَخَّرَ عَنِّي مَا قَدَّمْتَ. ③ فَغَيْرُ كَثِيرٍ مَا عَاقِبَتُهُ

آنجا نعمتش ابدی و عافیت و سعادتش جاوید است * زیرا نعمتی که دو روزه منقطع و عاقبتش فناست بسیار نیست

الْفَنَاءُ، وَ غَيْرُ قَلِيلٍ مَا عَاقِبَتُهُ الْبَقَاءُ، وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

و اما آنچه باقی و ابدی است و هرگز فنا نپذیرد هر قدر باشد کم نیست و درود فرست بر محمد و آلش.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ، عَلَيْهِ السَّلَامُ

عِنْدَ الْإِسْتِسْقَاءِ بَعْدَ الْجَدْبِ

دعای امام سجاد علیه السلام

در طلب باران به هنگام خشکسالی

① اللَّهُمَّ اسْقِنَا الْغَيْثَ، وَ انْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ بِغَيْثِكَ الْمُغْدِقِ

* ای خدای من! ما را به نعمت باران سیراب گردان و به باران عظیمی از ابرهایی که در این جو بهناور به هر طرف

مِنَ السَّحَابِ الْمُنْسَاقِ لِنَبَاتِ أَرْضِكَ الْمُونِقِ فِي جَمِيعِ

می‌کشاند تا گیاه و نباتات زمینت را در هر اطراف سبز و خرم سازند به آن باران‌ها رحمتت را بر ما بگستران و به

الْأَفَاقِ. ② وَ اٰمِنُنَّ عَلٰی عِبَادِكَ بِاٰنِعِ الثَّمَرَةِ، وَ اٰخِي بِلَادِكَ

رسانیدن میوه‌های درختان * بر ما بندگان منت گذار و خلق شهر و دیار خود را به رسانیدن شکوفه درختان

بِأُلُوعِ الزَّهْرَةِ، وَ اَشْهَدُ مَلَائِكَتَكَ الْكِرَامَ السَّفَرَةَ بِسَقْيِ مِنْكَ

به انواع ثمرات همه را زنده ساز و فرشتگان عالی رتبهات که سفیران تواند شاهد و ناظر این باران رحمت نافع

نَافِعٍ، دَائِمٍ غُرُّهُ، وَ اِسْعِ دِرْرُهُ، وَ اِبْلِ سَرِيْعٍ عَاجِلٍ. ③ تُحْيِي

و دائم فراوان سرشار وسیع و دانه‌های درشت خود قرار ده * تا به آن باران، زمینهایی که کاملاً خشک و تخم‌ها و

بِهِ مَا قَدْ مَاتَ، وَ تَرُدُّ بِهِ مَا قَدْ فَاتَ، وَ تُخْرِجُ بِهِ مَا هُوَ اَتٍ،

گیاهانی که بعدها به ثمره می‌رسد همه را از خاک بیرون آوری و در قوت و غذای خلق توسعه دهی، رحمت برانگیز

وَ تُوَسِّعُ بِهِ فِي الْاَقْوَاتِ، سَحَابًا مُتْرَاكِمًا هَنِيبًا مَرِيئًا طَبَقًا

که بسی متراکم با آب خوش و گوارا باشد و تمام را فراگیرد؛ ابری با طنطنه و صدای بلند رعد و برق

مُجَلِّجًا، غَيْرَ مِلْتٍ وَدُقَّةً، وَلَا خُلْبٍ بَرْقُهُ. ﴿٤﴾ اللَّهُمَّ اسْقِنَا

اما زمان بارانش بسیار به طول نینجامد و برق آن فریبنده و بی باران نباشد * پروردگارا! ما را

غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيحًا مُمْرِعًا عَرِيضًا وَاسِعًا غَزِيرًا، تَرُدُّ بِهِ

به بارانی کامل و فراوان و پر نفع و رویاننده و پرورنده گیاهان وسیع و جبران کننده

النَّهِيضَ، وَتَجْبِرُ بِهِ الْمَهِيضَ. ﴿٥﴾ اللَّهُمَّ اسْقِنَا سَقِيًّا تُسِيلُ مِنْهُ

ضعف تشنه کامان سیراب فرما * پروردگارا! ما را به باران کاملی سیراب ساز

الظَّرَابَ، وَتَمَلَأْ مِنْهُ الْجِبَابَ، وَتَفَجِّرْ بِهِ الْأَنْهَارَ، وَتُنْبِتْ بِهِ

که چشمه‌های کوهساران از آن جاری کنی و چاه و قنوت را مملو آب گردانی و

الْأَشْجَارَ، وَتُرْخِصْ بِهِ الْأَسْغَارَ فِي جَمِيعِ الْأَمْصَارِ، وَتَنْعَشْ

نهر و رودها را چون سیل روان سازی و اشجار را برویانی و بهای هر چیز را

بِهِ الْبِهَائِمَ وَالْخَلْقَ، وَتُكْمِلْ لَنَا بِهِ طَيِّبَاتِ الرِّزْقِ، وَتُنْبِتْ لَنَا

در همه شهرها ارزان کنی و پریشانی حال چارپایان و انسان را تدارک فرمایی

بِهِ الزَّرْعَ وَتُدِرُّ بِهِ الضَّرْعَ وَتَزِيدُنَا بِهِ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِنَا. ﴿٦﴾

و رزق نیکو بر ما بندگان کامل گردانی و کشتها را بر ما برویانی و پستانها را

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ظِلَّهُ عَلَيْنَا سَمُومًا، وَلَا تَجْعَلْ بَرْدَهُ عَلَيْنَا

پر از شیر کنی و به قوت و نیروی ما بیفزایی * پروردگارا! آن باران رحمت را بر ما سایه

حُسُومًا، وَلَا تَجْعَلْ صَوْبَهُ عَلَيْنَا رُجُومًا، وَلَا تَجْعَلْ مَاءَهُ

ابرش سموم و گرمای سخت قرار مده و سردی را موجب قطع نعمت مگردان و نزول آن را سبب

عَلَيْنَا أُجَابًا. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْزُقْنَا

رحم و دوری مساز و آتش شور و ناگوار مدار. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و ما را از

مِنْ بَرَكَاتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

برکات آسمانها و زمین روزی عطا فرما که تو بر همه چیز و هر کار قادر و توانایی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَمَرْضِيِّ الْأَفْعَالِ
دعای امام سجاد علیه السلام
در طلب مکارم اخلاق و اوصاف پسندیده

۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَبَلِّغْ بِإِيمَانِي أَكْمَلَ

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش و ایمان مرا به اکمل

الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْ يَقِينِي أَفْضَلَ الْيَقِينِ، وَأَنْتَ بِنِيَّتِي إِلَى

ایمان برسان و یقینم را برترین یقین قرار ده و نیتم را

أَحْسَنَ النِّيَّاتِ، وَبِعَمَلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ. ۲) اللَّهُمَّ

بهترین نیت و عملم را نیکوترین اعمال مقرر فرما * پروردگارا! به لطف و کرمت

وَفَرِّ بِلُطْفِكَ نِيَّتِي، وَصَحِّحْ بِمَا عِنْدَكَ يَقِينِي، وَاسْتَصْلِحْ

نیتم را وافر و یقینم را صحیح بدار و به قدرت خود هر عمل فاسد از من سر زده اصلاح فرما *

بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّي. ۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و از هر آنچه که اهتمام به آنها مرا مشغول می‌سازد

وَ اكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الْإِهْتِمَامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْأَلُنِي

کفایت فرما و در مقابل مرا به کاری که فردای قیامت از من سؤال می‌کنی مشغول دار و در

غَدًا عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيمَا خَلَقْتَنِي لَهُ، وَاعْنِنِي

ایام عمرم فراغت بخش تا به کاری که برای آنم آفریده‌ای پردازم و مرا از خلق بی‌نیاز گردان

وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِكَ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِي

و رزق وسیع عطا فرما و مرا عزت بخش و به فکر و به مرض تکبر و خودپسندی

وَلَا تَبْتَلِيَنِي بِالْكِبْرِ، وَعَبِّدْنِي لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عِبَادَتِي

مبتلا مگردان و به عبادت خالص خود مشغولم دار و عبادتم را به

بِالْعُجْبِ، وَاجْرِ لِلنَّاسِ عَلَيَّ يَدِي الْخَيْرِ وَلَا تَمْحَقَّهُ بِالْمَنِّ،

عُجْب و غرور باطل مساز و به دستم کارهای خیر برای مردم جاری ساز و با منت

وَهَبْ لِي مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ، وَاعْصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ. ﴿٤﴾ اللَّهُمَّ

از بین مبر و مرا عالی‌ترین اخلاق کرامت فرما و از فخر و مباهات محفوظم دار * پروردگارا!

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَرْفَعْنِي فِي النَّاسِ دَرَجَةً إِلَّا

درود فرست بر محمد و آل او و به هر درجه که مرا نزد خلق رفعت و بلندی عطا می‌کنی

حَطَّطْتَنِي عِنْدَ نَفْسِي مِثْلَهَا، وَلَا تُحْدِثْ لِي عِزًّا ظَاهِرًا إِلَّا

به همان درجه مرا در نظر خودم پست و ذلیل گردان و به هر عزت که در ظاهر به من عطا فرمودی

أَحْدَثْتَ لِي ذِلَّةً بَاطِنَةً عِنْدَ نَفْسِي بِقَدَرِهَا. ﴿٥﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ

همان قدر ذلت و حقارت به باطن ذاتم کرامت فرما * پروردگارا! درود فرست

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمَتَّعْنِي بِهَدْيٍ صَالِحٍ لَا أَسْتَبَدِلُ

بر محمد و آل او و مرا به هدایت شایسته‌ای بهره‌مند ساز که هرگز به هیچ چیز مبدل نسازم و به

بِهِ، وَطَرِيقَةٍ حَقِّ لَا أَزِيغُ عَنْهَا، وَنِيَّةٍ رُشِدٍ لَا أَشْكُ فِيهَا،

طریقه حق و حقیقتی رهبری کن که هرگز از آن تخطی و لغزش نکنم و نیت خیر با رشد عطا کن که

وَعَمْرِي مَا كَانَ عُمْرِي بِذِلَّةٍ فِي طَاعَتِكَ، فَإِذَا كَانَ عُمْرِي

هرگز در آن شک راه ندهم و مرا عمر طولانی ده تا وقتی که در راه طاعتت صرف شود پس هر گاه

مَرْتَعًا لِلشَّيْطَانِ فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ قَبْلَ أَنْ يَسْبِقَ مَقْتِكَ إِلَيَّ،

عمرم چراگاه شیطان گردد آن زمان قبض روح کن پیش از آن که خشم تو بر من سبقت گیرد

أَوْ يَسْتَحْكِمَ غَضَبِكَ عَلَيَّ. ﴿٦﴾ اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ خَصْلَةً تُغَابُ

و غضبت حتم گردد * پروردگارا! بر من هیچ صفت ناپسند باقی مگذار جز آن که اصلاح فرمایی و

مِنِّي إِلَّا أَصْلَحْتُهَا، وَلَا عَائِبَةً أُوْتَبُّ بِهَا إِلَّا حَسَنْتُهَا، وَلَا

هیچ عیب و نقصی که موجب سرزنش و ملامت شوم مگذار مگر آن که نیکوسازی و کامل گردانی و

أَكْرُومَةً فِي نَاقِصَةٍ إِلَّا أَتَمَمْتُهَا. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

هیچ صفت و خصلت ناقص و ناتمام در من نماند جز آن که به حد تمام و کمال رسانی. * پروردگارا!

وَأَلِ مُحَمَّدٍ، وَأَبْدِلْنِي مِنْ بَغْضَةِ أَهْلِ الشَّنَئَانِ الْمَحَبَّةَ،

درود فرست بر محمد و آل محمد و عداوت دشمنان را با من به مهر و محبت و حسد ستمکاران را به

وَمِنْ حَسَدِ أَهْلِ الْبَغْيِ الْمَوَدَّةَ، وَمِنْ ظَنِّ أَهْلِ الصَّلَاحِ

لطف و مودت مبدل ساز و بدگمانی صالحان را در حق من به حسن ظن و اطمینان بدل فرما.

الثِّقَةَ، وَمِنْ عَدَاوَةِ الْأَدْنِيِّينَ الْوِلَايَةَ، وَمِنْ عُقُوقِ ذَوِي

دشمنی نزدیکان را با من به دوستی و عاق و آزار ارحام را به نیکی و احسان بدل گردان

الْأَرْحَامِ الْمَبْرَّةَ، وَمِنْ خِذْلَانِ الْأَقْرَبِينَ النُّصْرَةَ، وَمِنْ حُبِّ

و خذلان و بی‌اعتنایی خویشانم را تبدیل به نصرت و یاوری فرما و حجت ظاهری اهل مکر و مدار را

الْمُدَارِينَ تَصْحِيحَ الْمِقَّةِ، وَمِنْ رَدِّ الْمُلَاسِينَ كَرَمَ الْعِشْرَةِ،

با من به محبت حقیقی مبدل ساز و رد و انکار معاشرانم را با من به حسن رفتار و تلخی هر کس از

وَمِنْ مَرَارَةِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حَلَاوَةَ الْأَمْنَةِ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ

ظالمان را به شیرینی امن و امان مبدل گردان * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و هر که در

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ لِي يَدًا عَلَيَّ مَنْ ظَلَمَنِي، وَلِسَانًا

حقم ظلم و ستم کرد مرا بر او دست قدرت و نیروی انتقام عطا فرما و زبان مرا با خصم من گویا

عَلَيَّ مَنْ خَاصَمَنِي، وَظَفْرًا بِمَنْ عَانَدَنِي، وَهَبْ لِي مَكْرًا

گردان و هرکه با من عناد و لجاج کند مرا بر او پیروز گردان و هر که با من مکر و خدعه کند

عَلَى مَنْ كَايَدَنِي، وَقُدْرَةً عَلَى مَنْ اضْطَهَدَنِي، وَتَكْذِيبًا

تو مکرری که بر او غالب شوم به من عطا فرما و هر که با من به قهر و غلبه برخیزد مرا بر او قدرت

لِمَنْ قَصَبْتَنِي، وَسَلَامَةً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِي، وَوَقْفَنِي لِطَاعَةِ مَنْ

بخش و بر آن که عیب جویی و نکوهش کند مرا بر ابطال کلامش قادر ساز و از تهدید مردم

سَدَّدَنِي، وَمُتَابَعَةَ مَنْ أَرَشَدَنِي. ﴿٩﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی

سلامت بدار و مرا به اطاعت و پیروی کسی که راه سداد و صلاحم خواند و طریق هدایتیم بنمود

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَسَدِّدْنِي لِأَنَّ أَعَارِضَ مَنْ غَشَّنِي بِالنُّصْحِ،

موفق ساز * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و مرا تأیید کن تا با هر که با من غش و خیانت

وَأَجْزَى مَنْ هَجَرَنِي بِالْبِرِّ، وَأَثِيبَ مَنْ حَرَمَنِي بِالْبَدْلِ،

کند با او مهربانی و راستی کنم و هر کس از من دروی کند به نیکویی تلافی کنم و به هر کس که

وَأَكْفَى مَنْ قَطَعَنِي بِالصِّلَةِ، وَأُخَالَفَ مَنْ اغْتَابَنِي إِلَى

محرومم کند عطا کنم و با هر کس از من قطع کند با او ببیوندم و هر کس مرا غیبت و بدگویی کند

حُسْنِ الذِّكْرِ، وَأَنْ أَشْكُرَ الْحَسَنَةَ، وَأُغْضِيَ عَنِ السَّيِّئَةِ. ﴿١٠﴾

ذکر خیرش کنم و توفیقم عطا کن که در برابر نیکویی سپاس‌گزاری و از بدی خلق چشم پوشی کنم.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَحَلِّنِي بِحِلْيَةِ الصَّالِحِينَ،

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و مرا به زیور صالحان بیارای

وَالْبِسْنِي زِينَةَ الْمُتَّقِينَ، فِي بَسْطِ الْعَدْلِ، وَكَظْمِ الْغَيْظِ،

و به جامهٔ زینت اهل تقوا بیوشان که بساط عدل و داد را بگسترانم و خشم خود را

وَإِطْفَاءِ النَّائِرَةِ، وَضَمِّ أَهْلِ الْفُرْقَةِ، وَإِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ،

فروشانم و آتش فتنه را خاموش سازم و تفرقهٔ امت را جمع و اختلاف بین مسلمین را اصلاح گردانم

وَإِفْشَاءِ الْعَارِفَةِ، وَسْتِرِّ الْعَائِبَةِ، وَلِيْنِ الْعَرِيكَةِ، وَخَفْضِ

و نیکوکاری را فاش و اعمال زشت خلق را مستور سازم و با خلق خوش‌رفتار و آسان‌گیر

الْجَنَاحِ، وَحُسْنِ السَّيْرَةِ، وَسُكُونِ الرِّيحِ، وَطَيْبِ الْمُخَالَقَةِ،

و متواضع و خوش سیرت و بی تکبر و نیکو باشم و به هر فضل و کمال سبقت گیرم،

وَالسَّبْقِ إِلَى الْفَضِيلَةِ، وَإِثَارِ التَّفَضُّلِ، وَتَرْكِ التَّغْيِيرِ،

به مستحقان ایثار کنم و اعطای به غیر مستحق و ملامت و سرزنش مردم نکنم

وَالْإِفْضَالِ عَلَى غَيْرِ الْمُسْتَحِقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَإِنْ عَزَّ،

و سخن به حق گویم هر چند سخت باشد و عمل خیرم را هر چند در قول و فعلم

وَاسْتِقْلَالِ الْخَيْرِ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي، وَاسْتِكْتَارِ

بسیار باشد ناچیز و شر و بدی را گرچه در قول و فعلم کم است،

الشَّرِّ وَإِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِي وَفِعْلِي، وَاكْمِلْ ذَلِكَ لِي بِدَوَامِ

بسیار شمارم و این اوصاف مرا تکمیل فرما به دوام

الطَّاعَةِ، وَتُرُومِ الْجَمَاعَةِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدْعِ، وَمُسْتَعْمِلِ

طاعت خود و ملازمت با جماعت مسلمین و دوری از اهل بدعت و

الرَّأْيِ الْمُخْتَرَعِ. ﴿١١﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ

اهل آرای مخترع * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و

أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ إِذَا كَبُرْتُ، وَأَقْوَى قُوَّتِكَ فِيَّ إِذَا نَصَبْتُ،

وسیع ترین رزق خود را بر من مقرر بدار. هنگامی که پیری به من روی آرد قوی ترین نیرو به من عطا

وَلَا تَبْتَلِيَنِي بِالْكَسَلِ عَنْ عِبَادَتِكَ، وَلَا الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ،

فرما. هنگامی که به رنج و زحمت افتم و به کسالت و مسامحه در عبادتت مبتلا مگردان و به نابینایی

وَلَا بِالتَّعَرُّضِ لِخِلَافِ مَحَبَّتِكَ، وَلَا مُجَامَعَةِ مَنْ تَفَرَّقَ

از طریق خود و تعرض برخلاف دوستی خود مبتلا مساز. هرگز مرا با آنان که از درگاه تو دور شدند

عَنْكَ، وَلَا مُفَارَقَةِ مَنْ اجْتَمَعَ إِلَيْكَ. ﴿١٢﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي

معاشر مساز و از آنان که به درگاهت روی آوردند دور مگردان * پروردگارا! چنانم کن

أَصُولُ بِكَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ، وَاسْأَلْكَ عِنْدَ الْحَاجَةِ، وَاتَضَرَّعُ

که هنگام ضرورت و بیچارگی تنها متوجه تو شوم و وقت حاجت و نیازمندی از تو بخواهم

إِلَيْكَ عِنْدَ الْمَسْكِنَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالْإِسْتِعَانَةِ بِغَيْرِكَ إِذَا

و هنگام فقر و پریشانی، به درگاه تو زاری کنم و هنگام اضطرار، به اعانت از غیر خود

اضْطَرَرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ لِسُؤَالِ غَيْرِكَ إِذَا افْتَقَرْتُ، وَلَا

امتحانم مکن و به ذلت سؤال از غیر خود هنگام فقر و درماندگی مبتلا مگردان

بِالتَّضَرُّعِ إِلَى مَنْ دُونَكَ إِذَا رَهَبْتُ، فَاسْتَحِقَّ بِذَلِكَ خِذْلَانَكَ

و هنگام ترس و هراس نزد غیر خود زار و نالان مساز که اینها مرا مستحق خذلان و اعراض

و مَنَعَكَ وَإِعْرَاضَكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا

و منع لطف و احسانت خواهد ساخت ای مهربان‌ترین مهربانان * پروردگارا! آنچه

يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِي رُوعِي مِنَ التَّمَنِّيِ وَالتَّظَنِّيِ وَالْحَسَدِ

شیطان از تمناها و پندارهای باطل و حسد بر خلق بر قلب من القا می‌کند

ذِكْرًا لِعَظَمَتِكَ، وَتَفَكُّرًا فِي قُدْرَتِكَ، وَتَذْبِيرًا عَلَى عَدُوِّكَ،

به تذکر عظمت و تفکر در قدرتت و فکر و تدبیر بر محو دشمنانت بدل گردان، و آنچه که

وَمَا أَجْرِي عَلَى لِسَانِي مِنْ لَفْظَةٍ فُحْشٍ أَوْ هُجْرٍ أَوْ شْتَمٍ

خواهد بر زبانه جاری شود از فحش و لغو و بدگویی و ریختن آبروی مردم و یا شهادت دادن

عَرَضٍ أَوْ شَهَادَةٍ بَاطِلٍ أَوْ اغْتِيَابٍ مُؤْمِنٍ غَائِبٍ أَوْ سَبِّ

باطل و غیبت از مؤمنی غایب یا بدگویی به مؤمنی حاضر و اموری مانند اینها را بدل گردان به

حَاضِرٍ وَمَا أَشْبَهَهُ ذَلِكَ نُطْقًا بِالْحَمْدِ لَكَ، وَإِعْرَاقًا فِي الثَّنَاءِ

حمد و ثنای خود و استغراق در ستایشت و اقبال کامل بر مجد و عظمتت و شکر نعمتت و اعتراف

عَلَيْكَ، وَذِهَابًا فِي تَمْجِيدِكَ، وَشُكْرًا لِنِعْمَتِكَ، وَاعْتِرَافًا

درخواست
توفیق از خدا

يَا حَسَنَاتِ، وَإِحْصَاءَ لِمَنِكَ. ﴿١٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

به احسان و شمارهٔ نعم بی‌پایانت. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و از تو

وَالِهِ، وَلَا أَظْلَمَنَّ وَأَنْتَ مُطِيقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّي، وَلَا أَظْلَمَنَّ

درخواست می‌خواهم که هرگز از خلق ظلم و ستمی بر من نرسد که تو قادری مرا از ظلم

وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى الْقَبْضِ مِنِّي، وَلَا أَضِلُّنَّ وَقَدْ أَمَكَّنْتَكَ

نگه داری و هرگز به راه گمراهی نزوم و تو توانایی که مرا هدایت فرمایی و هرگز

هِدَايَتِي، وَلَا أَفْتَقِرَنَّ وَمِنْ عِنْدِكَ وَسُعْيِي، وَلَا أَطْغِينَنَّ وَمِنْ

محتاج به خلق نشوم که وسعت و برکت از جانب توست و هرگز طغیان نکنم که همهٔ

عِنْدِكَ وَجُدِي. ﴿١٥﴾ اللَّهُمَّ إِلَى مَغْفِرَتِكَ وَفَدْتُ، وَإِلَى

دارایی من از توست * ای خدای من! به سوی مغفرت و آمرزش تو وارد شدم و به درگاه عفوت عزم

عَفْوِكَ قَصَدْتُ، وَإِلَى تَجَاوُزِكَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِكَ وَثِقْتُ،

کردم و به در کرم و گذشت تو مشتاقانه شتافتم و به فضل و کرم تو اطمینان یافتم و با من چیزی که

وَلَيْسَ عِنْدِي مَا يُوجِبُ لِي مَغْفِرَتَكَ، وَلَا فِي عَمَلِي مَا

مایهٔ آمرزش تو شوم نیست. در اعمالم کاری که به آن مستحق بخشایش تو گردم وجود ندارد و برای

أَسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوِكَ، وَمَالِي بَعْدَ أَنْ حَكَمْتُ عَلَيَّ نَفْسِي إِلَّا

نجات من بعد از آن که بر بدکاری نفس خود حکم قطعی کردم هرگز مرا دست آویزی جز فضل و

فَضْلِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ. ﴿١٦﴾ اللَّهُمَّ

رحمت تو نخواهد بود. پس پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و بر من کرم فرما * ای خدای

وَأَنْطِقْنِي بِالْهُدَى، وَالْهَمْنِي التَّقْوَى، وَوَقِّفْنِي لِتِلْكَ هِيَ

من! زبانم را به هدایت گویا ساز و مرا تعلیم خدا ترسی و تقوا الهام فرما و به عملی که

أَزْكَى، وَاسْتَعْمَلْنِي بِمَا هُوَ أَرْضَى. ﴿١٧﴾ اللَّهُمَّ اسْأَلُكَ

پاکیزه‌تر است موفق بدار و به کاری که رضای تو در آن بیش‌تر است بگمار. * پروردگارا! مرا به

بِی الطَّرِيقَةِ الْمُثَلِّی، وَاجْعَلْنِی عَلٰی مِلَّتِكَ اَمُوتُ وَ اَحِیُّ. ﴿١٨﴾

نیکوترین راه بیر و در مرگ و زندگانی بر آیین خود بدار *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ مَتَّعْنِی بِالِاِقْتِصَادِ،

خدایا! درود فرست بر محمد و آل او و مرا به اقتصاد و میانه روی بهره‌مند ساز

وَاجْعَلْنِی مِنْ اَهْلِ السَّدَادِ، وَ مِنْ اَدِلَّةِ الرَّشَادِ، وَ مِنْ صَالِحِ

و از اهل صواب و صلاح و راهنمایان طریق رشد و از بندگان شایسته خود قرار ده

الْعِبَادِ، وَ اَرْزُقْنِی فَوْزَ الْمَعَادِ، وَ سَلَامَةَ الْمَرْصَادِ. ﴿١٩﴾ اللَّهُمَّ

و در قیامت فوز و سعادت نصیب فرما و در فراخ راه سلامت بدار * پروردگارا!

خَذَلْنَفْسِكَ مِنْ نَفْسِی مَا یُخْلِصُهَا، وَ اَبْقِ لِنَفْسِی مِنْ نَفْسِی

برای آن که نفسم همه کارش خالص برای تو شود آنچه ناشایسته است محو ساز و آنچه شایسته

مَا یُصْلِحُهَا، فَانَّ نَفْسِی هَالِكَةٌ اَوْ تَعْصِمُهَا. ﴿٢٠﴾ اللَّهُمَّ اَنْتَ

است باقی گذار، همانا نفس اماره مرا تو نگه داری هالک است * پروردگارا! تو مایه نشاط منی هر گاه

عُدَّتِی اِنْ حَزَنْتُ، وَ اَنْتَ مُنْتَجَعِی اِنْ حُرْمْتُ، وَ بِكَ اسْتِغَاثَتِی

محزون باشم و پناه تو آسایشگاه من است هنگامی که از هر دری محروم شوم. استغاثه من به درگاه

اِنْ كَرِهْتُ، وَ عِنْدَكَ مِمَّا فَاتَ خَلْفُ، وَ لِمَا فَسَدَ صَالِحُ،

توست وقتی که کارم سخت شود، هر چه از من فوت و فاسد و نابود شود عوض آن نزد تو خواهد بود

وَ فِيمَا اَنْكَرْتَ تَغْيِيرُ، فَاْمُنُّ عَلٰی قَبْلِ الْبَلَاءِ بِالْعَافِيَةِ، وَ قَبْلَ

و در هر چه تو دگرگون کنی از روی حکمت است. پس پیش از بلا و گرفتاری عافیت و قبل از

الطَّلَبِ بِالْجِدَةِ، وَ قَبْلَ الضَّلَالِ بِالرَّشَادِ، وَ اَكْفِنِی مَوْنَةَ

درخواست توانگری و پیش از آن که گمراه شوم به راه حق ارشادم فرما و از مؤونه

مَعْرَةَ الْعِبَادِ، وَ هَبْ لِي اَمْنًا يَوْمَ الْمَعَادِ، وَ اَمْنَحْنِي حُسْنَ

تحکم و مشقت بندگان کفایت نما و از هول روز معاد ایمنی بخش و به ارشاد نیکو بر من عطوفت

الْإِزْشَادِ. ﴿٢١﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَادْرَأْ عَنِّي

و مهربانی فرما * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و به لطف و عنایت از من دفاع کن و

بِلُطْفِكَ، وَاعْزُدْنِي بِنِعْمَتِكَ، وَأَصْلِحْ لِي بِكَرَمِكَ، وَدَاوِنِي

نعمت قوت و قوتم بخش و مرا شایسته و صالح گردان و امراض را به توجّه کاملت دوا کن و در مقام

بِصُنْعِكَ، وَأَظِلَّنِي فِي ذَرَاكَ، وَجَلِّ لِي رِضَاكَ، وَوَقِّفْنِي إِذَا

بلند در سایه رحمتت بدار و لباس رضا و خشنودیت بر من بیوشان و هنگامی که امور مشتبه شود

اشْتَكَلْتُ عَلَى الْأُمُورِ لِأَهْدَاها، وَإِذَا تَشَابَهَتْ الْأَعْمَالُ

مرا به نیکوترین طریق موفق بدار و چون اعمال به هم متشابه گردد به پاکیزه‌ترین عمل توفیق ده و

لِأَزْكَاهَا، وَإِذَا تَنَاقَضَتْ الْمِلَلُ لِأَرْضَاهَا. ﴿٢٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ

چون ملل عالم به تناقض و اختلاف برخیزند، مرا بر آنچه بهترین رضای توست موفق گردان. *

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَتَوَجِّنِي بِالْكَفَايَةِ، وَسُمِّنِي حُسْنَ

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و بر سر من تاج کفایت و لیاقت بنه

الْوِلَايَةِ، وَهَبْ لِي صِدْقَ الْهِدَايَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالسَّعَةِ،

و به حسن دوستی خود نام دارم گردان و طریق صدق و هدایت ببخش

وَأَمِّنْ حُسْنَ الدَّعَةِ، وَلَا تَجْعَلْ عَيْشِي كَدًّا كَدًّا، وَلَا

و به وسعت و ثروت مفتون نگردان و به کرمتم مرا زندگانی خوش عطا فرما

تَرُدُّ دُعَائِي عَلَيَّ رَدًّا، فَإِنِّي لَا أَجْعَلُ لَكَ ضِدًّا، وَلَا أَدْعُو

و به رنج و تعب شدید در زندگی میفکنم و دعا را رد مکن که من بر تو ضدی قائل نشدم

مَعَكَ نِدًّا. ﴿٢٣﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَمِّنْ عَنِّي

و با تو شریک و مانند قرار ندادم * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او

مِنَ السَّرْفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِي مِنَ التَّلْفِ، وَوَقِّرْ مَلَكَتِي

و مرا از اسراف مال باز دار و روزی‌ام را از تلف محفوظ گردان و دارایی‌ام را

بِالْبُرْكََةِ فِيهِ، وَأَصْبَ بِي سَبِيلَ الْهُدَايَةِ لِيُبْرِّ فِيمَا أَنْفَقُ

به برکت وافر ساز و در آنچه انفاق و احسان به خلق می‌کنم به راه حق و صواب

مِنْهُ. ﴿٢٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاكْفِنِي مَوْنَهُ

هدایت فرما. * پروردگارا! درود فرست و بر محمد و آل او و مرا

الْاِكْتِسَابِ، وَارْزُقْنِي مِنْ غَيْرِ احْتِسَابٍ، فَلَا أَشْتَغِلَ عَنْ

بدون مشقت و زحمت اکتساب و از آنجا که گمان نمی‌برم روزی عطا فرما تا به اشتغال

عِبَادَتِكَ بِالطَّلَبِ، وَلَا أَحْتَمِلَ إِضْرَ تَبِغَاتِ الْمَكْسَبِ. ﴿٢٥﴾

به کسب روزی از راه عبادتت باز نمانم و با رنج و سختی طلب رزق را به دوش نکشم. *

اللَّهُمَّ فَاطِنِي بِقُدْرَتِكَ مَا أَطْلُبُ، وَاجْرُنِي بِعِزَّتِكَ مِمَّا

پروردگارا! پس تو به قدرت خود آنچه می‌خواهم به من عطا فرما و از آنچه می‌ترسم به عزت خود

أَزْهَبُ. ﴿٢٦﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَصُنْ وَجْهِي

پناهم ده * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و ابرویم را به وسعت دارایی

بِالْيَسَارِ، وَلَا تَبْتَدِلْ جَاهِي بِالْإِفْتَارِ فَاسْتَرْزِقْ أَهْلَ رِزْقِكَ،

محفوظ دار و مقامم را با تنگدستی خوار مساز تا در اثر تهی دستی از خلق که روزی خوار تواند

وَاسْتَعْطَى شِرَارَ خَلْقِكَ، فَأَقْتِنَنَّ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطَانِي، وَأُبْتَلِي

طلب روزی کنم و از مردم شریر تقاضای عطا نمایم تا مبتلا شوم به ستایش آن که به من چیزی

بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِي، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيُّ الْأَعْطَاءِ وَالْمَنْعِ.

عطا کرده و به مذمت آن که مرا از عطا منع نموده، که تویی صاحب اختیار و مالک عطا و منع.

﴿٢٧﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَارْزُقْنِي صِحَّةً فِي

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل او و مرا صحت و سلامت در راه عبادتت

عِبَادَةٍ، وَفَرَاغًا فِي زَهَادَةٍ، وَعِلْمًا فِي اسْتِعْمَالٍ، وَوَرَعًا

نصیب فرما و فراغت و آسایش در عین زهد و علمی توام با عمل و ورع و پارسایی در عین تجمل

فِي إِجْمَالٍ. ﴿٢٨﴾ اللَّهُمَّ أَخْتِمْ بِعَفْوِكَ أَجَلِي، وَحَقِّقْ فِي رَجَائِ

و نیکویی عطا کن * پروردگارا! پایان عمر مرا به عفو تو مقرر فرما و امیدی که

رَحْمَتِكَ أَمَلِي، وَسَهِّلْ إِلَيَّ بُلُوغَ رِضَاكَ سُبُلِي، وَحَسِّنْ

به راحت تو دارم محقق ساز و راه وصولم به مقام رضا و خشنودی ات سهل و آسان

فِي جَمِيعِ أَحْوَالِي عَمَلِي. ﴿٢٩﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

گردان و در همه احوال عمل مرا نیکو ساز. * پروردگارا! درود فرست بر محمد

وَالِهِ، وَنَبِّهْنِي لِذِكْرِكَ فِي أَوْقَاتِ الْغَفْلَةِ، وَاسْتَعْمِلْنِي

و آل او و در اوقات غفلت مرا به یاد خود آگاه فرما و به راه

بِطَاعَتِكَ فِي أَيَّامِ الْمُهْلَةِ، وَانْهَجْ لِي إِلَى مَحَبَّتِكَ سَبِيلًا

طاعت خود هنگام مهلت عمر موفق بدار و به راه محبت و دوستی خود آسان ساز

سَهْلَةً، أَكْمِلْ لِي بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. ﴿٣٠﴾ اللَّهُمَّ وَصَلِّ

تا به محبت خیر دنیا و آخرت را به کمال رسانی. * پروردگارا! درود فرست

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَالِهِ، كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ

بر محمد و آل او مانند بهترین درود و رحمتی که به خلق پیش از او فرستاده‌ای

قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَهُ، وَأَتَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

از اول تا آخر آنها و نیز آنچه رحمت به خلق بعد از او خواهی فرمود و ما را نیز در دنیا حسنه و سعادت

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنِي بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ.

و در آخرت حسنه و جنت ابد عطا فرما و به رحمت نامتناهی از آتش قهر و عذابت نگاه دار.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا حَزَنَهُ أَمْرٌ وَ أَهَمَّتَهُ الْخَطَايَا

دعای امام سجاده علیه السلام
هنگام حزن و اندوه و نگرانی از خطاها

① اَللّٰهُمَّ يَا كَافِيَ الْفَرْدِ الضَّعِيفِ، وَ وَاقِيَ الْاَمْرِ الْمَخُوفِ،

* ای خدا! ای کفایت کننده فرد ضعیف و حافظ بندگان از امر مخوف و خطرناک! خطاهایم مرا تنها

اَفْرَدْتَنِي الْخَطَايَا فَلَا صَاحِبَ مَعِيَ، وَ ضَعُفْتُ عَنْ غَضَبِكَ

یافته و به هلاک من شتافته و من از تحمل قهر و غضب تو ضعیف و ناتوانم و یاورى با من نیست و

فَلَا مُؤَيِّدَ لِي، وَ اَشْرَفْتُ عَلَى خَوْفِ لِقَائِكَ فَلَا مُسَكِّنَ

اکنون مشرف بر خوف و خطر روز لقای توام پس کسی نیست که ترس و هراسم برطرف کند * و

لِرَوْعَتِي ② وَ مَنْ يُؤْمِنُنِي مِنْكَ وَ اَنْتَ اَخَفْتَنِي، وَ مَنْ

کیست که مرا از تو ایمنی بخشد آن گاه که تو مرا ترسان ساخته‌ای و کیست مرا یاری کند وقتی که تو

يُسَاعِدُنِي وَ اَنْتَ اَفْرَدْتَنِي، وَ مَنْ يَقْوِينِي وَ اَنْتَ اَضَعَفْتَنِي؟

مرا تنها گردانیده‌ای و کیست که مرا نیرو و توانایی بخشد در حالی که تو مرا ضعیف و ناتوان کرده‌ای

③ لَا يُجِيرُ، يَا اِلٰهِي، اِلَّا رَبُّ عَلَى مَرْبُوبٍ، وَ لَا يُؤْمِنُ اِلَّا

* البته ای خدای من! جز آفریننده مخلوق برای خلق پناه بخشی نیست و جز خدای غالب توانا

غَالِبٌ عَلَى مَغْلُوبٍ، وَ لَا يُعِينُ اِلَّا طَالِبٌ عَلَى مَطْلُوبٍ. ④

بندگان مغلوب عاجز را کسی ایمنی نتواند داد و جز خدای طالب، مطلوب را یاورى نتواند کرد *

وَبِيَدِكَ، يَا إِلَهِي، جَمِيعُ ذَلِكَ السَّبَبِ، وَإِلَيْكَ الْمَفْرُوعُ

در صورتی که ای خدای من! همه علل و اسباب به دست توست و ملجأ و پناه همه بندگان درگاه کرم

الْمَهْرَبُ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ، وَأَجِرْ هَرَبِي، وَأَنْجِحْ

توست. پس درود فرست بر محمد و آتش و من گریخته را پناه ده و حاجتم را برآور. * ای خدای من!

مَطْلَبِي. ﴿٥﴾ اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ اِنْ صَرَفْتَ عَنِّيْ وَجْهَكَ الْكَرِيْمَ اَوْ

اگر روی کرم و بزرگواریات را از من بگردانی یا مرا از فضل عظیم خود منع کنی یا از رزق خود

مَنْعَتِيْ فَضْلَكَ الْجَسِيْمَ اَوْ حَظْرْتَ عَلَيَّ رِزْقَكَ اَوْ قَطَعْتَ

محروم سازی یا وسیله و رابطه خود را از من قطع کنی دیگر هیچ راهی به امید و آرزوی خود

عَنِّيْ سَبَبَكَ لَمْ اَجِدِ السَّبِيْلَ اِلَى شَيْءٍ مِنْ اَمَلِيْ غَيْرَكَ،

نخواهم یافت غیر تو و هرگز نتوانم با کمک جز تو بر آنچه نزد توست نائل گردم. ای خدا! من بنده

وَلَمْ اَقْدِرْ عَلَيَّ مَا عِنْدَكَ بِمَعُوْنَةِ سِوَاكَ، فَاِنِّيْ عَبْدُكَ وَفِي

توام و پیشانی‌ام در قبضه قدرت توست * با امر و فرمان تو مرا امری نیست حکم

قَبْضَتِكَ، نَاصِيْتِيْ بِيَدِكَ. ﴿٦﴾ لَا اَمْرَ لِيْ مَعَ اَمْرِكَ، مَا ضِيْفِيْ

و فرمان تو بر من جاری و نافذ است و قضا و تقدیریت در حق من عدل است و مرا هیچ

حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِيْ قِضَاؤِكَ، وَلَا قُوَّةَ لِيْ عَلَيَّ الْخُرُوجِ مِنْ

قدرت بر آن که سر از حکم و سلطنتت بیچم نخواهد بود و هرگز توانایی آن که از حدود

سُلْطَانِكَ، وَلَا اَسْتَطِيْعُ مُجَاوِزَةَ قُدْرَتِكَ، وَلَا اَسْتَمِيْلُ

قدرتت تجاوز کنم نیست و من با آنچه میل و اراده توست خود را قابل و مایل نتوانم ساخت و به رضا

هَوَاكَ، وَلَا اَبْلُغُ رِضَاكَ، وَلَا اَنَا لُ مَا عِنْدَكَ اِلَّا بِطَاعَتِكَ

و خشنودی تو نخواهم رسید و به آنچه نزد توست نائل نتوانم شد مگر به طاعت و بندگی تو و به

وَبِفَضْلِ رَحْمَتِكَ. ﴿٧﴾ اِلٰهِيْ اَصْبَحْتُ وَاَمْسَيْتُ عَبْدًا دَاخِرًا

فضل و رحمت نامنتهای تو * ای خدای من! روز را شب و شب را روز کردم

لَكَ، لَا أَمَلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا بِكَ، أَشْهَدُ بِذَلِكَ

در حالی که بنده حقیر تو هستم و مالک هیچ نفع و ضرری بر خود نیستم مگر

عَلَى نَفْسِي، وَأَعْتَرِفُ بِضَعْفِ قُوَّتِي وَقِلَّةِ حِيلَتِي، فَأَنْجِزْ لِي

به خواست تو و بر عجز خود گواهی می‌دهم و به ضعف و بیچارگی خویش اعتراف می‌کنم.

مَا وَعَدْتَنِي، وَتَمِّمْ لِي مَا أَتَيْتَنِي، فَإِنِّي عَبْدُكَ الْمِسْكِينُ

پس آنچه به من وعده دادی منجز فرما و آنچه از نعمت‌ها که در این عالم به من عطا فرمودی

الْمُسْتَكِينُ الضَّعِيفُ الضَّرِيرُ الْحَقِيرُ الْمُهِينُ الْفَقِيرُ الْخَائِفُ

نیز تمام گردان که من بنده مسکین بیچاره ناتوان درمانده مضطرب حقیر خوار فقیر توام که ترسان و

الْمُسْتَجِيرُ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَجْعَلْنِي

هراسان به درگاه تو پناه آورده‌ام * پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست، و نگذار که یاد تو

نَاسِيًا لِذِكْرِكَ فِيمَا أَوْلَيْتَنِي، وَلَا غَافِلًا لِإِحْسَانِكَ فِيمَا

از یاد برم و نعمت‌های تو را فراموش کنم و نپسند که از احسان تو در مورد آنچه به من بخشیده‌ای

أَبْلَيْتَنِي، وَلَا آيسَاءَ مِنْ إِبْطَاتِكَ لِي وَإِنْ أَبْطَأْتُ عَنِّي، فِي

غفلت کنم، و روا مدار که از اجابت تو هر چند دیرتر مرا دریابد نومید شوم خواه در آسایش باشم

سَرَّاءَ كُنْتُ أَوْ ضَرَّاءَ، أَوْ شِدَّةَ أَوْ رَخَاءَ، أَوْ غَافِيَةً أَوْ بَلَاءَ،

یا در رنج، در سختی یا خوشگذرانی، در تندرستی یا گرفتاری، نیازمند و بد حال باشم

أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نَعْمَاءَ، أَوْ جِدَّةٍ أَوْ لَأْوَاءَ، أَوْ فَقْرٍ أَوْ غِنَى. ﴿٩﴾

یا در نعمت، در توانگری باشم یا درویشی، نیازمند باشم یا بی‌نیاز. *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ ثَنَائِي عَلَيْكَ، وَمَدْحِي

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش و حمد و ثنا و ستایشم را

إِيَّاكَ، وَحَمْدِي لَكَ فِي كُلِّ حَالَتِي حَتَّى لَا أَفْرَحَ بِمَا أَتَيْتَنِي

در همه حال مخصوص برای حضرتت گردان تا هرگز به نعمت‌هایی که

مِنَ الدُّنْيَا، وَلَا أَحْزَنَ عَلَيَّ مَا مَنَعْتَنِي فِيهَا، وَأَشْعِرَ قَلْبِي

در دنیا به من عطا کرده‌ای شاد نباشم و از آنچه محرومم کرده‌ای محزون نگردم و قلبم را به تقوای

تَقْوَاكَ، وَاسْتَعْمِلْ بَدَنِي فِيمَا تَقْبَلُهُ مِنِّي، وَاشْغَلْ بِطَاعَتِكَ

خود آگاه ساز و بدنم را به عملی که مقبول توست بگمار و نفسم را به طاعتت مشغول دار و از هر کار

نَفْسِي عَنْ كُلِّ مَا يَرِدُ عَلَيَّ حَتَّى لَا أَحِبُّ شَيْئًا مِنْ سُخْطِكَ،

دیگر که بر من پیش آید باز دار تا هرگز چیزی که خشم و غضب تو در آن است هرگز دوست ندارم و

وَلَا أَسْخَطُ شَيْئًا مِنْ رِضَاكَ. ﴿٢١﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

آنچه رضای تو در آن است ناپسندم نباشد * پروردگارا! درود فرست بر محمد

وَالِهِ، وَفَرِّغْ قَلْبِي لِمَحَبَّتِكَ، وَاشْغَلْهُ بِذِكْرِكَ، وَأَنْعَشْهُ

و آتش و دل مرا از هر چه جز محبت خود فارغ ساز و قلبم را مدام به ذکر توست مشغول دار

بِخَوْفِكَ وَبِالْوَجَلِ مِنْكَ، وَقَوِّهِ بِالرَّغْبَةِ إِلَيْكَ، وَأَمِلْهُ إِلَى

و به خوف و خشیت از جلالت رتبه رفیعم بخش و دلم را به شوق و رغبت به سوی

طَاعَتِكَ، وَاجْرِ بِهِ فِي أَحَبِّ السُّبُلِ إِلَيْكَ، وَذَلِّلْهُ بِالرَّغْبَةِ

حضرت گردان و به طاعتت متمایل ساز و دلم را در بهترین راه به سوی خود سیر ده و در همه عمر

فِيمَا عِنْدَكَ أَيَّامَ حَيَاتِي كُلِّهَا. ﴿٢٢﴾ وَاجْعَلْ تَقْوَاكَ مِنَ الدُّنْيَا

برای شوق آنچه نزد توست ذلیل و خاضع گردان * و در دنیا تقوا را

زَادِي، وَإِلَى رَحْمَتِكَ رِحْلَتِي، وَفِي مَرْضَاتِكَ مَدْخَلِي،

زاد و توشه‌ام قرار ده و رحلتم را به سوی رحمت خود مقرر فرما و در رضای خویش

وَاجْعَلْ فِي جَنَّتِكَ مَثْوَايَ، وَهَبْ لِي قُوَّةً أَحْتَمِلُ بِهَا جَمِيعَ

داخل و در جنت خود منزل عطا فرما و مرا بر تمام اعمالی که مورد رضای توست

مَرْضَاتِكَ، وَاجْعَلْ فِرَارِي إِلَيْكَ، وَرَغْبَتِي فِيمَا عِنْدَكَ،

قوت بخش و گریزگاهم را به سوی حضرتت قرار ده و اشتیاقم را به آنچه نزد توست منحصر ساز

وَالْبِئْسَ قَلْبِي الْوَحْشَةَ مِنْ شِرَارِ خَلْقِكَ، وَهَبْ لِي الْاُنْسَ

و همیشه دلم را متنفر از اشرار خلقت بگردان و مرا انس با خود

بِكَ وَبِاَوْلِيَاءِكَ وَاهْلِ طَاعَتِكَ. ﴿۱۲﴾ وَلَا تَجْعَلْ لِفَاجِرٍ وَلَا

و دوستان و اهل طاعت خود عطا فرما * و هرگز مرا زیر بار منت مردم نابکار فاجر

كَافِرٍ عَلَيَّ مِنْهُ، وَلَا لَهُ عِنْدِي يَدًا، وَلَا بِيْ اِلَيْهِمْ حَاجَةٌ، بَلِ

و کافر قرار مده و به آنان محتاج و نیازمند نگردان، بلکه

اجْعَلْ سُكُوْنَ قَلْبِيْ وَاُنْسَ نَفْسِيْ وَاِسْتِغْنَائِيْ وَكِفَايَتِيْ

تمام آرام دل و انس روحم و استغنا و کفایت امورم را به عنایت خود

بِكَ وَبِخِيَارِ خَلْقِكَ. ﴿۱۳﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ،

و به دست خوبان خلق خود منحصر گردان * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل پاکش

وَاجْعَلْنِيْ لَهُمْ قَرِيْنًا، وَاجْعَلْنِيْ لَهُمْ نَصِيْرًا، وَاْمُنْ عَلَيَّ

و مرا قرین و همنشین آن بزرگواران و یار و یاور آنان قرار ده و بر من منت گذار

بِشَوْقٍ اِلَيْكَ، وَبِالْعَمَلِ لَكَ بِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى،

و از مشتاقان حضرتت قرار ده و به عملی که تو دوست داری و از آن خشنودی موفقم بدار

اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، وَذٰلِكَ عَلَيْكَ يَسِيْرٌ.

که همانا تو بر همه چیز قادری و انجام این حوائج بر تو بسی آسان است.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
عِنْدَ الشَّدَّةِ وَالْجَهْدِ وَ تَعَسَّرِ الْأُمُورِ

دعای امام سجاده علیه السلام
به هنگام شدت و سختی و امور مشکل

﴿۱﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ كَلَّفْتَنِي مِنْ نَفْسِي مَا أَنْتَ أَمْلِكُ بِهِ مِنِّي،

* ای خدای من! تو همانا مرا به کاری مکلف نمودی که تو خود بر آن کار

وَقَدْرَتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَغْلَبُ مِنْ قُدْرَتِي، فَأَعْطِنِي مِنْ

مالک‌تری از نفس من و قدرتت بر آن و توانایی من بر انجام تکلیفم غالب است. پس آن عملی

نَفْسِي مَا يُرْضِيكَ عَنِّي، وَخُذْ لِنَفْسِكَ رِضَاهَا مِنْ نَفْسِي

که به آن از من راضی باشی عطایم کن و آن را برای خود از من دریافت دار

فِي عَافِيَةٍ. ﴿۲﴾ اللَّهُمَّ لَا طَاقَةَ لِي بِالْجَهْدِ، وَلَا صَبْرَ لِي

که موجب خشنودی تو و رستگاری من شود. * ای خدا! مرا طاقت سختی و مشقت نیست

عَلَى الْبَلَاءِ، وَلَا قُوَّةَ لِي عَلَى الْفَقْرِ، فَلَا تَحْظُرْ عَلَيَّ رِزْقِي،

و بر بلا و مصائب صبر ندارم و قدرت تحمل فقر و بینوایی را ندارم پس محروم از رزقم

وَلَا تَكِلْنِي إِلَىٰ خَلْقِكَ، بَلْ تَفَرِّدْ بِحَاجَتِي، وَتَوَلَّ كِفَايَتِي.

مگردان و کارم را به خلق و امگذار بلکه خودت تنها حاجاتم برآور و امورم کفایت فرما

﴿۳﴾ وَانْظُرْ إِلَيَّ وَانْظُرْ لِي فِي جَمِيعِ أُمُورِي، فَإِنَّكَ إِنْ

* و به سویم نظر فرما و در جمیع امور ناظر احوالم باش؛ زیرا اگر

وَ كَلَّتَنِي إِلَى نَفْسِي عَجَزْتُ عَنْهَا وَلَمْ أُقِمَّ مَا فِيهِ مَصْلَحَتُهَا،

کارم را به خودم واگذاری قطعاً عاجز و درمانده شوم و هرگز قیام به مصالح خود

وَ إِنِّ وَ كَلَّتَنِي إِلَى خَلْقِكَ تَجَهَّمُونِي، وَإِنَّ الْجَأْتَنِي إِلَى

نتوانم کرد و اگر کارم را به خلق خود واگذاری مرا خوار کنند

قَرَابَتِي حَرَمُونِي، وَإِنْ أَعْطُوا أَعْطُوا قَلِيلاً نَكِداً، وَمَنْوُوا

و اگر به خویشان و قبیلهام واگذاری مرا محروم سازند و اگر عطایی دهند عطایی اندک

عَلَى طَوِيلاً، وَ ذَمُّوا كَثِيراً. ﴿١﴾ فَبِفَضْلِكَ، اللَّهُمَّ، فَاعْنِنِي،

و ناچیز بخشند با منّی طولانی و مذمت و سرزنش بسیار * پس ای خدا به فضل و کرمّت

وَ بِعِظْمَتِكَ فَانْعَشْنِي، وَ بِسَعَتِكَ فَابْسُطْ يَدِي، وَ بِمَا عِنْدَكَ

مرا بی‌نیاز گردان و به عظمت و جلال خود مقام رفیعم بخش و به رحمت واسع خود

فَاكْفِنِي. ﴿٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ خَلِّصْنِي

بر من گشایش ده و از نعم نامتناهی که نزد توست مرا به حد کافی

مِنَ الْحَسَدِ، وَ احْصُرْنِي عَنِ الذُّنُوبِ، وَ وَرِّعْنِي عَنِ الْمَحَارِمِ،

عنایت فرما. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آتش و دلم را از حسد پاک گردان و از گناهان

وَ لَا تُجَرِّتْنِي عَلَى الْمَعَاصِي، وَ اجْعَلْ هَوَايَ عِنْدَكَ، وَ رِضَايَ

محفوظ دار و از حرام دوری عطا کن و مرا بر معاصی بی‌پاک مگردان و میل خاطر مرا نزد خود نگاه

فِي مَا يَرِدُ عَلَيَّ مِنْكَ، وَ بَارِكْ لِي فِي مَا رَزَقْتَنِي وَ فِي مَا

دار و رضا و میل دلم را در آنچه از جانب تو می‌رسد قرار ده و در آنچه مرا روزی کردی و در هر چه

خَوَّلْتَنِي وَ فِي مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ، وَ اجْعَلْنِي فِي كُلِّ خَالَاتِي

مالک آن گردانیدی و آنچه انعام فرمودی در همه خیر و برکت قرار ده و مرا در همه حالات محفوظ

مَحْفُوظاً مَكْلُوءاً مَسْتُوراً مَمْنُوعاً مُعَاذاً مُجَاراً. ﴿٣﴾ اللَّهُمَّ

دار و عیب و زشتی‌هایم پنهان ساز و هم نگهداری کن و در جوار رحمت پناه ده. * پروردگارا!

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَقْضِ عَنِّي كُلَّ مَا أَلْزَمْتَنِيهِ

درود فرست بر محمد و آلش و آنچه از تکالیف بر من الزام کردی

وَفَرَضْتَهُ عَلَيَّ لَكَ فِي وَجْهِ مِنْهُ وَجْوه طَاعَتِكَ أَوْ لِخَلْقٍ

و هر چه از انواع طاعات فرض و واجب نمودی مرا بر ادای همه موفق گردان، یا اگر از

مِنْ خَلْقِكَ وَإِنْ ضَعْفَ عَن ذَلِكَ بَدَنِي، وَوَهَنْتَ عَنْهُ قُوَّتِي،

مخلوقاتت بر من حقی است و من ضعیف و ناتوان از ادای آن باشم چه از جهت

وَلَمْ تَنْلُهُ مَقْدَرَتِي، وَلَمْ يَسَعُهُ مَالِي وَلَا ذَاتُ يَدِي، ذَكَرْتَهُ

قوای بدنی و ضعف و سستی و چه از نظر توسعه مالی قادر نباشم، چه در خاطر من باشد

أَوْ نَسِيتُهُ. ﴿٧﴾ هُوَ، يَا رَبِّ، مِمَّا قَدْ أَحْصَيْتَهُ عَلَيَّ وَأَعْفَلْتَهُ

یا فراموش کرده باشم * که همه آن دیون را تو ای خدا بر من به شمار حساب آورده‌ای

أَنَا مِنْ نَفْسِي، فَأَدِّهِ عَنِّي مِنْ جَزِيلٍ عَطِيَّتِكَ وَكَثِيرٍ مَا

و خود من فراموش کرده‌ام تو از عطای بزرگ خویش که فراوان نزد توست

عِنْدَكَ، فَإِنَّكَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ، حَتَّى لَا يَبْقَى عَلَيَّ شَيْءٌ مِنْهُ

کرم کن و همه آن دیون مرا ادا فرما که تو وسعت دهنده و کریمی تا دیگر ای خدا

تُرِيدُ أَنْ تُقَاصَّني بِهِ مِنْ حَسَنَاتِي، أَوْ تُضَاعِفَ بِهِ مِنْ

روز قیامت هنگام ملاقات با تو بر ذمه من چیزی باقی نماند که بخواهی به حسناتم

سَيِّئَاتِي يَوْمَ الْقَاكَ يَا رَبِّ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

تقاص از من کنی یا سیئاتش را بر سیئاتم اضافه گردانی * خدایا! درود فرست بر محمد و آلش

وَأَرْزُقْنِي الرَّغْبَةَ فِي الْعَمَلِ لَكَ لِأَخْرَتِي حَتَّى أَعْرِفَ

و رغبت در عمل خالص برای تو که ذخیره آخرتم شود نصیبم گردان

صِدْقَ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِي، وَحَتَّى يَكُونَ الْغَالِبُ عَلَيَّ الزُّهْدَ

تا من نور صدق و صفای آن را در قلب خود مشاهده کنم تا زهد

فِي دُنْيَايَ، وَحَتَّى أَعْمَلَ الْحَسَنَاتِ شَوْقًا، وَأَمِنَ

در دنیا در روحم غلبه کند و اعمال حسنه را با عشق و شوق به جای آرم

مِنَ السَّيِّئَاتِ فَرَقًا وَخَوْفًا، وَهَبْ لِي نُورًا أَمْشِي بِهِ

و از کردار زشت از خوف قهر تو ایمنی یابم و نوری در باطنم عطا فرما

فِي النَّاسِ، وَأَهْتَدِي بِهِ فِي الظُّلُمَاتِ، وَأَسْتَضِيءُ بِهِ مِنْ

تا بدان نور میان مردم رفتار کنم و در ظلمات هدایت یابم و در

الشَّكِّ وَالشُّبُهَاتِ. ⑩ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

شک و شبهات به آن نور الهی روشنی طلبم * خدایا! درود فرست بر محمد و آلش

وَارْزُقْنِي خَوْفَ غَمِّ الْوَعِيدِ، وَشَوْقَ ثَوَابِ الْمَوْعُودِ حَتَّى

و اندوه و غم روز وعده عقاب را روزی ام گردان و شوق روز وعده ثواب را به قلبم عطا فرما تا لذت و

أَجْدَ لَذَّةَ مَا أَدْعُوكَ لَهُ، وَكَأَبَةَ مَا أَسْتَجِيرُ بِكَ مِنْهُ. ⑪

اجر و ثوابی که از تو به دعایم طلبم در نفس خود بیابم و حزن و اندوه عقابی که از آن به تو پناه

اللَّهُمَّ قَدْ تَعَلَّمُ مَا يُصْلِحُنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي فَكُنْ

می برم احساس کنم * ای خدا! تو آنچه دنیا و آخرت مرا اصلاح می کند می دانی، پس در انجام

بِحَوَائِجِي لَطْفًا وَ مَهْرَبَانِي كُنْ. ⑫ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ،

حوائجم لطف و مهربانی کن. * خدایا! درود فرست بر محمد و آلش

وَارْزُقْنِي الْحَقَّ عِنْدَ تَقْصِيرِي فِي الشُّكْرِ لَكَ بِمَا أَنْعَمْتَ

و هنگامی که در شکرگزاری از نعمت هایت که به من عطا کرده ای در حال آسایش و سختی

عَلَيَّ فِي الْيُسْرِ وَالْعُسْرِ وَالصِّحَّةِ وَالسَّقَمِ، حَتَّى أَتَعَرَّفَ مِنْ

و صحت و بیماری تقصیر کردم معرفت حق روزی ام گردان تا بدان معرفت در نفس خود، روح رضا و

نَفْسِي رَوْحَ الرِّضَا وَطَمَآنِينَةَ النَّفْسِ مِنِّي بِمَا يَجِبُ لَكَ

آرامش نفس را مشاهده کنم، به آنچه از شکرگزاری و طاعت برای تو واجب و لازم است

فِيمَا يَحْدُثُ فِي حَالِ الْخَوْفِ وَالْأَمْنِ وَالرِّضَا وَالسُّخْطِ

در هر حال که حادث شود: از خوف و ایمنی و رضا و خشم
وَالضَّرِّ وَالنَّفْعِ. ﴿١٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و ضرر و نفع به آن قیام کنم * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش
وَارْزُقْنِي سَلَامَةَ الصَّدْرِ مِنَ الْحَسَدِ حَتَّى لَا أَحْسَدَ أَحَدًا
و سینهام را چنان از حسد پاک ساز که بر هیچ یک از خلق تو

مِنْ خَلْقِكَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِكَ، وَحَتَّى لَا أَرَى نِعْمَةً مِنْ
بر هر نعمتی که به فضل و کرم به آنها عطا کرده‌ای حسد نورزم

نِعْمِكَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ
تا آن که هیچ نبینم عاقبت و یا تقوا یا وسعت و دارایی یا نعمت

تَقْوَى أَوْ سَعَةٍ أَوْ رَخَاءٍ إِلَّا رَجَوْتُ لِنَفْسِي أَفْضَلَ ذَلِكَ بِكَ
و آسایش جز آن که بهتر از آن نعمت را به لطف

وَمِنْكَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ. ﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
و عنایتت امیدوار باشم و تنها از تو یگانه خدای

وَالِهِ، وَارْزُقْنِي التَّحْفُظَ مِنَ الْخَطَايَا، وَالْإِحْتِرَاسَ مِنَ
بی‌شبهه و شریک نخواهم * پروردگارا! درود فرست بر محمد

الزَّلَلِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي حَالِ الرِّضَا وَالغَضَبِ، حَتَّى
و آلس و محافظت از خطا نصیبم فرما و از لغزش در

أَكُونَ بِمَا يَرِدُ عَلَيَّ مِنْهُمَا بِمَنْزِلَةٍ سَوَاءٍ، غَامِلًا بِطَاعَتِكَ،
کار دنیا و آخرتم محفوظ دار چه در حال شوق و رضا

مُؤَثِّرًا لِرِضَاكَ عَلَيَّ مَا سِوَا هُمَا فِي الْأَوْلِيَاءِ وَالْأَعْدَاءِ،
و چه در حال خشم و غضب تا نشاط و تألم هر دو نزد یکسان باشد که دشمنم

حَتَّى يَأْمَنَ عَدُوِّي مِنْ ظُلْمِي وَجَوْرِي، وَيَأْيَسَ وَلِيِّي مِنْ

از ظلم و ستم من ایمن باشد و دوستم از میل من به هوای نفس

مَيْلِي وَانْحِطَاطِ هَوَايَ ﴿١٤﴾ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ يَدْعُوكَ مُخْلِصاً

به نفع او مأیوس باشد * و مرا در حال دعا اخلاص کاملی عطا فرما

فِي الرَّخَاءِ دُعَاءَ الْمُخْلِصِينَ الْمُضْطَرِّينَ لَكَ فِي الدُّعَاءِ،

که در حال وسعت و نعمت مانند بندگان با اخلاص مضطر و پریشان تو دعا کنم

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

که تویی خدای ستوده با مجد و بزرگوار.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا سَأَلَ اللَّهَ الْعَافِيَةَ وَ شَكَرَهَا

دعای امام سجاد علیه السلام
در طلب عافیت و شکر آن

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَلِيسْنِي عَافِيَتِكَ،

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش و به لطف خود لباس عافیتم ببوشان

وَ جَلِّلْنِي عَافِيَتِكَ، وَ حَصِّنِي بِعَافِيَتِكَ، وَ أَكْرِمْنِي بِعَافِيَتِكَ،

و عافیتت را بر تمام شئون وجودم شامل گردان و مرا در پناه عافیت خود گرامی

وَ أَغْنِنِي بِعَافِيَتِكَ، وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِعَافِيَتِكَ، وَ هَبْ لِي عَافِيَتَكَ

و بی‌نیاز ابد گردان و به من فقیر درگاهت عافیت را صدقه و موهبت فرما

وَ أَفْرِشْنِي عَافِيَتِكَ، وَ أَصْلِحْ لِي عَافِيَتَكَ، وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي

و عافیتت را بر من وسیع و گسترده گردان و به آن عافیت امور دو عالم را

وَ بَيْنَ عَافِيَتِكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. ② اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

اصلاح کن و میان من و عافیتت هرگز در دنیا و آخرت جدایی مینداز * پروردگارا! درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ عَافِنِي عَافِيَةً كَافِيَةً شَافِيَةً عَالِيَةً نَامِيَةً،

محمد و آلش و مرا عافیتی کافی و شافی و مرتبه عالی آن عطا فرما

عَافِيَةً تُؤَلِّدُ فِي بَدَنِي الْعَافِيَةَ، عَافِيَةَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. ③

که دائم در افزایش نشو و نما باشد و در جسم من سلامت و آسایش دنیا و آخرت بیفزاید *

وَ أَمُنْ عَلَيَّ بِالصِّحَّةِ وَ الْأَمْنِ وَ السَّلَامَةِ فِي دِينِي وَ بَدَنِي،

و بر من منت گذار اول به نعمت صحت و امنیت و سلامت در دین و بدنم

وَالْبَصِيرَةَ فِي قَلْبِي، وَالتَّقَاذِ فِي أُمُورِي، وَالْخَشْيَةَ لَكَ،

و بصیرت در قلبم و تسلط در تمام امور حیاتی‌ام بخش و خوف و خشیت

وَالْخَوْفِ مِنْكَ، وَالْقُوَّةَ عَلَيَّ مَا أَمَرْتَنِي بِهِ مِنْ طَاعَتِكَ،

خود را در دلم قرار ده و بر انجام اوامرت قوت و توانایی‌ام بخش

وَالْاجْتِنَابِ لِمَا نَهَيْتَنِي عَنْهُ مِنْ مَعْصِيَتِكَ. ﴿٤﴾ اَللّٰهُمَّ وَامْنُنْ

و از آنچه مرا نهی کردی که معصیت و نافرمانی توست دور گردان * پروردگارا! و باز

عَلَيَّ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، وَزِيَارَةِ قَبْرِ رَسُولِكَ، صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ

بر من منت گذار و مرا به ادای مناسک حج و عمره و زیارت قبور مطهر رسول و آل رسولت که درود

و رَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ، وَآلِ رَسُولِكَ عَلَيْهِمُ

و رحمت و برکات بی‌پایانت بر آن بزرگواران باد مرا همیشه موفق بدار مادامی که در دنیا باقی‌ام داری

السَّلَامُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي فِي غَاِمِي هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ، وَاجْعَلْ

در این سال و در همه سال حج و عمره و زیارت ایشان را نصیبم گردان و آن زیارت‌ها را مقبول

ذَلِكَ مَقْبُولًا مَشْكُورًا، مَذْكُورًا لَدَيْكَ، مَذْخُورًا عِنْدَكَ. ﴿٥﴾

درگاهت قرار ده و مقرون به جزای خیر و مذکور نزد خود بگردان تا نزد تو ذخیره من گردد *

وَأَنْطِقْ بِحَمْدِكَ وَشُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْكَ

و همیشه زبانم را به حمد و شکر و ذکر و ثنا و ستایش حضرتت جاری ساز

لِسَانِي، وَاشْرَحْ لِمَرَاشِدِ دِينِكَ قَلْبِي. ﴿٦﴾ وَأَعِزَّنِي وَذُرِّيَّتِي

و مرا شرح صدر در فهم اصول حقایق دین ده * و من و فرزندانم را

مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، وَمِنَ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَالْغَامَةِ

از شرّ شیطان رانده شده پناه ده و از هر امر مخوف و هر خویش و بیگانه و بخیل

وَاللَّامَةِ، وَمِنَ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ، وَمِنَ شَرِّ كُلِّ سُلْطَانٍ

و پست و ناکس مردم آزار و از هر شیطان انسی و جنی اهل فتنه و فساد و از شر هر سلطان

عَنِيدِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ مُتْرَفٍ حَفِيْدٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ضَعِيْفٍ

ظالم بیدادگر و از شر هر عیاش هوسران مسرف مغرور ناز و نعمت و از شر هر موجود

وَشَدِيْدٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ شَرِيْفٍ وَوَضِيْعٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ

ضعیف و ناتوان و شر هر قوی پنجه نیرومند و از شر هر شرافت‌مند مقتدر و هر پست

صَغِيْرٍ وَكَبِيْرٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ قَرِيْبٍ وَبَعِيْدٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ

ناقابل و از شر هر کوچک و بزرگ و از شر هر نزدیک و دور و از شر هر کس از

مَنْ نَصَبَ لِرَسُوْلِكَ وَ لِاَهْلِ بَيْتِهِ حَرْبًا مِنْ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ،

جن و انس که بر علیه رسول و آل رسولت به جنگ و محاربه قیام کند و از شر هر جنبنده

وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دَاْبَةِ اَنْتَ اَخِذْ بِنَاصِيَّتِهَا، اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ

که تمام قوای آنها به دست قدرت توست و تو البته به طریق مستقیم عدل خواهی بود

مُسْتَقِيْمٍ؟ ﴿٧﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ، وَمَنْ اَرَادَنِيْ

من از شر همه این موجودات به تو پناه می‌برم. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آتش و هر کس

بِسُوْءٍ فَاَصْرِفْهُ عَنِّيْ، وَاذْحَرْ عَنِّيْ مَكْرَهُ، وَاذْرَأْ عَنِّيْ شَرَّهُ،

به من قصد سویی کند او را از آزار من منصرف گردان و مکرش را از من دفع

وَرُدِّ كَيْدَهُ فِيْ نَحْرِهِ. ﴿٨﴾ وَاَجْعَلْ بَيْنَ يَدَيْهِ سُدًّا حَتّٰى

و شرش را از من دور ساز و مکرش را به خودش بازگردان * و در برابر او سدّی قرار ده

تُعْمِيْ عَنِّيْ بَصْرَهُ، وَتُصِمَّ عَنِّ ذِكْرِيْ سَمْعَهُ، وَتُقْفِلَ دُوْنَ

که مرا هرگز نبیند و گوشش سخنم را نشنود و دریچه قلبش از عبور و خطور من

اِخْطَارِيْ قَلْبَهُ، وَتُخْرِسَ عَنِّيْ لِسَانَهُ، وَتَقْمَعَ رَاسُهُ، وَتُذِلَّ

متوقف گردد و زبانش از ذکر من لال شود و شر او را به عمود خرد کن و

عِزَّهُ، وَتَكْسُرَ جَبْرُوْتَهُ، وَتُذِلَّ رَقَبَتَهُ، وَتَفْسَخَ كِبْرَهُ،

عزتش را به ذلت بدل ساز و قدرتش را درهم شکن و گردن او را ذلیل و خوار گردان

و تُوْمِنِي مِنْ جَمِيعِ ضَرِّهِ وَ شَرِّهِ وَ غَمِّهِ وَ هَمِّهِ وَ لَمَزِهِ

و تکبر و نخوتش را نابود ساز و به کرمت مرا از همه ضررها و فتنه او و بدگویی و غیبت و تهمت او و

وَ حَسَدِهِ وَ عَدَاوَتِهِ وَ حَبَائِلِهِ وَ مَصَائِدِهِ وَ رَجُلِهِ وَ خَيْلِهِ،

از حسد و رشک او و دام و فسون صیادی او و از لشکر و خیل و سپاهش در پناه خود محفوظ بدار که

إِنَّكَ عَزِيزٌ قَدِيرٌ.

همانا تویی خدای با عزت و قدرت.

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِأَبَوَيْهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

دعای امام سجاد علیه السلام

به والدین خود علیهما السلام

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَأَهْلِ بَيْتِهِ

* پروردگارا! درود فرست بر محمد بنده خاص خود و رسول گرامی‌ات و بر خاندان او

الطَّاهِرِينَ، وَأَخْصُصْهُمْ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ

که پاکان عالمند و آنان را مخصوص گردان به نیکوترین درود و رحمت و برکات

وَسَلَامِكَ. ② وَأَخْصِصِ اللَّهُمَّ وَالِدَيَّ بِالْكَرَامَةِ لَدَيْكَ،

و تحیت خود (۲) پروردگارا! والدین مرا اختصاص ده به کرامت خود و درود و رحمت نامنتهای خویش ای

وَالصَّلَاةِ مِنْكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ③ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى

مهربان‌ترین مهربانان (۳) پروردگارا! درود فرست بر محمد و آتش و مرا بر حقوق واجب که والدینم بر من دارند به

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَالْهَمْنِي عِلْمَ مَا يَجِبُ لَهُمَا عَلَيَّ إِهْمَامًا،

الهام خود آگاه ساز و بعد از آن که جمیع حقوق واجب آنها را تمام و کمال به من الهام فرمودی مرا بدان وظیفه‌ای که

وَاجْمَعْ لِي عِلْمَ ذَلِكَ كُلِّهِ تَمَامًا، ثُمَّ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تُلْهِمْنِي

به من الهام فرمودی مشغول ساز. و مرا در آن علم و دانشی که بصیرت عطا فرمودی، به عمل با شوق و نشاط موفق

مِنْهُ، وَوَقِّفْنِي لِلتَّفُؤُذِ فِيمَا تُبَصِّرُنِي مِنْ عِلْمِهِ حَتَّى لَا

دار که مشتاقانه طبق آن به عمل پردازم تا حدی که هیچ عملی از به کار بستن عملی که به من آموختی

يَقُوْتِنِي اسْتِعْمَالُ شَيْءٍ عَلَّمْتَنِيهِ، وَلَا تَثْقُلْ أَرْكَانِي عَنِ

از من فوت نشود و ارکان وجودم از شوق و توجه به آنچه مرا الهام فرمودی،

الْحَقُوفِ فِيمَا أَلْهَمْتَنِيهِ. ④ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

در مقام عمل سنگین و سست نگردد. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش همان طور که

كَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، كَمَا أَوْجَبْتَ لَنَا

ما را به وجودش شرافت بخشیدی و بر محمد و آلش درود فرست آن سان که به سبب

الْحَقِّ عَلٰى الْخَلْقِ بِسَبَبِهِ. ⑤ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ اَهَابُهُمَا هَيْبَةً

آن حضرت برای ما حقى بر مردم واجب کردی * پروردگارا! ابهت پدر و مادرم را

السُّلْطَانِ الْعُسُوفِ، وَابْرَهُمَا بِرَّ الْأُمِّ الرَّؤُوفِ، وَاجْعَلْ طَاعَتِيْ

در نظرم چون ابهت سلطان جائز گردان و مهربانى و نیکی به آنها را در دلم

لِوَالِدَيَّ وَبِرِّيْ بِهِمَا أَقْرَّ لِعَيْنِيْ مِنْ رَقْدَةِ الْوَسْنَانِ، وَائْتَلَجْ

مانند مادر رؤوف قرار ده و بر من اطاعت و نیکی در حقشان را چنان محبوب گردان

لِصَدْرِيْ مِنْ شَرِيْبَةِ الظُّمْثَانِ حَتَّىٰ أُوْتِرَ عَلٰى هَوَايَ هَوَاهُمَا،

که با نشاطتر و روشنی بخش‌تر بر دل و دیده‌ام از خواب راحت خواب آلودگان

وَاقْدِمَ عَلٰى رِضَايَ رِضَاهُمَا وَاسْتَكْتَرَبِرَّهُمَا بِيْ وَإِنْ قَلَّ،

و آب گوارا بر تشنه کامان باشد تا میل و رضای آنها را بر میل و رضای خود مقدم بدارم

وَاسْتَقِلَّ بِرِّيْ بِهِمَا وَإِنْ كَثُرَ. ⑥ اَللّٰهُمَّ خَفِّضْ لَهُمَا صَوْتِيْ،

و احسان آنها را در حق خود زیاد شمارم گر چه اندك باشد * خدایا صدای مرا

وَاطْبُ لَهُمَا كَلَامِيْ، وَالِنْ لَهُمَا عَرِيْكَتِيْ، وَاعْطِفْ عَلَيْهِمَا

با آنها آهسته و آرام گردان، گفتارم را به آنان خوش آیند فرما و خویم را به آنان نرم کن

قَلْبِيْ، وَصَيِّرْنِيْ بِهِمَا رَفِيْقًا، وَعَلَيْهِمَا شَفِيْقًا. ⑦ اَللّٰهُمَّ

و قلبم را با آنان مهربان ساز و مرا نسبت به هر دو خوش رفتار و دلسوز گردان. * خداوندا!

اشْكُرْ لَهُمَا تَرْبِيَّتِي، وَابْتِهْمَا عَلَيَّ تَكْرِمَتِي، وَاحْفَظْ لَهُمَا

به آنها به پاس تربیت من جزای نیکو عنایت فرما و در مقابل آن که مرا گرامی داشتند جزای خیر

مَا حَفِظَاهُ مِنِّي فِي صَغَرِي. ⑧ اَللّٰهُمَّ وَ مَا مَسَّهٖمَا مِنِّي مِنْ

عطا فرما، و هر رنجی که در کودکی من تحمل کردند در حق ایشان منظور کن و بسیار شمار و نیکی

اَدَى، اَوْ خَلَصَ اِلَيْهِمَا عَنِّي مِنْ مَكْرُوهِ، اَوْ ضَاعَ قِبَلِي لَهُمَا

خودم را در حق آنها گرچه بسیار باشد اندک شمار * پروردگارا! آنچه بر آنها از من آزار و اذیتی یا امر

مِنْ حَقِّ فَاَجْعَلْهُ حِطَّةً لِدُنُوْبِهِمَا، وَعُلُوًّا فِي دَرَجَاتِهِمَا،

مکروه و ناپسندی رسیده یا حقی از حقوق آنها بر من داشتند و ضایع شده این را سبب محو

وَزِيَادَةً فِي حَسَنَاتِهِمَا، يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ بِاَضْعَافِهَا

گناهانشان و علو مقاماتشان و ازدیاد حسناتشان بگردان ای خدایی که گناهان را به حسنه

مِنَ الْحَسَنَاتِ. ⑨ اَللّٰهُمَّ وَ مَا تَعَدَّيَا عَلَيَّ فِيهِ مِنْ قَوْلٍ، اَوْ

و ثواب چندین برابر مبدل می‌گردانی * ای خدا! و آنچه پدر و مادر من بر من تعدی

اَسْرَفَا عَلَيَّ فِيهِ مِنْ فِعْلٍ، اَوْ ضَيَّعَاهُ لِي مِنْ حَقِّ، اَوْ قَصَّرَا

و تفریط کرده‌اند یا حقی از حقوق مرا ضایع نموده‌اند و به حد کافی و کامل ادا نکردند من همه را

بِي عَنْهُ مِنْ وَاِجِبٍ فَقَدْ وَهَبْتُهُ لَهُمَا، وَجَدْتُ بِهِ عَلَيْهِمَا

بخشیدم و به کلی از آنها درگذشتم و بر آنها بر محو جرمشان با شوق و رغبت طلب عفو رحمت

وَرَغِبْتُ اِلَيْكَ فِي وَضَعٍ تَبِعْتَهُ عَنْهُمَا، فَاِنِّي لَا اَتَّهِمُهُمَا

می‌کنم، زیرا من بر تربیت خویش هیچ گونه تصور کوتاهی در حقم و کندی در کار احسان و محبت

عَلَيَّ نَفْسِي، وَلَا اَسْتَبْطِئُهُمَا فِي بَرِّي، وَلَا اَكْرَهُ مَا تَوَلَّيَاهُ

درباره آنها نمی‌کنم و در تمامی دورانی که والی امر من و صاحب اختیار من بودند هیچ کارشان

مِنْ اَمْرِي يَا رَبِّ. ⑩ فَهٖمَا اَوْجَبُ حَقًّا عَلَيَّ، وَاقْدَمُ اِحْسَانًا

ناپسندم نیست ای پروردگار من * زیرا والدین من حقوقشان بر من واجب‌تر و احسانشان مقدم‌تر

إِلَى، وَأَعْظَمُ مِنَّةً لَدَيَّ مِنْ أَنْ أَقَاصَهُمَا بِعَدْلٍ، أَوْ أُجَازِيَهُمَا

و نعمت‌شان بر من بزرگ‌تر از آن است که من تقاص آن به عدالت توانم کرد یا به مثل پاداش دهم

عَلَى مِثْلٍ، أَيْنَ إِذَا - يَا إِلَهِي - طُولُ شُغْلِهِمَا بِتَرْبِيَّتِي؟!

پس کجا رفت ای خدای من طول عمری که صرف تربیت من کردند و کجا رفت رنج و سختی

وَ أَيْنَ شِدَّةُ تَعَبِهِمَا فِي حِرَاسَتِي؟! وَ أَيْنَ إِقْتَارُهُمَا عَلَيَّ

که در حفظ و نگه داری من کشیدند و کجاست آن سخت‌گیری در زندگانی تا وسیله توسعه و آسایش

أَنْفُسِهِمَا لِلتَّوَسُّعَةِ عَلَيَّ؟! ﴿۱۱﴾ هَيْهَاتَ مَا يَسْتَوْفِيَانِ مِنِّي

زندگانی مرا فراهم کنند * هیهات، هرگز آنها حق خود را از من نگرفتند

حَقَّهُمَا، وَلَا أَدْرِكُ مَا يَجِبُ عَلَيَّ لَهُمَا، وَلَا أَنَا بِقَاضٍ

و آنچه بر عهده من از ادای حق واجب آنها بود درنیافتند و نه من انجام وظیفه

وَظِيْفَةَ خِدْمَتِهِمَا، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاعْنِي يَا خَيْرَ

در خدمت‌گزاری آنان کردم، پس درود فرست بر محمد و آلش و مرا یاری فرما

مَنْ اسْتُعِينَ بِهِ، وَوَقِّفْنِي يَا أَهْدَى مَنْ رُغِبَ إِلَيْهِ، وَلَا

ای بهترین کسی که از او یاری طلبند و مرا موفق بدار ای بهترین رهبر

تَجْعَلَنِي فِي أَهْلِ الْعُقُوقِ لِلْأَبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ تُجْزَى كُلُّ

برای مشتاقان سویت. ای خدا! مرا از آنان که عاق پدر و مادرند قرار مده در آن روزی که

نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ. ﴿۱۲﴾ اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

هر کس را به کرده‌اش پاداش خواهی داد و به هیچ کس ستم نخواهد شد * ای خدا! درود فرست بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، وَاخْصُصْ أَبُوِي بِأَفْضَلِ مَا خَصَّصْتَ

محمد و اهل بیت و ذریه پاکش و والدین مرا به عطایی نیکوتر از آنچه

بِهَ أَبَاءِ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَأُمَّهَاتِهِمْ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ﴿۱۳﴾

به والدین سایر بندگان با ایمانت مرحمت کردی اختصاص ده ای مهربان‌ترین مهربانان *

اللَّهُمَّ لَا تُنْسِنِي ذِكْرَهُمَا فِي أَدْبَارِ صَلَوَاتِي، وَفِي إِنْاءٍ مِنْ

و ای خدا! ذکر و دعای به آنها را پس از هر نماز فراموشم مگردان و در هیچ آنی

أَنْاءٍ لَيْلِي، وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ نَهَارِي. ﴿۱۴﴾ اللَّهُمَّ

از آنات شب و هیچ ساعتی از ساعات روز یاد آنها را فراموشم مساز. * پروردگارا!

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاعْفِرْ لِي بِدُعَائِي لَهُمَا، وَاعْفِرْ

درود فرست بر محمد و آتش و این دعای مرا در باره آنان موجب آمرزش من قرار ده و آنها را نیز به

لَهُمَا بِبِرِّهِمَا بِي مَغْفِرَةً حَتْمًا، وَأَرْضَ عَنْهُمَا بِشَفَاعَتِي

نیکی و محبت‌هایی که درباره من کرده‌اند ببخش و مغفرت حتمی خود را شامل حالشان گردان و به

لَهُمَا رِضَى عَزْمًا، وَبَلِّغُهُمَا بِالْكَرَامَةِ مَوَاطِنَ السَّلَامَةِ. ﴿۱۵﴾

دعا و شفاعت و درخواست من از آنها به رضای قطعی راضی و خشنود باش و به لطف خویش آنها را

اللَّهُمَّ وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ

به منازل سلامت ابد برسان. * پروردگارا! اگر مغفرت و رحمتت بر آنها در ازل سبقت گرفته پس مرا

مَغْفِرَتُكَ لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ

به شفاعت آنها ببخش و اگر لطف و کرمت مرا شامل بوده پس آنان را به شفاعت من ببخش تا به

كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ

رأفت و عنایت همگی در دار کرامت و سرای مغفرت و رحمتت با هم جمع و همنشین باشیم که

الْعَظِيمِ، وَالْمَنَّ الْقَدِيمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

همانا تویی صاحب فضل و رحمت بزرگ و احسان قدیم و تویی مهربان‌ترین مهربانان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِوُلْدِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

دعای امام سجاد علیه السلام

برای فرزندان که بر آنان درود باد

① اَللّٰهُمَّ وَ مَنْ عَلَيَّ بِبَقَاءِ وُلْدِي وَ بِاِصْلَاحِهِمْ لِي وَ

* پروردگارا! بر من منت گذار فرزندانم را باقی بدار و آنها را برای من صالح گردان و مرا به وجود آنها

بِامْتِنَاعِي بِهِمْ. ② اِلٰهِي اَمُدُّ لِي فِيْ اَعْمَارِهِمْ، وَ زِدْ لِي

بهرمند و کامروا ساز * ای خدا! برای من عمر آنها را طولانی گردان و بر ایام

فِيْ اَجَالِهِمْ، وَ رَبِّ لِي صَغِيْرِهِمْ، وَ قَوِّ لِي ضَعِيْفَهُمْ، وَ اصْحَحْ

حیاتشان بیفزا و خرد سالشان را بر من پرورش ده و ضعیفشان را قوی

لِيْ اَبْدَانَهُمْ وَ اَدْيَانَهُمْ وَ اَخْلَاقَهُمْ، وَ عَافِيَهُمْ فِيْ اَنْفُسِهِمْ

و نیرومند ساز و بدن‌هایشان را سالم بدار و دین‌شان را قوی و اخلاقشان را

وَ فِيْ جَوَارِهِمْ وَ فِيْ كُلِّ مَا عَنِتُّ بِهِ مِنْ اَمْرِهِمْ، وَ اَدْرِ

نیکو گردان و اعضا و جوارح آنها و هر چه از امورشان نزد تو مهم است عافیت بخش

لِيْ وَ عَلَيَّ يَدِيْ اَرْزَاقَهُمْ. ③ وَ اجْعَلْهُمْ اَبْرَارًا اَتْقِيَاءَ

و برای من و به دست من روزی‌شان را وسیع گردان * و ای خدا! فرزندان مرا از

بُصْرَاءَ سَامِعِيْنَ مُطِيعِيْنَ لَكَ، وَ لَا وِلِيَّائِكَ مُحِبِّيْنَ مُنَاصِحِيْنَ،

نیکوکاران و متقیان قرار ده و شنوای سخن حق و مطیع فرمان خود و اولیای خود بگردان

وَلِجَمِيعِ اَعْدَائِكَ مُعَانِدِينَ وَ مُبْغِضِينَ، اَمِيْنَ. ﴿٤﴾ اَللّٰهُمَّ

و معاند و دشمن همه دشمنان خود بدار آمین. * پروردگارا!

اَشْدُّ بِهِمْ عَضْدِي، وَاَقِمَّ بِهِمْ اَوْدِي، وَكَثِّرْ بِهِمْ عَدَدِي،

فرزندانم را مایه قوت بازوی من گردان تا به آنان نواقص و خرابی‌های امورم را

وَزَيِّنْ بِهِمْ مَخْضِرِي، وَ اَخِي بِهِمْ ذِكْرِي، وَ اَكْفِنِي بِهِمْ فِي

اصلاح فرمایی و عدد مرا به واسطه آنها بسیار گردان و محفلم را به وجودشان

غَيْبِي، وَ اَعِنِّي بِهِمْ عَلٰى حَاجَتِي، وَ اجْعَلْهُمْ لِيْ مُحِبِّينَ،

زینت بخش و نام نیکم را به آنها زنده دار و در غیبت من امورم را به واسطه آنها کفایت فرما

وَ عَلٰى حَدِيْبِيْنَ مُقْبِلِيْنَ مُسْتَقِيْمِيْنَ لِيْ، مُطِيعِيْنَ غَيْرَ عَاصِيْنَ

و بر انجام حوائج زندگانی‌ام یاری کن و آنها را دوستدار قرار ده و بر من مهربان ساز

وَ لَا عَاقِبِيْنَ وَ لَا مُخَالِفِيْنَ وَ لَا خَاطِئِيْنَ. ﴿٥﴾ وَ اَعِنِّيْ عَلٰى

و رویشان به سوی من و به راه مستقیم من بدار و همه را مطیع فرمان من و تارك عصیان من

تَرْبِيَّتِهِمْ وَ تَادِيْبِهِمْ وَ بَرِّهِمْ، وَ هَبْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ مَعَهُمْ

بگردان و عاق من و مخالفت با امر من و خطا کار در حق من بگردان * و ای خدا! مرا بر

اَوْلَادًا ذُكُوْرًا، وَ اجْعَلْ ذٰلِكَ خَيْرًا لِّيْ، وَ اجْعَلْهُمْ لِيْ عَوْنًا

تربیت و ادب آنها و احسان در حقشان یاری فرما و با آنها به من فرزندان ذکور دیگر عطا فرما و آنها

عَلٰى مَا سَأَلْتُكَ. ﴿٦﴾ وَ اَعِدْنِيْ وَ ذُرِّيَّتِيْ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ،

را خیر و معین و یاور من بر آنچه از تو خواسته‌ام بگردان * و مرا و فرزندانم را از شیطان مردود

فَاِنَّكَ خَلَقْتَنَا وَ اَمَرْتَنَا وَ نَهَيْتَنَا وَ رَغَبْتَنَا فِيْ ثَوَابِ مَا اَمَرْتَنَا

در پناه خود گیر که همانا تو ما را آفریده‌ای و ما را امر و نهی فرمودی و برای اطاعت ترسانیدی

وَ رَهَبْتَنَا عِقَابَهُ، وَ جَعَلْتَ لَنَا عَدُوًّا يَكِيْدُنَا، سَلَطْتَهُ مِنَّا عَلٰى

و دشمنی بر ما مسلط کردی که با ما مکر می‌کند و او را بر ما چیره کردی و به آنچه ما را

مَا لَمْ تُسَلِّطْنَا عَلَيْهِ مِنْهُ، أَسَكَّنَتْهُ صُدُورَنَا، وَأَجْرِيَّتَهُ

بر او مسلط نساختی او را در قلب ما منزل دادی و مانند خون در عروق و جوارح ما جاری ساختی و

مَجَارِي دِمَائِنَا، لَا يَغْفُلُ إِنْ غَفَلْنَا، وَلَا يَنْسَى إِنْ نَسِينَا،

اگر ما از او غفلت کنیم او از ما غافل نخواهد شد و اگر ما او را فراموش کنیم او یک لحظه ما را

يُؤْمِنُنَا عِقَابَكَ، وَيُخَوِّفُنَا بِغَيْرِكَ. ﴿٧﴾ إِنْ هَمَمْنَا بِفَاحِشَةٍ

فراموش نمی‌کند. ما را از عقاب نافرمانی تو ایمن می‌کند و از غیر تو می‌ترساند (۷) اگر به کار زشتی

شَجَعْنَا عَلَيْهَا، وَإِنْ هَمَمْنَا بِعَمَلٍ صَالِحٍ تَبَطَّنَا عَنْهُ، يَتَعَرَّضُ

اهتمام کنیم سخت ما را بی‌بک می‌سازد و اگر به کار شایسته‌ای همت گماریم به کنندی و تمویق وامی‌دارد

لَنَا بِالشَّهَوَاتِ، وَيَنْصِبُ لَنَا بِالشُّبُهَاتِ، إِنْ وَعَدْنَا كَذِبًا،

و شهوات را در نظر ما جلوه گر می‌سازد و امور باطل شبیه حق را بر ما نصب می‌کند. اگر به ما وعده‌ای

وَإِنْ مَنَانًا أَخْلَفْنَا، وَإِلَّا تَصْرِفَ عَنَّا كَيْدَهُ يُضِلَّنَا، وَإِلَّا تَقِنَا

دهد کذب و دروغ است و اگر نوید و امیدی دهد تخلف کند. خدایا! اگر مکر و فریب این دشمن بزرگ را از

خِبَالَهُ يَسْتَزِلَّنَا. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ فَاقْهَرُ سُلْطَانَهُ عَنَّا بِسُلْطَانِكَ

ما دفع نکنی سخت ما را گمراه گرداند و اگر از دام‌های او محفوظ نگردانی ما را سخت بلغزاند (۸)

حَتَّى تَحْبِسَهُ عَنَّا بِكَثْرَةِ الدُّعَاءِ لَكَ فَنُصْبِحَ مِنْ كَيْدِهِ

پروردگارا! تسلط او را مقهور و مغلوب سلطنت و قدرت خود گردان تا با کثرت دعا‌های ما شیطان را از آزار

فِي الْمَعْصُومِينَ بِكَ. ﴿٩﴾ اللَّهُمَّ أَعْطِنِي كُلَّ سُؤْلِي، وَأَقْضِ

ما به حبس و زندان افکنی که از مکرش در صف معصومان درآییم (۹) بار الها! هر چه از تو خواسته‌ایم

لِي حَوَائِجِي، وَلَا تَمْنَعْنِي الْإِجَابَةَ وَقَدْ ضَمِنْتَهَا لِي، وَلَا

همه را عطا فرما و حوائجم را برآور و از اجابت دعاها محروم مگردان که تو خود اجابت دعا را ضمانت

تَحْبِبُ دُعَائِي عَنْكَ وَقَدْ أَمَرْتَنِي بِهِ، وَآمَنْتَنِي عَلَيَّ بِكُلِّ مَا

فرموده‌ای و دعای مرا از درگاه رحمت رد مکن که تو خود مرا امر به دعا فرمودی و بر من منت گذار

يُصْلِحُنِي فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي مَا ذَكَرْتُ مِنْهُ وَمَا نَسِيتُ،

و هر چه امور دنیا و آخرت را اصلاح می‌کند به من عطا فرما. آنچه را ذکر کردم یا فراموش کردم یا به

أَوْ أَظْهَرْتُ أَوْ أَخْفَيْتُ أَوْ أَعْلَنْتُ أَوْ أَسْرَرْتُ. ﴿١٠﴾ وَاجْعَلْنِي

درگاه حضرت اظهار داشتم یا در دل پنهان داشتم چه آشکار و چه نهان کردم همه را به کرمتم

فِي جَمِيعِ ذَلِكَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ بِسُؤَالِي إِيَّاكَ، الْمُنْجِحِينَ

مرحمت فرما * و ای خدا! در تمام این دعاها که از درگاهت مسئلت می‌کنم مرا از مصلحان و

بِالطَّلَبِ إِلَيْكَ غَيْرِ الْمَمْنُوعِينَ بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ. ﴿١١﴾ الْمُعَوِّدِينَ

رستگاران و پیروزمندان قرار ده. آنان که به درخواستشان از درگاه تو کامروا شدند و با توکل

بِالتَّعَوُّذِ بِكَ، الرَّابِحِينَ فِي التِّجَارَةِ عَلَيْكَ، الْمُجَارِينَ بِعِزِّكَ،

و اعتماد بر تو محروم از لطف و رحمت نگردیدند * آنان که چون به تو پناهنده شدند

الْمُوسِعَ عَلَيْهِمُ الرِّزْقُ الْحَلَالَ مِنْ فَضْلِكَ، الْوَاسِعَ بِجُودِكَ

در پناهت محفوظ گردیدند و در تجارتی که با تو کردند سود بردند و در جوار عزت آرمیدند و به فضل

وَكَرَمِكَ، الْمُعَزَّيْنَ مِنَ الذُّلِّ بِكَ، وَالْمُجَارِينَ مِنَ الظُّلْمِ

رحمت و اوسعاهات روزی وسیع حلال یافتند و از ذلت و خواری بندگی تو به عزت و سلطنت ابد

بِعَدْلِكَ، وَالْمُعَافَيْنِ مِنَ الْبَلَاءِ بِرَحْمَتِكَ، وَالْمُعْنَيْنِ مِنَ الْفَقْرِ

رسیدند و از ظلم در جوار عدل تو پناه بردند و از هر رنج و بلا به رحمت عافیت یافتند. آنان که

بِغْنَاكَ، وَالْمَعْصُومِينَ مِنَ الذُّنُوبِ وَالزَّلَلِ وَالْخَطَايَا بِتَقْوَاكَ،

از فقر خود به غنای ذاتی تو از همه بی‌نیاز شدند و از هر گناه و لغزش و خطاکاری به واسطه خدا

وَالْمُوقِقِينَ لِلْخَيْرِ وَالرُّشْدِ وَالصَّوَابِ بِطَاعَتِكَ، وَالْمُحَالَ

ترسی معصوم و محفوظ گردیدند و بر هر کار خیر و صواب و طریق رشد و هدایت به واسطه طاعتت

بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الذُّنُوبِ بِقُدْرَتِكَ، التَّارِكِينَ لِكُلِّ مَعْصِيَتِكَ،

موفق شدند و به قدرت کاملهات میان آنها و گناهان جدایی انداختی و هر گناه را ترك کردند

السَّاكِنِينَ فِي جِوَارِكَ. ﴿١٢﴾ اللَّهُمَّ أَعْطِنَا جَمِيعَ ذَلِكَ بِتَوْفِيقِكَ

و در جوار عنایتت آرمیدند * بار الها! و جمیع آنچه خواستم همه را عطا فرما و ما را از عذاب آتش

و رَحْمَتِكَ، وَاعْزِنَا مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ، وَأَعْطِ جَمِيعَ

فروزان دوزخ در پناه کرمت بدار و آنچه من از درگاه کرمت بر خود و فرزندانم خواستم مانند آن را به

الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ مِثْلَ الَّذِي

تمام مرد و زن مسلمان و مرد و زن اهل ایمان در حیات عاجل دو روزه دنیا و زندگانی آتیه ابدی

سَأَلْتُكَ لِنَفْسِي وَ لِوَالِدِي فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا وَ آجِلِ الْآخِرَةِ،

آخرت به همه عطا فرما تو البته به ما نزدیکی و دعای ما را می شنوی و اجابت می فرمایی و به همه

إِنَّكَ قَرِيبٌ مُجِيبٌ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ عَفْوٌ غَفُورٌ رَوْفٌ رَحِيمٌ. ﴿١٣﴾

امور عالم دانایی و بر گنه کاران با عفو و بخشش و با همه بندگان عطف و مهربانی *

وَإِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

و ما را در دنیا و آخرت به هر نعمت بهره مند گردان و از شکنجه آتش دوزخ نگاهدار.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِحَبِيرَانِهِ وَأَوْلِيَّائِهِ إِذَا ذَكَرَهُمْ

دعای امام سجاد علیه السلام

در باره همسایگان و دوستانش هنگامی که از حال آنها یاد می‌کرد

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَتَوَلَّنِي فِي حَبِيرَانِي

* خدا یا! درود فرست بر محمد و آلش و مرا ولایت و یاری ده در باره همسایگان و شیعیان دوستانم

وَمَوَالِيِّ الْعَارِفِينَ بِحَقِّنَا، وَالْمُنَابِذِينَ لِأَعْدَائِنَا بِأَفْضَلِ

آنان که عارف به حق ما اهل بیتند و دشمن دشمنان ما خاندان نبوتند به من بر آنها بهترین ولایت را

وَلَايَتِكَ. ② وَوَقِّفْهُمْ لِإِقَامَةِ سُنَّتِكَ، وَالْأَخْذِ بِمَحَاسِنِ

عطا فرما * و آنها را موفق بدار که سنت تو را اقامه کنند و محاسن اخلاق دینت را

أَدْبِكَ فِي إِزْفَاقِ ضَعْفِهِمْ، وَسَدِّ خَلَّتِهِمْ، وَعِيَادَةِ مَرِيضِهِمْ،

با ارفاق و مساعدت با ضعفا اتخاذ کنند و در رفع حوائج آنها و عیادت بیمارانشان

وَهِدَايَةِ مُسْتَرْشِدِهِمْ، وَمُنَاصَحَةِ مُسْتَشِيرِهِمْ، وَتَعَهُدِ

و ارشادشان به راه صلاح کوشش کنند و حق خیر خواهی در مشورت به جای آرند و با واردین

قَادِمِهِمْ، وَكَيْفَمانِ أَسْرَارِهِمْ، وَسَتْرِ عَوْرَاتِهِمْ، وَنُصْرَةِ

شرط تعهد و پذیرایی کامل به جای آرند و اسرارشان را فاش نکنند و عیب آنها را مستور سازند

مَظْلُومِهِمْ، وَحُسْنِ مُوَأَسَاتِهِمْ بِالْمَاعُونِ، وَالْعَوْدِ عَلَيْهِمْ

و از مظلومانشان یاری کنند و در معونه و بخشش با آنها نیکو مواسات کنند

بِالْجِدَّةِ وَالْإِفْضَالِ، وَإِعْطَاءِ مَا يَجِبُ لَهُمْ قَبْلَ السُّؤَالِ ﴿۳﴾

و آنچه ضروری آنهاست پیش از سؤال به آنها اعطا کند * و ای خدا من! مرا موفق بدار که با بدکاران

وَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ أَجْزِي بِالْإِحْسَانِ مُسِيئَتِهِمْ، وَأَعْرِضْ

آنها نیز به احسان و نیکویی پاداش دهم و از ستمکار آن‌ها درگذرم و در حق همه آنان حسن ظن به

بِالتَّجَاوُزِ عَنِ ظَالِمِهِمْ، وَأَسْتَعْمِلُ حُسْنَ الظَّنِّ فِي كَافَّةِهِمْ،

کار برم و مرا دربارهٔ عموم آنها به نیکویی و احسان توانایی عطا فرما و از بدی آنها از روی عفاف و تقوا

وَآتَوَّلِي بِالْبِرِّ غَامَّتِهِمْ، وَأَعْضُ بِصَرِي عَنْهُمْ عِقَّةً، وَالْإِنُّ

چشم پوشی کنم و نرم و لین باشم و از روی رحمت بر اهل بلای آنها توفیق ده که رقت قلب داشته

جَانِبِي لَهُمْ تَوَاضِعًا، وَأَرِقُّ عَلَى أَهْلِ الْبَلَاءِ مِنْهُمْ رَحْمَةً،

باشم و در غیاب آنها با آنها مصر در محبت و از روی کمال خیرخواهی بقای نعمت آنها را دوست

وَأَسِرُّ لَهُمْ بِالْغَيْبِ مَوَدَّةً، وَأَحِبُّ بَقَاءَ النِّعْمَةِ عِنْدَهُمْ نُصْحًا،

بدارم و بر آنان آنچه بر خویش و نزدیکانم لازم و واجب شمارم بر آنان نیز واجب شمارم و آنچه را که

وَأُوجِبُ لَهُمْ مَا أُوجِبُ لِخَامَّتِي، وَأَزْعِي لَهُمْ مَا أَرْعِي

بر خاصان خودم رعایت می‌کنم بر آنان نیز رعایت کنم. * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آتش و

لِخَاصَّتِي. ﴿۴﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَارْزُقْنِي

از سوی آنان روزی من گردان آنچه را که از جانب من به آنها روزی کردی و حظ و بهره مرا کامل از

مِثْلَ ذَلِكَ مِنْهُمْ، وَاجْعَلْ لِي أَوْفَى الْحُظُوظِ فِيمَا عِنْدَهُمْ،

آنها عطا فرما و بصیرت و معرفت آنها را هم در حق من و فضل و علم و برتری مقام من بیشتر فرما تا

وَزِدَّهُمْ بَصِيرَةً فِي حَقِّي، وَمَعْرِفَةً بِفَضْلِي حَتَّى يَسْعَدُوا بِي

آن که آنان به واسطه وجود من به سعادت رسند و من نیز به واسطه تربیت و تعلیم آنها نزد تو سعادت

وَأَسْعَدَ بِهِمْ، أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

و تقرب یابم. ای پروردگار عالمیان این دعا را به کرمیت مستجاب فرما.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَا هِلَ الثُّغُورِ

نیایش امام سجاد علیه السلام
در باره مرزداران اسلام

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَحَصِّنْ ثُغُورَ الْمُسْلِمِينَ

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آل اطهارش و سرحدات مسلمین را به عزت خود

بِعِزَّتِكَ، وَآيِدْ حُمَاتَهَا بِقُوَّتِكَ، وَأَسْبِغْ عَطَايَاهُمْ مِنْ

محفوظ بدار و سپاهیان اسلام را به نگهبانی مرزها یاری فرما و عطایا و انعامشان را

جِدَّتِكَ. ② اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَكَثِّرْ عِدَّتَهُمْ،

از خزینه کرمت وافر گردان * خدایا! درود فرست بر محمد و آلش و عده آنها را زیاد و اسلحهشان را

وَاشْحَذْ أَسْلِحَتَهُمْ، وَاحْرُسْ حَوَازَتَهُمْ، وَامْنَعْ حَوَمَتَهُمْ،

مجهز و بآراز و حدود و جوانب لشکرگاهشان را حفظ و مستحکم فرما و دل‌های آنان را

وَالْفِ جَمْعَهُمْ، وَدَبِّرْ أَمْرَهُمْ، وَوَاتِرْ بَيْنَ مِيرِهِمْ، وَتَوَحَّدْ

با هم جمع و هم آهنگ ساز و خود مدبّر امرشان باش و قوت و آذوقه آنها را بی دریغ عطا فرما

بِكِفَايَةِ مُؤَنِّهِمْ، وَاعْضُدَّهُمْ بِالنَّصْرِ، وَاعْنَهُمْ بِالصَّبْرِ،

و تو خود مؤونه آنها را تکفل کن و به نصرت و فتح یاری فرما و به صبر و شکیبایی آنها را

وَاطْفُ لَهُمْ فِي الْمَكْرِ. ③ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

نیرو بخش و فکر و تدبیر دقیق به آن عطا فرما. * خدایا! درود فرست بر محمد و آل اطهارش

وَعَرَفْتَهُمْ مَا يَجْهَلُونَ، وَعَلِمْتَهُمْ مَا لَا يَعْلَمُونَ، وَبَصَّرْتَهُمْ مَا

و به لشکریان مرزهای اسلام آنچه را که نمی‌دانند تو آنان را شناسا گردان و به آنچه بصیر نیستند

لَا يُبْصِرُونَ. ﴿۱﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ، وَاَنْسِهِمْ

بصیرت و آگاهی بخش * خدایا! درود فرست بر محمد و آتش و هنگام جنگ

عِنْدَ لِقَائِهِمُ الْعَدُوَّ ذَكَرَ دُنْيَاهُمْ الْخِدَاعَةَ الْغُرُورِ، وَاَمَحَ عَنِ

با دشمن فکر دنیای مفرور کننده فریبنده را از خاطرشان پیر و خیالات

قُلُوبِهِمْ خَطَرَاتِ الْمَالِ الْفُتُونِ، وَاَجْعَلِ الْجَنَّةَ نَصَبًا اَعْيُنِهِمْ،

مال فتنه‌انگیز را از دل‌هایشان به کلی محو ساز و بهشت رضوان را

وَلَوْحٍ مِنْهَا لِابْصَارِهِمْ مَا اَعَدَدْتَ فِيهَا مِنْ مَسَاكِنِ الْخُلْدِ

نصب العین شان قرار ده و آنچه وعده کردی از قصرهای بهشت خلد

وَمَنَازِلِ الْكِرَامَةِ وَالْحُورِ الْحَسَنِ وَالْاَنْهَارِ الْمُطْرَدَةِ

و منزلهای عالی ابدیت و حوران زیبارو و جویبارهای پر از انواع مشروبات

بِاَنْوَاعِ الْاَشْرِبَةِ وَالْاَشْجَارِ الْمُتَدَلِّيَةِ بِصُنُوفِ الثَّمَرِ حَتَّى لَا

و درختان پر بار به میوه‌های گوناگون در دیدگان شان آشکار گردان

يَهُمُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ بِالْاِدْبَارِ، وَلَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ عَنْ قَرْنِهِ بِفِرَارٍ.

تا هیچ کس روی از جنگ نتابد و هرگز خیال فرار از دشمنش در دل نیاورد

﴿۲﴾ اَللّٰهُمَّ اَقْلُبْ بِذَلِكَ عَدُوَّهُمْ، وَاَقْلِمْ عَنْهُمْ اَظْفَارَهُمْ،

* و خدایا! شمشیر دشمن آنها را به رویشان کند گردان و تاخت دشمنان را از پیکر

وَفَرِّقْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اَسْلِحَتِهِمْ، وَاخْلَعْ وَثَاقَ اَفْئِدَتِهِمْ،

قشون اسلام قطع کن و میان دشمنان و اسلحه جنگ‌شان جدایی انداز و محل وثوق آنها را

وَبَاعِدْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اَزْوَدَتِهِمْ، وَحَيِّرْهُمْ فِي سُبُلِهِمْ،

نابود ساز و میان آنها را با محل آذوقه‌شان دور گردان و از راه پیشرفت حیران و سرگردان ساز

وَضَلَّلَهُمْ عَن وَجْهِهِمْ، وَاقْطَعْ عَنْهُمْ أَلْمَدَدَ، وَانْقُصْ مِنْهُمْ

و هر جا رو کنند گمراهشان گردان و مدد و کمک همدستان و هم پیمانانشان را از آنان قطع کن

أَلْعَدَدَ، وَامْلَأْ أَفْئِدَتَهُمُ الرُّعْبَ، وَاقْبِضْ أَيْدِيَهُمْ عَنِ الْبَسْطِ،

و عده آنها را رو به نقص و زوال آور و دل‌هایشان را پر از خوف و بیم گردان و دستشان را

وَاخْزِمِ أَلْسِنَتَهُمْ عَنِ النَّطْقِ، وَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ وَنَكِلْ

از هر طرف کوتاه و زبانشان را از سخن قطع کن و چنان مقهورشان ساز که بیروانشان همه متفرق

بِهِمْ مَنْ وَرَاءَهُمْ، وَاقْطَعْ بِخَزِيئِهِمْ أَطْمَاعَ مَنْ بَعْدَهُمْ. ﴿٦﴾

و فراری شوند و آنها را به واسطه شکست به عقوبت و عذاب سخت افکن و به مذلت آنها، دشمنان

اللَّهُمَّ عَقِّمِ أَرْحَامَ نِسَائِهِمْ، وَيَبِّسْ أَصْلَابَ رِجَالِهِمْ، وَاقْطَعْ

بعدی از پیروزی قطع طمع کنند * خدایا! تو رجم زنانشان و پشت مردانشان را عقیم و محروم از

نَسْلَ دَوَائِبِهِمْ وَأَنْعَامِهِمْ، لَا تَأْذَنَ لِسَمَائِهِمْ فِي قَطْرِ، وَلَا

فرزندان ساز و دواب و انعامشان مقطوع النسل گردان و به آسمانشان اذن یک قطره بارش مده و به

لِأَرْضِهِمْ فِي نَبَاتٍ. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ وَقَوِّ بِذَلِكَ مِحَالَ أَهْلِ

زمین شان اجازه روئیدن گیاهی نفرما * بار خدایا! دیار اهل اسلام را به آنها نیرومند ساز

الْإِسْلَامِ، وَحَصِّنْ بِهِ دِيَارَهُمْ، وَثَمِّرْ بِهِ أَمْوَالَهُمْ، وَفَرِّغْهُمْ

و به آن نعمت‌ها ممالک مسلمین را محفوظ دار و اموال شان را پر ثمر و برکت گردان و آنها را

عَنْ مُخَارَبَتِهِمْ لِعِبَادَتِكَ، وَعَنْ مُنَابَذَتِهِمْ لِلْخُلُوةِ بِكَ حَتَّى

از جنگ با کفار برای عبادتت فراغت بخش و از دفع و طرد آنها آسوده ساز تا با تو به خلوت و

لَا يُعْبَدَ فِي بَقَاعِ الْأَرْضِ غَيْرُكَ، وَلَا تُعَفَّرَ لِأَحَدٍ مِنْهُمْ جِبْهَةٌ

راز و نیاز پردازند و تا دیگر در زمین هیچ کس غیر تو را پرستش نکند و پیش احدی جز ذات

دُونَكَ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ اغْزُ بِكُلِّ نَاحِيَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى مَنْ

یگانه تو کسی جبهه به خاک مذلت نساید * پروردگارا! در هر ناحیه مسلمانان را

بِأَزَائِهِمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، وَآمَدِهِمْ بِمَلَائِكَةٍ مِنْ عِنْدِكَ

در مقابل مشرکان عزت بخش و از لطف و کرمت فرشتگان را بی در پی به مدد آنها فرست تا آنجا که

مُرْدِفِينَ حَتَّى يَكْشِفُوهُمْ إِلَى مُنْقَطِعِ الثَّرَابِ قَتْلًا فِي

به قهر و غلبه مسلمین تمام کافران منهزم شوند و به قتل و اسارت در همه روی زمین گرفتار آید

أَرْضِكَ وَأَسْرًا، أَوْ يَقْرَأُوا بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا

مگر آن که آنها اقرار به یگانگی تو کنند و شهادت دهند که همانا تویی یکتا خدایی که جز تو خدایی

أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ. ❶ اَللَّهُمَّ وَاعْمَمْ بِذَلِكَ أَعْدَاءَكَ

نیست و تو را شریک نخواهد بود. * پروردگارا! و این نعمت غلبه استیلای مسلمین را

فِي أَقْطَارِ الْبِلَادِ مِنَ الْهِنْدِ وَالرُّومِ وَالتُّرْكِ وَالْخَزَرِ وَ

در تمام اقطار عالم تعمیم ده تا همه ممالک روی زمین از مردم هند و روم و دیار ترک و خزر

الْحَبَشِ وَالتُّوبَةِ وَالزَّنَجِ وَالسَّقَالِبَةِ وَالدِّيَالِمَةِ وَسَائِرِ أُمَّمِ

و ملک حبش و نوبه و بودان و زنجبار و سقالیبان و دیلمیان و سایر امم مشرک

الشُّرْكِ، الَّذِينَ تَخْفَى أَسْمَاؤُهُمْ وَصِفَاتُهُمْ، وَقَدْ أَحْصَيْتَهُمْ

که نام و اوصافشان پنهان است و تو همه آنها را شماره کرده‌ای

بِمَعْرِفَتِكَ، وَأَشْرَفْتَ عَلَيْهِمْ بِقُدْرَتِكَ. ❷ اَللَّهُمَّ اشْغَلِ

و به قدرتت بر همه محیط و مسلط و قاهر خواهی بود * پروردگارا! تو مشرکان را

الْمُشْرِكِينَ بِالْمُشْرِكِينَ عَنْ تَنَاوُلِ أَطْرَافِ الْمُسْلِمِينَ، وَخُذْهُمْ

به جنگ و نزاع با مشرکان مشغول دار تا به اطراف و حدود دیار مسلمین دست درازی نتوانند کرد و

بِالنَّقْصِ عَنِ تَنْقِصِهِمْ، وَتَبْطِطْهُمْ بِالْفِرْقَةِ عَنِ الْاِحْتِشَادِ عَلَيْهِمْ.

آنها را عوض مسلمین به نقص و کاهش گرفتار ساز و به واسطه اختلاف کلمه و تفرقه از تجمع و

❸ اَللَّهُمَّ اٰخِلْ قُلُوْبَهُمْ مِنَ الْاٰمَنَةِ، وَابْدَانَهُمْ مِنَ الْقُوَّةِ،

اتفاق بر علیه مسلمین باز دار. * پروردگارا! تو دل‌های آنها را از ایمنی و آرامش خالی گردان

وَأَذْهَلُ قُلُوبَهُمْ عَنِ الْإِحْتِيَالِ، وَأَوْهِنُ أَرْكَانَهُمْ عَنِ مُنَازَلَةِ

و قوای بدنی آنها را ضعیف ساز و قلوبشان را از فکر مکر و حيله و فساد غافل دار و ارکان آنها را از

الرِّجَالِ، وَجَبِّنَهُمْ عَنِ مُقَارَعَةِ الْأَبْطَالِ، وَابْعَثْ عَلَيْهِمْ

مقاومت در مقابل رجال مسلمین ضعیف و سست گردان و از مبارزه با شجاعان سپاه اسلام ترسان و

جُنْدًا مِنْ مَلَائِكَتِكَ بِبَأْسٍ مِنْ بَأْسِكَ كَفَعْلِكَ يَوْمَ بَدْرٍ،

هراسان ساز و سپاهی از ملائک به عذاب آنها برانگیز چنان که روز جنگ بدر کردی که تا آخرین

تَقَطَّعُ بِهِ دَابِرَهُمْ وَتَخْصُدُ بِهِ شَوْكَتَهُمْ، وَتَفَرِّقُ بِهِ عَدَدَهُمْ.

افراد مشرکین را به قتل و اسارت هلاک گردانی و ریشه شوکت و اقتدار آنها را از بیخ و بن برکنی.

﴿۱۲﴾ اللَّهُمَّ وَامْرُجْ مِيَاهَهُمْ بِالْوَبَاءِ، وَأَطْعِمْتَهُمْ بِالْأَذْوَاءِ،

* پروردگارا! و بر هلاک آنان در آب‌هایشان وبا و طاعون و در طعام‌هایشان امراض دیگر داخل ساز و

وَأَزِمِ بِلَادَهُمْ بِالْخُسُوفِ، وَالْحَّحَّ عَلَيْهَا بِالْقُدُوفِ، وَافْرَعْهَا

بلادشان را به بلای خسوف و زلزله ویران گردان و بیوسته دیارشان را به سنگ باران هلاک خراب

بِالْمُحُولِ، وَاجْعَلْ مِيرَهُمْ فِي أَحْصِ أَرْضِكَ وَأَبْعِدْهَا عَنْهُمْ،

ساز و به خشکسالی درانداز و آذوقه آنها را در خشک و بی‌گیاه‌ترین سرزمین و دورترین اماکن قرار ده

وَأَمْنَعْ حُصُونَهَا مِنْهُمْ، أَصِيبَهُمْ بِالْجُوعِ الْمُقِيمِ وَالسُّقْمِ

و حصار آنها را مانع دست رسی به آذوقه شان بگردان تا سپاه دشمن به گرسنگی ممتد و مرض

الْأَلِيمِ. ﴿۱۳﴾ اللَّهُمَّ وَإِيْمَا غَازِ غَزَاهُمْ مِنْ أَهْلِ مِلَّتِكَ، أَوْ

سخت به هزیمت افتد. * پروردگارا! هر گاه مرد جنگجویی از اهل ملت و شرع تو با آن کافران به

مُجَاهِدٍ جَاهَدَهُمْ مِنْ أَتْبَاعِ سُنَّتِكَ لِيَكُونَ دِينُكَ الْأَعْلَى

جنگ برخیزد یا از پیروان سنت و آیینت مردی با عدالت و معرفت با آنها به جهاد و دفاع رو آرد که

وَحِزْبِكَ الْأَقْوَى وَحَظُّكَ الْأَوْفَى فَلَقِّهِ الْيُسْرَ، وَهَيِّئْ لَهُ

دین توحید تو برتری یابد و حزب و سپاه تو نیرومندتر شود و بهره خلق از معرفتت بیش‌تر

الْأَمْرِ، وَتَوَلَّاهُ بِالنُّجْحِ، وَتَخَيَّرَ لَهُ الْأَصْحَابَ، وَاسْتَقْوَاهُ

گردد، جنگ را بر او آسان گردان و کارشان را مرتب و مصالحشان را مهیا و به فتح و فیروزی یاری

الظَّهْرَ، وَأَسْبَغَ عَلَيْهِ فِي النَّفَقَةِ، وَمَتَّعَهُ بِالنَّشَاطِ، وَأَطْفِ

فرما و برای او اصحاب و یارانی برگزین و به وجود پشتیبانان و یاوران، او را نصرت ده و آذوقه‌اش را

عَنْهُ حَرَارَةَ الشُّوقِ، وَأَجِرْهُ مِنْ غَمِّ الْوَحْشَةِ، وَأَنْسِهِ ذِكْرَ

فراوان و از نشاط بهره‌مند و حرارت شوق و شدت میل [به دنیا] را در او فرو نشان و از غم وحشت

الْأَهْلِ وَالْوَالِدِ. ﴿١٤﴾ وَأَثُرُهُ حُسْنَ النِّيَّةِ، وَتَوَلَّاهُ بِالْعَافِيَةِ،

جنگ در پناه خود بدار و یاد اهل و اولاد را از خاطرش ببر * و حسن نیت بر او اختیار فرما و بر حسن

وَأَصْحِبْهُ السَّلَامَةَ، وَأَعْفِهِ مِنَ الْجُبْنِ، وَالْأَهْمُهُ الْجُرْأَةَ،

عاقبت و رستگاری یاری فرما؛ نعمت سلامت و صحتش مستدام بدار و از ترس و کم دلی دورش دار

وَأَرْزُقْهُ الشَّدَّةَ، وَأَيِّدْهُ بِالنُّصْرَةِ، وَعَلِّمَهُ السَّيْرَ وَالسَّنَنَ،

و شجاعت و بردلی بر او الهام کن و او را پایداری نصیبش فرما و به فتح و ظفر مؤیدش بدار و سیرت

وَسَدِّدْهُ فِي الْحُكْمِ، وَأَعَزِّزْ عَنْهُ الرِّيَاءَ، وَخَلِّصْهُ مِنَ السُّمْعَةِ،

خوش و اخلاق نکو تعلیم ده و در حکم به عدل و سداد موفقش فرما و از ریا دورش دار و قصدش

وَأَجْعَلْ فِكْرَهُ وَذِكْرَهُ وَظَعْنَهُ وَإِقَامَتَهُ فَيْكَ وَلَكَ. ﴿١٥﴾ فَاذَا

خالص گردان و به لطف خود فکر و ذکر و حرکت و سکونش را در راه خود و خالص برای خود قرار ده

صَافَّ عَدُوَّكَ وَعَدُوَّهُ فَقَلِّلْهُمْ فِي عَيْنِهِ، وَصَغِّرْ شَأْنَهُمْ فِي

* و هنگام رویارویی با دشمنانت، دشمن را در چشم او اندک بنما و شکوهشان را در قلب او ناچیز و

قَلْبِهِ، وَادِلْ لَهُ مِنْهُمْ، وَلَا تُدِلَّهُمْ مِنْهُ، فَإِنْ خَتَمْتَ لَهُ

کوچک گردان و او را بر دشمن مسلط و غالب ساز و دشمنان را بر او مسلط مساز و هر گاه ختم کارش

بِالسَّعَادَةِ، وَقَضَيْتَ لَهُ بِالشَّهَادَةِ فَبَعْدَ أَنْ يَجْتَاحَ عَدُوَّكَ

بر سعادت و حکم قضا و قدرت بر شهادت است بعد از آن که دشمنان را بسی

بِالْقَتْلِ، وَبَعْدَ أَنْ يَجْهَدَ بِهِمُ الْأَسْرَ، وَبَعْدَ أَنْ تَأْمَنَ أَطْرَافُ

به خاک هلاک افکند و زبون گردانید و آنها را اسیر و ذلیل ساخت و نواحی دیار مسلمین را امن و امان

الْمُسْلِمِينَ، وَبَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ عَدُوَّكَ مُدْبِرِينَ. ﴿١٦﴾ اللَّهُمَّ

گردانید و دشمن تو را شکست داد و منهزم و مغلوب نمود، باشد * پروردگارا!

وَإَيْمًا مُسْلِمٍ خَلْفَ غَازِيَا أَوْ مُرَابِطًا فِي دَارِهِ، أَوْ تَعَهَّدَ

و هر مسلمانی که کارهای مجاهد و یا مرزداری را در خانه‌اش انجام دهد یا در غیبت او

خَالِفِيهِ فِي غَيْبَتِهِ، أَوْ أَعَانَهُ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِهِ، أَوْ أَمَدَّهُ بِعِتَادٍ،

کسی را بر این کار مهیا سازد و یا به قسمتی از مالش یا سلاح و لوازم جهادش،

أَوْ شَحَذَهُ عَلَى جِهَادٍ، أَوْ اتَّبَعَهُ فِي وَجْهِهِ دَعْوَةً، أَوْ رَعَى

به مسلمانی اعانت و یاری کند، یا وی را به تشویق و ترغیب برای امر جهاد برانگیزد

لَهُ مِنْ وَرَائِهِ حُرْمَةً، فَاجْرَ لَهُ مِثْلَ اجْرِهِ وَزَنًا بِوزنٍ وَمِثْلًا

و یا به حضورش کسی را دعوت به پیروی او کند، یا در غیابش حرمت و تعظیم و تکریم

بِمِثْلِ، وَعَوِضُهُ مِنْ فِعْلِهِ عِوَضًا حَاضِرًا يَتَعَجَّلُ بِهِ نَفْعَ مَا

او را رعایت کند، تو چنین کس را زبون مکن و به مانند آن که خود جهاد می‌کند اجر و پاداش عطا

قَدَّمَ وَسُرُورَ مَا آتَى بِهِ، إِلَى أَنْ يَنْتَهِيَ بِهِ الْوَقْتُ إِلَى مَا

فرما و عوض کاری که انجام داده در این دنیای حاضر سود و منفعت و سرور کرامت بفرما تا به آن،

اجْرِيَتْ لَهُ مِنْ فَضْلِكَ، وَأَعَدَدْتَ لَهُ مِنْ كَرَامَتِكَ. ﴿١٧﴾ اللَّهُمَّ

روز قیامت که به اجر و ثوابی از فضل و کرم و لطف مهیا ساخته‌ای منتهی شود. * پروردگارا!

وَإَيْمًا مُسْلِمٍ أَهَمَّهُ أَمْرُ الْإِسْلَامِ، وَأَخْزَنَهُ تَحْرُوبُ أَهْلِ

و هر مسلمانی که امر اسلام را مهم بداند و لشکرکشی مشرکین و کفار علیه اسلام

الشَّرِكِ عَلَيْهِمْ فَنَوَى غَزْوِيًّا، أَوْ هَمَّ بِجِهَادٍ فَقَعَدَ بِهِ ضَعْفٌ،

او را محزون سازد و عزم جنگ و دفاع کند، اما ضعف و ناتوانی مانع قیام او گردد،

أَوْ أَبْطَأَتْ بِهِ فُاقَةً، أَوْ آخَرَهُ عَنْهُ حَادِثٌ، أَوْ عَرَضَ لَهُ دُونَ

یا فقر و بینوایی او را از جهاد باز دارد و یا حادثه‌ای کارش به تأخیر افکند، یا هنگام

إِرَادَتِهِ مَانِعٌ فَكَتَبَ اسْمَهُ فِي الْعَابِدِينَ، وَأَوْجِبَ لَهُ

اراده‌اش مانعی رو آرد، نام او را در دفتر اهل پرستش ثبت گردان و اجر و ثواب مجاهدان

ثَوَابَ الْمُجَاهِدِينَ، وَاجْعَلْهُ فِي نِظَامِ الشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ.

و جنگجویان اسلام به او عطا فرما و او را در صف شهیدان و بندگان شایسته خود قرار ده

﴿۸﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَآلِ مُحَمَّدٍ،

* پروردگارا! درود فرست بر محمد بنده و رسولت و بر آل او،

صَلْوَةً عَالِيَةً عَلَى الصَّلَوَاتِ، مُشْرِفَةً فَوْقَ التَّحِيَّاتِ، صَلْوَةً

درود و رحمتی بالاتر از رحمت‌های دیگر و برتر از درود و تحیات دیگر درودی که

لَا يَنْتَهِي أَمْدُهَا، وَلَا يَنْقَطِعُ عَدْدُهَا كَاتِمٍ مَا مَضَى مِنْ

دورانش به انتها نرسد و شمارش به آخر منقطع نگردد، درود و رحمتی مانند تمام و کامل‌ترین درود و

صَلَوَاتِكَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ، إِنَّكَ الْمَنَّانُ الْحَمِيدُ

رحمت‌هایی که بر یکی از اولیای خود فرستادی که البته تویی خدای بسیار عطا بخش ستوده صفات

الْمُبْدِيُّ الْمُعِيدُ الْفَعَالُ لِمَا تُرِيدُ.

که مبدأ و آفریننده و بازگرداننده قافله موجوداتی و هر چه خواست توست همی کنی.

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

مُتَفَرِّعاً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

دعای امام سجاده علیه السلام

در پناه بردن به خدای عزوجل

﴿۱﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَخْلَصْتُ بِانْقِطَاعِي إِلَيْكَ. ﴿۲﴾ وَأَقْبَلْتُ

* پروردگارا! من همانا خود را خالص کردم که از همه خلق منقطع شده * و تنها به درگاه تو روی

بِكُلِّي عَلَيْكَ. ﴿۳﴾ وَصَرَفْتُ وَجْهِي عَمَّنْ يَحْتَاجُ إِلَيَّ

آوردم * و از همه خلائق که محتاج نصرت و عطای تو اند روی

رِفْدِكَ. ﴿۴﴾ وَقَلْبْتُ مَسْأَلَتِي عَمَّنْ لَمْ يَسْتَعْنِ عَن فَضْلِكَ.

گردانیدم * و هرگز حوائج خود را از درگاه مخلوق که محتاج توست و از فضل و احسانت

﴿۵﴾ وَرَأَيْتُ أَنْ طَلَبَ الْمُحْتَاجُ إِلَى الْمُحْتَاجِ سَفَهُ مَنْ

بی نیاز نیست طلب نکردم * زیرا دیدم که مخلوق محتاج از محتاج طلب حاجت کردند

رَأَيْهِ وَضَلَّ مِنْ عَقْلِهِ. ﴿۶﴾ فَكَمْ قَدْ رَأَيْتُ - يَا إِلَهِي - مِنْ

از سفاقت و ضلالت عقل اوست * ای خدای من! چه بسیار مردمی را دیدم

أَنَاسٍ طَلَبُوا الْعِزَّ بِغَيْرِكَ فَذَلُّوا، وَرَأَمُوا الثَّرْوَةَ مِنْ سِوَاكَ

که از درگاه غیر تو عزت طلبیدند و ذلیل و محروم شدند و از غیر تو

فَأُتْقَرُوا، وَحَاوَلُوا الْإِرْتِفَاعَ فَاتَّضَعُوا، ﴿۷﴾ فَصَحَّ بِمُعَايَنَةِ

ثروت و ملک و جاه خواستند و فقیر و ذلیل شدند * لذا به واسطه مشاهده

أَمْثَالِهِمْ حَازِمٌ وَقَفَّهُ عَتَبَارُهُ، وَأَرْشَدَهُ إِلَى طَرِيقِ صَوَابِهِ

امثال این مردم مرد هوشمند درست دریافت و از حالشان به بند و عبرت موفق شد و راه رشد و

اِخْتِيَارُهُ. ﴿٨﴾ فَأَنْتَ يَا مَوْلَايَ دُونَ كُلِّ مَسْئُولٍ مَوْضِعٌ

صلاح و طریق حق و صواب را اختیار کرد * و تنها تویی دون اهل عالم آن که من از او

مَسَأَلْتِي، وَدُونَ كُلِّ مَطْلُوبٍ إِلَيْهِ وَلِيٌّ حَاجَتِي ﴿٩﴾ أَنْتَ

درخواست حاجت می‌کنم و تنها تویی دون هر مقصد و مطلوبی ولی حاجت من * و منحصرأ

الْمَخْصُوصُ قَبْلَ كُلِّ مَدْعُوٍّ بِدَعْوَتِي، لَا يَشْرُكَكَ أَحَدٌ فِي

تویی بیش از همه عالم مخصوص به دعا و درخواست من و در

رَجَائِي، وَلَا يَتَّفِقُ أَحَدٌ مَعَكَ فِي دُعَائِي، وَلَا يَنْظِمُهُ وَإِيَّاكَ

امیدواری‌ام به تو هرگز احدی را شریک با تو ندانم و در دعا و ندا با تو

نِدَائِي ﴿١٠﴾ لَكَ - يَا إِلَهِي - وَخُدَانِيَّةُ الْعَدَدِ، وَمَلَكَهٗ الْقُدْرَةُ

احدی را همراه نمی‌گردانم * مخصوص توست ای خدای من وحدانیت

الصَّمَدِ، وَفَضِيلَةُ الْحَوْلِ وَالْقُوَّةِ، وَدَرَجَةُ الْعُلُوِّ وَالرَّفِيعَةِ.

و یگانگی عدد و ملکه قدرت بی‌نیازی و فضیلت توان و قوت و بلندپایگی و رفعت.

﴿١١﴾ وَمَنْ سِوَاكَ مَرْحُومٌ فِي عُمَرِهِ، مَغْلُوبٌ عَلَى أَمْرِهِ،

* و ماسوای تو در همه عمر خود نیازمند رحمت تو و در کار خویش

مَقْهُورٌ عَلَى شَأْنِهِ، مُخْتَلِفُ الْحَالَاتِ، مُتَنَقِّلٌ فِي الصِّفَاتِ

عاجز و مغلوب و در امور خود ناتوان است و حالاتش گوناگون و صفاتش ناپایدار است

﴿١٢﴾ فَتَعَالَيْتَ عَنِ الْأَشْبَاهِ وَالْأَضْدَادِ، وَتَكَبَّرْتَ عَنِ الْأَمْثَالِ

* پس تو برتر از آنی که همتا و همانندی داشته باشتی و بزرگ‌تر از آنی که همسان و همتایی

وَالْأَنْدَادِ، فَسُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

برای تو باشد. پس پاک و منزهی و معبودی جز تو نیست.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا قَتِرَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ

نیایش امام سجاد علیه السلام

هنگام تنگی رزق و روزی بر آن حضرت

① اللَّهُمَّ إِنَّكَ ابْتَلَيْتَنَا فِي أَرْزَاقِنَا بِسُوءِ الظَّنِّ، وَ فِي أَجَالِنَا

* پروردگارا! در رزق و روزی‌های ما بندگان تو ما را در ورطه آزمایش و امتحان مبتلا به سوء ظن

بَطُولِ الأَمَلِ حَتَّى التَّمَسْنَا أَرْزَاقَكَ مِنْ عِنْدِ المَرزُوقِينَ،

گردانیدی و در زندگی، ما را به طول امل امتحان فرمودی تا روزی و ارزاق خود را از خلق که همه

وَ طَمِعْنَا بِأَمَالِنَا فِي أَعْمَارِ المَعْمَرِينَ. ② فَصَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ

روزی خوار تواند در خواست کردیم و در عمر خود به عمر دراز معمران عالم طمع بستیم * پس درود

وَ آلِهِ، وَ هَبْ لَنَا يَقِيناً صَادِقاً تَكْفِينَا بِهِ مِنْ مَوْنَةِ الطَّلَبِ،

فرست بر محمد و آلش و به ما یقین درست و عطا فرما که ما را از زحمت و رنج درخواست کفایت

وَ أَلْهِمْنَا ثِقَةً خَالِصَةً تُعْفِينَابِهَا مِنْ شِدَّةِ النَّصَبِ. ③

نماید و به ما وثوق و اعتماد خالص به حضرتت الهام فرما که در امر معاش از سختی روزگار معاف

وَ اجْعَلْ مَا صَرَّحْتَ بِهِ مِنْ عِدَّتِكَ فِي وَحْيِكَ، وَ اتَّبَعْتَهُ مِنْ

سازد * و آنچه از وعده‌های خود به طور صریح در کتابت فرمودی و در تأکید آن قسم یاد کردی که

قَسَمِكَ فِي كِتَابِكَ، قَاطِعاً لِإِهْتِمَامِنَا بِالرِّزْقِ الَّذِي تَكَفَّلْتَ

اهتمام ما را در امر معاش قطع سازی تا زحمت اشتغال و اهتمام در رزقی که تو ضمانت آن

بِهِ، وَحَسْمًا لِلِاشْتِغَالِ بِمَا ضَمِنْتَ الْكِفَايَةَ لَهُ. ﴿٤﴾ فَقُلْتَ

فرمودی از ما برطرف سازی * پس در کلام خود وعده فرمودی و کلام تو حق و حقیقت و

وَقَوْلِكَ الْحَقُّ الْأَصْدَقُ، وَأَقْسَمْتَ وَقَسَمْتَ الْأَبْرُّ الْأَوْفَى:

راست‌ترین کلام خواهد بود و باز بندگان را بر آن وعده قسم یاد کردی آن جا که فرمودی رزق شما و

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ. ﴿٥﴾ ثُمَّ قُلْتَ فَوْرَبِّ

هر چه به شما وعده دادند در آسمان مقدر گردیده * سپس تأکید نمودی و فرمودی: قسم به خدای

السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ.

آسمان و زمین که البته این وعده خدا حق و حقیقت است بدان سان که شما با هم سخن می‌گویید.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الْمَعُونَةِ عَلَى قَضَاءِ الدَّيْنِ

نیایش امام سجاد علیه السلام
برای پرداخت دین

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَهَبْ لِي الْعَافِيَةَ مِنْ دَيْنِي

* پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش و مرا از رنج و غم دین عافیت بخش،

تُخَلِّقْ بِهِ وَجْهِي، وَيَحَارُ فِيهِ ذَهْنِي، وَيَتَشَعَّبُ لَهُ فِكْرِي،

که آبرویم را می‌کاهد، ذهنم را پریشان و فکرم را متفرق می‌سازد و از شدت اهتمام و توجه خاطر

وَ يَطُولُ بِمُمَارَسَتِهِ شُغْلِي. ② وَاعُوذُ بِكَ، يَا رَبِّ، مِنْ

به قرض‌مندی، شغل و کارم طولانی می‌شود * ای خدای من! به تو از هم و غم

هَمِّ الدَّيْنِ وَفِكْرِهِ، وَشُغْلِ الدَّيْنِ وَسَهْرِهِ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

قرض و از فکر و خیال دین و بیداری شب از غصه آن پناه می‌برم. پس درود فرست بر محمد

وَآلِهِ، وَاعِدْنِي مِنْهُ، وَاسْتَجِيرُ بِكَ، يَا رَبِّ، مِنْ ذَلَّتِهِ

و آلش و مرا از رنج و غصه دین پناه ده و باز ای خدا مرا از ذلت و خواری آن

فِي الْحَيَاةِ، وَ مِنْ تَبَعْتِهِ بَعْدَ الْوَفَاةِ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

در دنیا و از عقوبت آن در آخرت در پناه خود دار و درود فرست بر محمد و آلش

وَاجِرْنِي مِنْهُ بِوَسْعٍ فَاضِلٍ أَوْ كِفَافٍ وَاصِلٍ. ③ اللَّهُمَّ صَلِّ

و مرا به وسعت فزون یا دارایی به حد کفاف، از غصه دین پناه بخش. * خدایا! درود فرست

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاحْتَجَبَنِي عَنِ السَّرْفِ وَالْإِزْدِيَادِ،

بر محمد و آلش و مرا از اسراف و زیاده روی باز دار و به بذل و بخشش

وَقَوْمِنِي بِالْبَذْلِ وَالْإِقْتِصَادِ، وَعَلِّمْنِي حُسْنَ التَّقْدِيرِ،

به فقیران و مستحقان و به اقتصاد و میانه روی در معاش استوار ساز

وَاقْبِضْنِي بِلُطْفِكَ عَنِ التَّبَذِيرِ، وَاجْرٍ مِنْ أَسْبَابِ الْحَلَالِ

و حسن تقدیر به الهام خود بیاموز و به لطف و کرم خود مرا از تبذیر و اسراف

أَرْزَاقِي، وَوَجِّهْ فِي أَبْوَابِ الْبِرِّ انْفَاقِي، وَازِرْ عَنِّي مِنَ

نگاه دار و از اسباب و وسیله های حلال رزق و روزی ها ما را کفایت فرما و به راه خیر و احسان، انفاق

الْمَالِ مَا يُحْدِثُ لِي مَخِيلَةً أَوْ تَأْدِيًّا إِلَيَّ بَغْيٍ أَوْ مَا اتَّعَبْتُ

و بخشش مرا روی آور. و مال و ثروتی که ایجاد کبر و غرور کند یا موجب طغیان و کفران و خودسری

مِنْهُ طُغْيَانًا. ﴿٤﴾ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيَّ صُحْبَةَ الْفُقَرَاءِ، وَاعِنِّي

کردد را از من دور دار * ای خدای من! صحبت و رفاقت فقیران را محبوب من گردان و مرا بر

عَلَى صُحْبَتِهِمْ بِحُسْنِ الصَّبْرِ ﴿٥﴾ وَمَا زَوَيْتَ عَنِّي مِنْ

دوستی و رفاقتشان با حسن صبر مؤید و موفق بدار * و ای خدا! هر آنچه از

مَتَاعِ الدُّنْيَا الْفَانِيَةِ فَادْخِرْهُ لِي فِي خَزَائِنِكَ الْبَاقِيَةِ. ﴿٦﴾

متاع و مال دنیای فانی از من بازگرفتی ذخیره آخرتم ساز *

وَاجْعَلْ مَا خَوَّلْتَنِي مِنْ حُطَامِهَا، وَعَجَّلْتَ لِي مِنْ مَتَاعِهَا

و آنچه از توشه ناچیز دنیا به من عطا فرمودی آن را وسیله رسیدن من

بُلُغَةً إِلَى جِوَارِكَ وَوَسْطَةً إِلَى قُرْبِكَ وَذَرِيعَةً إِلَى جَنَّتِكَ،

به جوار حضرتت و واسطه نیل به مقام قرب خود و وصول به بهشت رضوان خویش قرار ده

إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ، وَأَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ.

که تویی صاحب فضل و کرم بزرگ و عطا بخش بی عوض و دارای کرم.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي ذِكْرِ التَّوْبَةِ وَ طَلَبِهَا

دعای امام سجاد علیه السلام

هنگام توبه به درگاه خدا

﴿١﴾ اللَّهُمَّ يَا مَنْ لَا يَصِفُهُ نَعْتُ الْوَاصِفِينَ! ﴿٢﴾ وَيَا مَنْ

* ای خدا! ای آن که توصیف کنندگان هرگز اوصاف کمال تو را به حقیقت توصیف نتوانند کرد * و

لَا يُجَاوِزُهُ رَجَاءُ الرَّاجِينَ! ﴿٣﴾ وَيَا مَنْ لَا يَضِيعُ لَدَيْهِ

ای خدایی که امید امیدواران از پیشگاهت به جایی تجاوز نخواهد کرد * و ای که هرگز اجر و پاداش

أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ! ﴿٤﴾ وَيَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى خَوْفِ الْعَابِدِينَ! ﴿٥﴾

نیکوکاران نزد او ضایع نخواهد شد. * ای که اهل طاعت و عبادت از قهرت در منتها درجه خوفند *

وَيَا مَنْ هُوَ غَايَةُ خَشْيَةِ الْمُتَّقِينَ! ﴿٦﴾ هَذَا مَقَامٌ مَنْ

و اهل زهد و تقوا در نهایت رتبه خشیت * این است مقام التجای

تَدَاوَلَتْهُ أَيْدِي الذُّنُوبِ، وَقَادَتْهُ أَرْمَةُ الْخَطَايَا، وَاسْتَحْوَذَ

کسی که به دست عصیان مهار اختیارش را به هر طرف می‌کشد و دیو رجیم بر جان او

عَلَيْهِ الشَّيْطَانُ، فَقَصَرَ عَمَّا أَمَرَتْ بِهِ تَفْرِيطًا، وَتَعَاطَى مَا

استیلا یافته پس در انجام فرمانت تقصیر و افراط کردم و به جانب آنچه

نَهَيْتَ عَنْهُ تَغْرِيرًا. ﴿٧﴾ كَالْجَاهِلِ بِقُدْرَتِكَ عَلَيْهِ، أَوْ كَالْمُنْكَرِ

نهی کردی، از غرور و جهل دست دراز کردم * مانند کسی که از قدرتت بر خویش بی‌خبر است،

فَضْلَ إِحْسَانِكَ إِلَيْهِ حَتَّى إِذَا انْفَتَحَ لَهُ بَصَرُ الْهُدَى، وَ تَقَشَّعَتْ

یا مانند آن که فضل و احسانت را در حق خود منکر است و به این سبب عمر به غفلت و معصیت

عَنْهُ سَخَائِبُ الْعَمَى، أَحْصَى مَا ظَلَمَ بِهِ نَفْسَهُ، وَ فَكَرَ فِيمَا

می‌گذراند تا آن هنگام که چشم هدایت بگشاید و ابرهای ضلالت از پیش چشمش برطرف شود. آن روز

خَالَفَ بِهِ رَبَّهُ، فَرَأَى كَبِيرَ عَصِيَانِهِ كَبِيرًا وَ جَلِيلَ مُخَالَفَتِهِ

ظلم و ستم‌هایی که به نفس خود کرده به شمار آرد و در فکر مخالفت‌های پروردگارش فرو رود و در آن

جَلِيلًا. ﴿٨﴾ فَأَقْبَلَ نَحْوَكَ مُؤَمَّلًا لَكَ مُسْتَحْيِيًّا مِنْكَ، وَ وَجَّهَ

حال بر بسیاری گناهان بزرگ خود بینا شده و عظمت مخالفت خود را مشاهده خواهد کرد (۸) با شرم و

رَغْبَةً إِلَيْكَ ثِقَةً بِكَ، فَأَمَّاكَ بِطَمَعِهِ يَقِينًا، وَ قَصَدَكَ بِخَوْفِهِ

خجلت به درگاهت روی امید آورد و از همه عالم دل برکند و با شوق و رغبت روی به سوی تو کند چرا که

إِخْلَاصًا، قَدْ خَلَا طَمَعُهُ مِنْ كُلِّ مَطْمُوعٍ فِيهِ غَيْرِكَ، وَ أْفْرَحَ

تمام اطمینانش به تو و طمع و آمالش به طور قطع به احسان توست و بیم و هراسش تنها از عقاب

رَوْعُهُ مِنْ كُلِّ مَحْذُورٍ مِنْهُ سِوَاكَ. ﴿٩﴾ فَمَثَلَ بَيْنَ يَدَيْكَ

توست و جز تو از همه طمع بریده و دلش از هیچ کس جز خدا خوف و هراس ندارد. (۹) پس در حضورت

مُتَضَرِّعًا، وَ غَمَّضَ بَصَرَهُ إِلَى الْأَرْضِ مُتَخَشِّعًا، وَ طَاطَأَ

با حال تضرع و زاری ایستاده و چشم تذلل بر زمین افکند و در پیشگاه عزتت به حال ذلت از شرم سر به

رَأْسَهُ لِعِزَّتِكَ مُتَذَلِّلًا، وَ أَبْتَنَكَ مِنْ سِرِّهِ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنْهُ

زیر انداخته و با آن که تو بر اسرار پنهانش داناتر از خود اویی، بر اظهار خضوع و فروتنی اسرار درونش را

خُضُوعًا، وَ عَدَّدَ مِنْ ذُنُوبِهِ مَا أَنْتَ أَحْصَى لَهَا خُشُوعًا،

بر تو عرضه می‌دارد و نزد حضرتت عدد گناهانش را به شمار می‌آورد، که تو بهتر از او برشمارش آن

وَ اسْتَعَاثَ بِكَ مِنْ عَظِيمٍ مَا وَقَعَ بِهِ فِي عِلْمِكَ وَ قَبِيحٍ مَا

آگاهی و به درگاهت پناه می‌جوید آن روز بزرگ و واقعه عظیم که بر او در علم تو محقق و مسلم بوده

فَضَحَهُ فِي حُكْمِكَ: مِنْ ذُنُوبٍ أَدْبَرْتَ لَذَاتِهَا فَذَهَبَتْ،

و از قبايح اعمالی که به حکم تقدیرت در عذاب و عقاب آن باقی مانده

وَاقَامَتْ تَبِعَاتُهَا فَلَزِمَتْ. ﴿۱۰﴾ لَا يُنْكِرُ - يَا إِلَهِي - عَدْلَكَ

و ملازم او گردیده است به کرمت پناه آرد * و در عین حال، ای خدا! عدل تو را

إِنْ عَاقَبْتَهُ، وَلَا يَسْتَعْظِمُ عَفْوَكَ إِنْ عَفَوْتَ عَنْهُ وَرَحِمْتَهُ،

هرگز انکار نکند اگر هم او را عقاب کنی، عفو و کرم تو را عظیم شناسد، اگر از او درگذری، به حالش

لَإِنَّكَ الرَّبُّ الْكَرِيمُ الَّذِي لَا يَتَعَاطَمُهُ غُفْرَانُ الذَّنْبِ الْعَظِيمِ.

ترحم کنی؛ زیرا تویی خدای کریم آمرزش گناه بزرگ خلق در پیش دریای رحمت بزرگ نیاید

﴿۱۱﴾ اللَّهُمَّ فَهَذَا أَنَا إِذَا قَدِجْتُكَ مُطِيعًا لِأَمْرِكَ فِيمَا أَمَرْتَ بِهِ

* ای پروردگار من! اینک من بر آنچه امر فرمودی با دعا و التماس

مِنَ الدُّعَاءِ، مُتَنَجِّزًا وَعَدَّكَ فِيمَا وَعَدْتَهُ مِنْ الْأَجَابَةِ، إِذْ

به درگاهت به اطاعت فرمان آمده‌ام از تو اجابت دعای خود را می‌طلبم که

تَقُولُ: أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ. ﴿۱۲﴾ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

فرمودی: مرا بخوانید تا اجابت کنم شما را. * پروردگارا! درود فرست بر محمد

وَالِإِلهِ، وَالْقَنِي بِمَغْفِرَتِكَ كَمَا لَقَيْتَكَ بِإِقْرَارِي، وَارْفَعْنِي عَنْ

و آتش و مرا با مغفرت و عفو خود ملاقات کن چنان که من با اقرار، تو را ملاقات می‌کنم و مقام را

مَصَارِعِ الذُّنُوبِ كَمَا وَضَعْتَ لَكَ نَفْسِي، وَاسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ

رفیع‌تر گردان از آن که گناهان مرا به خاک هلاک افکنند، چنان که من به خواری رو به درگاهت آوردم

كَمَا تَأْتَيْتَنِي عَنِ الْإِنْتِقَامِ مِنِّي. ﴿۱۳﴾ اللَّهُمَّ وَثَبْتُ فِي طَاعَتِكَ

و عیب و زشتی‌هایم بیوشان چنان که مرا از انتقامت مهلت دادی * پروردگارا! و نیتم را

نَيْتِي، وَأَحْكَمَ فِي عِبَادَتِكَ بَصِيرَتِي، وَوَقَّعْنِي مِنَ الْأَعْمَالِ

در طاعتت پایدار و بصیرتم را در پرستش خود استوار گردان و مرا از اعمال خیر

لِمَا تَغْسِلُ بِهِ دَنْسَ الْخَطَايَا عَنِّي، وَتَوْفَنِي عَلَى مِلَّتِكَ

به کاری که جانم را از پلیدی و ناپاکی گناهان پاک سازد موفق بدار و مرا هنگام رحلت بر آیین خود

وَمِلَّةِ نَبِيِّكَ: مُحَمَّدٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - إِذَا تَوَفَّيْتَنِي. ﴿١٤﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي

و آیین پیامبرت محمد مصطفی علیه السلام بمیران. * پروردگارا! من با

أَتُوبُ إِلَيْكَ فِي مَقَامِي هَذَا مِنْ كِبَائِرِ ذُنُوبِي وَصَغَائِرِهَا،

این حال و مقام از گناهان بزرگ و کوچک و زشتی‌های پنهان و آشکار

وَبَوَاطِنِ سَيِّئَاتِي وَظَوَاهِرِهَا، وَسَوَائِفِ زَلَّاتِي وَحَوَادِثِهَا،

و لغزش‌های گذشته و آینده خود به درگاهت توبه می‌کنم توبه‌ای که دیگر به معصیت

تَوْبَةَ مَنْ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِمَعْصِيَةٍ، وَلَا يُضْمِرُ أَنْ يَعُودَ فِي

و گناه با نفس هم حدیث نکرده و هرگز بازگشت به خطا و عصیان را در خیال

خَطِيئَةٍ ﴿١٥﴾ وَقَدْ قُلْتُ - يَا إِلَهِي - فِي مُحْكَمِ كِتَابِكَ: إِنَّكَ

به خاطر نگیرم * و تو ای خدا! در کتاب محکم خود فرمودی که البته توبه بندگان را

تَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِكَ، وَتَغْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ، وَتُحِبُّ

بپذیری و از گناهانشان درگذری و توبه‌کنندگان را دوست می‌داری. پس ای خدای من! توبه مرا

التَّوَّابِينَ، فَاقْبَلْ تَوْبَتِي كَمَا وَعَدْتَنِي، وَاعْفُ عَنِّي سَيِّئَاتِي

چنان که وعده فرمودی بپذیر و اعمال زشتم را چنان که ضمانت کردی عفو کن

كَمَا ضَمَنْتَنِي، وَأَوْجِبْ لِي مَحَبَّتَكَ كَمَا شَرَطْتَ. ﴿١٦﴾ وَ لَكَ -

و محبتت را با من چنان که شرط کردی حتم و لازم گردان * و شرط من با تو آن که

يَارَبِّ - شَرَطِي - إِلَّا أَعُودَ فِي مَكْرُوهِكَ، وَضَمَانِي أَنْ لَا

ای پروردگارا! آنچه نزد تو ناشایسته است رجوع ننمایم و عهد کنم که از این پس من از همه

أَرْجِعَ فِي مَذْمُومِكَ، وَعَهْدِي أَنْ أَهْجُرَ جَمِيعَ مَعَاصِيكَ. ﴿١٧﴾

نافرمانی‌ها دوری‌گزینم. ای خدای من! تو به آنچه من کرده‌ام قطعاً از من به آنان آگاه‌تری. *

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِمَا عَمِلْتُ فَاعْفِرْ لِي مَا عَلِمْتَ، وَاصْرِفْني

پس، از گناهانم که همه را می‌دانی درگذر و به قدرت خود روی مرا به جانب آنچه محبوب توست

بِقُدْرَتِكَ إِلَىٰ مَا أَحْبَبْتَ. ﴿١٨﴾ اللَّهُمَّ وَعَلَىٰ تَبِعَاتٍ قَدْ

بگردان * ای خدای من! و بر ذمه من حقوقی است که آنها را به خاطر دارم و حقوقی که فراموش

حَفِظْتُهُنَّ، وَتَبِعَاتٍ قَدْ نَسِيتُهُنَّ، وَكُلُّهُنَّ بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ،

کرده‌ام و تمام آنها را در مقابل چشم تو که خواب ندارد و در حضور علم تو که فراموشی و نسیان

وَ عِلْمِكَ الَّذِي لَا يَنْسِي، فَعَوِّضْ مِنهَا أَهْلَهَا، وَاحْطُطْ عَنِّي

نپذیرد همه عیان و مشهود است. پس ای خدای من! تو به اهل آن حقوق که از بندگانت در ذمه من

وِزْرَهَا، وَخَفِّفْ عَنِّي ثِقَلَهَا، وَاعْصِمْنِي مِنْ أَنْ أُقَارِفَ

است عوض عطا فرما و گناهی که کرده‌ام عفو و محو فرما و بارگران آن را بر من سبک گردان و مرا از

مِثْلَهَا. ﴿١٩﴾ اللَّهُمَّ وَإِنَّهُ لَا وَفَاءَ لِي بِالتَّوْبَةِ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ،

آن که باز مانند آن را مرتکب شوم نهداری کن که * ای خدا! توبه، نگهبان من از عصیان نتواند شد

وَلَا اسْتِمْسَاكَ بِي عَنِ الْخَطَايَا إِلَّا عَنْ قُوَّتِكَ، فَقَوِّنِي بِقُوَّةِ

مگر به نگهداری تو و من از خطا خودداری نتوانم الا به نیروی تو. پس بارالها! تو مرا به نیرویی کافی

كَافِيَةٍ، وَتَوَلَّنِي بِعِصْمَةٍ مَانِعَةٍ. ﴿٢٠﴾ اللَّهُمَّ أَيُّمَا عَبْدٍ تَابَ

که مقاومت نتواند کرد نصرت بخش و بر من عصمتی بگمار که منع نتواند کرد. * بارالها! و چه بسا

إِلَيْكَ وَهُوَ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ فَاسِخٌ لِتَوْبَتِهِ، وَغَائِدٌ فِي

بنده‌ای که از گناه به درگاه تو توبه کرده و او در علم غیب نزد توست که توبه‌اش را فسخ و باطل

ذَنْبِهِ وَخَطِيئَتِهِ، فَإِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَكُونَ كَذَلِكَ، فَاجْعَلْ

خواهد ساخت و به جرم و گناه بازگشت می‌کند. من ای خدا! به تو پناه می‌برم که این چنین باشم. پس

تَوْبَتِي هَذِهِ تَوْبَةً لَا أَحْتَاجُ بَعْدَهَا إِلَىٰ تَوْبَةٍ، تَوْبَةً مُوَجِبَةً

همین توبه مرا توبه‌ای قرار ده که دیگر بعد از آن محتاج توبه دیگر نشوم و آن توبه، سبب بر

لِمَحْوِ مَا سَلَفَ، وَالسَّلَامَةَ فِيمَا بَقِيَ. ﴿٢١﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ

محو گناهان گذشته شود و موجب سلامتی در باقی عمر گردد. * ای خدا! من از جهالت

إِلَيْكَ مِنْ جَهْلِي، وَأَسْتَوْهَبُكَ سُوءَ فِعْلِي، فَاضْمَنْنِي إِلَيْ

و نادانی ام به عذرخواهی آمده ام و از عمل زشت خود از تو بخشش و آمرزش می طلبم. پس عذر

كَفِّ رَحْمَتِكَ تَطَوُّلاً، وَأَسْتُرْنِي بِسِتْرِ عَافِيَتِكَ تَفَضُّلاً. ﴿٢٢﴾

بپذیر و به لطف و احسان مرا در کف رحمت درآور و در عافیت مستور و محفوظ دار *

اللَّهُمَّ وَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ مَا خَالَفَ إِرَادَتَكَ، أَوْ زَالَ

ای خدا و من از هر چه خلاف اراده توست و یا هر چه سبب زوال محبت توست از خطرات قلب و

عَنْ مَحَبَّتِكَ مِنْ خَطَرَاتِ قَلْبِي، وَلَحْظَاتِ عَيْنِي، وَحِكَايَاتِ

نگاه چشم و گفتار زبان به درگاه توبه می کنم توبه ای که به آن تمام اعضا و جوارح از ترك ادای

لِسَانِي، تَوْبَةً تَسْلَمُ بِهَا كُلُّ جَارِحَةٍ عَلَيَّ حِيَالِهَا مِنْ تَبِعَاتِكَ،

حقوق سلامت بماند و از آنچه ستمکاران می ترسند در امان خود ایمنی بخشی * ای خدا

وَتَأْمَنُ مِمَّا يَخَافُ الْمُعْتَدُونَ مِنَ الْإِيمِ سَطَوَاتِكَ. ﴿٢٣﴾ اللَّهُمَّ

بر تنهایی من در پیشگاهت ترحم کن و از ترس و وحشت قلبم و بیم و اضطراب

فَارْحَمْ وَحَدَّتِي بَيْنَ يَدَيْكَ، وَوَجِبِ قَلْبِي مِنْ خَشْيَتِكَ،

ارکان وجودم از هیبت قهر و جلالت بر من ترحم کن. ای خدای من! مرا گناهان در پیشگاهت

وَاضْطْرَابِ أَرْكَانِي مِنْ هَيْبَتِكَ، فَقَدْ أَقَامْتَنِي - يَا رَبِّ -

سخت با دلت و خواری به پا داشته پس اگر من سکوت کنم کسی از طرف من سخنی

ذُنُوبِي مَقَامَ الْخِزْيِ بِفِنَائِكَ، فَإِنْ سَكَتُ لَمْ يَنْطِقْ عَنِّي

نخواهد گفت و اگر خود شفاعت خویش کنم، به شفاعت اهلیت ندارم که هیچ بنده مجرم عاصی

أَحَدٌ، وَإِنْ شَفَعْتُ فَلَسْتُ بِأَهْلِ الشَّفَاعَةِ. ﴿٢٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ

برگناه ستمکار قابل آن که نزد سلطان شفیع خود شود نخواهد بود * خدایا! درود فرست

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَشَفَعُ فِي خَطَايَايَ كَرَمَكَ، وَعَدُّ عَلَى

بر محمد و آتش و کرمت را بر خطا و گناهام شفیع مساز و بر گناهانم به عفو و رحمت بازگشت فرما و کیفر

سَيِّئَاتِي بِعَفْوِكَ، وَلَا تَجْزِنِي جَزَائِي مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَابْسُطْ

اعمالم را عذاب و عقوبتت قرار مده و نعمت و احسانت را بر من وسیع قرار ده و مرا در پرده بیوشان و با

عَلَى طَوْلِكَ، وَجَلِّلْنِي بِسِتْرِكَ، وَافْعَلْ بِي فِعْلَ عَزِيزٍ تَضَرَّعَ

من آن کن که سلطان عزیزی با بنده ذلیل که به درگاهش تضرع و زاری می کند خواهد کرد که البته او

إِلَيْهِ عَبْدٌ ذَلِيلٌ فَرَحِمَهُ، أَوْغْنِي تَعَرَّضَ لَهُ عَبْدٌ فَقِيرٌ فَنَعَشَهُ. ﴿٢٥﴾

ترحم می کند یا چنان کن که غنی با فقیر بینوایی که به درگاهش عرض نیاز می کند خواهد کرد که قطعاً

اللَّهُمَّ لَا خَفِيرَ لِي مِنْكَ فَلِيخْفُرْنِي عِزُّكَ، وَلَا شَفِيعَ لِي إِلَيْكَ

احسان می کند، پس تو که ارحم الراحمینی البته ترحم خواهی کرد. * ای خدا! من وسیله پناه یافتن به

فَلْيَشْفَعْ لِي فَضْلُكَ، وَقَدْ أَوْجَلْتَنِي خَطَايَايَ فَلْيُؤْمِنِي

درگاه تو جز عزت و بزرگواری ات ندارم. پس مرا در حرز رحمتت پناه ده و ای خدا من شفیی ندارم تو

عَفْوِكَ. ﴿٣٦﴾ فَمَا كُلُّ مَا نَطَقْتُ بِهِ عَنْ جَهْلٍ مِنْنِي بِسُوءِ أَثْرِي،

فضل و کرمت را شفیع من گردان و خطا و گناهانم سخت مرا هراسان ساخته، تو به عفو تو دلم را ایمن

وَلَا نِسْيَانٍ لِمَا سَبَقَ مِنْ ذَمِيمٍ فِعْلِي، لَكِنْ لِنَسْمَعَ سَمَاءُوكَ

ساز. * من تمام این سخنانی که به درگاهت عرض کردم چنان نیست که اعمال بد خود را نمی دانم و یا سابقه افعال

وَمَنْ فِيهَا وَارِضُكَ وَمَنْ عَلَيْهَا مَا أَظْهَرْتُ لَكَ مِنَ النَّدَمِ،

زشتم را فراموش کرده ام لیکن برای آن است که آسمان و هر که در آن است و زمین و هر که بر روی آن

وَلَجَأْتُ إِلَيْكَ فِيهِ مِنَ التَّوْبَةِ. ﴿٢٧﴾ فَلَعَلَّ بَعْضَهُمْ بِرَحْمَتِكَ

است، ناله پشیمانی مرا بشنوند و فریاد و التجای مرا به توبه و انابه به درگاه کرمت بنگرند * که شاید از

يَرْحَمُنِي لِسُوءِ مَوْقِفِي، أَوْ تُدْرِكُهُ الرِّقَّةُ عَلَيَّ لِسُوءِ حَالِي

آنان کسی به رحمت تو بر حال زار من و موقف سخت من ترحم کند یا بر احوالم رقت آرد

فَيُنَالِنِي مِنْهُ بِدَعْوَةٍ هِيَ أَسْمَعُ لَدَيْكَ مِنْ دُعَائِي، أَوْ شَفَاعَةٍ

تا از او به دعایی در حق خود نائل شوم که از دعاهای من نزد تو بهتر پذیرفته شود، تا کسی که

أَوْ كَدَّ عِنْدَكَ مِنْ شَفَاعَتِي تَكُونُ بِهَا نَجَاتِي مِنْ غَضَبِكَ

شفاعتش به پیشگاه حضرتت از شفاعت من محکم تر است موجب نجات من از قهر و غضبت گردد و

وَفَوْزَتِي بِرِضَاكَ. ﴿٢٨﴾ اللَّهُمَّ إِنْ يَكُنِ النَّدَمُ تَوْبَةً إِلَيْكَ فَاَنَا

سبب فوز و کامیابی من به مقام رضا و خشنودی تو شود * ای خدا! اگر پشیمانی از گناه توبه است و

أَنْدَمُ النَّادِمِينَ، وَإِنْ يَكُنِ التَّرْكُ لِمَعْصِيَتِكَ إِنْابَةً فَاَنَا أَوَّلُ

بازگشت به درگاه توست، من از همه عالم نادم و پشیمان ترم و اگر ترك معصیت انابه و

الْمُنِيبِينَ، وَإِنْ يَكُنِ الْإِسْتِغْفَارُ حِطَّةً لِلذُّنُوبِ فَاِنِّي لَكَ مِنَ

رجوع به آن درگاه است باز من اول انابه کننده به حضرتت خواهم بود و اگر

الْمُسْتَعْفِرِينَ. ﴿٢٩﴾ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَمَرْتَ بِالتَّوْبَةِ، وَضَمِنْتَ

استغفار و طلب آمرزش از تو موجب محو گناهان است من هم از

الْقَبُولِ، وَحَثَّتْ عَلَيَّ الدُّعَاءِ، وَوَعَدْتَ الْإِجَابَةَ، فَصَلِّ

آمرزش طلبان درگاه توام. * ای خدا! چنان که امر به توبه فرمودی و قبول توبه را

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاقْبَلْ تَوْبَتِي، وَلَا تَرْجِعْنِي مَرْجِعَ

ضمانت کردی و ترغیب به دعا نمودی و وعده اجابت کردی. پس ای خدا درود فرست

الْخَيْبَةِ مِنْ رَحْمَتِكَ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَابُ عَلَى الْمُذْنِبِينَ،

بر محمد و آلش و توبه مرا نیز به کرمیت قبول فرما و مرا به محل محرومی و ناامیدی از درگاه رحمت

وَالرَّحِيمِ لِلْخَاطِئِينَ الْمُنِيبِينَ. ﴿٣٠﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

خود باز مگردان که همانا تویی که بسیار گناهکاران را توبه پذیر و در حق خطاکاران نالان به درگاهت

وَالِهِ، كَمَا هَدَيْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، كَمَا

بی اندازه مهربان * خدایا! درود فرست بر محمد و آلش، زیرا به وجود آن بزرگوار، ما را

اسْتَنْقِذْنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، صَلَوةً تَشْفَعُ لَنَا

هدایت فرمودی و نیز درود فرست بر محمد و آلش که ما را به وسیله ایشان از هلاکت روز قیامت

يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَوْمَ الْفَاقَةِ إِلَيْكَ، إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،

نجات دادی که روز فقر و حاجت جمیع خلائق است به تو که همانا تو تنها بر کلیه اشیا قادر و توانایی

وَهُوَ عَلَيْكَ يَسِيرٌ.

و این شفاعت بر تو بسی سهل و آسان است.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ الْفَرَاغِ
مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ لِنَفْسِهِ فِي الْإِعْتِرَافِ بِالذَّنْبِ

دعای امام سجاده علیه السلام

پس از نماز شب در مقام اعتراف به گناه

① اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْمُلْكِ الْمُتَّابِدِ بِالْخُلُودِ ② وَالسُّلْطَانِ

* ای خدا! ای که دارای ملک پاینده ابدی * و ای سلطان

الْمُمْتَنِعِ بِغَيْرِ جُنُودٍ وَلَا أَعْوَانٍ. ③ وَالْعِزِّ الْبَاقِي عَلَى

مقتدر بدون سپاه و معین * و عزت باقی ابدی تو به

مَرِّ الدَّهْوَرِ وَ خَوَالِي الْأَعْوَامِ وَ مَوَاضِي الْأَزْمَانِ وَالْأَيَّامِ. ④

مرور دهور و گذشت روزان و روزگاران و ماه و سالان برقرار خواهد بود *

عِزِّ سُلْطَانِكَ عِزًّا لَا حَدَّ لَهُ بِأَوْلِيَّةٍ، وَلَا مُنْتَهَى لَهُ بِأَخْرِيَّةٍ. ⑤

او را حد و نهایی نیست، اولش بی حد آخرش بی انتهاست *

وَ اسْتَعْلَى مُلْكُكَ عَلَوًّا سَقَطَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَ بُلُوغِ أَمْدِهِ. ⑥

ملك بی انتهای تو را پایه بلندی است که تمام اشیا در مرتبه مادون انتها و استعلای او سقوط یافته اند

وَلَا يَبْلُغُ أَدْنَى مَا اسْتَأْتَرَتْ بِهِ مِنْ ذَلِكَ أَقْصَى نَعْتِ النَّاعِتِينَ.

* و به کوتاهترین رتبه از آن ملك مختار تو، بلند پایه ترین مدح و توصیف عارفان الهی وصول

ضَلَّتْ فِيكَ الصِّفَاتُ، وَ تَفَسَّخَتْ دُونَكَ النُّعُوتُ، وَ حَارَتْ

نخواهد یافت * و هر وصف در مقام معرفت به گمراهی می کشد و هر تعریف دون بلوغ توصیف تو

فِي كِبْرِيَاكَ لَطَائِفُ الْأَوْهَامِ. ﴿٨﴾ كَذَلِكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَوَّلُ فِي

ناچیز و باطل است و لطیف‌ترین قوای ادراکی در مقام بزرگی و کبریایی‌ات حیران است * این است

أَوْلَيْتِكَ، وَعَلَى ذَلِكَ أَنْتَ دَائِمٌ لَا تَزُولُ. ﴿٩﴾ وَأَنَا الْعَبْدُ

که تویی خدای اول در اولیت خویش، به موجب همین وجودت هم دائم و ابدی است * و من آن

الضَّعِيفُ عَمَلًا، الْجَسِيمُ أَمَلًا، خَرَجْتُ مِنْ يَدَيِ اسْبَابِ

بنده ضعیف توام که عملم ضعیف و ناچیز است و آرزویم بزرگ است، اسباب

الْوَصْلَاتِ إِلَّا مَا وَصَلَهُ رَحْمَتُكَ، وَتَقَطَّعَتْ عَنِّي عِصْمُ

وصول از دست من بیرون است مگر آن سببی که رحمتت به دست دهد

الْأُمَالِ إِلَّا مَا أَنَا مُعْتَصِمٌ بِهِ مِنْ عَفْوِكَ. ﴿١٠﴾ قَلَّ عِنْدِي مَا

و هر رشته امید من جز رحمت و عفو تو که من بدان چنگ زده‌ام

أَعْتَدْتُ بِهِ مِنْ طَاعَتِكَ، وَكَثُرَ عَلَيَّ مَا أَبَوَّءُ بِهِ مِنْ مَعْصِيَتِكَ

منقطع گردیده * آنچه از طاعتت که بر آن اعتماد کنم بسیار کم است و آنچه از معصیتت که رجوع

وَلَنْ يَضِيقَ عَلَيْكَ عَفْوٌ عَنْ عَبْدِكَ وَإِنْ أَسَاءَ، فَاعْفُ

می‌کنم بسیار است و هرگز بخشیدن بنده، هر چند بد کرده باشد بر تو سخت و دشوار نیست، پس از

عَنِّي. ﴿١١﴾ اللَّهُمَّ وَقَدْ أَشْرَفَ عَلَيَّ خَفَايَا الْأَعْمَالِ عِلْمُكَ،

گناه من درگذر. * پروردگارا! و البته علم تو بر اعمال پنهانی محیط است

وَإِنْ كَشَفَ كُلُّ مَسْتُوْرٍ دُونَ خُبْرِكَ، وَلَا تَنْطَوِي عَنْكَ

و هر امر مستور و پنهانی در پیش علمت هویداست و از علم محیطت دقایق امور

دَقَائِقُ الْأُمُورِ، وَلَا تَغْرُبُ عَنْكَ غَيْبَاتُ السَّرَائِرِ. ﴿١٢﴾

خلقت پوشیده نیست و اسرار پنهان از علمت غایب نخواهد بود * و ای خدا دشمن

وَقَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيَّ عَدُوُّكَ الَّذِي اسْتَنْظَرَكَ لِغَوَايَتِي فَأَنْظَرْتَهُ،

ابلیس خبیث سخت بر من مسلط گردیده و برای گمراهی من تا روز قیامت از تو مهلت خواسته

وَاسْتَمَهَلَكَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ لِإِضْلَالِي فَأَمَهَلْتَهُ. ﴿١٣﴾

و تو او را مهلت دادی تا مرا در ورطهٔ خطا و گناهان افکند *

فَأَوْقَعَنِي وَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ مِنْ صَغَائِرِ ذُنُوبٍ مُوَبِقَةٍ،

پس مرا به معصیت درافکند و من از همهٔ آن گناهان از صغیره و کبیره‌اش که

وَكِبَائِرِ أَعْمَالٍ مُرْدِيَةٍ حَتَّى إِذَا قَارَفْتُ مَعْصِيَتَكَ، وَاسْتَوْجَبْتُ

موجب تباهی و فلاکت است به درگاه تو می‌گریزم آن گاه که رو بدان کرده

بِسُوءِ سَعْيِي سَخَطْتَكَ، فَتَلَ عَنِّي عِذَارَ غَدْرِهِ، وَتَلَقَّانِي

به قهر و غضب تو مستوجیم ساخت و پس از مکر و فریبش

بِكَلِمَةٍ كُفِّرِهِ، وَتَوَلَّى الْبِرَاءَةَ مِنِّي، وَأَدْبَرَ مُوَلِّيًّا عَنِّي،

روی از من بگردانید و به کلمهٔ کفر خود مرا دعوت کرد آن گاه

فَأَصْحَرَنِي لِعُضْبِكَ فَرِيداً، وَأَخْرَجَنِي إِلَى فِنَاءٍ نَقِمَتِكَ

از من تیزی جست و به من پشت کرد و مرا تنها با خشم و غضب تو واگذارد و در قهر

طَرِيداً. ﴿١٤﴾ لَا شَفِيعُ يَشْفَعُ لِي إِلَيْكَ، وَلَا حَفِيرٌ يُؤْمِنُنِي

و انتقامت درافکند * نه شفیع کسی که به درگاهت مرا شفاعت کند و نه معینی

عَلَيْكَ، وَلَا حِصْنٌ يَحْجُبُنِي عَنْكَ، وَلَا مَلَأْدُ الْجَأِّ إِلَيْهِ

که بر قهر تو مرا ایمنی بخشد و نه حصار و سنگری که در آن از خشمت پنهان شوم و نه ملجأ و

مِنْكَ. ﴿١٥﴾ فَهَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ، وَمَحَلُّ الْمُعْتَرِفِ لَكَ، فَلَا

پناهی که پناهنده شوم * این است حال کسی که به درگاه تو پناه می‌آورد و این است محل کسی که

يَضِيقَنَّ عَنِّي فَضْلُكَ، وَلَا يَقْصُرَنَّ دُونِي عَفْوُكَ، وَلَا أَكُنُّ

حضورت اقرار و اعتراف می‌کند. ای خدا! پس فضل و رحمت و وسعت از من دریغ مدار و عفو را بر

أَخِيْبَ عِبَادِكَ التَّائِبِينَ، وَلَا أَقْنَطَ وَفُودِكَ الْأَمِلِينَ،

من کوتاه مگردان و مرا محروم‌ترین بنده‌ای که به درگاهت به توبه و ندامت باز آمده قرار مده

وَ اغْفِرْ لِي، إِنَّكَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ. ﴿١٦﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَمَرْتَنِي فَتَرَكْتُ،

و ناامیدتر کسی که با امیدواری بر تو وارد شده مگردان و آمرزشت را شامل حالم ساز که همانا تو

وَ نَهَيْتَنِي فَرَكَبْتُ، وَ سَوَّلَ لِي الْخَطَاءَ خَاطِرُ السُّوءِ فَقَرَّطْتُ.

بهترین آمرزندگانی. * ای خدا! تو مرا امر فرمودی و ترك آن کردم و منع فرمودی و مرتکب شدم و

﴿١٧﴾ وَ لَا أَسْتَشْهَدُ عَلَى صِيَامِي نَهَاراً، وَ لَا أَسْتَجِيرُ بِتَهْجُدِي

خیالات باطلِ نفس خطاها را بر من جلوه داد * نه روزی را به روزه گرفتن گواه برگرفتم و نه شبی را

لَيْلاً، وَ لَا تُثْنِي عَلَيَّ بِأَحْيَائِهَا سُنَّةَ حَاشِي فُرُوضِكَ الَّتِي

به تهجد قیام کردم و نه به احیای سنت الهی پرداختم تا بقای آن سنت موجب نام نیک من گردد

مَنْ ضَيَعَهَا هَلَكَ. ﴿١٨﴾ وَ لَسْتُ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِفَضْلِ نَافِلَةٍ مَعَ

حاشا که هر کس جانب احترام واجبات احکامت را فرو گذارد هلاک خواهد شد * و من آن نیستم که به

كَثِيرٍ مَا أَغْفَلْتُ مِنْ وَظَائِفِ فُرُوضِكَ، وَ تَعَدَّيْتُ عَنْ مَقَامَاتِ

فزودن نافله ای متوسل شوم در صورتی که اوامر واجبت را که به انجامش وظیفه داشتم بسیاری را به

حُدُودِكَ إِلَى حُرْمَاتٍ انْتَهَكْتُهَا، وَ كَبَائِرِ ذُنُوبٍ اجْتَرَحْتُهَا،

غفلت ترك کردم و در مقامات حدود احکامت تجاوز و تعدی و هتك حرمت نمودم و بسی گناهان

كَانَتْ غَافِيَتِكَ لِي مِنْ فُضَائِحِهَا سِتْرًا. ﴿١٩﴾ وَ هَذَا مَقَامٌ مَنِ

بزرگ مرتکب شدم که تنها عفو و کرمت بر فضیحت و رسوایی پرده پوشی کرد * و اکنون این حال

اسْتَحْيَا لِنَفْسِهِ مِنْكَ، وَ سَخِطَ عَلَيْهَا، وَ رَضِيَ عَنْكَ، فَتَلَقَّاكَ

کسی است که پیش خود از تو شرمنده و بر نفس خویش خشمگین و از تو راضی است، و تو را با

بِنَفْسٍ خَاشِعَةٍ، وَ رَقَبَةٍ خَاضِعَةٍ، وَ ظَهْرٍ مُثْقَلٍ مِنَ الْخَطَايَا

نفسی خاشع و گردنی کج و پشتی از بار گناهان خمیده ملاقات می کند در حالی که بین حال امید و

وَاقِفًا بَيْنَ الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ وَ الرَّهْبَةِ مِنْكَ. ﴿٢٠﴾ وَ أَنْتَ أَوْلَى مَنْ

رغبت و خوف و خشیت به درگاهت ایستاده * و تو به امیدواری بندگان

رَجَاهُ، وَأَحَقُّ مَنْ خَشِيَهُ وَاتَّقَاهُ، فَأَعْطِنِي يَا رَبِّ مَا رَجَوْتُ،

به لطف و خوف و ترس خلاقان از قهرت از هر کس سزاوارتری پس ای خدا آنچه به کرمتم امیدوارم

وَأَمِنِي مَا حَذَرْتُ، وَعُدُّ عَلَيَّ بِعَائِدَةِ رَحْمَتِكَ، إِنَّكَ أَكْرَمُ

عطا فرما و از آنچه می ترسم ایمن ساز و بر من به عواید رحمتت کرامت فرما که تو کریم ترینی که از

الْمَسْئُولِينَ. ﴿٢١﴾ اللَّهُمَّ وَإِذْ سَتَرْتَنِي بِعَفْوِكَ، وَتَغَمَّدْتَنِي

او درخواست کنند * خدایا! در صورتی در دار فنا به کرم خود بر خطاهایم برده کشیدی و به فضل

بِفَضْلِكَ فِي دَارِ الْفَنَاءِ بِحَضْرَةِ الْكَفَاءِ، فَاجْزِنِي مِنْ فَضِيحَاتِ

زشتی ام مستور فرمودی و در حضور امثال خودم مفتضح و رسوا نساختی پس کرم فرما و از رسوایی

دَارِ الْبُقَاءِ عِنْدَ مَوَاقِفِ الْأَشْهَادِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ،

عالم بقا نیز مرا پناه بخش و در آن موقف که فرشتگان مقرب و رسولان مکرم و شهیدان راه حق و

وَالرُّسُلِ الْمَكْرَمِينَ، وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ، مِنْ جَارِ

بندگان نیکوکار گواه اعمال منند، از همسایگانم که من اعمال زشتم را از آنان پنهان می داشتم و از

كُنْتُ أَكَاتِمُهُ سَيِّئَاتِي، وَمِنْ ذِي رَحِمٍ كُنْتُ أَخْتَشِمُ مِنْهُ فِي

خویشانم که برای حفظ حشمت و آبرویم از آنها می ترسیدم که بر اسرار پنهانم آگاه شوند * و به آنان

سَرِيرَاتِي. ﴿٢٢﴾ لَمْ أَتِقْ بِهِمْ رَبِّ فِي السِّتْرِ عَلَيَّ، وَوَثِقْتُ

اطمینان نداشتم که بر من پرده پوشی کنند، اما به آمرزش تو ای خدای اعتماد و اطمینان کامل دارم

بِكَ رَبِّ فِي الْمَغْفِرَةِ لِي، وَأَنْتَ أَوْلَى مَنْ وَثِقَ بِهِ، وَأَعْطَى

و تو اولی هستی از هر کس که به او وثوق توان داشت و تو عطا بخش تر هستی از هر کس که به او

مَنْ رُغِبَ إِلَيْهِ، وَأَزَافُ مَنْ اسْتُرِحِمَ، فَارْحَمْنِي. ﴿٢٣﴾ اللَّهُمَّ

امیدوار توان بود و با رافت تر از هر کسی که از تو ترحم طلبند پس به حال من ترحم کن * خدایا!

وَأَنْتَ حَذَرْتَنِي مَاءً مَهِينًا مِنْ صُلْبِ مُتَضَائِقِ الْعِظَامِ،

تویی آن که من را هنگامی که آب نطفه پست ناچیزی بودم از پشت پدر فرود آوردی،

دعا پس از
نماز شب

حَرَجِ الْمَسَالِكِ إِلَى رَحِمِ ضَيْقَةٍ سَتَرْتَهَا بِالْحُجْبِ، تُصَرِّفُنِي

از مجرای تنگ استخوان‌های بدن در تنگنای رحم مادر قرار دادی و آن جا

خَالاً عَنْ خَالٍ حَتَّى انْتَهَيْتَ بِي إِلَى تَمَامِ الصُّورَةِ، وَ اثْبَتَّ

در حجاب‌ها مستور گردانیدی و از حالی به حالی دیگر مبدل کردی به صورت‌های رنگارنگ و اطوار

فِي الْجَوَارِحِ كَمَا نَعَتَّ فِي كِتَابِكَ: نُطْفَةٌ ثُمَّ عَلَقَةٌ ثُمَّ مُضْغَةٌ

گونگون متحول ساختی تا به صورت تام و کامل بشری درآوردی و به من از کرم جوارح و اعضا عطا

ثُمَّ عَظْمًا ثُمَّ كَسَوْتَ الْعِظَامَ لَحْمًا، ثُمَّ أَنْشَأْتَنِي خَلْقًا آخَرَ

کردی چنان که خود در کتابت وصف فرمودی که ما آدمیان نخست نطفه بودیم و آن گاه علقه و

كَمَا سِئْتُ. ﴿٢٤﴾ حَتَّى إِذَا اخْتَجْتُ إِلَى رِزْقِكَ، وَلَمْ أَسْتَعِنْ

گوشت پاره، سپس استخوان و آن گاه استخوان‌ها را به گوشت پوشانیدی،

عَنْ غِيَاثِ فَضْلِكَ، جَعَلْتَ لِي قُوَّتًا مِنْ فَضْلِ طَعَامٍ وَ شَرَابٍ

سپس مرا خلقتی دیگر طبق خواست خود. * تا که غذای مرا از زیادی طعام

أَجْرِيَّتَهُ لِأَمْتِكَ الَّتِي أَسْكَنْتَنِي جَوْفَهَا، وَأَوْدَعْتَنِي قَرَارَ

و شراب کنیزت که در درون او مرا مسکن دادی و در مقر رحمش ودیعه گذاری

رَحِمِهَا. ﴿٢٥﴾ وَلَوْ تَكَلَّنِي يَا رَبِّ فِي تِلْكَ الْحَالَاتِ إِلَى

تغذیه‌ام کردی * و اگر مرا در این دوران و در آن حالات

حَوْلِي، أَوْ تَضَطَّرَّنِي إِلَى قُوَّتِي لَكَانَ الْحَوْلُ عَنِّي مُعْتَزِلًا،

به نیروی خود وامی‌گذاری به کلی نیرویی نبود و قوت بسی

وَلَكَانَتْ الْقُوَّةُ مِنِّي بَعِيدَةً. ﴿٢٦﴾ فَغَذَوْتَنِي بِفَضْلِكَ غِذَاءً

از من دور بود * در آن دوران مرا به فضل و کرم غذایی لطیف و نیکو عطا کردی و این لطف و کرم

الْبَرِّ اللَّطِيفِ، تَفَعَّلُ ذَلِكَ بِي تَطَوُّلاً عَلَيَّ إِلَى غَايَتِي هَذِهِ،

بر من از نخست خلقتم تا به حال بوده و هیچ گاه محروم از احسانت نبودم و هرگز حسن

لَا أَعْدَمُ بَرِّكَ، وَلَا يُبْطِئُ بِي حُسْنُ صَنِيعِكَ، وَلَا تَتَأَكَّدُ مَعِ

و نیکوکاری ات زمانی دیر نشد، باز وثوق و اعتمادم را محکم تر و کامل تر به حضرتت نمی گرداند تا به

ذَلِكَ تِقَّتِي فَأَتَفَرَّغَ لِمَا هُوَ أَحْظِي لِي عِنْدَكَ. ﴿٧٧﴾ قَدْ مَلَكَ

توکل بر تو فراغت جسته و آن حظ و بهره ها که نزد حضرتت مهیاست از درگاه کرمت طلبم * که

الشَّيْطَانُ عِنَانِي فِي سُوءِ الظَّنِّ وَضَعْفِ اليَقِينِ، فَأَنَا أَشْكُو

شیطان سخت عنان اختیار از دستم گرفته و مرا به سوء ظن و ضعف یقین می کشاند و من به درگاه

سُوءِ مُجَاوَرَتِهِ لِي، وَطَاعَةَ نَفْسِي لَهُ، وَاسْتَعْصِمَكَ مِنْ

تو از وسوسه این همجوار بد و اطاعت نفس شکایت می کنم و به یاری تو از تسلط او عصمت

مَلَكَتِهِ، وَاتَضَرَّعُ إِلَيْكَ فِي صَرْفِ كَيْدِهِ عَنِّي. ﴿٧٨﴾ وَأَسْأَلُكَ

می طلبم و به درگاهت تضرع و زاری می کنم * که رزق مرا از راهی سهل

فِي أَنْ تُسَهِّلَ إِلَي رِزْقِي سَبِيلًا، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ابْتِدَائِكَ

و آسان عطا کنی پس تو را بر نعمت های بزرگ که ابتدا به من عطا فرمودی شکر می کنم و این که

بِالنِّعَمِ الْجِسَامِ، وَالْإِهَامِكَ الشُّكْرَ عَلَى الْإِحْسَانِ وَالْإِنْعَامِ،

شکر احسان و انعامت را به قلبم الهام کردی باز تو را شکر و سپاس دگر می گویم.

فَصَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَسَهِّلْ عَلَي رِزْقِي، وَأَنْ تُقِنِّعَنِي

ای خدا! بر محمد و آلش درود فرست و امر رزق مرا هم آسان مقرر فرما و به آنچه

بِتَقْدِيرِكَ لِي، وَأَنْ تُرْضِيَنِي بِحِصَّتِي فِيمَا قَسَمْتَ لِي، وَأَنْ

بر من مقدر فرموده ای قانع گردان و به آنچه بهره ام مقرر داشتی راضی و خشنود دار و

تَجْعَلَ مَا ذَهَبَ مِنْ جِسْمِي وَعُمْرِي فِي سَبِيلِ طَاعَتِكَ،

ای خدای من هر چه از جسمم کاسته و عمرم در می گذرد آن را به راه طاعت خود مقرر گردان که

إِنَّكَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ. ﴿٧٩﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ نَارٍ تَغْلَظَتْ

تو بهترین روزی دهنده خلایقی * ای خدا! من همانا به درگاه رحمتت پناه می برم از آتش قهرت

دعا پس از
نماز شب

بِهَا عَلَى مَنْ عَصَاكَ، وَتَوَعَّدَتْ بِهَا مَنْ صَدَفَ عَنْ رِضَاكَ،

که به آن بر اهل عصیان سخت‌گیری کردی و بر آنان که نورش عین ظلمت و راحت و آسایشش عین

وَمِنْ نَارٍ نُورُهَا ظُلْمَةٌ، وَهَيْئَتُهَا أَلِيمٌ، وَبَعِيدُهَا قَرِيبٌ، وَمِنْ

دردناکی است هر چه از آن آتش دوری جویند باز بدان نزدیک شوند، شگفت آتشی که شعله‌هایش

نَارٍ يَأْكُلُ بَعْضُهَا بَعْضٌ، وَيَصُولُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ. ﴿٣٠﴾

بعضی دیگر را می‌خورد و برخی بر برخی دیگر حمله ور شود * آتشی که استخوان را می‌سوزاند و

وَمِنْ نَارٍ تَذَرُ الْعِظَامَ رَمِيمًا، وَتَسْقِي أَهْلَهَا حَمِيمًا، وَمِنْ

اهل دوزخ را از آب سوزان بیاشاماند. آتشی که هر چه دوزخیان به آن زاری کنند توجه نکرده و آنان را

نَارٍ لَا تَبْقَى عَلَى مَنْ تَضَرَّعَ إِلَيْهَا، وَلَا تَرْحَمُ مَنْ اسْتَعْظَفَهَا،

ابقا نکند و هر چه از او عطفوت طلبند هرگز ترحم نکند و نه کسی را که با خشوع تسلیم او شود از

وَلَا تَقْدِرُ عَلَى التَّخْفِيفِ عَمَّنْ خَشَعَ لَهَا وَاسْتَسَلَمَ إِلَيْهَا

شدت عذاب تخفیف تواند داد. آتشی است که با شدیدتر حرارت و سوزندگی و سخت‌ترین وبال با

تَلْقَى سُكَّانَهَا بِأَحْرٍ مَا لَدَيْهَا مِنَ أَلِيمِ النَّكَالِ وَشَدِيدِ الْوَبَالِ.

اهل دوزخ ملاقات کند * و به تو پناه می‌برم از عقرب‌های دوزخ که برگزیدن دوزخیان دهن‌ها

﴿٣١﴾ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عِقَابِهَا الْفَاغِرَةِ أَفْوَاهُهَا، وَحَيَاتِهَا

گشاده‌اند و از مارهای دوزخ و دندان‌های زهرآلودشان که به اهل دوزخ حمله‌ورند و پناه می‌برم به تو

الصَّالِقَةِ بِأَنْبِيَائِهَا، وَشَرَابِهَا الَّذِي يُقَطِّعُ أَمْعَاءَ وَأَفِيدَةَ

از شراب‌های دوزخ که چون اهل جهنم بیاشامند همه احشا و امعا را قطعه قطعه سازد و دل‌های

سُكَّانِهَا، وَيَنْزِعُ قُلُوبَهُمْ، وَاسْتَهْدِيكَ لِمَا بَاعَدَ مِنْهَا، وَآخَرَ

ساکنان دوزخ را بشکافد و قلب آنها را از جا برکند و من از تو راهی می‌طلبم که مرا از آتش دوزخ دور

عَنْهَا. ﴿٣٢﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجِرْنِي مِنْهَا

سازد و از آن باز دارد * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش و مرا هم

بِفَضْلِ رَحْمَتِكَ، وَاقْلُنِي عَثْرَاتِي بِحُسْنِ إِقَالَتِكَ، وَلَا تَخْذُلْنِي

به فضل و رحمتت از آن آتش نجات بخش و از لغزش‌های من به حُسن گذشت خود درگذر

يَا خَيْرَ الْمُجِيرِينَ. ﴿٣٣﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَقِي الْكَرِيهَةَ، وَتُعْطِي

و مرا خوار مگردان * خدایا! تویی که خلق را از کار ناشایسته محفوظ می‌داری

الْحَسَنَةَ، وَتَفْعَلُ مَا تُرِيدُ، وَأَنْتَ عَلِي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. ﴿٣٤﴾

و نیکوکاری عطا می‌کنی و هر چه خواهی می‌کنی و قدرت کامله‌ات بر همه عالم نافذ است *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، إِذَا ذَكَرَ الْأَبْرَارُ، وَصَلِّ عَلَي

پروردگارا! درود فرست بر محمد و آتش هنگامی که نام نیکویان عالم یاد شود و مادامی که شب و

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، مَا اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، صَلَوَةٌ لَا يَنْقَطِعُ

روز در عالم رفت و آمد کند درودی فرست بر آن بزرگواران که طول مدتش منقطع نشود و عددش به

مَدَدُهَا، وَلَا يُحْصَى عَدَدُهَا، صَلَوَةٌ تَشْحَنُ الْهَوَاءَ، وَتَمَلَأُ

شمار نیاید، درودی که فضای عالم و عرصه زمین و آسمان را پر سازد. * درود خدا بر او تا حدی که

الْأَرْضَ وَالسَّمَاءَ. ﴿٣٥﴾ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ حَتَّى يَرْضَى، وَصَلَّى اللَّهُ

او راضی و خشنود گردد و باز بعد از رضای او درود بی حد و بی‌انتهای بر آن بزرگوار و آتش فرست

عَلَيْهِ وَآلِهِ بَعْدَ الرِّضَا، صَلَوَةٌ لَا حَدَّ لَهَا وَلَا مُنْتَهَى،

ای مهربان‌ترین مهربانان.

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي الْإِسْتِخَارَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام

هنگام استخاره

۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

* پروردگارا! من از تو خیر و سعادت می‌خواهم که به علم ازلی بر من مقرر فرموده‌ای می‌طلبم. بر محمد و

وَاقْضِ لِي بِالْخَيْرَةِ. ۲) وَآلِهِمْنَا مَعْرِفَةَ الْإِخْتِيَارِ، وَاجْعَلْ

آتش درود فرست و بر من به خیر حکم فرما * و به ما خیری که باید برگزینیم

ذَلِكَ ذَرْبَةً إِلَى الرِّضَا بِمَا قَضَيْتَ لَنَا وَالتَّسْلِيمِ لِمَا حَكَمْتَ

الهام کن و آن را وسیله‌ی خشنودی به مقدرات و تسلیم در برابر حکمت قرار ده *

فَارْزُقْنَا عَنَّا رَيْبَ الْإِرْتِيَابِ، وَآيِدُنَا بِيَقِينِ الْمُخْلِصِينَ. ۳)

و شك و تردید را از ام دور گردان و بر یقین بندگان با اخلاصت مؤید فرما

وَلَا تَسْمُنَا عَجْزَ الْمَعْرِفَةِ عَمَّا تَخَيَّرْتَ فَانْعِمْتَ قَدْرَكَ،

و به عجز از معرفت نعمت‌هایی که بر ما اختیار کرده‌ای ناراضی نگردان تا تقدیر تو را مکروه داشته و

وَنَكْرَهُ مَوْضِعَ رِضَاكَ، وَنَجْنَحَ إِلَى الَّتِي هِيَ أَبْعَدُ مِنْ

آنچه تو می‌پسندی از جهل ناپسند ما باشد تا کار ما از شقاوت به جایی رسد که به هر چه

حُسْنِ الْعَاقِبَةِ، وَاقْرَبُ إِلَى ضِدِّ الْعَاقِبَةِ. ۴) حَبِّبْ إِلَيْنَا

از حسن عاقبت دورتر و به هلاکت و عذاب نزدیک‌تر است مایل باشیم * و آنچه از حکم قضایت

مَا نَكَرَهُ مِنْ قَضَائِكَ، وَ سَهَّلْ عَلَيْنَا مَا نَسْتَضِعُّ مِنْ حُكْمِكَ.

مکروه داریم محبوب ما گردان و آنچه از فرمانت که بر ما صعب است و مشکل می‌شمریم بر ما آسان

﴿٥﴾ وَالْهَمْنَا الْإِنْقِيَادَ لِمَا أُوْرِدَتْ عَلَيْنَا مِنْ مَشِيَّتِكَ حَتَّى

گردان * و ما را اطاعت هر چه بر ما خواسته‌ای ملهم گردان تا جایی که هر چه تو تعجیل آن خواهی

لَا نُحِبُّ تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ، وَلَا تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ، وَلَا نَكَرَهُ

هرگز تأخیرش را نخواهیم و آنچه تو به تأخیر می‌افکنی تعجیل آن را نطلبیم و هر چه پسند تو است

مَا أَحْبَبْتَ، وَلَا نَتَّخِيزُ مَا كَرِهْتَ. ﴿٦﴾ وَ اخْتِمَ لَنَا بِالَّتِي هِيَ

هرگز ناپسند ما نباشد و چیزی که ناپسند توست هرگز پسند ما نگردد * و عاقبت کار ما را به بهترین

أَحْمَدُ عَاقِبَةً، وَ أَكْرَمُ مَصِيْرًا، إِنَّكَ تُفِيْدُ الْكَرِيْمَةَ، وَ تُعْطِي

و نیکوترین منزلگاه رضا قرار ده که تویی که هر چه ببخشی نیکوست و هر عطایت

الْجَسِيْمَةَ، وَ تَفْعَلُ مَا تُرِيْدُ، وَ أَنْتَ عَلَي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

بزرگ و هر چه بخواهی می‌کنی و بر هر چه خواهی قادری.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا ابْتُلِيَ أَوْ رَأَى مُبْتَلَى بِفَضِيحَةٍ بِذَنْبٍ
دعای امام سجاده علیه السلام
هنگام مشاهده رسوایی گناهان

① اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سِرِّكَ بَعْدَ عِلْمِكَ، وَمُعَافَاتِكَ

* ای خدا تو را ستایش می‌کنیم که با علم به گناهان بندگان باز عیوب آنها را مستور می‌داری و با آگاهی از کردار

بَعْدَ خُبْرِكَ، فَكُلُّنَا قَدْ اقْتَرَفَ الْعَائِبَةَ فَلَمْ تَشْهَرَهُ، وَارْتَكَبَ

قبيح بدان، از تقصیرشان درمی‌گذری. پس با آن که همه به بدکاری و عصیان مشغولند آنها را به اعمال بدشان

الْفَاحِشَةَ فَلَمْ تَفْضَحْهُ، وَتَسْتَرَّ بِالْمَسَاوِي فَلَمْ تَدُلُّ عَلَيْهِ.

مشهور نمودی و با آن که مرتکب گناه و افعال زشتند باز آنها را رسوا نساختی و بدکاری‌هایشان را پنهان و مستور

② كَمْ نَهَى لَكَ قَدْ آتَيْنَاهُ، وَآمَرَ قَدْ وَقَفْنَا عَلَيْهِ فَتَعَدَّيْنَاهُ،

کردی و کسی را بر آن آگاه ننمودی * ای خدا! چه بسیار اعمالی که تو از آن نهی فرمودی و ما به جا

وَ سَيِّئَةٍ اِكْتَسَبْنَاهَا، وَ خَطِيئَةٍ اِرْتَكَبْنَاهَا، كُنْتَ الْمُطَّلَعُ عَلَيْهَا

آوردیم و چه بسیار کارها که امر فرمودی و ما راه عصیان پیمودیم و چه بسیار اعمال قبیح که اکتساب

دُونَ النَّاطِرِينَ، وَالْقَادِرَ عَلَى اِعْلَانِهَا فَوْقَ الْقَادِرِينَ،

کردیم و چه خطاها که مرتکب شدیم و تنها تو بر آن مطلع بودی و از نظر همه پنهان داشتی در صورتی

كَانَتْ عَافِيَتَكَ لَنَا حِجَاباً دُونَ اَبْصَارِهِمْ، وَرَدْمًا دُونَ

که فوق هر قدرتی قادر بودی که آنها را آشکار سازی اما عفوت جلو چشم بینندگان حجاب گردید

أَسْمَاعِهِمْ ﴿٣﴾ فَاجْعَلْ مَا سَتَرْتَ مِنَ الْعَوْرَةِ، وَ أَخْفَيْتَ

و جلو گوش خلق سدّ محکم کشید * پس! آنچه از عیب و عارهای ما مستور کردی

مِنَ الدَّخِيلَةِ، وَاعْظَا لَنَا، وَزَاجِرًا عَنِ سُوءِ الْخُلُقِ، وَاقْتِرَافِ

و نواقصی که مخفی نمودی و اعظ ما قرار ده و موجب انزجار و دوری از قبایح اخلاق و ترک

الْخَطِيئَةِ، وَ سَعِيًّا إِلَى التَّوْبَةِ الْمَاحِيَةِ، وَ الطَّرِيقِ الْمَحْمُودَةِ.

ارتکاب خطاها و سبب تلاش به سوی توبه واقعی که محو کننده گناهان است و راه پسندیده بگردان

﴿٤﴾ وَ قَرِّبِ الْوَقْتَ فِيهِ، وَ لَا تَسْمُنَا الْغَفْلَةَ عَنْكَ، إِنَّا إِلَيْكَ

* و وقت این توفیق را بر ما نزدیک ساز و ما را از یاد خود به دست غفلت مسپار که ما به تو شوق و

رَاغِبُونَ، وَ مِنَ الذُّنُوبِ تَائِبُونَ. ﴿٥﴾ وَصَلِّ عَلَيَّ خَيْرَتِكَ

رغبت قلبی داریم و از گناهان پشیمانیم. * و بر آن که برگزیده تو از همه خلائق است: محمد

اللَّهُمَّ مِنْ خَلْقِكَ: مُحَمَّدٍ وَعِثْرَتِهِ الصِّفْوَةَ مِنْ بَرِيَّتِكَ

مصطفی و عترت پاکش از مخزن رحمت و اسعه خود درود فرست و ما را

الطَّاهِرِينَ، وَاجْعَلْنَا لَهُمْ سَامِعِينَ وَ مُطِيعِينَ كَمَا أَمَرْتَ.

چنان که امر فرمودی شنوای کلام و مطیع اوامر آنان قرار ده.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الرِّضَا إِذَا نَظَرَ إِلَى أَصْحَابِ الدُّنْيَا

دعای امام سجاد علیه السلام
در مقام رضا به هنگام مشاهده اهل دنیا

① الْحَمْدُ لِلَّهِ رِضَىٰ بِحُكْمِ اللَّهِ، شَهِدْتُ أَنَّ اللَّهَ قَسَمَ مَعَايِشَ

* ستایش خدای را که به حکمش راضی و خشنودم و گواهی می‌دهم که خدای متعال نصیب و رزق خلق

عِبَادِهِ بِالْعَدْلِ، وَأَخَذَ عَلَيَّ جَمِيعَ خَلْقِهِ بِالْفَضْلِ. ② اللَّهُمَّ

را به عدل تقسیم نموده و بر همه خلق خود به فضل و احسان تعهد فرموده * پروردگارا! بر محمد و آتش

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِمَا أَعْطَيْتَهُمْ، وَلَا

درود فرست و مرا مفتون و مبتلا مکن به واسطه عطایی که به مردم دادی و مردم را هم مفتون مساز به

تَفْتِنَهُمْ بِمَا مَنَعْتَنِي فَأَحْسَدَ خَلْقَكَ، وَأَغْمَطَ حُكْمَكَ. ③

عطایی که از من منع کردی، مبدا من بر خلق تو حسد برم و بر حکم تو ناراضی و خشمناک شوم. *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَطَيِّبْ بِقَضَائِكَ نَفْسِي،

خدایا! بر محمد و آتش درود فرست و مرا به قضا و قدر خود همیشه خوش و دل شاد بدار و به

وَوَسِّعْ بِمَوَاقِعِ حُكْمِكَ صَدْرِي، وَهَبْ لِي الثِّقَةَ لِأَقْرَبِ مَعَهَا

موقعیت‌هایی که حکم تو فرمان می‌دهد سعه صدرم عطا فرما و وثوق و اطمینان کاملی بخش تا همیشه

بَانَ قَضَاءُكَ لَمْ يَجْرِ إِلَّا بِالْخَيْرَةِ، وَاجْعَلْ شُكْرِي لَكَ عَلَيَّ

معترف باشم که قضای تو جز به خیر و سعادت خلق جاری نخواهد گشت و شکر و سپاس‌گزاری‌ام بر آنچه

مَا زَوَيْتَ عَنِّي أَوْ فَرَ مِنْ شُكْرِي إِيَّاكَ عَلَيَّ مَا خَوَّلْتَنِي. ﴿٤﴾

از من منع فرمودی بیش‌تر از آنچه به من عطا کردی قرار ده *

وَاعْصِمْنِي مِنْ أَنْ أَظُنَّ بِذِي عَدَمٍ خَسَاسَةً، أَوْ أَظُنَّ بِصَاحِبِ

و از این که گمان باطل کنم که فقیران خوار و ذلیلند و اغنیا صاحب

ثَرْوَةٍ فَضْلًا، فَإِنَّ الشَّرِيفَ مَنْ شَرَّفَتْهُ طَاعَتُكَ، وَالْعَزِيزَ مَنْ

فضیلت‌اند محفوظ‌دار، زیرا شرافت خاص کسی است که طاعت و بندگی تو به او شرافت داده است و

أَعَزَّتْهُ عِبَادَتُكَ ﴿٥﴾ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَمَتَّعْنَا بِثَرْوَةٍ

عزت از آن کسی است که به عبادتت عزت یافته * پس بر محمد و آلش درود فرست و ما را نیز

لَا تُتَفَدُّ، وَآيِدُنَا بِعِزٍّ لَا يُفْقَدُ، وَاسْرَحْنَا فِي مُلْكِ الْأَبَدِ،

به ثروت استغنائی که هیچ‌گاه زوال ندارد بهره‌مند فرما و به عزتی که هرگز فنا نپذیرد عزیز گردان و

إِنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ، الَّذِي لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُوَلَدْ

در ملک ابدی خود آزادی کامل عطا فرما که تویی یگانه و یکتا غنی‌الذات و بی‌همتا که فرزندی ندارد

وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُوًا أَحَدٌ.

و فرزند کسی نیست و مثل و مانندی ندارد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا نَظَرَ إِلَى السَّحَابِ وَ الْبَرْقِ وَ سَمِعَ صَوْتَ الرَّعْدِ

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام دیدن ابر و برق و شنیدن صدای رعد

① اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَيْنِ آيَاتِنِ مِنْ آيَاتِكَ، وَ هَذَيْنِ عَوْنَانِ مِنْ

* ای خدا! همانا این رعد و برق آسمانی دو نشان از آیات قدرت و دو خدمت‌گزار

أَعْوَانِكَ، يَبْتَدِرَانِ طَاعَتَكَ بِرَحْمَةٍ نَافِعَةٍ أَوْ نِقْمَةٍ ضَارَّةٍ، فَلَا

از خادمان درگاه تو اند که در طاعتت به باریدن رحمت نافع، یا باران

تُمْطِرُنَا بِهِمَا مَطَرَ السَّوِّءِ، وَلَا تُلْبِسُنَا بِهِمَا لِبَاسَ الْبَلَاءِ. ②

قهر و غضب مضر مبادرت می‌کنند پس بر ما باران غضب مبار و جامهٔ محنت و بلا بر ما می‌پوشان. *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ أَنْزِلْ عَلَيْنَا نَفْعَ هَذِهِ السَّحَابِ

باز پروردگارا! بر محمد و آلش درود فرست و از این ابرها بر ما خیر

وَ بَرَكَتَهَا، وَ اصْرِفْ عَنَّا آذَاهَا وَ مَضَرَّتَهَا، وَ لَا تُصِيبْنَا فِيهَا

و برکت‌شان را نازل فرما و رنج و آفت و زیان‌شان را از ما دور ساز و بر محصول

بِإِفَةٍ، وَ لَا تُرْسِلْ عَلَيَّ مَعَايِشِنَا غَاهَةً. ③ اللَّهُمَّ وَإِنْ كُنْتُ

زراعت ما که وسیلهٔ معاش ماست آفت و نقص و عیب نفرست * ای خدا! و اگر این

بَعَثْتَهَا نِقْمَةً وَ أَرْسَلْتَهَا سَخْطَةً فَإِنَّا نَسْتَجِيرُكَ مِنْ غَضَبِكَ،

باران را برای قهر و انتقام فرستاده‌ای ما از قهر و انتقامت به درگاهت پناه می‌بریم و با

وَ نَبْتَهِلُ إِلَيْكَ فِي سُؤَالِ عَفْوِكَ، فَمِلْ بِالْغَضَبِ إِلَى الْمُشْرِكِينَ،

تضرع و زاری درخواست عفو و بخشش می‌کنیم. پس پروردگارا! تو قهر و غضب را از دیار ما موحدان

وَادِرْ رَحِي نَقِمَتِكَ عَلَى الْمُلْحِدِينَ. ﴿٤﴾ اَللّٰهُمَّ اَذْهَبْ مَحَلَّ

به جانب دیار مشرکان بازگردان. * پروردگارا! تو به سقایت و آبیاری رحمتت بلاد و دیار ما را سیراب

بِلَادِنَا بِسُقْيَاكَ، وَاخْرِجْ وَحَرَ صُدُورِنَا بِرِزْقِكَ، وَلَا تَشْغَلْنَا

گردان و از دل ما و سوسه رزق را دور ساز و ما را از توجه به حضرتت مشغول غیر مگردان و از ما

عَنْكَ بِغَيْرِكَ، وَلَا تَقْطَعْ عَنْ كَافَّتِنَا مَادَّةَ بَرِّكَ، فَإِنَّ الْغَنَى

اصل بز و احسان خود را منقطع مفرما که هر کس را تو غنی و بی نیاز کنی بی نیاز است و هر که را تو

مَنْ أَغْنَيْتَ، وَإِنَّ السَّالِمَ مَنْ وَقَيْتَ. ﴿٥﴾ مَا عِنْدَ أَحَدٍ دُونَكَ

محفوظ داری در امان است * جز تو کسی را قدرت دفاع از حوادث نیست و هم از قدرتت کسی را

دِفَاعٌ، وَلَا بِأَحَدٍ عَنِ سَطْوَتِكَ امْتِنَاعٌ، تَحْكُمُ بِمَا شِئْتَ عَلَى

یاری سرکشی نخواهد بود تویی تنها کسی که به هر چه خواهی و بر هر که خواهی حکمت نافذ است

مَنْ شِئْتَ، وَتَقْضِي بِمَا أَرَدْتَ فِيمَنْ أَرَدْتَ. ﴿٦﴾ فَلَكَ الْحَمْدُ

و هر حکمی در باره هر که خواهی اجرا می کنی. * پس تو را حمد و ستایش می کنم بر آنچه ما را از

عَلَى مَا وَقَيْتَنَا مِنَ الْبَلَاءِ، وَلَكَ الشُّكْرُ عَلَى مَا خَوَّلْتَنَا مِنْ

بلاهای عالم حفظ کردی و سپاس می گویم بر آنچه از نعم عالم به ما عطا کردی آن چنان حمد و

النِّعْمَاءِ، حَمْدًا يُخَلِّفُ حَمْدَ الْحَامِدِينَ وَرَأَاءَهُ، حَمْدًا يَمَلَأُ

سپاسی که جانشین حمد تمام ستایش کنندگان گردد، حمدی که زمین و آسمان را مملو از حمد تو

أَرْضَهُ وَسَمَاءَهُ. ﴿٧﴾ إِنَّكَ الْمَنَّانُ بِجَسِيمِ الْمِنَنِ، الْوَهَّابُ

سازد * که همانا تویی عطا بخش خلق به عطاهای بزرگ و بخشنده بی عوض نعمت های عظیم

لِعَظِيمِ النِّعَمِ، الْقَابِلُ يَسِيرَ الْحَمْدِ، الشَّاكِرُ قَلِيلَ الشُّكْرِ،

تویی که حمد و سپاس اندک بندگان را می پذیری. تویی صاحب احسان به بندگان و دارای عطا

الْمُحْسِنُ الْمُجْمَلُ ذُو الطَّوْلِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، إِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

و نعم خدایی. جز تو یکتا خدای عالم نیست و بازگشت تمام اهل عالم به سوی توست.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا اعْتَرَفَ بِالنَّقْصِ عَنْ تَأْدِيَةِ الشُّكْرِ

نیایش امام سجاد علیه السلام
در اظهار عجز از ادای شکر و سپاس ایزد متعال

① اللَّهُمَّ إِنَّ أَحَدًا لَا يَبْلُغُ مِنْ شُكْرِكَ غَايَةَ إِلَّا حَصَلَ عَلَيْهِ

* ای خدا! هیچ کس شکر تو را به حد کمال به جا نیاورد چرا که هر شکری که کند آن شکر هم

مِنْ إِحْسَانِكَ مَا يُلْزِمُهُ شُكْرًا. ② وَلَا يَبْلُغُ مَبْلَغًا مِنْ

نعمت و احسان توست و شکری دیگر بر او لازم آید * و هر کس هر قدر هم سعی در اطاعتت کند

طَاعَتِكَ وَإِنْ اجْتَهَدَ إِلَّا كَانَ مُقْصِرًا دُونَ اسْتِحْقَاقِكَ

باز تقصیر کرده و حق طاعتت را به جا نیاورده و فضل و کرمت را سپاس گزاری

بِفَضْلِكَ. ③ فَاشْكُرْ عِبَادَكَ عَاجِزٌ عَنْ شُكْرِكَ، وَأَعْبُدْهُمْ

به سزا نکرده است * پس شکرگزارترین بندگانت از شکرت عاجز و عابدترین آنان از ادای

مُقْصِرٌ عَنْ طَاعَتِكَ. ④ لَا يَجِبُ لِأَحَدٍ أَنْ تَغْفِرَ لَهُ بِاسْتِحْقَاقِهِ،

خلق طاعتت مقصر است * هیچ کس نیست که آمرزشت بر او به استحقاق واجب شود و احدی

وَلَا أَنْ تَرْضَى عَنْهُ بِاسْتِحْقَابِهِ. ⑤ فَمَنْ غَفَرْتَ لَهُ فِطْوَلِكَ،

نیست که مستوجب رضا و خشنودی ات گردد * پس هر کس را بخشیدی به صرف کرم و احسان و از

وَمَنْ رَضِيَ عَنْهُ فِيفَضْلِكَ. ⑥ تَشْكُرُ يَسِيرَ مَا شَكَرْتَهُ،

هر که خشنود شدی به فضل و عطای توست * اندک شکری که به جای آریم پاداش می‌دهی

و تُثِيبُ عَلَى قَلِيلٍ مَا تُطَاعُ فِيهِ حَتَّىٰ كَأَنَّ شُكْرَ عِبَادِكَ

و اندک طاعتی که انجام دهیم ثواب عطا می‌کنی تا حدی که

الَّذِي أَوْجَبَتْ عَلَيْهِ ثَوَابَهُمْ وَأَعْظَمْتَ عَنْهُ جَزَاءَهُمْ أَمْرٌ

گویا شکر و طاعت بندگانت را بر خود ثواب

مَلَكُوا اسْتِطَاعَةَ الْإِمْتِنَاعِ مِنْهُ دُونَكَ فَكَافَيْتَهُمْ، أَوْ لَمْ يَكُنْ

و پاداش لازم و واجب فرموده‌ای * و یا بندگانت بر آن شکر و طاعت

سَبَبُهُ بِيَدِكَ فَجَازَيْتَهُمْ. ﴿٧﴾ بَلْ مَلَكَتْ - يَا إِلَهِي - أَمْرَهُمْ

بدون توفیق تو خود قدرت و تمکن داشته‌اند و همان اندک شکر

قَبْلَ أَنْ يَمْلِكُوا عِبَادَتَكَ، وَأَعَدَدْتَ ثَوَابَهُمْ قَبْلَ أَنْ يَفِيضُوا

و طاعت هم به قدرت و توانایی تو بوده و پیش از آن که آن طاعت به جای آرند

فِي طَاعَتِكَ، وَذَلِكَ أَنَّ سُنَّتَكَ الْإِفْضَالَ، وَعَادَتَكَ الْإِحْسَانَ،

تو ثواب آن را به کرمتم مقدر فرموده‌ای پیش از آن که به طاعتت قیام کنند

وَ سَبِيلَكَ الْعَفْوُ. ﴿٨﴾ فَكُلُّ الْبَرِيَّةِ مُعْتَرِفَةٌ بِأَنَّكَ غَيْرُ ظَالِمٍ

و البته چنین است * لذا همگان معترفند که تو نسبت به آن که عقوبتش می‌کنی

لِمَنْ عَاقَبْتَ، وَ شَاهِدَةٌ بِأَنَّكَ مُتَّفَضِّلٌ عَلَى مَنْ عَافَيْتَ، وَ كُلُّ

ظالم نیستی و گواهی می‌دهند که تو آن را که می‌بخشی، با فضلت رفتار می‌کنی،

مُقَرَّرٌ عَلَى نَفْسِهِ بِالتَّقْصِيرِ عَمَّا اسْتَوْجِبْتَ. ﴿٩﴾ فَلَوْ لَا أَنَّ

و هر کس به خود می‌نگرد، در انجام آنچه شایسته توست اقرار به تقصیر می‌کند * اگر مگر

الشَّيْطَانُ يَخْتَدِعُهُمْ عَنْ طَاعَتِكَ مَا عَصَاكَ غَاصٌّ، وَ لَوْلَا

و فریب شیطان نبود، هیچ کس تو را عصیان نمی‌کرد و اگر

أَنَّهُ صَوَّرَ لَهُمُ الْبَاطِلَ فِي مِثَالِ الْحَقِّ مَا ضَلَّ عَنْ طَرِيقِكَ

شیطان باطل را در چهره حق جلوه نمی‌داد، هیچ کس از راه تو

ضَالٌّ. ﴿۱۰﴾ فَسُبْحَانَكَ! مَا آبَيْنَ كَرَمَكَ فِي مُعَامَلَةٍ مَنِ اطَاعَكَ

منحرف نمی‌شد. * پس منزهی تو و چه روشن است بزرگواری تو در رفتار با کسی که از تو اطاعت و

أَوْعَصَاكَ: تَشْكُرُ لِلْمُطِيعِ مَا أَنْتَ تَوَلَّيْتَهُ لَهُ، وَتُمْلِي

یا تو را عصیان نماید؛ در حق مطیع از آنچه برایش فراهم ساخته‌ای تشکر می‌کنی و در حق گنهگار

لِلْعَاصِي فِيمَا تَمْلِكُ مُعَاجَلَتَهُ فِيهِ. ﴿۱۱﴾ أَعْطَيْتَ كُلًّا مِنْهُمَا

در آنچه می‌توانی در عقوبتش شتاب کنی مهلت می‌دهی. * پس تو بر هر یک از

مَا لَمْ يَجِبْ لَهُ، وَتَفَضَّلْتَ عَلَى كُلِّ مِنْهُمَا بِمَا يَقْصُرُ عَمَلُهُ

اهل طاعت و عصیان آنچه واجب نبود عطا فرمودی و با فضل خود به هر یک، چیزی که استحقاق

عَنْهُ. ﴿۱۲﴾ وَلَوْ كَافَأَتِ الْمُطِيعَ عَلَى مَا أَنْتَ تَوَلَّيْتَهُ لَأَوْشَكَ

نداشت کرم فرمودی * و اگر می‌خواستی عدالت کنی اهل طاعت بر عملشان

أَنْ يَفْقِدَ ثَوَابَكَ، وَأَنْ تَزُولَ عَنْهُ نِعْمَتُكَ، وَلَكِنَّكَ بِكَرَمِكَ

مستحق اجری نمی‌شدند و از نعمت ثواب ذی‌حق نبودند و اهل عصیان با اول معصیتی

جَازَيْتَهُ عَلَى الْمُدَّةِ الْقَصِيرَةِ الْفَانِيَةِ بِالْمُدَّةِ الطَّوِيلَةِ

که مرتکب می‌شدند مستحق هلاکت و عذاب بودند، لیکن تو پاداش عملی که

الْخَالِدَةِ، وَعَلَى الْغَايَةِ الْقَرِيبَةِ الزَّائِلَةِ بِالْغَايَةِ الْمَدِيدَةِ

در مدت کوتاه فانی به جای آوردن اجر و پاداش طولانی فناناپذیر عطا کردی

الْبَاقِيَةِ. ﴿۱۳﴾ ثُمَّ لَمْ تَسْمُهُ الْقِصَاصَ فِيمَا أَكَلَ مِنْ رِزْقِكَ

و هنوز عوض رزقی که به آنها دادی و آنها به رزق تو بر طاعتت قدرت یافتند

الَّذِي يَقْوَى بِهِ عَلَى طَاعَتِكَ، وَلَمْ تَحْمِلْهُ عَلَى الْمُنَاقَشَاتِ

باز خواست نکردی * باز بر اسباب و آلاتی که بر آنها در راه طاعتت مهیا کردی تا وسیلهٔ آموزش

فِي الْأَلَاتِ الَّتِي تَسَبَّبَ بِاسْتِعْمَالِهَا إِلَى مَغْفِرَتِكَ، وَلَوْ

آنان شود بر آنها به مناقشه بار سنگین تحمیلشان نکردی و اگر به مناقشه مواخذه می‌کردی

فَعَلْتَ ذَلِكَ بِهِ لَذَهَبَ بِجَمِيعِ مَا كَدَحَ لَهُ وَجُمْلَةً مَّا سَعَى

تمام رنج و زحماتشان در راه طاعتت و همه سعی و کوشش آنها در مقابل کوچک‌ترین نعمت و

فِيهِ جَزَاءٌ لِلصُّغْرَى مِنْ أَيْادِكَ وَمِنْكَ، وَلَبَقِيَ رَهِينًا بَيْنَ

احسانت هیچ بود و هنوز بنده مطیع در گرو سایر نعمت‌هایی که به او برای بقای حیاتش عطا کرده‌ای

يَدَيْكَ بِسَائِرِ نِعَمِكَ، فَمَتَى كَانَ يَسْتَحِقُّ شَيْئًا مِنْ ثَوَابِكَ؟

مأخوذ خواهد ماند، در این صورت کی و کجا کم‌ترین اجری از تو به استحقاق طلبکار بود؟ هرگز و

لَا! مَتَى؟! ﴿١٤﴾ هَذَا - يَا إِلَهِي - خَالٌ مِنْ أَطَاعِكَ، وَ سَبِيلُ

هیچ گاه * پروردگارا! باز این حال اهل طاعت و عبادت بود اما با اهل عصیان

مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ، فَأَمَّا الْعَاصِي أَمْرَكَ وَالْمُؤَاقِعُ نَهْيِكَ فَلَمْ

هم که مخالفت امر و نهیت کردند تعجیل در عقاب و انتقامشان فرمودی تا آن‌که

تُعَاجِلُهُ بِنِقْمَتِكَ لِكَيْ يَسْتَبْدِلَ بِحَالِهِ فِي مَعْصِيَتِكَ خَالٌ

حال نافرمانی و عصیانشان را بدل به توبه و انابه کنند تا بروی به عفو و کرم ببخشی

الْإِنَابَةَ إِلَى طَاعَتِكَ، وَلَقَدْ كَانَ يَسْتَحِقُّ فِي أَوَّلِ مَا هَمَّ

و از او درگذری و البته آن بنده عاصی در اولین مرتبه که به معصیت

بِعُصْيَانِكَ كُلِّ مَا أَعْدَدْتَ لِجَمِيعِ خَلْقِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ. ﴿١٥﴾

اهتمام می‌کرد بر تمام عقاب و انتقامی که برای همه خلق مهیا کردی بدین مهلت مستحق و سزاوار

فَجَمِيعُ مَا أَخْرَتَ عَنْهُ مِنَ الْعَذَابِ وَأَبْطَأَتْ بِهِ عَلَيْهِ مِنْ

بود * پس تو آنچه را مهلتش دادی و به تأخیر افکندی از عقاب سخت و قهر و سطوت و انتقام

سَطَوَاتِ النَّقْمَةِ وَالْعِقَابِ تَزُكُّ مِنْ حَقِّكَ، وَرِضَى بِدُونِ

سریع، همه را از کرم خود بر او بخشیدی و از او راضی شدی بدون استحقاق او بر تو. * باری از تو

وَاجِبِكَ. ﴿١٦﴾ فَمَنْ أَكْرَمُ - يَا إِلَهِي - مِنْكَ، وَمَنْ أَشَقَى مِمَّنْ

کریم‌تر در عالم کیست و از آن کس شقی‌تر کیست که با چنین خدای کریمی راه مخالفت

هَلَكَ عَلَيْكَ؟ لَا! مَنْ؟ فَتَبَارَكْتَ أَنْ تُوصَفَ إِلَّا بِالْإِحْسَانِ،

و شقاوت بیموده است؟ نه، هیچ کس. باری ای خدا! تو متعالی تر از آنی که جز به کرم و احسان توصیف

وَكْرَمْتَ أَنْ يُخَافَ مِنْكَ إِلَّا الْعَدْلُ، لَا يُخْشَى جَوْرُكَ عَلَيَّ

شوی و بزرگوارتر از این که جز از عدل تو کسی بترسد و گرنه تو را بر اهل عصیان ذره‌ای جور نخواهد بود

مَنْ عَصَاكَ، وَلَا يُخَافُ إِغْفَالُكَ ثَوَابَ مَنْ أَرْضَاكَ، فَصَلِّ

و اهل طاعت که به راه رضای تو رفتند هم نباید تصور کنند که تو اجرشان را فراموش خواهی کرد. پس بر

عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَهَبْ لِي أَمَلِي، وَزِدْنِي مِنْ هَذَاكَ مَا

محمد و آتش درود فرست و به من هم آنچه آرزومندم عطا فرما و هدایتت را بر من بیفز که مرا به هر

أَصِلُ بِهِ إِلَى التَّوْفِيقِ فِي عَمَلِي، إِنَّكَ مَنَّانٌ كَرِيمٌ.

عمل خیر موفق می‌سازد. ای خدا! همانا تنها تویی که عطایت بی‌حساب و کرمت بی‌انتهاست.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْإِعْتِذَارِ مِنْ تَبِعَاتِ الْعِبَادِ
وَمِنَ التَّقْصِيرِ فِي حُقُوقِهِمْ وَ فِي فَكَاحِ رَقَبَتِهِ مِنَ النَّارِ

دعای امام سجاد علیه السلام در عذرخواهی از حقوق مردم
و کوتاهی در ادای آن و رهایی از آتش دوزخ

① اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِنْ مَظْلُومٍ ظَلِمَ بِحَضْرَتِي فَلَمْ

* پروردگارا! من عذر می‌خواهم از این که به مظلومی در حضور من ظلمی رسیده باشد

أَنْصُرُهُ، وَ مِنْ مَعْرُوفٍ أَسَدِي إِلَيَّ فَلَمْ أَشْكُرْهُ، وَ مِنْ

و من او را یاری نکرده باشم و معروفی که از کسی به من رسیده باشد و من شکر او را به جا نیاورده

مُسِيْبَةٍ إِعْتَذَرَ إِلَيَّ فَلَمْ أَعِذِرْهُ، وَ مِنْ ذِي فَاقَةٍ سَأَلَنِي فَلَمْ

باشم و کسی نزد من از کار بدی به عذرخواهی آمده باشد و عذرش را نپذیرفته باشم و فقیری مضطر

أَوْثَرُهُ، وَ مِنْ حَقِّ ذِي حَقٍّ لَزِمَنِي لِمُؤْمِنٍ فَلَمْ أَوْفِرْهُ، وَ مِنْ

از من درخواست چیزی کند و بر او ایثار و اعطا نکرده باشم و حقی از حقوق مؤمنی بر من لازم شده

عَيْبٍ مُؤْمِنٍ ظَهَرَ لِي فَلَمْ أَسْتُرْهُ، وَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ عَرَضَ لِي

باشد و من به حد کمال ادا نکرده باشم و عیب کسی بر من آشکار شود و من آن را مستور نکرده باشم

فَلَمْ أَهْجُرْهُ. ② أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ - يَا إِلَهِي - مِنْهُمْ وَ مِنْ

و از هر گناهی که بر من پیش آمد کرده و من از آن دوری نکرده باشم، از همه این خطاها و امثال آن

نَظَائِرِهِنَّ اعْتِذَارَ نَدَامَةٍ يَكُونُ وَاعِظًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنْ

* به درگاهت عذر خواهم، عذری که با ندامت و پشیمانی مقرون است و چنان که پیش آمد کند،

أَشْبَاهِهِنَّ. ﴿۳﴾ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ نَدَامَتِي

دیگر بند و اندرز گرفته باشم * پروردگارا! درود فرست بر محمد و آلش و پشیمانی‌ام را

عَلَى مَا وَقَعْتُ فِيهِ مِنَ الزَّلَّاتِ، وَعَزْمِي عَلَى تَرْكِ مَا

از معاصی گذشته که مقرون به عزم بر ترك آن است و هر معصیت دیگر که

يَعْرِضُ لِي مِنَ السَّيِّئَاتِ، تَوْبَةً تُوجِبُ لِي مَحَبَّتَكَ،

در معرض آن قرار گیرم توبه‌ای که موجب محبت و لطف تو با من شود ای خدا!

يَا مُحِبَّ التَّوَّابِينَ.

ای محب توبه‌کنندگان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي طَلَبِ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام
در طلب عفو و رحمت الهی

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ اكْسِرْ شَهْوَتِي عَنْ كُلِّ

* پروردگار درود فرست بر محمد و آتش و قوای شهوانی مرا از هر کار

مَحْرَمٍ، وَازِرِ حِرْصِي عَنْ كُلِّ مَأْتَمٍ، وَامْنَعْنِي عَنْ آذِي كُلِّ

حرام درهم شکن و حرصم را از هر کار بد بر کنار دار و از جور و آزار

مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ، وَ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ. ② اللَّهُمَّ وَ أَيُّمَا عَبْدٍ

هر مرد و زن اهل ایمان و اسلام باز دار * پروردگارا! هر آن بنده‌ات را

نَالَ مِنِّي مَا حَظَرْتَ عَلَيْهِ، وَانْتَهَكَ مِنِّي مَا حَجَرْتَ عَلَيْهِ،

که من به کاری آزردم که تو از آن منع کرده بودی، یا از کار او پرده دری کردم که به حکم تو

فَمَضَى بِظُلَامَتِي مَيْبَأً، أَوْ حَصَلَتْ لِي قِبَلَهُ حَيًّا فَاغْفِرْ لَهُ مَا

ممنوع بوده و آن بنده که از من آزار دیده از دنیا رحلت کرده است یا هنوز به دنیاست. او را

أَلَمَّ بِهِ مِنِّي، وَاعْفُ لَهُ عَمَّا أَذْبَرَ بِهِ عَنِّي، وَلا تَقِفْهُ عَلَيَّ مَا

به جای آزاری که از من به او رسیده بیامرز و اگر من بر او حقی دارم و او مرا آزاری کرده،

از تَكَبَّ فِيَّ، وَلا تَكْشِفْهُ عَمَّا اكْتَسَبَ بِي، وَاجْعَلْ مَا

او را عفو فرما و او را متوقف نگردان و از گناهی که به من مرتکب شده پرده برمدار

سَمَحْتُ بِهِ مِنَ الْعَفْوِ عَنْهُمْ، وَتَبَرَّعْتُ بِهِ مِنَ الصَّدَقَةِ عَلَيْهِمْ

و عفو و بخشش من و صدقه و احسانی که بر وجه تبرع با آنها کردم را نیکوتر صدقه قرار ده

أَزْكَى صَدَقَاتِ الْمُتَصَدِّقِينَ، وَأَعْلَى صَلَاتِ الْمُتَقَرَّبِينَ ﴿٣﴾

و از عالی‌تر صله و عطایی که مقربان درگاهت بخشند گردان *

وَعَوْضُنِي مِنْ عَفْوِي عَنْهُمْ عَفْوِكَ، وَمِنْ دُعَائِي لَهُمْ

و عوض عفو من از ایشان تو نیز از تقصیر من درگذر و به جای دعای خیری که در حق آنها کردم،

رَحْمَتَكَ حَتَّى يَسْعَدَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنَّا بِفَضْلِكَ، وَيَنْجُو كُلُّ مِنَّا

کرم و رحمتت را شامل حالم ساز تا به فضل و کرمت ما همه به سعادت رسیم و به جود و احسانت

بِمَنِّكَ. ﴿٤﴾ اللَّهُمَّ وَإِيْمَا عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَدْرَكَهُ مِنِّي دَرَكٌ،

همه از عقابت نجات یابیم * پروردگارا! و هر بنده‌ای از بندگانت که عیب و نقصی از من

أَوْ مَسَّهُ مِنْ نَاحِيَّتِي أَدَى، أَوْ لِحِقَهُ بِي أَوْ بِسَبَبِي ظَلَمْتُ فُتُّهُ

به او رسیده یا اذیت و المی از طرف من دیده یا ظلمی به سبب من به او شده و یا حقی از تو فوت

بِحَقِّهِ، أَوْ سَبَقْتُهُ بِمَظْلِمَتِهِ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَرْضِهِ

کردم یا به مظلومه و جوری بر او سبقت گرفتم، پس بر محمد و آلش درود فرست و او را به جود و

عَنِّي مِنْ وُجْدِكَ، وَأَوْفِهِ حَقَّهُ مِنْ عِنْدِكَ ﴿٥﴾ ثُمَّ قِنِي مَا

کرمت از من راضی و خشنود ساز و از لطف خود حق او را به حد کامل عطا فرما * و مرا هم که به

يُوجِبُ لَهُ حُكْمُكَ، وَخَلِّصْنِي مِمَّا يَحْكُمُ بِهِ عَدْلُكَ، فَإِنَّ

حکم تو به مظلومه او مسئولم به عفو بو رحمتت رهایی ده و از حکم عدل خود آزادی بخش که

قُوَّتِي لَا تَسْتَقِيلُ بِنِقْمَتِكَ، وَإِنَّ طَاقَتِي لَا تَنْهَضُ بِسُخْطِكَ،

قوت و طاقت من تاب قهر و انتقام تو را ندارد و تحمل غضبت نتواند که گر تو به حق و عدالت

فَإِنَّكَ إِنْ تَكَاْفَنِي بِالْحَقِّ تُهْلِكُنِي، وَإِلَّا تَعَمَّدَنِي بِرَحْمَتِكَ

مرا جزا دهی به یقین هلاک خواهم شد و اگر بر من لباس رحمت و مغفرت نبوشانی، مرا دلیل

تُوبِقْنِي. ﴿٦﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتَوْهِبُكَ - يَا اِلٰهِيْ - مَا لَا يُنْقِصُكَ

و خوار خواهی کرد. * پروردگارا! من درخواست عفو دارم اگر مرا ببخشی بر تو زبانی ندارد

بَدْلُهُ، وَ اَسْتَحْمِلُكَ مَا لَا يَبْهَظُكَ حَمْلُهُ. ﴿٧﴾ اَسْتَوْهِبُكَ - يَا

و زحمت و مشقتی بآرنیارد * ای خدا! از تو بر نفس خود بخشش می‌طلبم،

اِلٰهِيْ - نَفْسِيْ اَلَّتِي لَمْ تَخْلُقْهَا لِتَمْتَنَعَ بِهَا مِنْ سُوءٍ، اَوْ

زیرا تو به روح قدسی مرا بر آن نیافریدی که زبانی از ذات خود دور کنی

لِتَطَّرَقَ بِهَا اِلَى نَفْعٍ، وَلٰكِنْ اَنْشَأْتَهَا اِثْبَاتًا لِّقُدْرَتِكَ عَلٰی

و یا نفعی بر حضرتت عاید سازی، لیکن خلق کردی برای اثبات قدرت خود بر خلقت

مِثْلِهَا، وَ اَحْتِجَا جَا بِهَا عَلٰی شَكْلِهَا. ﴿٨﴾ وَ اَسْتَحْمِلُكَ مِنْ

موجودی عجیب مانند نفس ناطقه انسان برنگاشتی. * و از تو می‌خواهم که گناهانم را

ذُنُوْبِيْ مَا قَدْ بَهَظَنِيْ حَمْلُهُ، وَ اَسْتَعِيْنُ بِكَ عَلٰی مَا قَدْ

که بار سنگینی است که پشتم را می‌کشند از دوشم برداری و اعمال زشتم که آبرویم را در خطر

فَدَخَنِيْ ثِقْلُهُ. ﴿٩﴾ فَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ، وَ هَبْ لِنَفْسِيْ

انداخته مرا یاری کنی و آنها را عفو فرمایی * پس بر محمد و آتش درود فرست و ظلمی که در حق

عَلٰی ظَلَمِهَا نَفْسِيْ، وَ وَاكِلْ رَحْمَتَكَ بِاِحْتِمَالِ اِضْرِيْ، فَكَمْ

نفس خود کرده‌ام بر من ببخش و لطف و رحمتت را بر محو گناهانم شامل ساز

قَدْ لِحِقَتْ رَحْمَتَكَ بِالْمُسِيْبِيْنَ، وَ كَمْ قَدْ شَمِلَ عَفْوُكَ

که چه بسیار رحمتت شامل حال گناهکاران گردیده و عفو ست‌مکاران را

الظَّالِمِيْنَ. ﴿١٠﴾ فَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ، وَ اجْعَلْنِيْ اَسْوَةَ مَنْ

نجات داده * پس بر محمد و آتش درود فرست و نسبت به کسانی که از لغزش و

قَدْ اَنْهَضْتَهُ بِتَجَاوُزِكَ عَنِ مَضَارِعِ الْخٰطِئِيْنَ، وَ خَلَّصْتَهُ

خطاهایشان مهیای گذشتی، مرا پیش قدم آنها قرار ده و از آنان مقرر فرما که به توفیقت

بِتَوْفِيقِكَ مِنْ وَرَطَاتِ الْمُجْرِمِينَ، فَاصْبِحَ طَلِيقَ عَفْوِكَ مِنْ

از ورطه گناهان مهلك رهايشان فرمودی و از آنان که به عفو و کرمت از اسارت

اِسَارِ سُخْطِكَ، وَعَتِيقَ صُنْعِكَ مِنْ وَثَاقِ عَدْلِكَ. ﴿۱۱﴾ اِنَّكَ

قهر و غضبت آزاد شدند و به حلم و رأفت از عهده عدل تو بیرون شدند قرار ده * که

اِنْ تَفْعَلْ ذَلِكَ - يَا اِلَهِي - تَفْعَلُهُ بِمَنْ لَا يَجْحَدُ اسْتِحْقَاقَ

هر گاه ای خدای من با من چنین کنی این کار را با کسی کرده‌ای که منکر

عُقُوبَتِكَ، وَلَا يُبْرِئِي نَفْسَهُ مِنْ اسْتِجَابِ نِقْمَتِكَ. ﴿۱۲﴾ تَفْعَلْ

استحقاق عقابت نیست و ذمه خود را بری از عذابت نمی‌داند * و باز چنین

ذَلِكَ - يَا اِلَهِي - بِمَنْ خَوْفُهُ مِنْكَ اَكْثَرُ مِنْ طَمَعِهِ فَيْكَ،

عفو و بخشش را تو در حق کسی فرموده‌ای که خوفش از قهر و غضب بیش از طمع

وَبِمَنْ يَأْسُهُ مِنَ النَّجَاةِ اَوْ كَدُّ مِنْ رَجَائِهِ لِلْخَلَاصِ، لَا اَنْ

و امید اوست و یأس و نومیدی‌اش از نجات فزون از امید به خلاصی از مجازات است، لیکن نه

يَكُونُ يَأْسُهُ قُتُوْطًا، اَوْ اَنْ يَكُونَ طَمَعُهُ اغْتِرَارًا، بَلْ لِقِلَّةِ

یأسش از کرمت به مرتبه ناامیدی و نه طمعش به کرمت به حد غرور و غفلت است، بلکه این

حَسَنَاتِهِ بَيْنَ سَيِّئَاتِهِ، وَضَعْفِ حُجَجِهِ فِي جَمِيعِ تَبَاغَاتِهِ. ﴿۱۳﴾

غلبه ناامیدی بر امید بدین سبب است که عمل خیرش بسی اندک و گناهانش بسی زیاد است *

فَاَمَّا اَنْتَ - يَا اِلَهِي - فَاهْلٌ اَنْ لَا يَغْتَرَّبِكَ الصِّدِّيقُونَ، وَلَا

و به هر حال، پروردگارا! صدیقان نیز مغرور نتوانند شد و مجرمان هم از رحمت

يِيَّاسَ مِنْكَ الْمُجْرِمُونَ، لِاَنَّكَ الرَّبُّ الْعَظِيمُ الَّذِي لَا يَمْنَعُ

بی حد تو ناامید نخواهند بود، زیرا تو آن خدای بزرگی که فضل و کرمت را از احدی

اَحَدًا فَضْلَهُ، وَلَا يَسْتَقْصِي مِنْ اَحَدٍ حَقَّهُ. ﴿۱۴﴾ تَعَالَى

منع نخواهی کرد و هیچ بنده با اخلاصی هم حق طاعتت را ادا نتواند کرد * ذکر مقدّست

ذِكْرِكَ عَنِ الْمَذْكُورِينَ، وَتَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ عَنِ الْمُنْسُوبِينَ،

عالی‌تر از حد ادراک اهل ذکر است و نام‌های مبارکت برتر از حد فهم توصیف‌کنندگان است

وَفَشَتْ نِعْمَتُكَ فِي جَمِيعِ الْمَخْلُوقِينَ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ذَلِكَ

و نعمت بی‌حسابت در تمام خلق منتشر است. ذات پاک تو را ستایش سزاوار است.

يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

ای پروردگار عالم!

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذَا نَعِيَ إِلَيْهِ مَيِّتٌ، أَوْ ذَكَرَ الْمَوْتَ

دعای امام سجاد علیه السلام
در یاد مرگ

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ اكْفِنَا طُولَ الْأَمَلِ،

* پروردگارا! بر محمد و آل پاکش درود فرست و ما را از آرزوهای طولانی دور ساز و آرزوهای ما را

وَ قَصِّرْهُ عَنَّا بِصِدْقِ الْعَمَلِ حَتَّى لَا نُؤَمِّلَ اسْتِثْمَامَ سَاعَةٍ بَعْدَ

کوتاه گردان تا به عمل صالح پردازیم هرگز از آن ساعت که گذشت به آرزوی ساعت دیگر نباشیم و از

سَاعَةٍ، وَ لَا اسْتِيفَاءَ يَوْمٍ بَعْدَ يَوْمٍ، وَ لَا اتِّصَالَ نَفْسٍ بِنَفْسٍ،

روز گذشته انتظار روز دیگر نکشیم و یک نفس منتظر پیوستن به نفس دیگر بنشینیم و یک قدم که

وَ لَا لِحُوقِ قَدَمٍ بِقَدَمٍ. ② وَ سَلِّمْنَا مِنْ غُرُورِهِ، وَ آمِنَّا مِنْ

برمی داریم پیوستن به قدم دیگر را از عمر خود مطمئن نباشیم * و ما را از غرور طول امل

شُرُورِهِ، وَ انْصِبِ الْمَوْتَ بَيْنَ أَيْدِينَا نَصْبًا، وَ لَا تَجْعَلْ ذِكْرَنَا

و شَرِّ آن محفوظ دار و حالت مرگ را دائم نصب العین ما و در جلو چشم ما قرار ده نه آن که یک روز

لَهُ غِيبًا. ③ وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ ضَالِحِ الْأَعْمَالِ عَمَلًا نَسْتَبْطِئُ

به یاد مرگ باشیم. * و از کارهای شایسته، عملی به ما عطا فرما که با آن به عنوان

مَعَهُ الْمَصِيرَ إِلَيْكَ، وَ نَحْرِضُ لَهُ عَلَى وَشِكِّ اللَّحَاقِ بِكَ

زاد و توشه به سوی تو سیر کنیم و به خاطر آن بر قُرب دیدار تو حریص گردیم،

حَتَّىٰ يَكُونَ الْمَوْتُ مَا نَسْنَا الَّذِي نَأْسُ بِهِ، وَمَأْلَفْنَا الَّذِي

به گونه‌ای که مرگ، زمان انس ما باشد و موعد الفتی باشد که به آن اشتیاق پیدا کنیم

نَشْتَاقُ إِلَيْهِ، وَحَامَمْنَا الَّتِي نَحِبُّ الدُّنْيَا مِنْهَا. ﴿٤﴾ فَإِذَا

و پناهگاهی باشد که دوست داشته باشیم به آن نزدیک شویم. * باری

أوردتَهُ عَلَيْنَا وَأَنْزَلْتَهُ بِنَا فَأَسْعِدْنَا بِهِ زَائِرًا، وَأَنْسْنَا بِهِ

چون مرگ را بر ما فرود آوردی به دیدار چهره مرگ ما را سعادتمند و مأنوس با آن جهان گردان و در

قَادِمًا، وَلَا تُشَقِّنَا بِضِيَاغَتِهِ، وَلَا تُخْزِنَا بِزِيَارَتِهِ، وَاجْعَلْهُ

آن حال که به مهمانی مرگ آمدیم ما را شقی و محروم مگردان و دیدار مرگ را موجب بدبختی و

بَابًا مِنْ أَبْوَابِ مَغْفِرَتِكَ، وَمِفْتَاحًا مِنْ مَفَاتِيحِ رَحْمَتِكَ. ﴿٥﴾

خذلان ما قرار مده بلکه آن را دری از درهای مغفرت و کلیدی از کلیدهای رحمت خود مقرر فرما *

أَمِنَّا مُهْتَدِينَ غَيْرَ ضَالِّينَ، طَائِعِينَ غَيْرَ مُسْتَكْرَهِينَ، تَائِبِينَ

و ما را با نور هدایت خود بمیران نه با ظلمت گمراهی و با حال طاعت و اشتیاق به حضرتت بمیران

غَيْرَ غَاصِينَ وَلَا مُصْرَبِينَ، يَا ضَامِنَ جَزَاءِ الْمُحْسِنِينَ،

نه حال کراهت از ملاقاتت و به حال توبه کامل بمیران نه حال اصرار بر عصیان ای خدایی که ضامن

و مُسْتَصْلِحَ عَمَلِ الْمُفْسِدِينَ.

پاداش نیکوکارانی و اصلاح فرمائی حال تبه‌کاران.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي طَلَبِ السِّيَرِ وَالْوَقَايَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام

در پوشاندن گناهان

① اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَافْرِشْنِي مِهَادَ كَرَامَتِكَ،

* ای خدا! بر محمد و آلش درود فرست و بر من مسندهای کرامت را بگستران

وَ أَوْرِدْنِي مَشَارِعَ رَحْمَتِكَ، وَ أَحِلِّنِي بُحْبُوحَةَ جَنَّتِكَ، وَ لَا

و به جویبارهای رحمت وارد ساز و در میان بهشت منزل ده و به مردودی

تَسْمُنِي بِالرَّدِّ عَنْكَ، وَ لَا تَحْرِمْنِي بِالْخِيْبَةِ مِنْكَ. ② وَ لَا

از درگاه خود و به نا امیدی از خویش محروم مگردان * و در مقابل

تُقَاصِّنِي بِمَا اجْتَرَحْتُ وَ لَا تُنَاقِشْنِي بِمَا اكْتَسَبْتُ، وَ لَا

جرم و گناهان به کیفر مکیر و مرا به انواع گناهایی که مرتکب شده‌ام به مناقشه

تُبْرِزُ مَكْتُومِي، وَ لَا تَكْشِفْ مَسْتُورِي، وَ لَا تَحْمِلْ عَلَيَّ

و حساب در میاور و هرگز سرِ ضمیرم بر خلق نمودار مگردان و عیوب و زشتی‌هایم

مِيزَانَ الْاِنْصَافِ عَمَلِي، وَ لَا تُغْلِنْ عَلَيَّ عِيُونَ الْمَلَأَ خَبْرِي

آشکار مساز و اعمالم را به میزان عدل مسنج و در پیش چشم خلائق خبرم را فاش مساز

③ أَخْفِ عَنْهُمْ مَا يَكُونُ نَشْرُهُ عَلَيَّ غَارًا، وَ اطْوِ عَنْهُمْ مَا

* و هر آن کردار و افکارم که انتشارش مایه ننگ و عار است

يُلْحِقُنِي عِنْدَكَ شَنَارًا. ﴿٤﴾ شَرِّفْ دَرَجَتِي بِرِضْوَانِكَ،

همه را از چشم خلق پنهان دار * درجه مرا به مقام رضای خود شرافت بخش

وَ اكْمِلْ كَرَامَتِي بِغُفْرَانِكَ، وَ انْظِمْنِي فِي اصْحَابِ الْيَمِينِ،

و کرامت‌هایی که در حقم فرموده‌ای به آمرزشت به کمال رسان و مرا در سلك اصحاب یمن

وَ وَجِّهْنِي فِي مَسَالِكِ الْاٰمِنِيْنَ، وَ اجْعَلْنِي فِي فَوْجِ الْفَاتِرِيْنَ،

منتظم گردان و در مسلك و طریقه آنان که ایمن هستند قلبم را متوجه گردان و در زمره رستگاران

وَ اعْمُرْ بِي مَجَالِسَ الصّٰلِحِيْنَ، اٰمِيْنَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ.

مقرر فرما و زندگانی‌ام را به جلوس با صالحان معمور ساز. این دعای مرا اجابت فرما.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

عِنْدَ خَتْمِ الْقُرْآنِ

دعای امام سجاده علیه السلام
هنگام ختم قرآن

① اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْتَنِي عَلَى خَتْمِ كِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَهُ

* ای خدای من! تو بر ختم کتاب آسمانی قرآن مجید مرا یاری کردی، آن قرآنی که نوراً، وَ جَعَلْتَهُ مُهَيْمِناً عَلَى كُلِّ كِتَابٍ أَنْزَلْتَهُ، وَ فَضَّلْتَهُ نُوراً، و گردانیدی و شاهد و گواه بر همه کتبی که پیش از آن فرستادی قرار دادی

عَلَى كُلِّ حَدِيثٍ قَصَصْتَهُ. ② وَ فُرْقَاناً فَرَقْتَ بِهِ بَيْنَ حَالِكَ

و بر تمام احادیث خود فضیلت بخشیدی * و برای تمیز بین حق و باطل و فرق میان حلال

وَ حَرَامِكَ، وَ قُرْآناً أَعْرَبْتَ بِهِ عَنْ شَرَائِعِ أَحْكَامِكَ وَ كِتَاباً

و حرام نازل فرمودی. قرآنی برای روشن ساختن شرایع و احکام خویش فرستادی و کتابی جامع

فَصَّلْتَهُ لِعِبَادِكَ تَفْصِيلاً، وَ وَحياً أَنْزَلْتَهُ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ

برای شرح و تفصیل هر چه احتیاج بندگان است گردانیدی و آن را به وحی خاص بر پیامبرت محمد

- صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ - تَنْزِيلاً. ③ وَ جَعَلْتَهُ نُوراً نَهْتَدِي مِنْهُ

که درود و رحمت بر او باد نازل کردی * و پیروی از آن را نور تابان برای هدایت خلقان از

ظُلْمِ الضَّلَالَةِ وَ الْجَهَالَةِ بِاتِّبَاعِهِ، وَ شِفَاءً لِمَنْ أَنْصَتَ بِفَهْمِهِمْ

ظلمت‌های گمراهی و جهالت مقرر فرمودی و بر دردمندانی که در فهم آن کوشیدند

التَّصْدِيقِ إِلَى اسْتِمَاعِهِ، وَمِيزَانَ قِسْطٍ لَا يَحِيفُ عَنِ الْحَقِّ

و آیتش را تصدیق کردند شقای کامل قرار دادی و زبان حکمش را ترازوی عدلی که به هیچ کس در آن

لِسَانُهُ، وَنُورَ هُدًى لَا يَطْفَأُ عَنِ الشَّاهِدِينَ بُرْهَانُهُ، وَعِلْمَ

ظلم نشود گردانیدی و نور هدایتی که چراغ حجت و برهانش بر اهل یقین خاموش نشود و پرچم نجاتی

نَجَاةٍ لَا يَضِلُّ مَنْ أَمَّ قَصْدَ سُنَّتِهِ، وَلَا تَنَالُ أَيْدِيَ الْهَلَكَاتِ

که هر کس به عزم خالص به راه سنن و آدایش سلوک کرد هرگز گمراه نشود و هر که به حلقه حفاظ و

مَنْ تَعَلَّقَ بِعُرْوَةِ عِصْمَتِهِ. ﴿٤﴾ اَللّٰهُمَّ فَاذْ اَفَدْتَنَا الْمَعُوْنَةَ

عصمتش چنگ زد هرگز دست هلاکت و شقاوت به وی نرسد * پروردگارا! وقتی که به یاری خود ما را به

عَلَى تِلَاوَتِهِ، وَسَهَّلتَ جَوَابِي السِّنِّيْنَا بِحُسْنِ عِبَارَتِهِ،

تلاوتش بهره‌مند کردی و بر زبان ما حسن عباراتش را سهل و آسان فرمودی پس ما را از آنان قرار ده که

فَاَجْعَلْنَا مِمَّنْ يَرْعَاهُ حَقَّ رِعَايَتِهِ، وَيَدِينُ لَكَ بِاِعْتِقَادِ التَّسْلِيْمِ

رعایت عملش و حفظ عهد و پیمانش هم کردند و با دین و اعتقاد کامل تسلیم محکمت آیتش شدند و

لِمُحْكَمِ آيَاتِهِ، وَيَفْرَعُ إِلَى الْاِقْرَارِ بِمُتَشَابِهِهِ، وَمَوْضِحَاتِ

به متشابهات و بیناتش که توضیح متشابهات است اقرار و اعتراف کردند. * پروردگارا! تو این قرآن عظیم

بَيِّنَاتِهِ. ﴿٥﴾ اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ اَنْزَلْتَهُ عَلٰى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

را بر پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله نازل فرمودی و علم لدنی به عجایب و اسرار آن از راه وحی به

وَآلِهِ - مُجْمَلًا، وَالْهَمَّتُهُ عِلْمَ عَجَائِبِهِ مُكْمَلًا، وَوَرَّثْتَنَا عِلْمَهُ

او تعلیم فرمودی و ما را هم که وارث علم تفسیرش فرمودی به تعلیم آن، بر جاهلان فضیلت و برتری

مُفَسَّرًا، وَفَضَّلْتَنَا عَلٰى مَنْ جَهِلَ عِلْمَهُ، وَقَوَّيْتَنَا عَلَيْهِ لِتَرْفَعَنَا

دادی و به ما نیروی روحانی خاص بر فهم قرآن عطا کردی و روح پاک قدوسی ما را به تحمیل علوم قرآن

فَوْقَ مَنْ لَمْ يُطِقْ حَمْلَهُ. ﴿٦﴾ اَللّٰهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَ قُلُوبَنَا لَهُ

بر دیگران که لایق تحمل آن نبودند برتری و رفعت بخشیدی. * پروردگارا! چنان که قلوب

حَمَلَةً، وَعَرَفْتَنَا بِرَحْمَتِكَ شَرَفَهُ وَفَضْلَهُ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

ما را لایق تحمل قرآن فرمودی و از کرم به فضیلت و شرافت این کتاب بزرگ شناسا کردی. پس بر

الْخَطِيبِ بِهِ، وَعَلَى إِلِهِ الْخُرْزَانِ لَهُ، وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَعْتَرِفُ

محمد که به مورد، خطاب این قرآن گردید و بر آتش که خزینه داران علوم قرآنند درود فرست و ما را از

بِأَنَّهُ مِنْ عِنْدِكَ حَتَّى لَا يُعَارِضَنَا الشُّكُّ فِي تَصَدِّيقِهِ،

آنان که به حق اقرار و اعتراف کردند که قرآن از جانب تو نازل گردیده مقرر فرما و هیچ شکی در دل ما به

وَلَا يَخْتَلِجَنَا الزَّيْغُ عَنْ قَصْدِ طَرِيقِهِ. ⑦ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

معارضه قدم نهد و هرگز خلجان و لغزش از حسن طریقت این دفتر آسمانی بر قلب ما وارد نشود (۷)

مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ، وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَعْتَصِمُ بِحَبْلِهِ، وَيَأْوِي

پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست و ما را از آنان قرار ده که به رشته محکم قرآن چنگ زدند و در

مِنَ الْمُتَشَابِهَاتِ إِلَى حِرْزِ مَعْقِلِهِ، وَيَسْكُنُ فِي ظِلِّ جَنَاحِهِ،

فهم متشابهات آیاتش به پناهگاه محکم محکمت مأوی گرفتند و در زیر سایه پر و بال با عواطفش به

وَيَهْتَدِي بِضَوْءِ صَبَاحِهِ، وَيَقْتَدِي بِتَبْلُجِ إِسْفَارِهِ، وَيَسْتَضِيحُ

سکونت خاطر رسیدند و به نور صبحگاهش هدایت یافتند و به آن نور تابان اقتدا کردند و به چراغ علم و

بِمِضْبَاحِهِ، وَلَا يَلْتَمِسُ الْهُدَىٰ فِي غَيْرِهِ. ⑧ اللَّهُمَّ وَكَمَا

ادبش به روشنی علم و ایمان رسیدند و به غیر از آن کتاب حکیم از چیزی رهبری نطلبیدند. (۸)

نَصَبْتَ بِهِ مُحَمَّدًا عَلِمًا لِلدَّلَالَةِ عَلَيْكَ، وَأَنْهَجْتَ بِإِلَهِ

پروردگارا! چنان که محمد را برای وحی این قرآن بزرگ منصوب فرمودی تا پیشوای عالم بر دلالت و

سُبُلِ الرِّضَا إِلَيْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ، وَاجْعَلِ الْقُرْآنَ

ارشاد خلق به سوی تو باشد و آتش را برای تفسیر و توضیح منصوب کردی تا راه رضای تو پویند پس بر

وَسِيلَةً لَنَا إِلَى أَشْرَفِ مَنَازِلِ الْكَرَامَةِ، وَسَلِّمًا نَعْرُجُ فِيهِ

محمد و آتش درود فرست و قرآن را وسیله وصول به شریفترین منازل کرامت قرار ده و نردبان عروج ما

إِلَى مَحَلِّ السَّلَامَةِ، وَسَبَبًا نُجْزَى بِهِ النِّجَاةَ فِي عَرَصَةِ

به رتبه عالی سلامت و سبب نجات در عرصه قیامت و دست آویزی که بدان در منزل

الْقِيَامَةِ، وَذَرِيعَةً نَقَدَّمُ بِهَا عَلَى نَعِيمِ دَارِ الْمُقَامَةِ. ﴿۹﴾ اللَّهُمَّ

اقامت ابدی به نعیم بهشت سرمدی نائل شویم مقرّر فرما. * پروردگارا!

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاحْطُطْ بِالْقُرْآنِ عَنَّا ثِقَلَ الْأَوْزَارِ،

بر محمد و آل پاکش درود فرست و به وسیله قرآن بار سنگین گناهان را از دوش ما بردار

وَهَبْ لَنَا حُسْنَ شَمَائِلِ الْأَبْرَارِ، وَاقِفْ بِنَا آثَارَ الَّذِينَ

و حسن شمایل نیکوکاران عطا فرما و ما را پیرو آثار آنان که در ساعات شب‌های تار و در روز روشن

قَامُوا لَكَ بِهِ آثَارَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافِ النَّهَارِ حَتَّى تُطَهِّرَنَا مِنْ

برای رضای تو به قرائت قرآن قیام کردند مقرّر فرما تا ما را نیز ابرارت پاک و مطهر از هر ناپاکی

كُلِّ دَنَسٍ بِنُورِهِ، وَتَقْفُو بِنَا آثَارَ الَّذِينَ اسْتَضَاءُوا بِنُورِهِ،

گردانی و پیرو آنان که از نور قرآن روشن دل شدند و آرزوها آنها را از عمل به قرآن بازداشت

وَلَمْ يُلْهِهِمِ الْأَمَلُ عَنِ الْعَمَلِ فَيَقْطَعَهُمْ بِخُدَعِ غُرُورِهِ. ﴿۱۰﴾

مقرر گردان که هرگز به فریب دنیا مغرور نشده و دست از اطاعت امر قرآن نکشیدند. *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي ظِلِّ

بار پروردگارا! بر محمد و آل پاکش درود فرست و قرآن را در شب تار

الْيَالِي مُونِسًا، وَمِنْ نَزَعَاتِ الشَّيْطَانِ وَخَطَرَاتِ الْوَسْوَاسِ

علم مونس ما ساز و ما را از خطر وسوس شیطان محفوظ دار

حَارِسًا، وَلَا قَدَامِنَا عَنْ نَقْلِهَا إِلَى الْمَعَاصِي حَابِسًا، وَلَا لِسِنْتِنَا

و از قدم نهادن به راه گناه منع فرما و از گفتم و گو به سخنان باطل

عَنِ الْخَوْضِ فِي الْبَاطِلِ مِنْ غَيْرِ مَا آفَةٍ مُخْرِسًا، وَلِجَوَارِحِنَا

بدون آفت بر زبان ما مهر خاموشی زن و اعضا و جوارح ما را

عَنْ اِفْتِرَافِ الْاِثَامِ زَاجِرًا، وَلِمَا طَوَتِ الْعَقْلَةَ عَنَا مِنْ

از ارتکاب گناهان ممنوع دار و آنچه از معانی قرآن که جهل و غفلت

تَصَفُّحِ الْاِعْتِبَارِ نَاشِرًا، حَتَّى تُوَصِّلَ اِلَى قُلُوبِنَا فَهَمَّ عَجَائِبِهِ،

از نظر ما مستور داشته بگستراند تا عجایب و عبرتها و

وَزَوَاجِرِ اَمْثَالِهِ الَّتِي ضَعَفَتِ الْجِبَالُ الرَّوَّاسِيَّ عَلَيَّ صَلَابَتِهَا

اندرزهای آن را که کوهها با آن صلابتشان از تحمل آن عاجزند در

عَنْ اِحْتِمَالِهِ. ﴿١١﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ، وَاَدِمَّ

قلوب ما برسائی. * پروردگارا! بر محمد و آل پاکش درود فرست و

بِالْقُرْآنِ صَلاَحَ ظَاهِرِنَا، وَاخْجُبْ بِهٖ خَطَرَاتِ الْوَسَاوِسِ

به واسطه قرآن صلاح و مصلحت ظاهر ما را بیوسته محفوظ دار و از وسوس ضمایر دل‌های ما را

عَنْ صِحَّةِ ضَمَائِرِنَا، وَاغْسِلْ بِهٖ دَرَءَ قُلُوبِنَا وَعَلَاقِقَ

هم به سلامت حفظ فرما و به آب علم آن، از قلوب ما هر پلیدی و میل به گناهان را شست و شوده و

اَوْزَارِنَا، وَاَجْمَعْ بِهٖ مُنْتَشَرَ اُمُورِنَا، وَاَرُوْ بِهٖ فِي مَوْقِفِ

به برکت قرآن تفرقه امور زندگانی و خاطر پریشان ما را جمع گردان و مسلمانان را به واسطه قرآن

الْعَرْضِ عَلَيْكَ ظَمًا هَوَّاجِرِنَا، وَاكْسُنَا بِهٖ حُلَلَ الْاَمَانِ يَوْمَ

محفوظ بدار و در موقف عرض اعمال، عطش و تشنگی دل‌های ما را به آب رحمت سیراب فرما و در

الْفَزَعِ الْاَكْبَرِ فِي نَشُورِنَا. ﴿١٢﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ،

آن روز پر ترس و هراس بر ما لباس امن و امان ببوشان. * پروردگارا! بر محمد و آلش درود فرست

وَاَجْبُرْ بِالْقُرْآنِ خَلَّتْنَا مِنْ عَدَمِ الْاِمْلَاقِ، وَسُقِّ الْاَيْنَا بِهٖ

و به واسطه قرآن حوایج ما را بر آور و زندگانی خوش

رَغَدَ الْعَيْشِ وَخِصْبَ سَعَةِ الْاَرْزَاقِ، وَجَنَّبْنَا بِهٖ الضَّرَائِبَ

و با وسعت و روزی وسیع به سوی ما بگشا و از اخلاق رذیله و خوی پست دور گردان

الْمَذْمُومَةَ وَمَدَانِي الْأَخْلَاقِ، وَاعْصِمْنَا بِهِ مِنْ هُوَّةِ الْكُفْرِ

و از سیه چاله کفر و نفاق و دورنگی محفوظ دار

وَدَوَاعِي النِّفَاقِ حَتَّى يَكُونَ لَنَا فِي الْقِيَمَةِ إِلَى رِضْوَانِكَ

تا در قیامت ما را به سوی بهشت رضوان تو سوق دهد

وَجِنَانِكَ قَائِدًا، وَلَنَا فِي الدُّنْيَا عَنْ سُخْطِكَ وَتَعْدِي حُدُودِكَ

و در دنیا از خشم و غضب و تعدی و تجاوز از حدود احکام تو باز دارد.

ذَائِدًا، وَلِإِذَا عِنْدَكَ بِتَخْلِيلِ حَالِهِ وَتَحْرِيمِ حَرَامِهِ شَاهِدًا.

و در درگاهت شاهد باشد که حالات را حلال و حرمت را حرام شمردیم.

﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَهَوِّنْ بِالْقُرْآنِ عِنْدَ الْمَوْتِ

* بار الها! بر محمد و آلش درود فرست و به کرامت این قرآن هنگام مرگ

عَلَى أَنْفُسِنَا كَرَبِ السِّيَاقِ، وَجَهْدِ الْآيِنِ، وَتَرَادُفِ الْحَشَارِجِ

و سختی حال رحلت و رنج و مشقت به فریاد آورنده، سفر آخرت را بر ما آسان فرما؛ در آن حال که

إِذَا بَلَغَتِ النَّفُوسُ التَّرَاقِي، وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ؟ وَتَجَلَّى مَلَكُ

نفسها به شماره افتند و جانها به خرخره رسند و گفته می‌شود:

الْمَوْتِ لِقَبْضِهَا مِنْ حُجْبِ الْغُيُوبِ، وَرَمَاهَا عَنْ قَوْسِ

کیست آن که روح مرا بالا می‌برد؟ در آن حال ملک از حجابهای غیب برای قبض روحم

الْمَنَایَا بِأَسْهُمِ وَخَشَةِ الْفِرَاقِ، وَدَافَ لَهَا مِنْ دُعَافِ الْمَوْتِ

حاضر شده و از کمال مرگ تیر وحشتناک فراق را بر سینه ما رها کند و کاسه‌ای که

كَأْسًا مَسْمُومَةً الْمَذَاقِ، وَدَنَا مِنَّا إِلَى الْأَخِرَةِ رَحِيلٌ وَانْطِلَاقٌ،

در آن شربت زهر آلود مرگ است با بانگ رحیل ما را به آخرت نزدیک سازد و آن بانگ رحلت

وَ صَارَتْ الْأَعْمَالُ قَلَائِدَ فِي الْأَعْنَاقِ، وَكَانَتِ الْقُبُورُ هِيَ

با رهایی از قید تن به جهان ابدیت جان ما را رهسپار کند و اعمال ما قلاده گردن ماست

الْمَأْوَىٰ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمِ التَّلَاقِ. ﴿١٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

و منزلگاه ما قبرهاست تا روز لقای حق * پروردگارا! بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَبَارِكْ لَنَا فِي حُلُولِ دَارِ الْبِلَىٰ، وَطُولِ الْمَقَامَةِ

محمد و آل او درود فرست و ورود ما را به خانه قبر و منزلگاه پوسیدن تن

بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَىٰ، وَاجْعَلِ الْقُبُورَ بَعْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا خَيْرَ

و طول اقامت بدن میان طبقات خاک را بر ما مبارک گردان و پس از مفارقت از منزل دنیا قبر ما را

مَنَازِلِنَا، وَافْسَحْ لَنَا بِرَحْمَتِكَ فِي ضَيْقِ مَلاَحِدِنَا، وَلَا

بهترین منازل ما مقرر فرما و لحد ما را در عین تنگی به لطف و رحمت باغی وسیع و روشن و با

تَفْضَحُنَا فِي حَاضِرِي الْقِيَمَةِ بِمُوبِقَاتِ أَثَامِنَا. ﴿١٥﴾ وَارْحَمْ

طراوت ساز و در عرصه قیامت ما را به عقوبت گناهان مهلك مفتضح و رسوا مگردان * و به

بِالْقُرْآنِ فِي مَوْقِفِ الْعَرْضِ عَلَيْكَ ذُلًّا مَقَامِنَا، وَثَبِّتْ بِهِ

واسطه قرآن در موقف عرض بر حضرتت به حال ذلت و خواری ما ترحم فرما

عِنْدَاضْطِرَابِ جِسْرِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْمَجَازِ عَلَيْهَا زَلَّ أَقْدَامِنَا،

و هنگام عبور بر پُل دوزخ که خلق همه مضطربند ما را

وَنَوِّرْ بِهِ قَبْلَ الْبَعْثِ سُدْفَ قُبُورِنَا، وَنَجِّنَا بِهِ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ

از لغزش نگاه دار و ثابت قدم فرما و به واسطه قرآن ما را

يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَشَدَائِدِ أَهْوَالِ يَوْمِ الطَّامَةِ. ﴿١٦﴾ وَبَيِّضْ وَجُوهَنَا

از هر غم و اندوه نجات بخش * و در آن روز حسرت

يَوْمَ تَسْوَدُّ وَجُوهُ الظَّالِمَةِ فِي يَوْمِ الْحَسْرَةِ وَالنَّدَامَةِ،

و پشیمانی که روی ستمکاران سیاه است ما را روسفید ساز

وَاجْعَلْ لَنَا فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَدًّا، وَلَا تَجْعَلِ الْحَيَاةَ

و دل‌های پاک اهل ایمان را محب ما گردان و زندگانی را بر ما سخت

عَلَيْنَا نَكَدًا. ﴿١٧﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُوْلِكَ

و ناگوار مگردان. * پروردگارا! بر بنده و رسولت محمد درود فرست که رسالت را

كَمَا بَلَغَ رِسَالَتَكَ، وَصَدَعَ بِأَمْرِكَ، وَنَصَحَ لِعِبَادِكَ. ﴿١٨﴾

به امت کاملاً ابلاغ فرمود و به صدای بلند فرمانت را به خلائق رسانید و بندگانت را ارشاد کرد. *

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ نَبِيَّنَا - صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اٰلِهِ - يَوْمَ الْقِيَمَةِ اَقْرَبَ

پروردگارا! محمد را که درود و رحمت بر او و آتش باد در قیامت مقربترین

النَّبِيِّنَ مِنْكَ مَجْلِسًا، وَ اَمَكْنَهُمْ مِنْكَ شَفَاعَةً، وَ اَجَلَّهُمْ

پیامبر در مقام قرب حضرتت قرار ده و تمکین و اقتدارش را در شفاعت خلق بیش‌تر فرما

عِنْدَكَ قَدْرًا، وَ اَوْجِهَهُمْ عِنْدَكَ جَاهًا. ﴿١٩﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى

و در نزد خودت جلال و قدرش و آبرومندی و جاهش را بیفزا. * پروردگارا! بر

مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ، وَ شَرَّفْ بُنْيَانَهُ، وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ، وَ ثَقِّلْهُ

محمد و آل محمد درود فرست و بر اساس و ارکان آیینش عزت و شرافت بخش و به حجت

مِيزَانَهُ، وَ تَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ، وَ قَرِّبْ وَ سَيْلَتَهُ، وَ بَيِّضْ وَجْهَهُ،

و برهانش عظمت و رفعت عطا فرما و میزان او را گران مایه گردان و شفاعتش مقبول و

وَ اَتِمِّ نُوْرَهُ، وَ اَرْفَعْ دَرَجَتَهُ. ﴿٢٠﴾ وَ اَحْيِنَا عَلٰى سُنَّتِهِ، وَ تَوَقَّفْنَا

وسیله‌اش را به حضرتت نزدیک ساز و رویش را سفید گردان و مقامش رفیع ساز * و ما را

عَلٰى مِلَّتِهِ وَ خُذْبِنَا مِنْهَا جَهًا، وَ اسْأَلُكَ بِنَا سَبِيْلَهُ، وَ اجْعَلْنَا

بر سنتش زنده بدار و بر آیینش بمیران و به راه او سلوک ده و از پیروان

مِنْ اَهْلِ طَاعَتِهِ، وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ، وَ اُوْرِدْنَا حَوْضَهُ،

حضرتش بگردان و در زمره او در قیامت محشور ساز و به حوض کوثرش وارد و به جام

وَ اسْقِنَا بِكَاسِهِ. ﴿٢١﴾ وَ صَلِّ اَللّٰهُمَّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ، صَلَوةً

ساغرش سیرابمان فرما. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود و تحیتی فرست که او را

تُبَلِّغُهُ بِهَا أَفْضَلَ مَا يَأْمُلُ مِنْ خَيْرِكَ وَفَضْلِكَ وَكَرَامَتِكَ،

به بیش از آنچه از خیر و فضل و کرم و عنایات امیدوار است نایل گردانی

إِنَّكَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ، وَفَضْلٍ كَرِيمٍ. ﴿۲۲﴾ اللَّهُمَّ اجْزِهِ بِمَا

که تویی دارای رحمت واسع و فضل و بزرگواری * خدایا! تو این پیامبر را

بَلِّغَ مِنْ رِسَالَتِكَ، وَآدَى مِنْ آيَاتِكَ، وَنَصَحَ لِعِبَادِكَ،

در مقابل تبلیغ رسالت‌هایت و ادای حق ادله و آیات و احکامات

وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِكَ، أَفْضَلَ مَا جَزَيْتَ أَحَدًا مِنْ مَلَائِكَتِكَ

بهتر از هر یک از ملائکه مقرب و پیمبران مرسل برگزیده‌ات

الْمُقَرَّبِينَ، وَأَنْبِيََاءِكَ الْمُرْسَلِينَ الْمُصْطَفَيْنَ، وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ

پاداش عطا فرما و درود و رحمت و برکات خدا

وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

بر محمد و آل او باد که همه از نیکویان و پاکان عالمند.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهَيْلِ

دعای امام سجاد علیه السلام

وقت رؤیت هلال

① أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِيعُ، الدَّائِبُ السَّرِيعُ، الْمُتَرَدِّدُ فِي

* ای ماه آفریده فرمانبردار، ای متحرک شتاب دار، ای رفت و رشد کننده

مَنَازِلِ التَّقْدِيرِ، الْمُتَصَرِّفُ فِي فَلَكَ التَّدْبِيرِ. ② أَمَنْتُ بِمَنْ

در جایگاههای مقدر شده، و ای جابجا شونده در فلک نظم و تدبیر * من ایمان دارم

نَوْرِيكَ الظُّلْمَ، وَأَوْضَحَ بِكَ الْبُهْمَ، وَجَعَلَكَ آيَةً مِنْ آيَاتِ

به خالق که با تو ظلمتها را روشن کرده و ابهامها را برطرف نموده،

مُلْكِيهِ، وَعَلَامَةً مِنْ عِلْمَاتِ سُلْطَانِهِ، وَامْتَهَنَكَ بِالزِّيَادَةِ

و تو را نشانه‌ای از نشانه‌های قدرتش و علامتی از علامات سلطنتش قرار داده

وَالنُّقْصَانِ، وَالطُّلُوعِ وَالْأَفْوَلِ، وَالْإِنَارَةَ وَالْكَسُوفِ، فِي

و با زیادت و نقصان، طلوع و غروب، و فروغ و خاموشی تو را به کار گرفته است. در همه این مور

كُلِّ ذَلِكَ أَنْتَ لَهُ مُطِيعٌ، وَإِلَى إِرَادَتِهِ سَرِيعٌ. ③ سُبْحَانَهُ

مطیع خداوندی و به سوی آنچه او اراده کند می‌شتابی. * خدا پاک و منزّه است و چه شگفت آور

مَا أَعْجَبَ مَا دَبَّرَ فِي أَمْرِكَ! وَالطَّفَ مَا صَنَعَ فِي شَأْنِكَ!

است تدبیری که در مورد تو به کار بسته و چه ظریف و زیباست آنچه که در شأن تو انجام داده است.

جَعَلَكَ مِفْتَاحَ شَهْرِ حَادِثٍ لِأَمْرِ حَادِثٍ. ﴿٤﴾ فَاسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي

و تو را کلید ماه نو برای کار نو قرار داده است. * پس از خدایی که رب من

و رَبِّكَ، وَ خَالِقِي وَ خَالِقِكَ، وَ مُقَدِّرِي وَ مُقَدِّرِكَ، وَ مُصَوِّرِي

و رب توست، خالق من و توست، تقدیر کننده امور من و توست،

وَ مُصَوِّرِكَ: أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَنْ يَجْعَلَكَ

می‌طلبم که بر محمد و عترت او درود فرستند و تو را هلال برکتی که گذشت

هِلَالَ بَرَكَةٍ لَا تَمُحُّهَا الْأَيَّامُ، وَ طَهَارَةٍ لَا تُدَسِّسُهَا الْأَثَامُ.

ایام آنها را از بین نبرد و هلال پاکی و طهارتی که گناهان آن را نابود نسازد.

﴿٥﴾ هِلَالَ أَمْنٍ مِنَ الْأَفَاتِ، وَ سَلَامَةٍ مِنَ السَّيِّئَاتِ، هِلَالَ

* هلال امنیت از آفات و سلامت از گناهان، هلال سعادت که در آن هیچ نحوست نباشد

سَعْدٍ لَا نَحْسَ فِيهِ، وَ يُمْنٍ لَا نَكَدَ مَعَهُ، وَ يُسْرٍ لَا يُمَارِجُهُ

و خوشی‌ای که با آن هیچ امر ناگواری همراه نباشد، و آسانی‌ای که سختی در آن

عُسْرٌ، وَ خَيْرٍ لَا يَشُوبُهُ شَرٌّ، هِلَالَ أَمْنٍ وَ اِيْمَانٍ وَ نِعْمَةٍ

راه نیافته باشد و خبری که هرگز در آن شر دیده نشود. هلال امنیت و ایمان، نعمت

وَ اِحْسَانٍ وَ سَلَامَةٍ وَ اِسْلَامٍ. ﴿٦﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

و احسان، و سلامت و احسان. * خداوندا بر محمد و آل او درود فرست و ما را از رضایت‌مندترین

وَ آلِهِ، وَ اجْعَلْنَا مِنْ اَرْضِي مَنْ طَلَعَ عَلَيْهِ، وَ اَزْكٰى مَنْ نَظَرَ

افرادی قرار ده که این هلال بر آنان طلوع کرده و از پاک‌ترین اشخاصی مقرر فرما که نظر بر ما

اِلَيْهِ، وَ اَسْعَدَ مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ فِيهِ، وَ وَقِّفْنَا فِيهِ لِالتَّوْبَةِ، وَ اَعْصِمْنَا

افکنده‌اند. و از سعادت‌مندترین انسان‌هایی محسوب فرما که در این ماه به عبادت تو مشغولند و در

فِيهِ مِنَ الْحَوْبَةِ، وَ اَحْفَظْنَا فِيهِ مِنْ مُبَاشَرَةِ مَعْصِيَتِكَ ﴿٧﴾

این ماه به ما توفیق توبه عطا فرما و ما را از گناه محافظت کن و از ارتکاب معصیت مصون بدار. *

وَأَوْزَعْنَا فِيهِ شُكْرَ نِعْمَتِكَ، وَالْبِسْطَ فِيهِ جُنْنَ الْغَافِيَةِ،

و شکر نعمت‌هایت را به ما عنایت فرما و بر ما زره سلامتی و عافیت ببوشان

وَأَتِمِّمْ عَلَيْنَا بِاسْتِكْمَالِ طَاعَتِكَ فِيهِ الْمِنَّةَ، إِنَّكَ الْمَنَّانُ

و با توفیق کمال اطاعت، منت را بر ما تمام گردان که همانا تو صاحب منت

الْحَمِيدُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

و ستوده‌ای و درود خدا بر محمد و عترت پاک و مطهر او باد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ

حضرت امام سجاد علیه السلام هنگام دخول ماه مبارك رمضان
به این دعا با خدای متعال راز و نیاز می کرد

① اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِحَمْدِهِ، وَ جَعَلَنَا مِنْ أَهْلِهِ لِنَكُونَ

* ستایش مخصوص خداست که ما را به حمد و ثنای خود هدایت فرمود و شایسته حمد

لِإِحْسَانِهِ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَ لِيَجْزِيَنَا عَلَى ذَلِكَ جَزَاءَ

خویش گردانید تا از سپاس گزاران احسان او باشیم که بر آن شکرگزاری پاداش

الْمُحْسِنِينَ. ② وَ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَبَانَا بِدِينِهِ، وَ اخْتَصَّنَا

نیکوکاران را به ما عطا کند * و ستایش می کنم خدا را که ما را به دین خود

بِمِلَّتِهِ، وَ سَبَّلَنَا فِي سُبُلِ إِحْسَانِهِ لِنَسْلُكَهَا بِمَنَّةِ إِلَى رِضْوَانِهِ،

برگزیده و به آیین خویش مخصوص گردانید و به راه احسان خود راهنمایی کرد

حَمْدًا يَتَقَبَّلُهُ مِنَّا، وَ يَرْضَى بِهِ عَنَّا. ③ وَ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

تا عاقبت سالك راه بهشت رضوان شویم * و ستایش خدا را که

جَعَلَ مِنْ تِلْكَ السُّبُلِ شَهْرَهُ رَمَضَانَ، شَهْرَ الصِّيَامِ،

از آن طرق یکی را ماه خود ماه رمضان که ماه روزه

وَ شَهْرَ الْإِسْلَامِ، وَ شَهْرَ الطَّهْوَرِ، وَ شَهْرَ التَّمْحِيطِ، وَ شَهْرَ الْقِيَامِ

و ماه مخصوص اسلام است و ماه طهور و ماه پاک سازی و استخلاص و ماه قیام

الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنُ، هُدًى لِلنَّاسِ، وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ

اهل ایمان و ماهی است که خدا در این ماه برای هدایت و ارشاد خلق و برای حجت و برهان اهل

وَالْقُرْآنِ. ﴿٤﴾ فَأَبَانَ فَضِيلَتَهُ عَلَى سَائِرِ الشُّهُورِ بِمَا جَعَلَ

ایمان و تمیز حق و باطل قرآن را نازل کرده * و به این جهات فضیلت و شرافت

لَهُ مِنَ الْحُرْمَاتِ الْمَوْفُورَةِ، وَالْفَضَائِلِ الْمَشْهُورَةِ، فَحَرَّمَ

این ماه را بر سایر ماهها پدیدار ساخته به واسطه شرف و برتری و احترام بسیار

فِيهِ مَا أَحَلَّ فِي غَيْرِهِ إِعْظَامًا، وَحَجَرَ فِيهِ الْمَطَاعِمَ

و فضایل که از آن جمله، اموری که در غیر این ماه حلال است در این ماه

وَالْمَشَارِبَ إِكْرَامًا، وَجَعَلَ لَهُ وَقْتًا بَيْنًا لَا يُجِيزُ - جَلَّ وَعَزَّ -

حرام گردید و برای روزه این ماه وقت تمام ماه معین شده و ایزد متعال

أَنْ يُقَدَّمَ قَبْلَهُ، وَلَا يَقْبَلُ أَنْ يُؤَخَّرَ عَنْهُ. ﴿٥﴾ ثُمَّ فَضَّلَ لَيْلَةَ

هرگز تقدیم و تأخیر آن را اجازه نفرموده * و شبی از شبهای این ماه را بر هزار ماه

وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى لَيَالِي أَلْفِ شَهْرٍ، وَسَمَّاها لَيْلَةَ

برتری بخشیده و آن شب را شب قدر نام نهاده است که فرشتگان عالم بالا و روح اعظم

الْقَدْرِ، تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

به امر پروردگار برای تعیین و تقدیر کلیه امور قضای الهی به سلام

سَلَامٌ، ذَاتِمُ الْبَرَكَاتِ إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ

و تحیت و برکت تا طلوع فجر از آسمان بر آن کس که مشیت خدا خواسته فرود آمدند

عِبَادِهِ بِمَا أَحْكَمَ مِنْ قَضَائِهِ. ﴿٦﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

برای انجام حکم مبرم و قضای حتمی الهی. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست

وَالِهِ، وَالْهِمْنَا مَعْرِفَةَ فَضْلِهِ وَإِجْلَالَ حُرْمَتِهِ، وَالتَّحْقُقَ

و به ما هم معرفت و تفضیل و جلال و احترام این ماه را الهام فرما و توفیق به حفظ از آنچه

مِمَّا حَظَرْتَ فِيهِ، وَأَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ بِكَفِّ الْجَوَارِحِ عَنْ

در این ماه حرام کردی عنایت فرما و ما را موفق دار که اعضا و جوارح خود را

مَعَاصِيكَ، وَاسْتَعْمَا لَهَا فِيهِ بِمَا يُرْضِيكَ حَتَّى لَا نُصْغِيَ

بر آنچه رضا و خشنودی توست به کار بندیم تا هیچ حرکتی جز آنچه رضای توست

بِأَسْمَاعِنَا إِلَى لَغْوٍ، وَلَا نُسْرِعَ بِأَبْصَارِنَا إِلَى لَهْوٍ ﴿٧﴾

از ما سر نزنند؛ به گوش سخن לנו نشنویم و چشمان ما به جانب لهو و لعب نشتابند *

وَحَتَّى لَا نَبْسُطَ أَيْدِينَا إِلَى مَحْظُورٍ، وَلَا نَخْطُوَ بِأَقْدَامِنَا

تا هرگز دست به جانب کاری ممنوع دراز نکنیم و قدم به راهی ناروا برنداریم و شکم را از غیر

إِلَى مَحْجُورٍ، وَحَتَّى لَا تَعِيَ بَطُونُنَا إِلَّا مَا أَحَلَّكَ، وَلَا

لقمه‌ای که حلال گردانیدی بر نسازیم و تا زبان جز به سخنی که معین کردی نگشاییم، در علمی جز

تَنْطِقَ السِّنِّتِنَا إِلَّا بِمَا مَثَّلْتَ، وَلَا نَتَكَلَّفَ إِلَّا مَا يُدْنِي مِن

آنچه ما را به ثواب و عطای تو نزدیک سازد رنج بیهوده نکشیم و عملی جز آنچه از عقاب و انتقام تو

ثَوَابِكَ، وَلَا نَتَعَاطَى إِلَّا الَّذِي يَبْقَى مِنْ عِقَابِكَ، ثُمَّ خَلِّصْ

نگاه دارد فرا نگیریم و تمام اعمال ما را خالص از شایبه ریا و سمعه بگردان تا طاعت را خاص تو و

ذَلِكَ كُلَّهُ مِنْ رِثَاءِ الْمُرَائِبِينَ، وَ سَمْعَةِ الْمُسْمِعِينَ، لَا نَشْرِكُ

برای رضا و خشنودی و تقرب به حضرتت بی هیچ شریک و ریا به جای آریم و به هیچ کس در طاعت و

فِيهِ أَحَدًا دُونَكَ، وَلَا نَبْتَغِي فِيهِ مُرَادًا سِوَاكَ. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ

عبادتت نظر نبسته و مراد و مقصودی جز تو نداشته باشیم. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست و

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَقِفْنَا فِيهِ عَلَى مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ

در این ماه بر مواقیت نمازهای پنجگانه ما را با حد و حدودی که مقرر فرمودی واقف ساز و فریض و

الْخَمْسِ بِحُدُودِهَا الَّتِي حَدَّدْتَ، وَقُرُوضِهَا الَّتِي فَرَضْتَ،

احکامی که معین فرمودی و با شرایط و وظایف خاصی که بر آن اهل نماز را موظف گردانیدی

وَوَظَّأَيْنَهَا الَّتِي وَظَّفْتِ، وَأَوْقَاتِهَا الَّتِي وَقَّتْ. ﴿٩﴾ وَأَنْزَلْنَا

و در اوقات مخصوصی که تعیین فرمودی ما را توفیق مقرر فرما * و ما را از

فِيهَا مَنْزِلَةَ الْمُصِيبِينَ لِمَنْزَلِهَا، الْحَافِظِينَ لِأَرْكَانِهَا،

آن نمازگزارانی قرار ده که ارکان نماز را محافظت کردند و در اول وقتی که معین فرمودی

الْمُؤَدِّينَ لَهَا فِي أَوْقَاتِهَا عَلَى مَا سَنَّهُ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

نماز را ادا کردند با همان سنن و آدابی که بنده خاص و رسول گرامی ات

- صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ - فِي رُكُوعِهَا وَسُجُودِهَا وَجَمِيعِ فَوَاضِلِهَا

- که درود بر او و بر اهل بیتش باد - به جای آورد در رکوع و سجود و جمیع مزایا

عَلَى أَتَمِّ الطُّهُورِ وَأَسْبَغِهِ، وَأَبْيَنِ الْخُشُوعِ وَأَبْلَغِهِ. ﴿١٠﴾

و فواضل که آن حضرت انجام داد و به طهارت اکمل و با خضوع و خشوع کامل

وَوَفَّقْنَا فِيهِ لِأَنَّ نَصَلَ أَرْحَامِنَا بِالْبِرِّ وَالصَّلَةِ، وَأَنَّ نَتَّعَاهَدَ

به نماز توفیق ده * و در این ماه ما را به صلۀ رَحْم و نیکی و احسان

جِبْرَانِنَا بِالْأَفْضَالِ وَالْعَطِيَّةِ، وَأَنَّ نُخَلِّصَ أَمْوَالَنَا مِنَ التَّبِعَاتِ،

در حق ارحام موفق ساز و توفیق ده که با همسایه به عطا و فضل و بخشش پردازیم

وَأَنَّ نُطَهِّرَهَا بِإِخْرَاجِ الزَّكَّوَاتِ، وَأَنَّ نُرَاجِعَ مَنْ هَاجَرَنَا،

و اموال خود را از آلودگی‌ها پاک و خالص سازیم و با اخراج زکات، اموال خود را

وَأَنَّ نُنْصِفَ مَنْ ظَلَمْنَا، وَأَنَّ نُسَالِمَ مَنْ عَادَانَا. حَاشَى مَنْ

پاکیزه و طاهر گردانیم تا آن که با هر کس از ما قطع کند و دوری گزیند به او رجوع کنیم و

عُودِي فِيكَ وَلكَ، فَإِنَّهُ الْعَدُوُّ الَّذِي لَا نُؤَالِيهِ، وَالْحِزْبُ

با هر که به ما ظلم و بیداد کند عدالت و احسان کنیم و با هر کس با ما دشمنی

الَّذِي لَا نُصَافِيهِ. ﴿١١﴾ وَأَنَّ نَتَقَرَّبَ إِلَيْكَ فِيهِ مِنَ الْأَعْمَالِ

آغاز کرد با او راه مسالمت پیش گیریم. * و به ما در این ماه

الزَّكَايَةِ بِمَا تُطَهِّرُنَا بِهِ مِنَ الذُّنُوبِ، وَتَعْصِمُنَا فِيهِ مِمَّا

توفیق تقرب به حضرتت به واسطه کارهای نیکی که

نَسْتَأْنِفُ مِنَ الْعُيُوبِ، حَتَّى لَا يُورِدَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ مَلَائِكَتِكَ

یلیدی گناهان را پاک گرداند که دیگر بازگشت به عیوب نکنیم،

إِلَّا دُونَ مَا نُورِدُ مِنْ أَبْوَابِ الطَّاعَةِ لَكَ، وَأَنْوَاعِ الْقُرْبَةِ

عنايت فرما به حدی که هیچ یک از فرشتگانت چیزی از گناهانمان

إِلَيْكَ. ﴿۱۲﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ، وَبِحَقِّ مَنْ

به نزد تو نیاورند. * پروردگارا! به حق این ماه عزیز و به حق آن کس که به عبادت و پرستش تو در

تَعَبَدَ لَكَ فِيهِ مِنْ ابْتِدَائِهِ إِلَى وَقْتِ فَنَائِهِ: مِنْ مَلَكٍ قَرَّبْتَهُ،

این ماه قیام کرده از اول خلقت تا انتهای عالم از فرشتگان مقرب و بیمبران مرسل و بندگان صالح که

أَوْ نَبِيٍّ أَرْسَلْتَهُ، أَوْ عَبْدٍ صَالِحٍ اخْتَصَصْتَهُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

از خاصان حضرتت گردانید بر محمد و آلش درود و رحمت فرست و ما را هم اهل و شایسته گردان بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاهْلُنَا فِيهِ لِمَا وَعَدْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ كَرَامَتِكَ،

نعمت‌هایی که به اولیا و دوستانت وعده فرمودی و آنچه بر کوشش کنندگان در طاعت خود

وَأَوْجِبَ لَنَا فِيهِ مَا أَوْجَبْتَ لِأَهْلِ الْمُبَالِغَةِ فِي طَاعَتِكَ،

واجب و لازم گردانیدی بر ما هم نظیر آن را به کرمات لازم و واجب گردان و ما را در

وَاجْعَلْنَا فِي نَظْمٍ مَنِ اسْتَحَقَّ الرَّفِيعَ الْأَعْلَى بِرَحْمَتِكَ. ﴿۱۳﴾

سلك آن بندگان خاص که مستحق عالی‌ترین مقام رفعتند به لطف و کرم مقرر فرما. *

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَجَنِّبْنَا الْأِلْحَادَ فِي تَوْحِيدِكَ،

پروردگارا! بر محمد و آلش درود فرست و ما را از شرك و الحاد در طریق توحیدت دور بدار

وَالْتَقْصِيرَ فِي تَمْجِيدِكَ، وَالشَّكَّ فِي دِينِكَ، وَالْعَمَى عَن

و از تقصیر در ستایش و از کوتاهی در معرفت عظمت و جلالت نگاه دار و از شك و ریب در امر دینت

سَبِيلِكَ، وَالْأَغْفَالَ لِحُرْمَتِكَ، وَالْإِنْخِدَاعَ لِعَدْوِكَ الشَّيْطَانِ

و کوری و گمراهی از راه شرع و آیینت و اغفال و بی‌توجهی به حرمت شعائرت نگه دار و از خدعه و

الرَّجِيمِ. ﴿۱۴﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَإِذَا كَانَ لَكَ فِي

فرب دشمنت شیطان رجیم محفوظ دار. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست و چون تو در هر

كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي شَهْرِنَا هَذَا رِقَابٌ يُعْتَقُهَا عَفْوُكَ، أَوْ يَهَبُهَا

شب از شب‌های این ماه مبارک بسیار بندگان را به عفو و رحمتت از

صَفْحِكَ فَاجْعَلْ رِقَابَنَا مِنْ تِلْكَ الرِّقَابِ، وَاجْعَلْنَا لِشَهْرِنَا

آتش دوزخ قهرت آزاد می‌گردانی ما را هم از آزادشدگان قرار ده و بهترین طاعت گزاران این ماه و

مِنْ خَيْرِ أَهْلِ وَأَصْحَابِ. ﴿۱۵﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

نیکوترین اهل آن مقرر گردان. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست و با

وَأَمَحَقَّ ذُنُوبَنَا مَعَ امِّحَاقِ هَلَالِهِ، وَأَسْلَخَ عَنَّا تَبِعَاتِنَا مَعَ

بایان این ماه گناهان ما را هم محو و نابود ساز و با زوال و انقضای ایام این ماه شریف

انْسِلَاخِ أَيَّامِهِ حَتَّى يَنْقُضِيَ عَنَّا وَقَدْ صَفَّيْتَنَا فِيهِ مِنَ الْخَطِيئَاتِ،

تبعات و عصیان ما را هم از صحیفه عمل ما زایل و محو فرما تا آن که چون این ماه گذشت، قلب ما

وَأَخْلَصْتَنَا فِيهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ. ﴿۱۶﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

را از لوث گناهان پاک و پاکیزه ساخته باشی. * پروردگارا! بر محمد و آتش درود فرست

وَآلِهِ، وَإِنْ مِلْنَا فِيهِ فَعَدِّلْنَا، وَإِنْ زُغْنَا فِيهِ فَقَوِّمْنَا، وَإِنْ

و اگر در این ماه از حق به باطل میل کردیم، ما را به طریق حق و عدالت باز گردان و چنان که لغزشی

اشْتَمَلَ عَلَيْنَا عَدْوُكَ الشَّيْطَانِ فَاسْتَنْقِذْنَا مِنْهُ. ﴿۱۷﴾ اللَّهُمَّ

پیش آید ما را استوار گردان و اگر شیطان بر ما مستولی شد ما را از شر او نجات بخش. * ای خدا!

أَشْحَنُهُ بِعِبَادَتِنَا إِلَيْكَ، وَزَيْنِ أَوْقَاتِهِ بِطَاعَتِنَا لَكَ، وَأَعِنَّا

تمام این ماه، ما را به طاعتت مشحون ساز و یاری‌مان کن که تمام روزهای این ماه را

فِي نَهَارِهِ عَلَى صِيَامِهِ، وَفِي لَيْلِهِ عَلَى الصَّلَاةِ وَالتَّضَرُّعِ

به روزه داشتن و شبها همه به نماز و تضرع و زاری

إِلَيْكَ، وَالْخُشُوعَ لَكَ، وَالذَّلَّةَ بَيْنَ يَدَيْكَ حَتَّى لَا يَشْهَدَ نَهَارُهُ

و خشوع و تذلل در پیشگاه عظمتت به پایان رسانیم تا آن که روزی از این ماه

عَلَيْنَا بِغَفْلَةٍ، وَلَا لَيْلُهُ بِتَفْرِيطٍ. ﴿١٨﴾ اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنَا فِي

بر ما به غفلت از خدا نگذرد و شبی از آن به تفریط پایان نیابد. * پروردگارا! تمام

سَائِرِ الشُّهُورِ وَالْأَيَّامِ كَذَلِكَ مَا عَمَّرْتَنَا، وَاجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ

ماهها و روزهای دوران عمر ما چنین فرما و ما را از بندگان شایسته خود بگردان.

الصَّالِحِينَ الَّذِينَ يَرْتُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ، وَالَّذِينَ

آن بندگان که وارث بهشت فردوس اعلا شدند و در آن تا ابد به شادی زیستند

يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ، أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ،

آنان که هر چه یافتند همه را در راه خدا به فقیران اعطا کردند و دل‌هایشان

وَمِنَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ. ﴿١٩﴾

خدا ترس بود و همانا می‌دانستند که بازگشتشان به سوی خدا خواهد بود

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، فِي كُلِّ وَقْتٍ وَكُلِّ أَوَانٍ

و آنان که به هر کار نیکو می‌شتابند و بر اعمال نیک سبقت می‌گیرند. *

وَعَلَى كُلِّ حَالٍ عَدَدًا مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ مِنْ صَلَاةٍ عَلَيْهِ،

پروردگارا! بر محمد و آلش درود فرست و در تمام اوقات و هر لحظه به عدد هر کس که

وَأَضْعَافَ ذَلِكَ كُلِّهِ بِالْأَضْعَافِ الَّتِي لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ،

بر او درود و رحمت فرستی و چندین برابر آن که عددش را جز تو کسی نتواند بشمار آرد.

إِنَّكَ فَعَالٌ لِمَا تُرِيدُ.

همانا تویی که بر هر چه بخواهی قادری و هر کار اراده کنی البته توانی کرد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي وَدَاعِ شَهْرِ رَمَضَانَ

دعای امام سجاد علیه السلام

هنگام وداع ماه رمضان

﴿١﴾ اَللّٰهُمَّ يَا مَنْ لَا يَرْغَبُ فِي الْجَزَاءِ! ﴿٢﴾ وَيَا مَنْ لَا

* ای خدا! ای آن که در عطا و احسان به خلق پاداش نخواهی * و هرگز از عطا و کرم

يَنْدُمُ عَلَى الْعَطَاءِ! ﴿٣﴾ وَيَا مَنْ لَا يُكَافِي عَبْدَهُ عَلَى السَّوَاءِ.

به بندگان پشیمان نشوی * و ای خدایی که با بنده خود مقابله به مثل نمی‌کنی

﴿٤﴾ مِنتَكَ ابْتِدَاءً، وَعَفْوُكَ تَفْضُلٌ، وَعُقُوبَتُكَ عَدْلٌ،

* بخشش تو بی‌سابقه است و گذشتت تفضل و کيفرت عين عدل و فرمانت

وَقَضَاؤُكَ خَيْرَةٌ. ﴿٥﴾ اِنْ اَعْطَيْتَ لَمْ تَشِبْ عَطَاءَكَ بِمَنْ،

خير و صلاح است. * اگر تو ای خدا به خلق چیزی عطا کنی هرگز با منت نخواهد بود و اگر چیزی را

وَ اِنْ مَنَعْتَ لَمْ يَكُنْ مَنُعَكَ تَعْدِيًّا. ﴿٦﴾ تَشْكُرُ مَنْ شَكَرَكَ

ممنوع کنی ظلم و ستم نیست. * به شکر گزاران نعمت را پاداش می‌دهی در صورتی که تو خود

وَ اَنْتَ اَلْهَمَّتُهُ شُكْرَكَ. ﴿٧﴾ وَ تُكَافِي مَنْ حَمِدَكَ وَ اَنْتَ

شکرت را به آنها الهام کردی * و آن که حمد و ستایش تو به جای آرد، به او عطا می‌بخشی و حال

عَلَّمْتَهُ حَمْدَكَ. ﴿٨﴾ تَسْتُرُ عَلَى مَنْ لَوْ شِئْتَ فَضَحْتَهُ، وَ تَجُودُ

آن که تو به او حمد و ثنایت را تعلیم دادی * تویی که زشتی و بدی‌های بندگان را پنهان می‌کنی و

عَلَى مَنْ لَوْ شِئْتَ مَنَعْتَهُ، وَكِلَاهُمَا أَهْلٌ مِنْكَ لِلْفَضِيحَةِ

اگر می‌خواستی آنها را رسوا می‌ساختی و بر خلق لطف و احسان می‌کنی در صورتی که اگر می‌خواستی منع

وَالْمَنْعُ غَيْرُ أَنْكَ بَنَيْتَ أَفْعَالَكَ عَلَى التَّفْضُلِ، وَاجْرَيْتَ

می‌کردی و آن دو قوم که رسوا نکردی و منع احسان نفرمودی هر دو مستحق رسوایی و منع احسان بودند جز آن که

قُدْرَتِكَ عَلَى التَّجَاوُزِ. ﴿٩﴾ وَتَلَقَّيْتِ مَنْ عَصَاكَ بِالْحِلْمِ،

تو بنای کارهای خود را بر فضل و جود و احسان مقرر داشته‌ای و با جریان قدرتت را بر عفو و گذشت از گناهان خلق

وَأَمَهَلْتِ مَنْ قَصَدَ لِنَفْسِهِ بِالظُّلْمِ، تَسْتَنْظِرُهُمْ بِأَنَاتِكَ

قرار داده‌ای (۹) و معصیت‌کاران را با حلم و بردباری روبه‌رو کنی و آن کس که با گناه

إِلَى الْإِنَابَةِ، وَتَتْرُكُ مُعَاجَلَتَهُمْ إِلَى التَّوْبَةِ لِكَيْلَا يَهْلِكَ

قصد ظلم به نفس خود دارد به حلم خود او را برای توبه مهلت دهی تا به درگاهت به توبه و انابه

عَلَيْكَ هَالِكُهُمْ، وَلَا يَشْقَى بِبِنِعْمَتِكَ شَقِيَّهُمْ إِلَّا عَنْ طُولِ

باز آید و تعجیل در عقاب آنها نکنی تا به سبب توبه آنان که مستوجب قهر و عذابند هلاک نشوند و نیز

الْإِعْذَارِ إِلَيْهِ، وَبَعْدَ تَرَادُفِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِ، كَرَمًا مِنْ عَفْوِكَ

آنان که مستحق شقاوت و حرمانند به کرم و رحمتت از شقاوت برهند، پس از طول مدت امهال و اعتذار و اتمام

يَا كَرِيمٌ، وَعَائِدَةٌ مِنْ عَطْفِكَ يَا حَلِيمٌ. ﴿١٠﴾ أَنْتَ الَّذِي فَتَحْتَ

حجت پی در پی تو که آن هم از عطف و کرم توست * ای خدای با حلم و بردبار، تویی که دری

لِعِبَادِكَ بَابًا إِلَى عَفْوِكَ، وَسَمَّيْتَهُ التَّوْبَةَ، وَجَعَلْتَ عَلَى ذَلِكَ

به سوی عفو تو به روی بندگان باز کردی و نامش را توبه نهادی و برای این درگاه توبه آیتی برای دلالت و راهنمایی

الْبَابِ دَلِيلًا مِنْ وَحْيِكَ لِئَلَّا يَضِلُّوا عَنْهُ، فَقُلْتَ - تَبَارَكَ

خلق فرستادی تا خلق با گناه گمراه نشوند و به واسطه توبه به درگاهت راه جویند، مبارک است نام پاکت و

اسْمُكَ - : تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ

آن آیه آن است که فرمودی: «هان ای اهل ایمان! به درگاه خدا توبه کنید؛ توبه نصح، باشد که خدا

عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ.

گناهانتان را مستور و محو گرداند و شما را در باغ‌های بهشتی که زیر درختانش نهرها جاری است

﴿۱۱﴾ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ، نُورُهُمْ

داخل کند» * در آن روزی که خدا پیامبر خود و گروندگان به او را ذلیل و خوار نسازد در آن روز، نور

يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ، يَقُولُونَ: رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا

آنها در پیش رو و سمت راست ایشان می‌رود و مؤمنان در آن حال گویند: پروردگارا! تو نور ما را به

نُورِنَا، وَاعْفِرْ لَنَا، إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. فَمَا عُدْرُ مَنْ

حد کمال رسان و ما را ببخش که تنها تو بر هر چیز توانایی. پس چیست عذر گناهکاری که خود را از

أَغْفَلَ دُخُولَ ذَلِكَ الْمَنْزِلِ بَعْدَ فَتْحِ الْبَابِ وَإِقَامَةِ الدَّلِيلِ؟!

ورود به این منزلگاه توبه غافل می‌سازد با این که تو آن را به روی خلق گشودی و همه را به این در

﴿۱۲﴾ وَأَنْتَ الَّذِي زِدْتَنِي فِي السَّوْمِ عَلَىٰ نَفْسِكَ لِعِبَادِكَ، تُرِيدُ

راهنمایی کردی * و ای خدا! تویی که در معاملات بندگان با تو، بر خود

رَبِحْتَهُمْ فِي مُتَاجَرَتِهِمْ لَكَ، وَفَوْزَهُمْ بِالْوَفَادَةِ عَلَيْكَ، وَالزِّيَادَةَ

لازم کردی که سود بندگان منظور داری و هنگامی که بر تو وارد شوند آنها را

مِنْكَ، فَقُلْتَ - تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَيْتَ - : مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

رستگاری و سعادت بخشی و زیاده از پاداششان به آنها عطا فرمایی. در کتاب خود فرمودی: هر کس

فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا، وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلُهَا.

کار نیکو کند ده برابر اجر می‌برد و هر کس کار زشتی مرتکب شود جز به اندازه همان عمل مجازات

﴿۱۳﴾ وَقُلْتَ: مَثَلُ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ

نمی‌شود. * و باز در کتاب خود فرمودی: «مَثَلُ أَنَانِ كَمَا مَالِشَانِ رَا دِر رَاهِ خَدَا

حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ، وَاللَّهُ

انفاق کنند به مانند دانه‌ای است که از یکدانه، هفت خوشه برآید و در هر خوشه

يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ، وَقُلْتُ: مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا

صد دانه درج باشد» و نیز گفتی: «کیست که به خدا وام دهد و امی

حَسَنًا فَيُضَاعِفُهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً. وَمَا أَنْزَلْتَ مِنْ نِظَائِرِهِنَّ

نیکو؟ پس خداوند چندین برابر بیش تر بر او بیفزاید» و امثال این آیات در فزونی حسنات که

فِي الْقُرْآنِ مِنْ تَضَاعِيفِ الْحَسَنَاتِ. ﴿١٤﴾ وَأَنْتَ الَّذِي دَلَلْتَهُمْ

در قرآن نازل فرمودی * و تویی آن که با گفتارت بندگان را به عالم غیب راهنمایی کردی

بِقَوْلِكَ مِنْ غَيْبِكَ وَتَرْغِيبِكَ الَّذِي فِيهِ حِظُّهُمْ عَلَى مَا لَوْ

و با تشویق، آنان را به سویی بردی که از بهره کامل برخوردار شوند. حقایقی را به آنان نشان دادی،

سَتَرْتَهُ عَنْهُمْ لَمْ تُدْرِكْهُ أَبْصَارُهُمْ، وَلَمْ تَعِهِ أَسْمَاعُهُمْ، وَلَمْ

که اگر از آنان می پوشاندی، چشمانشان هرگز آنها را نمی دید و گوش هایشان نمی شنید

تَلَحُّقُهُ أَوْ هَامُهُمْ، فَقُلْتُ: اذْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ، وَاشْكُرُوا لِي

و ذهن آنها بدان نمی رسید و خودت فرمودی: «ما را یاد کنید تا من نیز به یاد شما باشم و شکر مرا به

وَلَا تَكْفُرُونِ، وَقُلْتُ: لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ، وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ

جای آورید و کفران مکنید» و فرمودی: «اگر شکرگزار باشید بر نعمتهای شما می افزایم و اگر کفران

إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ. ﴿١٥﴾ وَقُلْتُ: ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ، إِنَّ

پیشه کنید، به راستی عذاب من شدید است.» و فرمودی: «مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم. همانا

الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ،

کسانی که از عبادت من استکبار ورزند به زودی در آتش دوزخ داخل می شوند و در آن جاوید

فَسَمَّيْتَ دُعَاءَكَ عِبَادَةً، وَتَرَكَهُ اسْتِكْبَارًا، وَتَوَعَّدْتَ عَلَيَّ

می مانند.» پس دعا را عبادت و ترک دعا را استکبار نامیده ای و تهدید کرده ای که ترک دعا موجب

تَرْكِهِ دُخُولَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ. ﴿١٦﴾ فَذَكَرْكَ بِمَنْكَ، وَشَكَرْكَ

دخول همیشگی در آتش دوزخ می شود. * پس بندگان تو را به خاطر لطفت یاد می کنند

بِفَضْلِكَ، وَدَعْوِكَ بِأَمْرِكَ، وَتَصَدَّقُوا لَكَ طَلَبًا لِمَزِيدِكَ،

و با فضلت سپاس می‌گزارند و به فرمانت تو را می‌خوانند و در راه تو صدقه می‌دهند تا از تو زیادت

و فیها كانت نجاتهم من غضبك، و فوزهم برضاك. ﴿۷﴾

نعمت طلب نماید. و در این امر، نجات از غضب تو و فلاح و رستگاری در پرتو رضایت توست. *

و لودل مخلوق مخلوقاً من نفسه على مثل الذي دلت

و اگر یکی از مخلوقات تو از جانب خودش دیگری را مثل آنچه تو بندگان را

عليه عبادك منك كان موصوفاً بالاحسان، و منعوتاً

به آنها راهنمایی فرموده‌ای، راهنمایی می‌کرد، به صفت احسان و اعطای نعمت

بالامتنان، و محموداً بكل لسان، فلك الحمد ما وجد في

موصوف می‌شد و به هر زبانی مورد ستایش قرار می‌گرفت. پس حمد و سپاس

حمدك مذهب، و ما بقى للحمد لفظ تحمد به، و معنى

برای توست مادام که راهی برای حمد تو باز است و لفظی باقی است

ينصرف اليه. ﴿۸﴾ يا من تحمد الى عباده بالاحسان

که با آن حمد تو گفته شود و معنایی در کار است که

والفضل، و غمرهم بالمن والطول، ما افسى فينا نعمتك،

به ستایش تو بازگردد. * ای کسی که به سبب احسان، در نزد بندگان شایسته ستایشی

و اسبغ علينا منتك، و اخصنا ببرك! ﴿۹﴾ هديتنا لدينك

و آنان را غرق در نعمت نموده‌ای، نعمات تو بین ما چه آشکار است و بخششهایت چه فراوان و

الذي اصطفيت، و ملتك التي ارتضيت، و سبيلك الذي

اختصاص ما به نیکی‌های تو چه زیاد است! * تو ما را به دین برگزیده و آیین مورد رضایت

سهلت، و بصرتنا الزلفة لديك، و الوصول الى كرامتك.

و راه سهل و آسان خود هدایت نمودی و به راه تقرب به خودت و رسیدن به کرامتت بصیرت دادی

﴿۲۰﴾ اللَّهُمَّ وَأَنْتَ جَعَلْتَ مِنْ صَفَايَا تِلْكَ الْوِظَائِفِ، وَخَصَائِصِ

* خداوندا! و تو در زمره برگزیده این وظایف و اعمال

تِلْكَ الْفُرُوضِ شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي اخْتَصَصْتَهُ مِنْ سَائِرِ

ویژه از واجبات، ماه رمضان را قرار دادی ماهی که آن را از سایر

الشُّهُورِ، وَتَخَيَّرْتَهُ مِنْ جَمِيعِ الْأَزْمِنَةِ وَالذُّهُورِ، وَأَثَرْتَهُ

ماهها ممتاز نمودی و از بین همه زمانها و ایام، انتخاب فرمودی

عَلَى كُلِّ أَوْقَاتِ السَّنَةِ بِمَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَالنُّورِ،

و آن را بر همه اوقات سال به نزول قرآن و نور مقدم داشتی و ایمان را

وَ ضَاعَفْتَ فِيهِ مِنَ الْإِيمَانِ، وَفَرَضْتَ فِيهِ مِنَ الصِّيَامِ، وَ

در این ماه مضاعف نمودی و روزه را واجب گردانیدی و بندگان را

رَغَّبْتَ فِيهِ مِنَ الْقِيَامِ، وَأَجَلَلْتَ فِيهِ مِنْ لَيْلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي

به قیام در آن برای عبادت ترغیب فرمودی و شب قدر را که از

هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ. ﴿۲۱﴾ ثُمَّ أَثَرْتَنَا بِهِ عَلَى سَائِرِ الْأُمَمِ،

هزار شب بهتر است در آن تجلیل نمودی * سپس ما را به این ماه بر سایر امتها مقدم داشتی و

وَاصْطَفَيْتَنَا بِفَضْلِهِ دُونَ أَهْلِ الْمَلَلِ، فَصُمْنَا بِأَمْرِكَ نَهَارَهُ،

برای فضیلت آن، ما را انتخاب فرمودی نه سایر ملتها را، و ما به فرمان تو این ماه را روزه گرفتیم. و

وَ قُمْنَا بِعَوْنِكَ لَيْلَهُ، مُتَعَرِّضِينَ بِصِيَامِهِ وَقِيَامِهِ لِمَا عَرَّضْتَنَا

به یاری تو شب را به قیام در عبادت سپری کردیم و با روزه شب زنده داری خود را در معرض

لَهُ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَتَسَبَّبْنَا إِلَيْهِ مِنْ مَثُوبَتِكَ، وَأَنْتَ الْمَلِيُّ

رحمتت قرار دادیم و آن را وسیله‌ای برای دریافت ثواب تو ساختیم و خزانه تو پر است از آنچه در

بِمَا رُغِبَ فِيهِ إِلَيْكَ، الْجَوَادُ بِمَا سُئِلْتَ مِنْ فَضْلِكَ، الْقَرِيبُ

راहत مورد رغبت باشد. و در آنچه از فضل و عطایت درخواست شود، بخشنده‌ای و به کسی که

إِلَى مَنْ حَاوَلَ قُرْبَكَ. ﴿٢٢﴾ وَقَدْ أَقَامَ فِينَا هَذَا الشَّهْرَ مُقَامًا

در راه قُرب تو می‌کوشد، نزدیک هستی. * و این ماه به گونه‌ای شایسته ستایش

حَمْدٍ، وَصَحِبْنَا صُحْبَةً مَبْرُورٍ، وَأَرْبَحْنَا أَفْضَلَ أَرْبَاحِ

در این ماه و همچون یاری نیکو همراه ما بود و بهترین سودهای جهان را

الْعَالَمِينَ، ثُمَّ قَدْ فَارَقْنَا عِنْدَ تَمَامِ وَقْتِهِ، وَانْقِطَاعِ مُدَّتِهِ،

به ما رسانید، و سپس آن هنگام که وقتش به پایان آمد و مدتش تمام شد و عدد روزهایش

وَوَفَاءِ عَدَدِهِ. ﴿٢٣﴾ فَنَحْنُ مُوَدِّعُوهُ وَدَاعٍ مَنْ عَزَّ فِرَاقُهُ

به آخر رسید، از ما جدا شد. * پس اینک ما با آن وداع می‌کنیم، همچون وداع

عَلَيْنَا، وَغَمَّنَا وَأَوْحَشَنَا انْصِرَافَهُ عَنَّا، وَلَزِمْنَا لَهُ الذِّمَامَ

با کسی که جدایی از او بر ما سخت و ناگوار و روی گردانیدن او از ما، مایه حزن و هراس است

الْمَحْفُوظُ، وَالْحُرْمَةُ الْمَرْعِيَّةُ، وَالْحَقُّ الْمَقْضِيُّ، فَنَحْنُ

و بر ما لازم است که عهد محفوظ و حرمت شایسته رعایت و حق آدا شدنی او را نگاه داریم،

قَائِلُونَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهْرَ اللَّهِ الْأَكْبَرَ، وَيَا عِيدَ أَوْلِيَائِهِ. ﴿٢٤﴾

پس اینکه می‌گوییم: سلام بر تو ای بزرگ‌ترین ماه خدا و ای عید دوستان خدا *

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَكْرَمَ مَصْحُوبٍ مِنَ الْأَوْقَاتِ، وَيَا خَيْرَ

سلام بر تو ای ارزشمندترین اوقاتی که با ما همراه بودی و ای بهترین

شَهْرٍ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّاعَاتِ. ﴿٢٥﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرِ

ماه در بین روزها و ساعات * درود بر تو ای ماهی که آرزوها در آن برآورده و نزدیک

قَرَبَتْ فِيهِ الْأُمَالُ، وَنُشِرَتْ فِيهِ الْأَعْمَالُ. ﴿٢٦﴾ السَّلَامُ

می‌شوند و اعمال شایسته در آن فراوان است. * سلام بر تو دوستی که وقتی هستی،

عَلَيْكَ مِنْ قَرِينٍ جَلَّ قَدْرُهُ مَوْجُودًا، وَأَفْجَعَ فَقْدُهُ مَفْقُودًا،

ارزش تو بسیار بالاست و آن گاه که نیستی، فقدان تو دردآور است و نقطه امیدوستی که

وَمَرْجُوِّ الْمَ فِرَاقُهُ. ﴿٢٧﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ أَلْفِ أَنْسٍ مُقْبِلًا

جداییات بسیار رنج آفرین است. * درود بر تو مونسى که وقتى آمدى، با ما انس گرفتى

فَسَرًّا، وَأَوْحَشَ مُنْقَضِيًا فَمَضًّا. ﴿٢٨﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ

و اسباب سرور و شادى گشتى و وقتى رفتى. در دل ما هراس انداختى و غمگینمان ساختى * درود بر

مُجَاوِرِ رَقَّتْ فِيهِ الْقُلُوبُ، وَقَلَّتْ فِيهِ الذُّنُوبُ. ﴿٢٩﴾ السَّلَامُ

تو همسایه و همنشینی که در کنار تو قلبها نرم شد و گناهان کاهش یافت. * سلام

عَلَيْكَ مِنْ نَاصِرٍ أَعَانَ عَلَى الشَّيْطَانِ، وَصَاحِبٍ سَهَّلَ سُبُلَ

بر تو یاورى که ما را علیه شیطان یارى نمودى و دوستى که راههای

الْإِحْسَانِ. ﴿٣٠﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا أَكْثَرَ عُرْفَاءَ اللَّهِ فِيكَ، وَمَا

احسان و نیکی را آسان فرمودى * درود بر تو که چه فراوان است آزاد شدگان راه خدا در تو

أَسْعَدَ مَنْ رَعَى حُرْمَتَكَ بِكَ. ﴿٣١﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ

و چه خوشبخت است کسی که به خاطر تو، احترامت را نگه بدارد. * سلام بر تو که

أَمْحَاكَ لِلذُّنُوبِ، وَأَسْتَرَكَ لِأَنْوَاعِ الْعُيُوبِ. ﴿٣٢﴾ السَّلَامُ

چه قدر گناهان را می‌پوشانى و انواع عیوب و زشتیها را می‌زدایی * درود

عَلَيْكَ مَا كَانَ أَطْوَلَكَ عَلَى الْمُجْرِمِينَ، وَأَهْيَبَكَ فِي صُدُورِ

بر تو که چه قدر بر مجرمان بخشش داری، و در دل‌های مؤمنان هیبت

الْمُؤْمِنِينَ. ﴿٣٣﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ لَا تُنَافِسُهُ الْآيَامُ. ﴿٣٤﴾

و عظمت داری! * سلام بر تو، ماهی که هیچ ایام دیگری شایستگی رقابت با تو را ندارد *

السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهْرٍ هُوَ مِنْ كُلِّ أَمْرِ سَلَامٌ. ﴿٣٥﴾ السَّلَامُ

سلام بر تو ماهی که از هر آفت و خطری در امان و سلامتی * درود

عَلَيْكَ غَيْرِ كَرِيهِ الْمُصَاحَبَةِ، وَلَا ذَمِيمِ الْمُلَابَسَةِ. ﴿٣٦﴾

بر تو که مصاحبت بر تو کراهت ندارد و معاشرت با تو موجب مذمت نیست *

السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمَا وَفَدْتَ عَلَيْنَا بِالْبَرَكَاتِ، وَغَسَلْتَ عَنَّا

درود بر تو که برکات فراوان بر ما رساندی و زنگار گناهان را

دَنَسَ الْخَطِيئَاتِ. ﴿٣٧﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ غَيْرَ مُودَّعٍ بَرَمًا

از ما شستی * سلام بر تو که وداع با تو از دلتنگی نیست و ترک روزۀ تو

وَلَا مَتْرُوكٍ صِيَامُهُ سَامًا. ﴿٣٨﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مَطْلُوبٍ

از خستگی و ملال نمی‌باشد * سلام بر تو که قبل از فرا رسیدنت، مورد طلب ما هستی

قَبْلَ وَقْتِهِ، وَمَحْزُونٍ عَلَيْهِ قَبْلَ فَوْتِهِ. ﴿٣٩﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ كَمْ

و پیش از فوتت، مورد حزن و اندوه ما. * درود بر تو که

مِنْ سُوءٍ صُرِفَ بِكَ عَنَّا، وَكَمْ مِنْ خَيْرٍ أُفِيضَ بِكَ عَلَيْنَا. ﴿٤٠﴾

چه بسیار بلاها به خاطر تو از ما دور شد و چه بسیار خیرات به واسطه تو به ما رسید. *

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى لَيْلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنَ أَلْفِ

سلام بر تو و بر هر شب قدری که بهتر از هزار

شَهْرِ. ﴿٤١﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا كَانَ أَحْرَصَنَا بِالْأَمْسِ عَلَيْكَ،

ماه است * درود بر تو که دیروز به تو چه بسیار حریص بودیم

وَأَشَدَّ شَوْقَنَا غَدًا إِلَيْكَ. ﴿٤٢﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى فَضْلِكَ

و فردا چه شوقی به تو داریم * سلام بر تو و بر فضل تو که ما از آن

الَّذِي حُرْمَنَاهُ، وَعَلَى مَاضٍ مِنْ بَرَكَاتِكَ سُلِبْنَاهُ. ﴿٤٣﴾ اَللّٰهُمَّ اِنَّا

محروم شدیم و برکات گذشته ات که از ما سلب گردید * خداوندا! ما اهل این ماهی

أَهْلُ هَذَا الشَّهْرِ الَّذِي شَرَّفْتَنَا بِهِ، وَوَفَّقْتَنَا بِمَنِّكَ لَهُ حِينَ

هستیم که ما را بدان شرافت بخشیدی و به فضلت توفیق درک آن را عطا فرمودی، در حالی که

جَهْلَ الْأَشْقِيَاءِ وَقْتَهُ، وَحُرْمُوا لِشِقَائِهِمْ فَضْلَهُ. ﴿٤٤﴾ أَنْتَ

شقاوت پیشگان به وقت گران‌بهای آن جاهل، و از فضل آن بی بهره‌اند * خدایا! تویی

وَلِي مَا أَثَرْتَنَا بِهِ مِنْ مَعْرِفَتِهِ، وَهَدَيْتَنَا لَهُ مِنْ سُنَّتِهِ، وَقَدْ

و به توفیق توست که با تقصیر و کوتاهی، آن را روزه می‌گیریم

تَوَلَّيْنَا بِتَوْفِيقِكَ صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ عَلَى تَقْصِيرٍ، وَأَدَيْنَا فِيهِ

و عبادت را در آن به پا می‌داریم و اندکی از

قَلِيلاً مِنْ كَثِيرٍ. ۴۵ اللَّهُمَّ فَلكَ الْحَمْدُ إِقْرَاراً بِالْإِسَاءَةِ،

بسیار را به جا می‌آوریم. * خدایا! تو را سپاس می‌گوییم و به بدی‌های خود

وَاعْتِرَافاً بِالْإِضَاعَةِ، وَلَكَ مِنْ قُلُوبِنَا عَقْدُ النَّدَمِ، وَمِنْ

اقرار داریم و معترفیم که حق تو را ضایع ساخته‌ایم. عقده پشیمانی که در دل داریم

الْسِتِّينَا صِدْقُ الْإِعْتِذَارِ، فَأَجْرُنَا عَلَى مَا أَصَابَنَا فِيهِ

و صدقاتی که در مقام پوزش بر زبان ماست، تنها برای توست، پس ما را در برابر آنچه

مِنَ التَّفْرِيطِ أَجْراً نَسْتَدْرِكُ بِهِ الْفَضْلَ الْمَرْغُوبَ فِيهِ،

از تفریط و کوتاهی به ما رسیده، اجری ده که با آن، فضل مورد امید در این ماه را

وَنَعْتَاضُ بِهِ مِنْ أَنْوَاعِ الذُّخْرِ الْمَحْرُوصِ عَلَيْهِ. ۴۶

جبران کنیم و از ذخایری که همه بدان حرص دارند، چیزی به عنوان عوض دریافت نماییم. *

وَأَوْجِبُ لَنَا عُذْرَكَ عَلَى مَا قَصَّرْنَا فِيهِ مِنْ حَقِّكَ، وَابْلُغْ

و برای ما عذرخواهی از درگاهت را به خاطر آنچه که در حق تو تقصیر کرده‌ایم، مقدر فرما

بِأَعْمَارِنَا مَا بَيْنَ أَيْدِينَا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُقْبِلِ، فَإِذَا

و عمر ما را تا رمضان آینده طولانی گردان و آن گاه که ما را به رمضان آینده رساندی،

بَلَّغْتَنَاهُ فَأَعِنَّا عَلَى تَنَاوُلِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْعِبَادَةِ، وَإِدْنَا

کمک کن تا آنچه را که تو اهل آن هستی انجام دهیم و ما را به حدی رسان که به آنچه

إِلَى الْقِيَامِ بِمَا يَسْتَحِقُّهُ مِنَ الطَّاعَةِ، وَاجْر لَنَا مِنْ صَالِحِ

شایسته آن ماه است قیام کنیم و از اعمال صالح در ماه‌های سال، آنچه جبران کننده حق تو

الْعَمَلِ مَا يَكُونُ دَرَكًا لِحَقِّكَ فِي الشَّهْرَيْنِ مِنْ شُهُورِ الدَّهْرِ.

در دو ماه رمضان حال و آینده است، برای ما پیش آور

﴿٤٧﴾ اللَّهُمَّ وَمَا أَلْمَنَّا بِهِ فِي شَهْرِنَا هَذَا مِنْ لَمَمٍ أَوْ إِثْمٍ، أَوْ

* خداوندا! در این ماه اگر به گناه کوچک یا بزرگی نزدیک شدیم

وَأَقَعْنَا فِيهِ مِنْ ذَنْبٍ، وَاکْتَسَبْنَا فِيهِ مِنْ خَطِيئَةٍ عَلَى تَعَمُّدٍ

و یا در معصیتی افتادیم و یا عمداً مرتکب خطایی شدیم و یا از

مِنَّا، أَوْ عَلَى نِسْيَانٍ ظَلَمْنَا فِيهِ أَنْفُسَنَا، أَوْ انْتَهَكْنَا بِهِ حُرْمَةً

روی فراموشی بر خود ستم نمودیم و یا حرمت کسی را شکستیم،

مِنْ غَيْرِنَا، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاسْتُرْنَا بِسِتْرِكَ، وَاعْفُ

بس تو بر محمد و آل او درود فرست و ما را در پردهٔ عفو ت بیوشان

عَنَّا بِعَفْوِكَ، وَلَا تَنْصِبْنَا فِيهِ لِأَعْيُنِ الشَّامِتِينَ، وَلَا تَبْسُطْ

و بر ما بیخش و ما را نصب‌العین ملامتگران قرار مده و زبان طعنه زندگان را

عَلَيْنَا فِيهِ أَلْسُنَ الطَّاعِنِينَ، وَاسْتَعْمِلْنَا بِمَا يَكُونُ حِطَّةً

بر ما باز مکن و ما را به کاری و ابدار که سبب جبران و کفارهٔ گناهی باشد که در ماه رمضان

وَكَفَّارَةً لِمَا أَنْكَرْتَ مِنَّا فِيهِ بِرَأْفَتِكَ الَّتِي لَا تَنْفَدُ، وَفَضْلِكَ

از آن نهی کرده بودی، به حق رأفتت که هرگز پایان ندارد و فضلت که هرگز

الَّذِي لَا يَنْقُصُ. ﴿٤٨﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْبُرْ

کاستی نمی‌پذیرد * خداایا! بر محمد و آلش درود فرست و مصیبت و اندوه ما را

مُصِيبَتِنَا بِشَهْرِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِ عِيدِنَا وَفِطْرِنَا، وَاجْعَلْهُ

در غم رفتن این ماه، جبران کن و روز عید فطر را بر ما مبارک گردان و آن را از

مِنْ خَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْنَا أَجْلِيهِ لِعَفْوٍ، وَامْحَاهُ لِذَنْبٍ، وَاعْفِرْ لَنَا

بهترین روزهایی قرار ده که بر ما گذشته است تا پسندیده‌ترین روز برای جلب عفو و محو گناهان

مَا خَفِيَ مِنْ ذُنُوبِنَا وَمَا عَلَنَ. ﴿٤٩﴾ اَللّٰهُمَّ اسْلَخْنَا بِاِسْلَاحِ

باشد و گناهان پنهان و آشکار ما را ببخش * خدایا! با گذشت این ماه،

هَذَا الشَّهْرِ مِنْ خَطَايَانَا، وَ اَخْرَجْنَا بِخُرُوجِهِ مِنْ سَيِّئَاتِنَا،

از گناهان ما درگذر و با خروج از آن، ما را از منجلاب گناهان

وَ اجْعَلْنَا مِنْ اَسْعَدِ اَهْلِهِ بِهِ، وَ اجْزَلِهِمْ قِسْمًا فِيهِ، وَ اَوْفَرِهِمْ

خارج کن و ما را در این ماه با نصیب‌ترین افراد

خَطًّا مِنْهُ. ﴿٥٠﴾ اَللّٰهُمَّ وَ مَنْ رَعَىٰ هَذَا الشَّهْرَ حَقَّ رِعَايَتِهِ،

قرار ده. * خدایا! کسی که به طور شایسته رعایت حق این ماه را نموده

وَ حَفِظَ حُرْمَتَهُ حَقَّ حِفْظِهَا، وَ قَامَ بِحُدُودِهِ حَقَّ قِيَامِهَا،

و حرمت آن را به خوبی حفظ کرده و به شایستگی حدود و احکام آن را به جای آورده

وَ اتَّقَىٰ ذُنُوبَهُ حَقَّ تَقَاتِهَا، اَوْ تَقَرَّبَ اِلَيْكَ بِقُرْبَةٍ اَوْجَبَتْ

و از گناهان خودداری نموده و یا به گونه‌ای به قرب تو راه یافته که حتماً از او

رِضَاكَ لَهُ، وَ عَطَفَتْ رَحْمَتَكَ عَلَيْهِ، فَهَبْ لَنَا مِثْلَهُ مِنْ

راضی شده‌ای و رحمتت را شامل حالش گردانیده‌ای، پس از خزانه دارائیات مثل آن را

وُجْدِكَ، وَ اعْطِنَا اَضْعَافَهُ مِنْ فَضْلِكَ، فَاِنَّ فَضْلَكَ لَا يَغِيضُ،

به ما هم عطا فرما و چندین برابر آن از فضل خویش بر ما ببخشای، که به راستی

وَ اِنَّ خَزَائِنَكَ لَا تَنْقُصُ بَلْ تَفِيضُ، وَ اِنَّ مَعَادِنَ اِحْسَانِكَ لَا

فضل تو کاستی ندارد و خزینه‌های تو کم نمی‌گردد، بلکه افزون‌تر می‌شود و معادن

تَفْنِي، وَ اِنَّ عَطَاءَكَ لِلْعَطَاءِ الْمُهْنًا. ﴿٥١﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى

احسان تو هرگز فنا نمی‌پذیرد و همانا بخشش‌های تو، عطایی است خوش‌گوار. * خدایا! بر

مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ، وَ اَكْتُبْ لَنَا مِثْلَ اُجُورِ مَنْ صَامَهُ، اَوْ تَعَبَّدَ لَكَ

محمد و آلش درود فرست و برای ما پاداش روزه‌داران و یا اجر کسانی که

فِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ. ﴿٥٢﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَتُوبُ إِلَيْكَ فِي يَوْمٍ

این ماه را تا روز قیامت به عبادت مشغولند ثبت فرما. * خداوندا! ما به سویت توبه می‌کنیم.

فِطْرِنَا الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ عِيداً وَسُرُوراً، وَلِأَهْلِ مِلَّتِكَ

در روز عید فطر که آن را برای اهل ایمان روز عید و شادی قرار دادی و برای

مَجْمَعاً وَمُحْتَشِداً مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْنَاهُ، أَوْ سَوْءٍ أَسْلَفْنَاهُ، أَوْ

اهل دین خود روز اجتماع و همیاری مقرر نمودی، توبه از گناهانی که

خَاطِرٍ شَرٍّ أَضْمَرْنَاهُ، تَوْبَةً مَنْ لَا يَنْطَوِي عَلَى رُجُوعِ إِلَى

مرتکب شده‌ایم و از کارهای ناپسندی که انجام داده‌ایم یا نیت‌های بدی که

ذَنْبٍ، وَلَا يَعُودُ بَعْدَهَا فِي خَطِيئَةٍ، تَوْبَةً نَصُوحاً خَلَصَتْ

در دل داشته‌ایم، توبه‌ای خالص از هرگونه شک و اضطراب. پس این توبه را

مِنَ الشَّكِّ وَالْإِرْتِيَابِ، فَتَقَبَّلْهَا مِنَّا، وَارْضَ عَنَّا، وَتَسَبِّحْنَا

از ما بپذیر و از ما راضی شو و ما را بر این توبه ثابت و

عَلَيْهَا. ﴿٥٣﴾ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا خَوْفَ عِقَابِ الْوَعِيدِ، وَشَوْقَ

پایدار بدار * خداوندا! به ما ترس از عقاب جهنم و اشتیاق به ثواب موعود را

ثَوَابِ الْمَوْعُودِ حَتَّى نَجِدَ لَذَّةَ مَا نَدْعُوكَ بِهِ، وَكَأَبَةَ مَا

کرم فرما تا لذت آنچه بدان، تو را می‌خوانیم و ناگواری آنچه از آن

نَسْتَجِيرُكَ مِنْهُ. ﴿٥٤﴾ وَاجْعَلْنَا عِنْدَكَ مِنَ التَّوَّابِينَ الَّذِينَ أَوْجِبَتْ

به تو پناه می‌آوریم را دریابیم. * و ما را از توابین درگاهت قرار ده، آنان که

لَهُمْ مَحَبَّتُكَ، وَقَبِلْتَ مِنْهُمْ مُرَاجَعَةَ طَاعَتِكَ، يَا أَعْدَلَ

محبت خودت را در حق آنان لازم کرده‌ای و بازگشت آنان به طاعت و بندگی‌ات را پذیرفته‌ای، ای

الْعَادِلِينَ. ﴿٥٥﴾ اللَّهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا أَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا وَأَهْلَ دِينِنَا

عادل‌ترین عادلان. * خداوندا! از تمامی پدران و مادران و اهل دین ما درگذر،

جَمِيعاً مَنْ سَلَفَ مِنْهُمْ وَمَنْ غَبَرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ. ۵۶ اللَّهُمَّ

چه آنان که درگذشته‌اند، و چه آنان که تا روز قیامت می‌آیند و باقی می‌مانند. * خدایا!

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّنَا وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ

بر محمد پیامبر ما و آل او درود فرست و همچنان که بر فرشتگان

الْمُقَرَّبِينَ، وَصَلِّ عَلَيْهِ وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ

مقرب درگاهت درود می‌فرستی و بر او و آل او درود فرست آن گونه که بر انبیا

الْمُرْسَلِينَ، وَصَلِّ عَلَيْهِ وَإِلَيْهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى عِبَادِكَ

و رسولانت درود می‌فرستی و همان گونه که بر بندگان صالحت درود فرستاده‌ای

الصَّالِحِينَ، وَأَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، صَلَوةً تَبْلُغُنَا

و بلکه بالاتر از آن، ای پروردگار عالمیان، درودی که برکت آن به ما رسد

بَرَكَتُهَا، وَيَنَالُنَا نَفْعُهَا، وَيُسْتَجَابُ لَهَا دُعَاؤُنَا، إِنَّكَ أَكْرَمُ مَنْ

و نفع آن شامل حال ما گردد و دعای ما به آن مستجاب شود. به راستی تو کریم‌ترین کسی هستی

رُغِبَ إِلَيْهِ، وَأَكْفَى مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ، وَأَعْطَى مَنْ سَأَلَ مِنْ

که مورد رغبت و میلی و با کفایت‌ترین کسی که مورد توکل قرار می‌گیرد و بخشنده‌ترین کسی

فَضْلِهِ، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که از فضلت درخواست می‌شود و تو بر هر کاری توانایی.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي يَوْمِ الْفِطْرِ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَوَتِهِ قَامَ قَائِمًا ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، وَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ:

دعای امام سجاد علیه السلام

به هنگام فراغت از نماز عید فطر و روز جمعه

۱) يَا مَنْ يَرْحَمُ مَنْ لَا يَرْحَمُهُ الْعِبَادُ ۲) وَيَا مَنْ يَقْبَلُ مَنْ

* ای خدایی که ترحم می‌کنی بر کسی که بندگان بر او ترحم نمی‌کنند * ای که از لطف و کرم آن را که

لَا تَقْبَلُهُ الْبِلَادُ! ۳) وَيَا مَنْ لَا يَحْتَقِرُ أَهْلَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ! ۴)

غریب و رانده شهرها شد می‌پذیری * ای خدایی که حاجت‌مندان را به چشم حقارت نمی‌نگری *

وَيَا مَنْ لَا يُخَيِّبُ الْمُلْحِنِينَ عَلَيْهِ! ۵) وَيَا مَنْ لَا يَجِبُهُ بِالرَّدِّ

و ای خدایی که آن بندگان را که به اصرار از درگاهت حاجت می‌طلبند محروم و ناامید نمی‌کنی *

أَهْلَ الدَّالَّةِ عَلَيْهِ! ۶) وَيَا مَنْ يَجْتَبِي صَغِيرَ مَا يُتَحَفُّ بِهِ،

و ای خدایی که دست رد بر سینه روی آورندگان به درگاهت نمی‌زنی * ای خدایی که تحفه کوچکی را از

وَيَشْكُرُ يَسِيرَ مَا يُعْمَلُ لَهُ! ۷) وَيَا مَنْ يَشْكُرُ عَلَى الْقَلِيلِ

بندگان می‌گزینی و عمل اندک‌شان را پاداش بسیار می‌دهی * و ای که عبادت اندک بندگان را جزای

وَيُجَازِي بِالْجَلِيلِ! ۸) وَيَا مَنْ يَدْنُو إِلَيَّ مِنْ دَنَائِمِهِ! ۹)

بزرگ عطا می‌کنی * ای که هر کس از بندگان به تو نزدیک شد به او نزدیک می‌شوی * و ای خدایی که

وَيَا مَنْ يَدْعُو إِلَيَّ نَفْسِهِ مِنْ أَدْبَرِ عَنَتِهِ! ۱۰) وَيَا مَنْ لَا

هر کس از بندگان به طغیان و عصیان از تو رو بگرداند تو او را به سوی خود می‌خوانی * و ای که

يُغَيِّرُ النِّعْمَةَ، وَلَا يُبَادِرُ بِالنَّقِمَةِ! ﴿١١﴾ وَيَا مَنْ يُثْمِرُ الْحَسَنَةَ

در بخشش نعمت و احسان، حالت تغییر نخواهد کرد و مبادرت به انتقام آنان نخواهی فرمود * و ای خدایی که

حَتَّىٰ يُنْمِيهَا، وَيَتَجَاوَزُ عَنِ السَّيِّئَةِ حَتَّىٰ يُعْفِيَهَا! ﴿١٢﴾

نتیجه حسنه نیکوکاران را بپرورانی تا نمو و زیادت یابد و از گناهان خلق در می‌گذری تا آن که گناهان را به کلی محو

انصرفتِ الأُمَالُ دُونَ مَدَىٰ كَرَمِكَ بِالْحَاجَاتِ، وَامْتَلَأَتْ

می‌گردانی * ای که اُمال حاجت‌مندان هنوز نرسیده، به کم‌ترین مرتبه کرم بی‌انتهایت حاجت روا بر می‌گردند و از

بَفَيْضِ جُودِكَ أَوْعِيَةُ الطَّلَبَاتِ، وَتَفْسَخَتْ دُونَ بُلُوغِ نَعْتِكَ

دریای جود و کرمت ظروف همه خواهش‌ها پر می‌شود و توصیف تمام خلق در پیش اوصاف جمال و جلال

الصِّفَاتِ، فَلَكَ الْعُلُوُّ الْأَعْلَىٰ فَوْقَ كُلِّ عَالٍ، وَالْجَلَالُ

بی‌نهایت هیچ است چون صفات عین ذات است احدی جز آن ذات یکتا به حقیقت اوصافش نتواند رسید، پس تو

الْأَمْجَدُ فَوْقَ كُلِّ جَلَالٍ. ﴿١٣﴾ كُلُّ جَلِيلٍ عِنْدَكَ صَغِيرٌ، وَكُلُّ

را برترین مقام بلند است فوق هر بلند مقام و جلال و مجدت فوق هر مجد و جلالی که در عقل و اندیشه گنجد * و

شَرِيفٍ فِي جَنْبِ شَرَفِكَ حَقِيرٌ، خَابَ الْوَافِدُونَ عَلَىٰ غَيْرِكَ،

هر بزرگی پیش تو کوچک است. هر با مجد و شرافتی در کنار مجد و شرافت حقیر است. هر کس به غیر حضرتت

وَخَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلَّا لَكَ، وَضَاعَ الْمُؤْمِنُونَ إِلَّا بِكَ، وَاجْدَبَ

وارد شود ناکام برگردد و هر که به غیر درگاهت روی آرد زیان کار ابد است. آنان که به درگاه غیر تو آمدند ضایع شدند

الْمُنْتَجِعُونَ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَ فَضْلَكَ. ﴿١٤﴾ بِأَبْكَ مَفْتُوحٌ لِلرَّاعِبِينَ،

و محروم و منقطع از خیر و سعادت جز آن که جویای فضل و احسان توست * درگاه کرمت به روی مشتاقان

وَجُودِكَ مُبَاحٌ لِلسَّائِلِينَ، وَإِغَاثَتُكَ قَرِيبَةً مِنَ الْمُسْتَعِيثِينَ. ﴿١٥﴾

باز است وجود و احسانت برای خواستاران مباح. فریاد خواهان را زود به فریاد می‌رسی *

لَا يَخِيبُ مِنْكَ الْأَمِلُونَ، وَلَا يَيْئَسُ مِنْ عَطَائِكَ الْمُتَعَرِّضُونَ،

و امیدواران از درگاه کرمت هرگز محروم نشوند و هر که رو به درگاه تو آرد ناامید نگردد،

وَلَا يَشْقَىٰ بِنِقْمَتِكَ الْمُسْتَغْفِرُونَ. ﴿١٦﴾ رِزْقِكَ مَبْسُوطٌ لِّمَنْ

آمزش طلبان به مغفرت نایل و به قهر و انتقامت معذب نخواهند شد * رزق تو بر
عصاك، وَحِلْمِكَ مُعْتَرِضٌ لِّمَنْ نَأَوَاكَ، عَادَتُكَ الْإِحْسَانُ

اهل معصیت نیز مبسوط و گشاده است. حلمت بر اهل عصیان روی آورد عادتت احسان به بدکاران
إِلَى الْمُسِيْبِيْنَ، وَسُنَّتِكَ الْإِبْقَاءُ عَلَى الْمُعْتَدِيْنَ حَتَّىٰ لَقَدْ

است و رفتارت مدارا با حال اهل طغیان است تا آن جا که از مدارای تو مغرور شده و از رجوع به
غَرَّتْهُمُ أَنْاتُكَ عَنِ الرُّجُوعِ، وَصَدَّهُمْ إِمْهَالُكَ عَنِ النَّزُوعِ. ﴿١٧﴾

درگاهت غافل شدند و مهلتی که به آنها دادی از بازگشت به سویت آنان را مانع گردید *
وَإِنَّمَا تَأْنَيْتَ بِهِمْ لِيَفِيئُوا إِلَىٰ أَمْرِكَ، وَأَمَهَلْتَهُمْ ثِقَةً بِدَوَامِ

همانا تو به آنها مهلت دادی که روزی متنبه شوند و باز آیند و اهل عصیان را برای آن مهلت دادی
مُلْكِكَ، فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ حَتَّمَتْ لَهُ بِهَا، وَمَنْ كَانَ

که به دوام ملکت مطمئن بودی پس مهلت دادی تا هر که اهل سعادت است خاتمه امرش را به
مِنْ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ خَذَلَتْهُ لَهَا. ﴿١٨﴾ كُلُّهُمْ صَائِرُونَ إِلَىٰ حُكْمِكَ،

سعادت گردانی و هر که اهل شقاوت است او را مردود سازی * و همه به سوی حکم توست
وَأُمُورُهُمْ آتِلَةٌ إِلَىٰ أَمْرِكَ، لَمْ يَهِنْ عَلَىٰ طُولِ مُدَّتِهِمْ

و بازگشت امورشان به فرمان تو خواهد بود. از طول مدت سرکشان به قوت
سُلْطَانِكَ، وَلَمْ يَدْخُضْ لِتَرْكِ مُعَاجَلَتِهِمْ بُرْهَانُكَ. ﴿١٩﴾ حُجَّتُكَ

و سلطنتت ضعیف نرسد و از این که تعجیل در انتقام طاغیان نکنی برهان و حجت تو را
قَائِمَةٌ لَا تُدْخَضُ، وَسُلْطَانُكَ ثَابِتٌ لَا يَزُولُ، فَالْوَيْلُ الدَّائِمُ

ضایع نتواند کرد * و سلطنت تو تنها سلطنت ثابت ازلی است پس وای بر آن که
لِمَنْ جَنَحَ عَنْكَ، وَالْخَيْبَةُ الْخَادِلَةُ لِمَنْ خَابَ مِنْكَ، وَالشَّقَاءُ

روی از تو، به دیگر سوی کند و خذلان ابد بر آن که از عطای تو محروم شود و شقاوت و بدبختی

الْأَشْقَى لِمَنِ اغْتَرَبِكَ. ﴿۲۰﴾ مَا أَكْثَرَ تَصَرُّفَهُ فِي عَذَابِكَ، وَمَا

حداکثر آن کس راست که از تو غافل شود * چه دوران بسیار در عذاب خواهد گذرانید و چه مدت طولانی

أَطْوَلَ تَرَدُّدَهُ فِي عِقَابِكَ، وَمَا أَبْعَدَ غَايَتَهُ مِنَ الْفَرَجِ، وَمَا

در عقابت رفت و آمد خواهد کرد و چه قدر انتهای امرش از فرج و آسایش دور است و چه اندازه نامید

أَقْنَطَهُ مِنْ سَهْوَةِ الْمَخْرَجِ!! عَدْلًا مِنْ قَضَائِكَ لَا تَجُورُ

است که بتواند آسان از آن بیرون آید که حکم قضای تو عدل محض است هیچ در آن جوری نیست و

فِيهِ، وَإِنْصَافًا مِنْ حُكْمِكَ لَا تَحِيفُ عَلَيْهِ. ﴿۲۱﴾ فَقَدْ ظَاهَرَتْ

عین انصاف در حکم توست و هرگز بر او ظلم و جور نشده * زیرا حجت و برهانت را بر خلق آشکار

الْحُجَجَ، وَأَبْلَيْتِ الْأَعْذَارَ، وَقَدْ تَقَدَّمْتَ بِالْوَعِيدِ، وَتَلَطَّفْتَ

کردی و انواع راه عذرخواهی را نمودی و همانا تو از پیش به وعده عذاب و ترغیب به ثواب لطف کامل

فِي التَّرْغِيبِ، وَضَرَبْتَ الْأَمْثَالَ، وَأَطَلْتَ الْأِمْهَالَ، وَأَخَّرْتَ

فرمودی و مثل‌های گوناگون زدی و زمانی طولانی به آنها مهلت دادی و با آنها مدارا کردی و انتقام را به

وَأَنْتَ مُسْتَطِيعٌ لِلْمُعَاجَلَةِ، وَتَأَنَيْتِ وَأَنْتَ مَلِيٌّ بِالْمُبَادَرَةِ.

تأخیر انداختی در صورتی که می‌توانستی فوراً از آنها انتقام کنی * مدارایت از روی عجز و ناتوانی نبود و

﴿۲۲﴾ لَمْ تَكُنْ أَنْتَ عَجْزًا، وَلَا إِمْهَالًا وَهْنًا، وَلَا إِمْسَاكًا

مهلتت از سستی در کارشان نبود و خودداری از کیفر آنها از غفلت از آنها نبود یا انتظار تو از روی مدارا

عَفْلَةً، وَلَا أَنْتَظِرُكَ مُدَارَاةً، بَلْ لَتَكُونَ حُجَّتُكَ أَبْلَغَ، وَكَرَمُكَ

نبود بلکه تنها برای این بود که حجتت را در حق خلق به نهایت بلاغت رسانی و کرمت را به حد اکمل و

أَكْمَلَ، وَإِحْسَانُكَ أَوْفَى، وَنِعْمَتُكَ أَتَمَّ، كُلُّ ذَلِكَ كَانَ وَ لَمْ

احسانت را به مرتبه وفور و نعمتت را به حد اتم برسانی و تمام آنچه ذکر شد و حد اتم جود و کرم و

تَزَلُّ، وَهُوَ كَأَنَّ وَلَا تَزَالُ. ﴿۲۳﴾ حُجَّتُكَ أَجَلٌ مِنْ أَنْ تُوصَفَ

احسان و انعامت در حق خلق از ازل بوده و تا ابد خواهد بود * و حجت و برهانت بزرگ‌تر از آن است

بِكُلِّهَا، وَمَجْدُكَ أَرْفَعُ مِنْ أَنْ يُحَدَّ بِكُنْهَيْهِ، وَنِعْمَتُكَ أَكْثَرُ

که به تمامه به وصف در آید و مجد و بزرگواریات بالاتر از آن که در اندیشه و عقل گنجد

مِنْ أَنْ تُحْصِيَ بِأَسْرِهَا، وَإِحْسَانُكَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُشْكَرَ عَلَيَّ

و نعمتت بیش‌تر از آن است که به شماره در آید و احسانت افزون‌تر از آن که بر کم‌ترین آن

أَقْلِبَهُ. ﴿٢٤﴾ وَقَدْ قَصَّرَبِي السُّكُوتُ عَنْ تَحْمِيدِكَ، وَفَهَّهْنِي

شکر توان کرد * و مرا ناتوانی از ادای حمد و ثنایت به سکوت وا می‌دارد و درماندگی

الْإِمْسَاكَ عَنْ تَمْجِيدِكَ، وَقُضَارَايَ الْإِقْرَارُ بِالْحُسُورِ، لَا

از تمجیدت به امساک الزام می‌کند نه آن که مایل به سکوت و امساک از حمد و ثنایت باشم بلکه به

رَغْبَةً - يَا إِلَهِي - بَلْ عَجْزًا. ﴿٢٥﴾ فَهَذَا أَنَا ذَا أَوْمُكَ بِالْوَفَادَةِ،

منتهای قصور و عجز خود اعتراف می‌کنم سکوت می‌کنم و الا با همه عجز و قصور به ستایش و

وَأَسْأَلُكَ حُسْنَ الرَّفَادَةِ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ، وَاسْمَعْ

سپاست مشتاقم * پس اینک ای خدا به درگاه کرم‌ت روی آورده و نیکو عطای تو را درخواست

نَجْوَايَ، وَاسْتَجِبْ دُعَائِي، وَلَا تَخْتِمْ يَوْمِي بِخَيْبَتِي، وَلَا

می‌کنم ای خدا پس بر محمد و آلش درود فرست و مناجاتم را از کرم بپذیر و دعایم مستجاب فرما و

تَجْبِهْنِي بِالرَّدِّ فِي مَسْأَلَتِي، وَأَكْرِمْ مِنْ عِنْدِكَ مُنْصَرَفِي،

خاتمه کارها را به ناامیدی از رحمتت مگردان و سوالم را بپذیر و دست بر پیشانی‌ام مگذار و آن‌گاه که

وَإِلَيْكَ مُنْقَلَبِي، إِنَّكَ غَيْرُ ضَائِقٍ بِمَا تُرِيدُ، وَلَا عَاجِزٍ عَمَّا

به سوی تو باز گردم جایگاهم گرامی دار رضوانت مرا منزل ده که همانا تو بر هر چه خواهی بدون

تُسْأَلُ، وَأَنْتَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

سختی قادری و بر هیچ درخواستی عاجز نخواهی بود و تو بر هر چیزی توانایی و هیچ قوه و قدرتی

إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

جز قدرت خدای بلند مرتبه عظیم الشان نخواهد بود.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي يَوْمِ عَرَفَةَ

دعای امام سجاده علیه السلام

در روز عرفه

① الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. ② اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بَدِيْعَ

* سپاس مخصوص خداست که پروردگار عالم است * و آفریننده جهان های بی نهایت و پدید آورنده

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، رَبِّ الْأَرْبَابِ،

آسمان ها و زمین و صاحب جلال و بزرگواری است. سلطان مطلق بر تمام سلاطین

وَالِإِلهِ كُلِّ مَالُوهِ، وَ خَالِقِ كُلِّ مَخْلُوقٍ، وَ وَاوْرَثَ كُلِّ شَيْءٍ،

و خدای یکتای کل خداپرستان. خالق کل موجودات و وارث کل اشیای عالم است. آن ذات یگانه را

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، وَ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ عِلْمُ شَيْءٍ، وَ هُوَ بِكُلِّ

هیچ مثل و ماندنی نیست. ذره ای موجودات از علم او خارج نیست و وجودش بر تمام اشیا

شَيْءٍ مُّحِيطٌ، وَ هُوَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبٌ. ③ اَنْتَ اللهُ لَا اِلٰهَ

احاطه دارد و بر همه موجودات حافظ و نگهبان اوست * ای خدا! تویی یگانه خدای عالم و هیچ

اِلَّا اَنْتَ، الْاَحَدُ الْمُتَوَحِّدُ الْفَرْدُ الْمُتَفَرِّدُ. ④ وَ اَنْتَ اللهُ لَا اِلٰهَ

خدایی جز تو نیست که یکتای مطلق و فرد منفرد ذاتی * و تویی خدای یکتایی که هیچ خدایی جز

اِلَّا اَنْتَ، الْكَرِيْمُ الْمُتَكْرِمُ، الْعَظِيْمُ الْمُتَعَزِّمُ، الْكَبِيْرُ الْمُتَكَبِّرُ.

تو نیست بزرگواری و لطف و کرم بی انتها و عظمت و بزرگی بی حد و نهایت مخصوص توست

﴿۵﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْعَلِيُّ الْمُتَعَالِ، الشَّدِيدُ

* و تویی خدای یکتایی که هیچ خدایی جز تو نیست علو مقام و استعلای بی حد و باشدت و قوت

الْمِحَالِ. ﴿۶﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ،

بی انتها * تویی خدای یکتا که هیچ خدایی جز تو نیست. رحمتت به عموم واصل و مهربانی ات نیکان

الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ. ﴿۷﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، السَّمِيعُ

را شامل و علم و حکمتت بر همه موجودات محیط است. تویی خدای یکتا که هیچ خدایی جز تو نیست،

الْبَصِيرُ، الْقَدِيمُ الْخَبِيرُ. ﴿۸﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْكَرِيمُ

شنوا و بصیر و بینا به حقایق امور. ذات پاکت قدیم ازلی است و از تمام کلی و جزئی ملک وجود به علم

الْأَكْرَمُ، الدَّائِمُ الْأَدْوَمُ. ﴿۹﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْأَوَّلُ

ذاتی ازلی آگاه خواهی بود (۸) و تویی خدای یکتا که هیچ خدایی جز تو نیست. تویی صاحب کرم و

قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ عَدَدٍ. ﴿۱۰﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا

کریم ترین کریمان عالم. وجودت دائم و ابدی است و برتر از ابدی (۹) تویی خدای یکتا که جز تو خدایی

أَنْتَ، الدَّانِي فِي عُلُوِّهِ، وَالْعَالِي فِي دُنُوِّهِ. ﴿۱۱﴾ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا

نیست تو را مقام اولیّت و آخریّت وجود است پیش از همه اشیا و بعد از همه شمار موجودات * تویی

إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، ذُو الْبَهَاءِ وَالْمَجْدِ، وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْحَمْدِ. ﴿۱۲﴾

خدای یکتا که جز تو خدایی نیست که در عین علو مقام بسی نزدیکی * تویی ایزد یکتا که جز تو خدایی

وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الَّذِي أَنْشَأَ الْأَشْيَاءَ مِنْ غَيْرِ سِنَخٍ،

نیست تویی صاحب نور تابان و صاحب ستایش و عظمت و کبریایی * تویی ایزد یکتا که جز تو

وَصَوَّرْتَ مَا صَوَّرْتَ مِنْ غَيْرِ مِثَالٍ، وَابْتَدَعْتَ الْمُبْتَدَعَاتِ

خدایی نیست تویی آن که همه موجودات را بی سابقه ایجاد کردی و صورت های آنچه را نقش کردی

بِلَا احْتِدَاءٍ. ﴿۱۳﴾ أَنْتَ الَّذِي قَدَّرْتَ كُلَّ شَيْءٍ تَقْدِيرًا،

همه را بی نمونه و مثال به وجود آوردی * همه اشیا را قلم تقدیر تو در صفحه گیتی نگاشت

وَيَسِّرَتْ كُلَّ شَيْءٍ تَيْسِيرًا، وَدَبَّرَتْ مَا دُونَكَ تَدْبِيرًا. ﴿٤٧﴾

و همه را بسیار آسان پدید آوردی و به احسن تدبیر در عرصه آفرینش بیاراستی *

أَنْتَ الَّذِي لَمْ يُعْنِكَ عَلَى خَلْقِكَ شَرِيكٌ، وَلَمْ يُوَازِرْكَ فِي

تویی که در خلقت عالم هیچ کس با تو شرکت و معاونت نداشت در کار ایجاد به معین

أَمْرِكَ وَزَيْرٌ، وَلَمْ يَكُنْ لَكَ مُشَاهِدٌ وَلَا نَظِيرٌ. ﴿٤٨﴾ أَنْتَ

نیازمند نبودی، برای تو مثل و نظیری وجود نداشته و ندارد * تویی که

الَّذِي أَرَدْتَ فَكَانَ حَتْمًا مَا أَرَدْتَ، وَقَضَيْتَ فَكَانَ عَدْلًا مَا

ارادهات به هر چه تعلق گیرد فوراً موجود گردد و هر حکم کنی

قَضَيْتَ، وَحَكَمْتَ فَكَانَ نِصْفًا مَا حَكَمْتَ. ﴿٤٩﴾ الَّذِي لَا

عین عدل و داد است * تویی که مکانی بر تو محیط نشود و در برابر سلطنت احدی

يَخْوِيكَ مَكَانٌ، وَلَمْ يَقُمْ لِسُلْطَانِكَ سُلْطَانٌ، وَلَمْ يُغِيكَ

مقاومت نتواند کرد و هیچ بیان و برهانی تو را زبون نگرداند * تویی که به

بُرْهَانٌ وَلَا بَيَانٌ. ﴿٥٠﴾ أَنْتَ الَّذِي أَحْصَيْتَ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا،

علم حضوری از شماره کلیه موجودات آگاهی و بر تمام اشیا وقت و مدتی

وَجَعَلْتَ لِكُلِّ شَيْءٍ أَمَدًا، وَقَدَّرْتَ كُلَّ شَيْءٍ تَقْدِيرًا. ﴿٥١﴾

مقرر داشتی و بر هر چیز قدر و اندازه‌ای معین فرمودی *

أَنْتَ الَّذِي قَصَّرْتَ الْأَوْهَامُ عَنْ ذَاتِيَّتِكَ، وَعَجَزْتَ الْأَفْهَامُ

تویی که اندیشه‌ها از درک ذات تو قاصرند و فهم‌ها از رسیدن به کیفیت تو

عَنْ كَيْفِيَّتِكَ، وَلَمْ تُدْرِكِ الْأَبْصَارُ مَوْضِعَ آيْنِيَّتِكَ. ﴿٥٢﴾ أَنْتَ

عاجزند و چشم‌ها نمی‌توانند موضع و جایگاه تو را دریابند. * تویی که

الَّذِي لَا تُحَدُّ فَتَكُونُ مُحْدُودًا، وَلَمْ تُمَثَّلْ فَتَكُونَ مَوْجُودًا،

حد و مرزی نداری تا محدود شوی و متمثل نمی‌شوی تا کنه تو درک شود و زاییده نمی‌شوی

وَلَمْ تَلِدْ فَتَكُونِ مَوْلُودًا. ﴿۲۰﴾ أَنْتَ الَّذِي لَا ضِدَّ مَعَكَ

تا مولود حساب گردی * تویی که ضدی نداری تا تو را دشمنی کند
فِيْعَانِدَكَ، وَلَا عِدْلَ لَكَ فَيُكَاثِرُكَ، وَلَا نِدًّا لَكَ فَيُعَارِضُكَ.

و همانندی نداری تا در رقابت با تو فزونی نشان دهد و نظیری نداری که با تو به معارضه برخیزد *

﴿۲۱﴾ أَنْتَ الَّذِي ابْتَدَأَ، وَأَخْتَرَعَ، وَاسْتَحْدَثَ، وَابْتَدَعَ،

تویی که به آفرینش ابتدا کردی و اختراع و ابداع و نوآوری در موجودات

وَأَحْسَنَ صُنْعَ مَا صَنَعَ. ﴿۲۲﴾ سُبْحَانَكَ! مَا أَجَلَ شَأْنِكَ،

از آن توست و چه نیکو آفریده‌ای * خدایا! منزهی تو! چه والاست شأن تو و چه بلند است

وَاسْنَى فِي الْأَمَاكِنِ مَكَانَكَ، وَأَصْدَعَ بِالْحَقِّ فُرْقَانَكَ. ﴿۲۳﴾

منزلت تو و چه آشکار است حق بودن قرآن تو! * پاک و منزهی تو! ای صاحب لطف، چه قدر اهل

سُبْحَانَكَ، مِنْ لَطِيفٍ مَا أَلْطَفَكَ، وَرَوْوْفٍ مَا أَرْءَفَكَ، وَحَكِيمٍ

احسان و لطفی، و ای مهربان، چه قدر مهربانی و ای دانا، چه بسیار است دانش تو! * پاک و منزهی

مَا أَعْرَفَكَ! ﴿۲۴﴾ سُبْحَانَكَ! مِنْ مَلِكٍ مَا أَمْنَعَكَ، وَجَوَادٍ مَا

تو! پادشاهی که چه بلند است مقام تو و ای بخشنده‌ای که وسیع است بخشش‌های تو

أَوْسَعَكَ، وَرَفِيعٍ مَا أَرْفَعَكَ، ذُو الْبَهَاءِ وَالْمَجْدِ وَالْكَبْرِيَاءِ

و ای بلند مرتبه‌ای که چه رفیع است جایگاه تو! ای که ارزش و مجد و کبریا و ستایش

وَالْحَمْدِ. ﴿۲۵﴾ سُبْحَانَكَ! بَسَطْتَ بِالْخَيْرَاتِ يَدَكَ، وَعُرِفَتْ

از آن توست * خدایا! پاک و منزهی تو! دست خود را در خیرات باز کرده‌ای و مسیر هدایت از سوی

الْهُدَايَةِ مِنْ عِنْدِكَ، فَمَنْ التَّمَسَّكَ لِدِينٍ أَوْ دُنْيَا وَجَدَكَ. ﴿۲۶﴾

تو شناخته می‌شود، پس هر که برای وصول به دین یا دنیای تو را طلب کند، تو را می‌یابد. *

سُبْحَانَكَ! خَضَعَ لَكَ مَنْ جَرَى فِي عِلْمِكَ، وَخَشَعَ لِعَظْمَتِكَ

پاک و منزهی تو! هر چه که معلوم توست، در برابر تو خاضع و آنچه فروتر از

مَا دُونَ عَرْشِكَ، وَانْقَادَ لِتَسْلِيمِ لَكَ كُلُّ خَلْقِكَ. ﴿۲۷﴾

جایگاه والای توست، در برابرت خاشع است و همه مخلوقات در برابر تو تسلیم‌اند. *

سُبْحَانَكَ، لَا تُحَسُّ وَلَا تُجَسُّ وَلَا تُمَسُّ وَلَا تُكَادُ وَلَا

پاک و منزهی تو! به حس در نمی‌آیی و مورد تماس جسمانی واقع نمی‌شوی و کید و مکر

تُمَاطُ وَلَا تُتَازَعُ وَلَا تُجَارَى وَلَا تُمَارَى وَلَا تُخَادَعُ وَلَا

در تو بی اثر است و دور نمی‌شوی و نزاع با تو و غلبه بر تو و جدال و خدعه و فریب

تُمَاكِرُ. ﴿۲۸﴾ سُبْحَانَكَ، سَبِيلُكَ جَدُّ، وَأَمْرُكَ رَشْدٌ، أَنْتَ حَيٌّ

در مورد تو ناممکن است * پاک و منزهی تو! راه تو هموار و اوامرت در راستای رشد و هدایت است

صَمَدٌ. ﴿۲۹﴾ سُبْحَانَكَ، قَوْلُكَ حُكْمٌ، وَقَضَاؤُكَ حَتْمٌ، وَإِرَادَتُكَ

و تو زنده استوار و محکمی * پاک و پیراسته‌ای تو! سخن تو حکم و قانون است و قضاوت تو قطعی

عَزْمٌ. ﴿۳۰﴾ سُبْحَانَكَ، لَا رَادَّ لِمَشِيَّتِكَ، وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِكَ.

واراده تو استوار است. * پاک و منزهی تو! رد کننده‌ای برای مشیت تو نیست و کسی نمی‌تواند

﴿۳۱﴾ سُبْحَانَكَ، بَاهِرَ الْآيَاتِ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ، بَارِي النَّسَمَاتِ.

کلمات تو را تبدیل کند * پاک و منزهی تو! که آیات آشکار است، خالق آسمان‌ها و آفریننده

﴿۳۲﴾ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَدُومٌ بِدَوَامِكَ ﴿۳۳﴾ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا

جان‌هایی! * حمد و سپاس مخصوص توست، حمدی که دائم به دوام تو می‌باشد. *

خَالِدًا بِنِعْمَتِكَ. ﴿۳۴﴾ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يُوَازِي صُنْعَكَ. ﴿۳۵﴾

و از برای توست حمدی که جاوید است به جاودانگی نعمت‌هایت. * و از آن توست حمدی که موازی

وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَزِيدُ عَلَى رِضَاكَ. ﴿۳۶﴾ وَ لَكَ الْحَمْدُ

با آفرینش توست. * و از آن توست حمدی که افزون بر رضایت توست * و از آن توست سپاسی که

حَمْدًا مَعَ حَمْدِ كُلِّ حَامِدٍ، وَ شُكْرًا يَقْضِرُ عَنْهُ شُكْرُ كُلِّ

همراه با سپاس هر سپاس‌گزار است و شکری که شکر هر شکرگزاری

شَاكِرٍ ﴿٣٧﴾ حَمْدًا لَا يَنْبَغِي إِلَّا لَكَ، وَلَا يُتَقَرَّبُ بِهِ إِلَّا

از آن کم‌تر است. * سپاسی که شایسته غیر تو نیست و با آن جز به سوی تو

إِلَيْكَ. ﴿٣٨﴾ حَمْدًا يُسْتَدَامُ بِهِ الْأَوَّلُ، وَيُسْتَدْعَى بِهِ دَوَامُ

تقرّب نتوان جست. * سپاسی که با آن لطف اول، دوام یابد و استمرار الطاف در آینده

الْآخِرِ. ﴿٣٩﴾ حَمْدًا يَتَضَاعَفُ عَلَى كُرُورِ الْأَزْمِنَةِ، وَيَتَزَايِدُ

درخواست شود. * حمدی که با گذشت زمان‌ها افزایش یابد و بی در پی

أَضْعَافًا مُتْرَادِفَةً. ﴿٤٠﴾ حَمْدًا يَعِجُزُ عَنْ إِحْصَائِهِ الْحَفِظَةُ،

بیش‌تر و بیش‌تر گردد. * حمدی که حافظان و نگاهبانان از شمارش آن عاجز شوند

وَيَزِيدُ عَلَى مَا أَحْصَتْهُ فِي كِتَابِكَ الْكُتُبَةُ. ﴿٤١﴾ حَمْدًا يُوَازِنُ

و از آنچه که نویسندگان وحی در کتاب قرآن شمرده‌اند بیش‌تر باشد. * سپاسی که برابر

عَرْشِكَ الْمَجِيدِ وَيَعَادِلُ كُرْسِيِّكَ الرَّفِيعِ. ﴿٤٢﴾ حَمْدًا يَكْمُلُ

با عرش عظیم تو و همسنگ جایگاه بلند تو باشد. * سپاسی که ثوابش

لَدَيْكَ ثَوَابُهُ، وَيَسْتَعْرِقُ كُلَّ جَزَاءٍ جَزَاؤُهُ. ﴿٤٣﴾ حَمْدًا

در نزد تو کامل باشد و پاداش آن همه پاداش‌ها را شامل گردد. * حمدی که

ظَاهِرُهُ وَفَقُّ لِبَاطِنِهِ، وَبَاطِنُهُ وَفَقُّ لِمُصَدِّقِ النَّيَّةِ. ﴿٤٤﴾ حَمْدًا

ظاهرش با باطنش موافق و باطن آن همراه با صدق در نیت باشد. * حمدی که

لَمْ يَحْمَدَكَ خَلْقٌ مِثْلَهُ، وَلَا يَعْرِفُ أَحَدٌ سِوَاكَ فَضْلَهُ. ﴿٤٥﴾

هیچ یک از مخلوقات مثل آن را به جای نیاورده باشد و کسی جز تو به فضیلت آن عالم نباشد. *

حَمْدًا يُعَانُ مَنْ اجْتَهَدَ فِي تَعْدِيدِهِ، وَيُؤَيِّدُ مَنْ أَعْرَقَ نَزْعًا

سپاسی که هر کس در افزایش آن بکوشد از جناب خداوند یاری می‌شود و هر کس در ادای کامل آن

فِي تَوْفِيَّتِهِ. ﴿٤٦﴾ حَمْدًا يَجْمَعُ مَا خَلَقْتَ مِنَ الْحَمْدِ، وَيَنْتَظِمُ

شوق بسیار داشته باشد مورد تأیید قرار می‌گیرد. * حمدی که جامع همه حمد‌های مخلوق باشد

مَا أَنْتَ خَالِقُهُ مِنْ بَعْدُ. ﴿٤٧﴾ حَمْدًا لِأَحْمَدَ أَقْرَبُ إِلَيَّ قَوْلِكَ

و حمدهای پس از این را نیز منتظم سازد. * حمدی که هیچ حمدی نزدیکتر از آن به قول تو نباشد

مِنْهُ، وَلَا أَحْمَدَ مِمَّنْ يَحْمَدُكَ بِهِ. ﴿٤٨﴾ حَمْدًا يُوجِبُ بِكَرَمِكَ

و سپاس‌گزار از آن که بدان تو را سپاس می‌گوید نباشد * حمدی که از راه کرم تو

الْمَزِيدَ بِوَفُورِهِ، وَ تَصَلُّهُ بِمَزِيدٍ بَعْدَ مَزِيدٍ طَوَّلًا مِنْكَ. ﴿٤٩﴾

نعمت‌ها را افزون‌تر کند و تو آن را با افزایش پی در پی به عطا و بخشش متصل فرمایی. *

حَمْدًا يَجِبُ لِكَرَمِ وَجْهِكَ، وَيُقَابِلُ عِزَّ جَلَالِكَ. ﴿٥٠﴾ رَبِّ

حمدی که به خاطر کرم تو واجب گردد و برابر با بزرگی جلال تو باشد. * پروردگارا!

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، الْمُتَّجِبِ الْمُصْطَفَى الْمُكْرَمِ

بر محمد و آل او درود فرست. او که برگزیده و پسندیده و مکرم و مقرب درگاه توست.

الْمُقَرَّبِ، أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ، وَ بَارِكْ عَلَيْهِ أُمَّمَ بَرَكَاتِكَ، وَ تَرَحَّمْ

درودی که برترین درودها باشد و کامل‌ترین برکات را بر او نازل و پربارترین

عَلَيْهِ أُمَّتَعِ رَحْمَاتِكَ. ﴿٥١﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ،

رحمت هایت را به او عطا فرما. * پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست،

صَلْوَةً زَاكِيَةً لَا تَكُونُ صَلْوَةً أَرْكَى مِنْهَا، وَ صَلِّ عَلَيْهِ

درود پاک که هیچ درودی پاک‌تر از آن نباشد و درودی که

صَلْوَةً نَامِيَةً لَا تَكُونُ صَلْوَةً أَمْنَى مِنْهَا، وَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلْوَةً

فزاینده‌تر از آن موجود نباشد و درودی که همراه با خشنودی که

رَاضِيَةً لَا تَكُونُ صَلْوَةً فَوْقَهَا. ﴿٥٢﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

درودی بالاتر از آن نباشد. * پروردگارا! بر محمد و آل او

وَ آلِهِ، صَلْوَةً تُرْضِيهِ وَ تَزِيدُ عَلَيَّ رِضَاهُ، وَ صَلِّ عَلَيْهِ صَلْوَةً

درود فرست، درودی که رضایت او و بالاتر از آن را تأمین کند، و بر او درودی فرست

تُرْضِيكَ وَتَزِيدُ عَلَي رِضَاكَ لَهُ وَصَلِّ عَلَيْهِ صَلَوةً لَا

که تو را راضی گرداند و از رضایت تو نسبت به پیامبر افزون تر باشد، و بر او درودی فرست که

تَرْضَى لَهُ الْإِبْهَاءَ، وَلَا تَرَى غَيْرَهُ لَهَا أَهْلًا. ﴿۵۳﴾ رَبِّ صَلِّ

برای او جز به آن خشنود نمی‌گرددی و جز او را شایسته آن نمی‌دانی. * پروردگارا!

عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلَوةً تُجَاوِزُ رِضْوَانَكَ، وَيَتَّصِلُ اتِّصَالُهَا

بر محمد و آل او درود فرست، درودی که از رضوان تو بگذرد و استمرار آن همراه

بِبَقَائِكَ، وَلَا يَنْفَدُ كَمَا لَا تَنْفَدُ كَلِمَاتِكَ. ﴿۵۴﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَي

با بقای تو باشد و همان گونه که کلمات تو پایان ندارد، بی پایان باشد. * پروردگارا! بر

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، صَلَوةً تَنْتَظِمُ صَلَواتِ مَلَائِكَتِكَ وَأَنْبِيَاءِكَ

محمد و آل او درود فرست، درودی که همه دروذهای فرشتگان و انبیا

وَرُسُلِكَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ، وَتَشْتَمِلُ عَلَي صَلَواتِ عِبَادِكَ

و رسولان و بندگان فرمانبرداریت را هماهنگ سازد و مشتمل بر دروذهای بندگان

مِنْ جَنِّكَ وَأَنْسِكَ وَأَهْلِ إِجَابَتِكَ، وَتَجْتَمِعُ عَلَي صَلَوةِ كُلِّ

از جن و انس و اشخاص پذیرای دعوت تو باشد و جامع دروذهای همه انواع

مَنْ ذَرَأَتْ وَبَرَأَتْ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِكَ. ﴿۵۵﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَيْهِ

مخلوقات باشد که آنها را خلق کرده‌ای. * پروردگارا! بر پیامبر

وَآلِهِ، صَلَوةً تُحِيطُ بِكُلِّ صَلَوةٍ سَالِفَةٍ وَمُسْتَأْنَفَةٍ، وَصَلِّ

و عترت او درود فرست، درودی که بر همه دروذهای گذشته و تازه

عَلَيْهِ وَعَلَي آلِهِ، صَلَوةً مَرْضِيَّةً لَكَ وَلِمَنْ دُونَكَ، وَتُنْشِئُ

احاطه داشته باشد و بر او آل او درود فرست، درودی که مایه خشنودی تو

مَعَ ذَلِكَ صَلَواتٍ تُضَاعَفُ مَعَهَا تِلْكَ الصَّلَواتِ عِنْدَهَا،

و غیر تو باشد و منشأ دروذهای دیگری شود که مجموع آنها

وَتَزِيدُهَا عَلَى كُرُورِ الْأَيَّامِ زِيَادَةً فِي تَضَاعِيفِ لَا يَعْدُهَا

چند برابر گردد و موجب شود که در طول ایام به قدری زیاد شود که جز و کسی نتواند

غَيْرُكَ. ﴿٥٦﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَى أَطَائِبِ أَهْلِ بَيْتِهِ الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ

آنها را بشمارد. * پروردگارا! بر پاکان از اهل بیت پیامبر درود فرست،

لِأَمْرِكَ، وَجَعَلْتَهُمْ خَزَنَةَ عِلْمِكَ، وَحَفَظَةَ دِينِكَ، وَخُلَفَاءَكَ

همان‌ها که برای امر خود انتخابشان کردی و آنها را خزانه علم و نگاهبانان

فِي أَرْضِكَ، وَحُجَجَكَ عَلَى عِبَادِكَ، وَطَهَّرْتَهُمْ مِنَ الرَّجْسِ

دین خود قرار دادی و به عنوان جانشینان خود در زمین و حجت‌های خود بر بندگانت

وَالدَّنَسِ تَطْهِيراً بِإِزَادَتِكَ، وَجَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيْكَ،

برگزیدی و با اراده خود آنان را از پلیدی و ناپاکی، پاک ساختی و به عنوان وسیله به سوی خود

وَالْمَسْلُوكَ إِلَى جَنَّتِكَ. ﴿٥٧﴾ رَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و راهی به سوی بهشت برگزیدی. * پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست،

صَلْوَةً تُجْزِلُ لَهُمْ بِهَا مِنْ نَحْلِكَ وَكَرَامَتِكَ، وَتُكْمِلُ لَهُمْ

درودی که با آن بخشش‌ها و تکریم‌هایت را در حق آنان افزون گردانی و همه چیز را

الْأَشْيَاءَ مِنْ عَطَايَاكَ وَنَوَافِلِكَ، وَتَوْفِرُ عَلَيْهِمُ الْحِظُّ مِنْ

با عطایا و هدایایت برای کامل نمایی و بهره‌آنان را از سودها

عَوَائِدِكَ وَقَوَائِدِكَ. رَبِّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ صَلْوَةً لَا

و منفعت‌هایت فراوان گردانی. * پروردگارا! بر محمد و آل او

أَمَدَ فِي أَوَّلِهَا، وَلَا غَايَةَ لِأَمَدِهَا، وَلَا نِهَائَةَ لِأَخْرِهَا. ﴿٥٨﴾

درود فرست، درودی که آغازش را حدی و پایان و سرانجامش را نهایی نباشد. *

رَبِّ صَلِّ عَلَيْهِمْ زِنَةَ عَرْشِكَ وَمَادُونَهُ، وَمِلَأْ سَمَوَاتِكَ

پروردگارا! بر پیامبر و آتش درود فرست، به میزان عرش و مادون عرشت، و آنچه آسمان‌ها

وَمَا فَوْقَهُنَّ، وَعَدَدَ أَرْضِيكَ وَمَا تَحْتَهُنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ،

و فوق آسمان‌هایت را پر کرده است، و به اندازه زمین‌ها و آنچه در زیر آنها و در بین آنهاست،

صَلَاةً تُقَرِّبُهُمْ مِنْكَ زُلْفَى، وَتَكُونُ لَكَ وَلَهُمْ رِضَى، وَمُتَّصِلَةٌ

درودی که آنان را به تو نزدیک سازد و موجب رضایت تو و آنها شود و به درودهای دیگر

بِنظَائِرِ هِنَّ أَبَدًا. ﴿٦٠﴾ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَيَّدْتَ دِينَكَ فِي كُلِّ أَوَانٍ

همیشه متصل باشد. * خدایا! تو در هر زمانی، دینت را به وسیله امامی تأیید کردی

بِإِمَامٍ أَقَمْتَهُ عِلْمًا لِعِبَادِكَ، وَمَنَارًا فِي بِلَادِكَ بَعْدَ أَنْ وَصَلْتَ

و او را نشانه‌ای برای بندگانت و علامتی در سرزمین‌هایت قرار دادی، پس از آن که

حَبْلَهُ بِحَبْلِكَ، وَجَعَلْتَهُ الذَّرِيعَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ، وَافْتَرَضْتَ

رشته او را به ریسمان خود وصل کردی و او را طریقی برای رضوان خود قرار دادی

طَاعَتَهُ، وَحَذَرْتَ مَعْصِيَتَهُ، وَأَمَرْتَ بِإِمْتِثَالِ أَوْامِرِهِ،

و طاعتش را واجب و معصیت وی را ممنوع ساختی و امر کردی که او امرش را

وَالِإِنْتِهَاءِ عِنْدَ نَهْيِهِ، وَالْأَلَّ يُتَّقَدَّمَهُ مُتَّقَدِّمٌ، وَلَا يُتَأَخَّرَ عَنْهُ

امتثال کنیم و نواهی او را مرتکب نشویم و هیچ کس بر او پیشی نگیرد

مُتَأَخَّرٌ فَهُوَ عِضْمَةُ اللَّائِذِينَ، وَكَهْفُ الْمُؤْمِنِينَ وَعُرْوَةٌ

و از او عقب نیفتد که او پناه آورانندگان و جایگاه مؤمنان و مستمسک

الْمُتَمَسِّكِينَ، وَبِهَاءِ الْعَالَمِينَ. ﴿٦١﴾ اللَّهُمَّ فَأَوْزِعْ لِي وَلِيكَ

چنگ زندگان و چشم روشنی عالمیان است. * خداوندا! به ولایت توفیق شکر نعمت‌هایی

شُكْرًا مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ، وَأَوْزِعْنَا مِثْلَهُ فِيهِ، وَآتِهِ مِنْ

که به او داده‌ای الهام کن و به ما نیز توفیق سپاس چنین ولئی را عنایت فرما و او را از جانب خود

لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا، وَأَعِنُّهُ بِرُكْنِكَ

یاری کن و به آسانی اسباب پیروزی را برایش فراهم گردان و با استوانه‌های محکم خود او را

الْأَعْرَ، وَاشْدُدْ أَرْزَهُ، وَقَوِّ عَضُدَهُ، وَرَاعِهِ بِعَيْنِكَ، وَاحْمِهِ

یاری کن و کمرش را محکم و بازوانش را قوی گردان و او را به دیده خود مورد عنایت فرما و در کنف

بِحِفْظِكَ وَانصُرْهُ بِمَلَائِكَتِكَ، وَامُدَّهُ بِجُنْدِكَ الْأَغْلَبِ. ﴿۱۷﴾

حفاظت خود بدار و با فرشتگانت او را یاری کن و با سربازان فراوان و پیروزمندت امداد فرما. *

وَاقِمْ بِهِ كِتَابَكَ وَحُدُودَكَ وَشَرَائِعَكَ وَسُنَنَ رَسُولِكَ،

و به وسیله او کتاب و قوانین و شرایع و سنتهای رسولت را

- صَلَوَاتِكَ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَأَخِي بِهِ مَا أَمَاتَهُ الظَّالِمُونَ مِنْ

- که درود بر او و آل او باد - بر پا دارد و آنچه از نشانه‌های دینت که ستمکاران

مَعَالِمِ دِينِكَ، وَاجْلُ بِهِ صَدَاءَ الْجَوْرِ عَنْ طَرِيقَتِكَ، وَأَبْنُ

نابوده کرده‌اند، دوباره احیا کن و به وسیله او تعرض ستم پیشگان به راهت را از میان بردار و سختی

بِهِ الضَّرَّاءَ مِنْ سَبِيلِكَ، وَأَزِلْ بِهِ التَّاكِيْنَ عَنْ صِرَاطِكَ،

طریقت را برطرف ساز و آنها که با پیمان شکنی از راه تو منحرف شدند از میان بردار و آنها که

وَأَمْحَقْ بِهِ بُغَاةَ قَصْدِكَ عَوْجًا. ﴿۱۸﴾ وَالنَّ جَانِبَهُ لِأَوْلِيَاءِكَ،

درصدد ایجاد انحراف در مقصد تو هستند نابود ساز. * و او را نسبت به دوستانت نرم گردان و به

وَأَبْسُطْ يَدَهُ عَلَى أَعْدَائِكَ، وَهَبْ لَنَا رَأْفَتَهُ، وَرَحْمَتَهُ وَتَعَطُّفَهُ

دشمنانت دست قدرت او را بگشای و مهربانی و رحمت و عطوفت و بخشش او را به ما

وَتَحَنُّنَهُ، وَاجْعَلْنَا لَهُ سَامِعِينَ مُطِيعِينَ، وَفِي رِضَاهُ سَاعِينَ،

عنایت کن و ما را نسبت به او شنوا و مطیع به جلب رضایتش کوشا گردان

وَالِي نُصْرَتِهِ وَالْمُدَافَعَةَ عَنْهُ مُكْنِفِينَ، وَالِيكَ وَالِي

و در یاری و دفاع از او حمایت فرما و از کسانی قرار ده که از این طریق به تو و به

رَسُولِكَ - صَلَوَاتِكَ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ وَآلِهِ - بِذَلِكَ مُتَقَرِّبِينَ. ﴿۱۹﴾ اللَّهُمَّ

رسولت - که درود بر او و آل او باد - تقرب می‌جویند. * خداوندا!

وَصَلِّ عَلَىٰ أَوْلِيَائِهِمُ الْمُعْتَرِفِينَ بِمَقَامِهِمْ، الْمُتَّبِعِينَ

و درود فرست بر دوستان امامان که معترف به مقام والای آنهایند

مَنْهَجَهُمْ، الْمُقْتَفِينَ أَثَارَهُمْ، الْمُسْتَمْسِكِينَ بِعُرْوَتِهِمْ،

و راه آنها را می‌پیمایند و در پی آثار آنها می‌روند و به

الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلَايَتِهِمْ، الْمُؤْتَمِّينَ بِإِمَامَتِهِمْ، الْمُسْلِمِينَ

ریسمان محکم آنان چنگ می‌زنند و دست بر رشته ولایت آنان دارند

لِأَمْرِهِمْ، الْمُجْتَهِدِينَ فِي طَاعَتِهِمْ، الْمُتَنْظِرِينَ أَيَّامَهُمْ،

و امامت آنها را پذیرفته‌اند و تسلیم اوامر آنها هستند و در طاعت آنها

الْمَادِّينَ إِلَيْهِمْ أَعْيُنُهُمْ، الصَّلَوَاتِ الْمُبَارَكَاتِ الزَّكَايَاتِ

می‌کوشند و در انتظار روز حکومت آنها هستند و چشم امید به سوی آنان دارند،

النَّامِيَاتِ الْغَادِيَاتِ الرَّائِحَاتِ. ﴿٦٥﴾ وَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ وَعَلَىٰ

درودهایی مبارک و پاک و فزاینده در بامداد و شامگاه. * و بر آنها و بر

أَزْوَاجِهِمْ، وَاجْمَعْ عَلَى التَّقْوَىٰ أَمْرَهُمْ، وَأَصْلِحْ لَهُمْ شُؤْنَهُمْ،

ارواحشان درود فرست و امور آنها را بر تقوا قرار ده و شئونشان را اصلاح کن

وَتُبَّ عَلَيْهِمْ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، وَخَيْرُ الْغَافِرِينَ،

و توبه آنها را بپذیر، همانا تو بسیار توبه‌پذیر و مهربان و بهترین

وَاجْعَلْنَا مَعَهُمْ فِي دَارِ السَّلَامِ بِرَحْمَتِكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

آمرزندگان. و ما را در بهشت در زمره آنان قرار ده به رحمت ای مهربان‌ترین مهربانان.

﴿٦٦﴾ اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ عَرَفَةٌ يَوْمٌ شَرَّفْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَعَظَّمْتَهُ،

* خدایا! امروز، روز عرفه است. روزی که به آن شرافت و کرامت و عظمت بخشیده‌ای،

نَشَرْتَ فِيهِ رَحْمَتَكَ، وَمَنْنْتَ فِيهِ بِعَفْوِكَ، وَأَجَزَلْتَ فِيهِ

و در آن رحمت خودت را منتشر ساخته‌ای و با عفو بر بندگان خود منت گذاشته‌ای

عَطِيَّتِكَ، وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَيَّ عِبَادِكَ. ﴿٦٧﴾ اللَّهُمَّ وَأَنَا عَبْدُكَ

و عطیهات را نیکو قرار داده‌ای و به واسطهٔ این روز بر بندگانت تفضل فرموده‌ای. * و خدایا! من

الَّذِي أَنْعَمْتَ عَلَيْهِ قَبْلَ خَلْقِكَ لَهُ وَبَعْدَ خَلْقِكَ أَيُّهَا، فَجَعَلْتَهُ

بنده‌ای از بندگان توأم که قبل از خلقت و پس از آفریدنم به من نعمت عطا کرده‌ای و مرا از کسانی قرار

مِمَّنْ هَدَيْتَهُ لِدِينِكَ، وَوَفَّقْتَهُ لِحَقِّكَ، وَعَصَمْتَهُ بِحَبْلِكَ،

داده‌ای که به سوی دینت هدایتشان کردی و مرا به ادای حق خودت توفیق داده‌ای و با ریسمان محکم

وَأَدْخَلْتَهُ فِي حَزْبِكَ، وَأَرْشَدْتَهُ لِمُؤَالَاةِ أَوْلِيَاءِكَ، وَمُعَادَاةِ

خود حفظ کرده‌ای و در حزب خود داخل نموده‌ای و در جهت دوستی با دوستان و دشمنی با دشمنانت

أَعْدَائِكَ. ﴿٦٨﴾ ثُمَّ أَمَرْتَهُ فَلَمْ يَأْتِمِرْ، وَزَجَرْتَهُ فَلَمْ يَنْزَجِرْ،

ارشادم کرده‌ای. * خدایا! من کسی هستم که فرمانم دادی اما اطاعت نکردم، نهی‌ام نمودی اما اجتناب

وَنَهَيْتَهُ عَنِ مَعْصِيَتِكَ فَخَالَفَ أَمْرَكَ إِلَىٰ نَهْيِكَ، لَا مُعَانَدَةَ

نکردم، از معصیت خود برحذر داشتمی اما امرت را زیر پا گذاشتم و نهیت را مرتکب شدم. اما این

لَكَ، وَلَا اسْتِكْبَاراً عَلَيْكَ، بَلْ دَعَاهُ هَوَاهُ إِلَىٰ مَا زَيَّلْتَهُ

مخالفت‌ها از دشمنی با تو و گردن‌کشی در برابر تو نبوده، بلکه هوای نفس مرا به سوی آنچه کنار زده‌ای و

وَالِي مَا حَذَّرْتَهُ، وَأَعَانَهُ عَلَىٰ ذَلِكَ عَدُوُّكَ وَعَدُوُّهُ، فَأَقْدَمَ

نهی فرموده‌ای کشانید و این شیطان دشمن تو و دشمن من بود که مرا بر مخالفت یاری داد و با آن که

عَلَيْهِ عَارِفاً بِوَعِيدِكَ، رَاجِياً لِعَفْوِكَ، وَاثِقاً بِتَجَاوُزِكَ، وَكَانَ

عالیم به وعیده‌های تو بودم و امید به عفو تو و اطمینان به گذشت تو داشتم بر مخالفت اقدام نمودم، با این

أَحَقَّ عِبَادِكَ مَعَ مَا مَنَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا يَفْعَلُ. ﴿٦٩﴾ وَهَذَا أَنَا ذَا

که سزاوارتر از همهٔ بندگانت من بودم که با این همه نعمت و لطف، نافرمانی تو را نکن. * و اینک من در

بَيْنَ يَدَيْكَ صَاحِراً ذَلِيلاً خَاضِعاً خَاشِعاً خَائِفاً، مُعْتَرِفاً بِعَظِيمِ

محضر تو هستم، در حالی که کوچک و خوار و خاضع و ترسانم و به گناهان بزرگی که مرتکب

مِنَ الذُّنُوبِ تَحَمَّلْتُهُ، وَجَلِيلٍ مِنَ الْخَطَايَا اجْتَرَمْتُهُ، مُسْتَجِيرًا

شدهام و اشتباهات عظیمی که انجام داده‌ام، اعتراف دارم و به درگاه عفو تو

بِصَفْحِكَ، لِأَيِّدًا بِرَحْمَتِكَ، مُوقِنًا أَنَّهُ لَا يُجِيرُنِي مِنْكَ مُجِيرٌ،

و آستان رحمت تو پناه آورده‌ام، در حالی که یقین دارم هیچ کس نمی‌تواند مرا از قهر تو امان دهد و

وَلَا يَمْنَعُنِي مِنْكَ مَانِعٌ. ﴿٧٠﴾ فَعُدُّ عَلَيَّ بِمَا تَعُودُ بِهِ عَلَيَّ

هیچ مانعی نمی‌تواند تو را از من باز بدارد. * پس به سوی من توجّه کن، همان گونه

مَنْ اقْتَرَفَ مِنْ تَعَمُّدِكَ، وَجُدُّ عَلَيَّ بِمَا تَجُودُ بِهِ عَلَيَّ مَنْ

که به دست آوردگان عفو تو را مورد توجه قرار می‌دهی و بر من ببخش چونان بخششی

الْقِي بِيَدِهِ إِلَيْكَ مِنْ عَفْوِكَ، وَامْنُنْ عَلَيَّ بِمَا لَا يَتَعَاظَمُكَ أَنْ

که در حق گدایان آستان گذشتت داری و بر من منت بگذار با الطافی که برای تو

تَمُنَّ بِهِ عَلَيَّ مَنْ أَمَلَكَ مِنْ غُفْرَانِكَ. ﴿٧١﴾ وَاجْعَلْ لِي فِي

بزرگ نیست که آنها را بر شخص امیدوار به غفرانت کرم نمایی. * و برای من در این روز

هَذَا الْيَوْمِ نَصِيبًا أَنَالُ بِهِ حَظًّا مِنْ رِضْوَانِكَ، وَلَا تَرُدَّنِي

نصیبی قرار ده که با آن به بهره‌ای از رضوان تو نایل گردم. و دست مرا

صِفْرًا مِمَّا يَنْقَلِبُ بِهِ الْمُتَعَبِّدُونَ لَكَ مِنْ عِبَادِكَ. ﴿٧٢﴾ وَإِنِّي

از آنچه بندگان متعبّدت بدان رو می‌کنند خالی برمگردان. * و من گرچه

وَأِنْ لَمْ أَقْدِمْ مَا قَدَّمُوهُ مِنَ الصَّالِحَاتِ فَقَدْ قَدَّمْتُ تَوْحِيدَكَ

مانند آنان اعمال صالح پیش نفرستادم، ولی اعتقاد به یگانگی و نفی اضداد

وَنَفْيَ الْأَضْدَادِ وَالْأَنْدَادِ وَالْأَشْبَاهِ عَنكَ، وَأَتَيْتُكَ مِنَ الْأَبْوَابِ

و همتا و شبیه برای تو را تقدیم نموده‌ام و از درهایی وارد شده‌ام که تو امر به

الَّتِي أَمَرْتَ أَنْ تُؤْتِيَ مِنْهَا، وَتَقَرَّبْتُ إِلَيْكَ بِمَا لَا يَقْرُبُ

ورود از آنها کرده‌ای و به وسیله‌ای به سوی تو تقرّب جست‌هام که جز با آن

أَحَدٌ مِنْكَ إِلَّا بِالتَّقَرُّبِ بِهِ. ﴿٧٣﴾ ثُمَّ أَتْبَعْتُ ذَلِكَ بِالإِنَابَةِ

کسی نمی‌تواند به تو نزدیک گردد. * سپس به دنبال این امور به سوی تو توبه کردم

إِلَيْكَ، وَالتَّذَلُّلِ وَالإِسْتِكَانَةَ لَكَ، وَحُسْنَ الظَّنِّ بِكَ، وَالثِّقَةَ

و خود را خوار و ذلیل درگاه تو نمودم و به تو حسن ظن دارم و به آنچه نزد توست مطمئنم

بِمَا عِنْدَكَ، وَشَفَعْتُهُ بِرَجَائِكَ الَّذِي قَلَّ مَا يَخِيبُ عَلَيْهِ

و در کنار آن امید به تو دارم، امیدی که هر کس آن را دارا باشد، کمتر مأیوس

رَاجِحِكَ. ﴿٧٤﴾ وَسَأَلْتُكَ مَسْئَلَةَ الْحَقِيرِ الذَّلِيلِ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ

می‌گردد. * و از تو مسألت دارم چونان مسألت انسانی خوار و ذلیل و نیازمند و گدا

الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ، وَمَعَ ذَلِكَ خِيفَةً وَتَضَرُّعًا وَتَعَوُّذًا

و ترسان و جویای پناهندگی. و این درخواست از روی ترس و زاری و پناه‌طلبی است

وَ تَلَوُّدًا، لَا مُسْتَطِيلًا بِتَكْبَرِ الْمُتَكَبِّرِينَ، وَلَا مُتَعَالِيًا بِدَالَّةِ

نه از روی گردن‌کشی همچون متکبران و نه از باب بلندپروازی نازکنندگان از اهل طاعت

الْمُطِيعِينَ، وَلَا مُسْتَطِيلًا بِشَفَاعَةِ الشَّافِعِينَ. ﴿٧٥﴾ وَأَنَا بَعْدُ

و نه از روی گردن‌فرازی به جهت شفاعت شافعان. * و من هنوز هم کم‌ترین کم‌تران

أَقَلُّ الْأَقْلِينَ، وَأَذَلُّ الْأَذَلِّينَ، وَمِثْلُ الذَّرَّةِ أَوْدُونَهَا، فَيَا مَنْ

وذلیل‌ترین ذلیلانم، و همچون ذره‌ای بلکه کم‌تر از آنم، پس ای کسی که در عقوبت گناهکاران شتاب

لَمْ يُعَاجِلِ الْمُسِيئِينَ، وَلَا يَنْدُهُ الْمُتَرْفِينَ، وَيَا مَنْ يَمُنُّ

نمی‌کنی و آزادی مرفهین اهل ناز و نعمت را از آنان نمی‌گیری و ای کسی که باگذشت از لغزش

بِإِقَالَةِ الْعَاثِرِينَ، وَيَنْفَضُّ بِإِنظَارِ الْخَاطِئِينَ. ﴿٧٦﴾ أَنَا الْمُسِيئُ

لغزش‌کاران، بر آنان منت داری و با مهلت دادن به خطاکاران بر آن تفضل می‌کنی. * منم آن گنه‌کار

الْمُعْتَرِفُ الْخَاطِئُ الْعَاثِرُ. ﴿٧٧﴾ أَنَا الَّذِي أَقْدَمَ عَلَيْكَ

معترف خطاکار لغزشکار * منم آن که در برابر تو

مُجْتَرِئاً. ﴿۷۸﴾ أَنَا الَّذِي عَصَاكَ مُتَعَمِّدًا. ﴿۷۹﴾ أَنَا الَّذِي

جسارت ورزید * منم آن که عمداً تو را نافرمانی کرد * من آن که

اسْتَخْفَى مِنْ عِبَادِكَ وَبَارَزَكَ. ﴿۸۰﴾ أَنَا الَّذِي هَابَ عِبَادَكَ

خطا را از بندگان مخفی کرد ولی در برابر تو آشکارا مخالفت ورزید. * منم آن که از

وَأَمْنِكَ. ﴿۸۱﴾ أَنَا الَّذِي لَمْ يَرْهَبْ سَطْوَتَكَ، وَلَمْ يَخَفْ

بندگانت ترسید و از تو در امان بود. * آری، منم آن که از قدرت تو هراسی نداشت

بَأْسِكَ. ﴿۸۲﴾ أَنَا الْجَانِي عَلَى نَفْسِهِ ﴿۸۳﴾ أَنَا الْمُرْتَهَنُ

و از عذاب و کيفرت خوفی به دل راه نداد. * منم که بر خود جنایت کرده‌ام * منم که

بِبَلِيَّتِهِ. ﴿۸۴﴾ أَنَا الْقَلِيلُ الْحَيَاءِ. ﴿۸۵﴾ أَنَا الطَّوِيلُ الْعَنَاءِ. ﴿۸۶﴾

به بلای خویش گرفتارم * منم که کم حیا و کم شرمم * منم که به رنجی دراز مبتلایم. *

بِحَقِّ مَنْ اِنْتَجَبْتَ مِنْ خَلْقِكَ، وَبِمَنْ اصْطَفَيْتَهُ لِنَفْسِكَ، بِحَقِّ

به حق برگزیدگان از خلقت و به کسانی که آنان را برای خود برگزیده‌ای به حق کسی که او را از میان

مَنْ اخْتَرْتَ مِنْ بَرِيَّتِكَ، وَمَنْ اجْتَبَيْتَ لِسَانِكَ، بِحَقِّ مَنْ

نیکانت گزینش کرده‌ای، و او را مناسب شأن خود انتخاب فرموده‌ای و به حق کسی که اطاعتش را به

وَصَلْتَ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِكَ، وَمَنْ جَعَلْتَ مَعْصِيَتَهُ كَمَعْصِيَتِكَ،

اطاعت خودت پیوند زده‌ای و نافرمانی او را نافرمانی خودت شمرده‌ای، به حق کسی که دوستی با او

بِحَقِّ مَنْ قَرَنْتَ مُوَالَاتَهُ بِمُوَالَاتِكَ، وَمَنْ نَطْتَ مُعَادَاتَهُ

را دوستی خودت قرار دادی و دشمنی او را منوط به دشمنی خودت نموده‌ای، در این روز مرا تحت

بِمُعَادَاتِكَ، تَعَمَّدَنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِمَا تَتَعَمَّدُ بِهِ مَنْ جَارَ

پوشش قرار بده با آنچه که پوشش می‌دهی آنان را که در حال نفرت از گناه به سوی تو پناه می‌آورند

إِلَيْكَ مُتَّصِلًا، وَغَاذَ بِاسْتِغْفَارِكَ تَائِبًا. ﴿۸۷﴾ وَتَوَلَّنِي بِمَا

و با پشیمانی و استغفار به آستان تو پناهنده‌ی شون. * و سرپرستی مرا به عهده بگیر

تَتَوَلَّىٰ بِهٖ أَهْلَ طَاعَتِكَ وَالزُّلْفَىٰ لَدَيْكَ وَالْمَكَانَةَ مِنْكَ. ﴿۸۸﴾

همان طور که سرپرستی اهل طاعت را به عهده می‌گیری و در نزد تو قرب و منزلتی دارند. *

وَتَوَحَّدَنِي بِمَا تَتَوَحَّدُ بِهِ مَنْ وَفَىٰ بِعَهْدِكَ، وَاتَّعَبَ نَفْسَهُ

و مرا اهل توحید کن همان گونه که با وفاداران به عهده که جانشان را در راه تو

فِي ذَاتِكَ، وَأَجْهَدَهَا فِي مَرْضَاتِكَ. ﴿۸۹﴾ وَلَا تُؤَاخِذْنِي

به سختی می‌اندازد و در مسیر رضایت تو جهاد با نفس می‌کنند، چنین کرده‌ای * و مرا در

بِتَقْرِيظِي فِي جَنْبِكَ، وَتَعَدِّي طُورِي فِي حُدُودِكَ، وَمُجَاوَزَةَ

کوتاهی به حقوق و تجاوز از حدودت و نافرمانی از احکامت مؤاخذه

أَحْكَامِكَ. ﴿۹۰﴾ وَلَا تَسْتَدْرِجْنِي بِأَمْلَائِكَ لِي اسْتِدْرَاجَ مَنْ

مکن. * و از طریق فرصت دادن به من، تدریجاً گرفتار عقابم مساز. همانند عقاب کسی که مرا از

مَنْعَنِي خَيْرًا مَا عِنْدَهُ وَلَمْ يَشْرَكَكَ فِي حُلُولِ نِعْمَتِهِ بِي. ﴿۹۱﴾

خیری که نزدش بود منع کرد و حال آن که در رسیدن نعمتش به من، شریک و همکار تو نبوده و

وَنَبَّهْنِي مِنْ رَقْدَةِ الْغَافِلِينَ، وَسِنَةِ الْمُسْرِفِينَ، وَنَعْسَةِ

نیست. * و مرا از خواب اهل غفلت و چرت اسرافکاران و خواب آلودگی

الْمَخْذُولِينَ. ﴿۹۲﴾ وَخُذْ بِقَلْبِي إِلَىٰ مَا اسْتَعْمَلْتَ بِهِ الْقَانِتِينَ،

اهل ذلت بیدار کن. * و قلب مرا علاقه‌مند کن به آنچه اهل طاعت را بدان واداشته

وَاسْتَعْبَدْتَ بِهِ الْمُتَعَبِّدِينَ، وَاسْتَنْقَذْتَ بِهِ الْمُتَهَاوِنِينَ. ﴿۹۳﴾

و بندگان عابد را به وسیله آن فرمانبر خویش ساخته‌ای و مسامحه کاران را نجات داده‌ای *

وَأَعِزَّنِي مِمَّا يُبَاعِدُنِي عَنْكَ، وَيَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ حَظِّي

و مرا حفظ کن از کارهایی که از تو دورم می‌کند و مانع بهره‌گیری من از تو می‌شود

مِنْكَ، وَيَصُدُّنِي عَمَّا أَحْوَلُ لَدَيْكَ. ﴿۹۴﴾ وَسَهِّلْ لِي مَسْلَكَ

و از آنچه نزد تو قصد می‌کنم بازم می‌دارد. * و راه کارهای خیر را به سویت آسان فرما

الْخَيْرَاتِ إِلَيْكَ، وَالْمُسَابِقَةَ إِلَيْهَا مِنْ حَيْثُ أَمَرْتُ،

تا در آنها آن گونه که امر فرموده‌ای سبقت گیرم و همان طور که

وَالْمُشَاحَّةَ فِيهَا عَلَيَّ مَا أَرَدْتُ. ﴿٩٥﴾ وَلَا تَمَحِّقْنِي فِيمَنْ

تو می‌خواهی به انجام آنها حریص باشم. * و مرا در زمره آنان که

تَمَحَّقُ مِنَ الْمُسْتَخْفِينَ بِمَا أَوْعَدْتَ. ﴿٩٦﴾ وَلَا تُهْلِكْنِي مَعَ

وعده عذاب تو را سبک می‌شمارند، هلاک مساز * و همراه آنها که در معرض خشم

مَنْ تُهْلِكُ مِنَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَقْتِكَ. ﴿٩٧﴾ وَلَا تُتَبِّرْنِي فِيمَنْ

و عذاب تو هستند نابودم مکن. * و در میان منحرفینی که از

تُتَبِّرُ مِنَ الْمُنْحَرِفِينَ عَن سَبِيلِكَ. ﴿٩٨﴾ وَنَجِّنِي مِنَ غَمَرَاتِ

راه تو بیرون رفته‌اند، در هم مشکن. * و مرا از گرداب فتنه‌ها

الْفِتْنَةِ، وَخَلِّصْنِي مِنْ لَهَوَاتِ الْبُلُوَى، وَاجْزِنِي مِنْ أَخْذِ

نجات ده و از گردنه‌های بلاها دور کن و از خطر فرصت دادن برای عذاب ناگهانی

الْإِمْلَاءِ. ﴿٩٩﴾ وَحُلِّ بَيْنِي وَبَيْنَ عَدُوِّ يَضِلُّنِي، وَهَوَى يُوْبِقُنِي،

رهایی‌ام ده. * و تو خود بین من و دشمن که می‌خواهد مرا فریب دهد و خواهش نفسی که مرا

وَمَنْقَصَةٍ تَرْهَقُنِي. ﴿١٠٠﴾ وَلَا تُعْرِضْ عَنِّي إِعْرَاضَ مَنْ لَا

هلاک می‌گرداند و زبانی که همه وجودم را می‌گیرد، مانع باش * و از من رو بر مگردان

تَرْضَى عَنْهُ بَعْدَ غَضَبِكَ. ﴿١٠١﴾ وَلَا تُؤَيِّسْنِي مِنَ الْأَمَلِ فِيكَ

آن چنان که روی می‌گردانی از کسانی که پس از غضب خود هرگز از آنان راضی نمی‌شوی. * و مرا

فَيَغْلِبَ عَلَيَّ الْقَنُوطُ مِنْ رَحْمَتِكَ. ﴿١٠٢﴾ وَلَا تَمْنَحْنِي بِمَا لَا

در آرزومندی به آستانت نا امید مساز که یأس از رحمتت بر من غالب گردد. * و بخشش‌هایی که

طَاقَةَ لِي بِهِ فَتَبْهَظَنِي مِمَّا تُحْمَلُنِيهِ مِنْ فَضْلِ مَحَبَّتِكَ. ﴿١٠٣﴾

طاقت ندارم به من عطا مکن که از فزونی رحمتت بارم گران شود. *

وَلَا تُرْسِلْنِي مِنْ يَدِكَ إِزْسَالَ مَنْ لَا خَيْرَ فِيهِ، وَلَا حَاجَةَ

و مرا از دست خود رها مکن همچون رها کردن کسی که خیری در او نیست و نیازی به او

بِكَ إِلَيْهِ، وَلَا إِنَابَةَ لَهُ. ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَرْمِ بِي رَمِي مَنْ سَقَطَ مِنْ

نداری و راه بازگشتی برایش نیست. * و مرا از خود دور مکن،

عَيْنِ رِعَايَتِكَ، وَمَنْ اشْتَمَلَ عَلَيْهِ الْخِزْيُ مِنْ عِنْدِكَ، بَلْ

چونان کسی که از چشم تو افتاده و مهر پستی و خواری از جانب تو بر او خورده است،

خُذْ بِيَدِي مِنْ سَقَطَةِ الْمُتَرَدِّينَ، وَوَهْلَةِ الْمُتَعَسِّفِينَ، وَزَلَّةِ

بلکه دست مرا بگیر که گرفتار سقوط افتادگان در عذاب و هراس منحرفان و لغزش

الْمَغْرُورِينَ، وَوَرْطَةِ الْهَالِكِينَ. ﴿١٠٥﴾ وَعَافِنِي مِمَّا ابْتَلَيْتَ

فريب خوردگان و گردابِ هلاک شدگان نگردم. * و مرا سلامت بدار از بلاهایی که

بِهِ طَبَقَاتِ عِبِيدِكَ وَإِمَائِكَ، وَبَلِّغْنِي مَبَالِغَ مَنْ عُنَيْتَ بِهِ،

اصناف زنان و مردان را بدان مبتلا ساخته‌ای و به درجات کسی برسان که به او عنایت نموده

وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ، وَرَضِيتَ عَنْهُ، فَأَعَشْتَهُ حَمِيداً، وَتَوَفَّيْتَهُ

و نعمت داده‌ای و از او رضایت داری و حیات شایسته به او عطا فرموده‌ای و مرگش را

سَعِيداً. ﴿١٠٦﴾ وَطَوَّقْنِي طَوَّقَ الْإِقْلَاعِ عَمَّا يُحِبُّ الْحَسَنَاتِ،

قرین سعادت ساخته‌ای. * و طوق گردنم ساز که خود را از کارهایی که موجب نابودی حسنات

وَيَذْهَبُ بِالْبَرَكَاتِ. ﴿١٠٧﴾ وَأَشْعِرْ قَلْبِي الْإِزْدِجَارَ عَنْ

و از بین رفتن برکات می‌شود جدا سازم. * و در قلب من شعوری قرار ده که

قَبَائِحِ السَّيِّئَاتِ، وَفَوَاضِحِ الْحَوَابِتِ. ﴿١٠٨﴾ وَلَا تَشْغَلْنِي بِمَا

از زشتی‌های گناهان و رسوایی‌های معاصی نفرت پیدا کنم. * و به اموری که جز با کمک تو

لَا أُدْرِكُهُ إِلَّا بِكَ عَمَّا لَا يُرْضِيكَ عَنِّي غَيْرُهُ. ﴿١٠٩﴾ وَأَنْزِعْ مِنْ

به آنها نمی‌رسم مشغول مکن که از امور آخرتی که تو را راضی می‌کند باز مانم. * و دوستی

قَلْبِي حُبِّ دُنْيَا دَنِيَّةٍ تَنْهِي عَمَّا عِنْدَكَ، وَتَصُدُّ عَنِ ابْتِغَاءِ

دنیای پست را از دل من ببرد، دنیایی که مرا از آنچه نزد توست باز می‌دارد و از توسل

الْوَسِيلَةِ إِلَيْكَ، وَتُدْهِلُ عَنِ التَّقَرُّبِ مِنْكَ. ﴿۱۱۰﴾ وَزَيْنَ لِي التَّفَرُّدِ

به سوی تو منع می‌کند و از تقرب جستن به درگاهت غافل می‌سازد. * و مناجات با خودت را

بِمُنَاجَاتِكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ. ﴿۱۱۱﴾ وَهَبْ لِي عِصْمَةً تُدْنِينِي

در تنهایی و به هنگام شب و روز در نظرم زیبا ساز. * و به من تقوایی ببخش که مرا

مِنْ خَشْيَتِكَ، وَتَقْطَعُنِي عَنْ رُكُوبِ مَحَارِمِكَ، وَتُقَكِّنِي مِنْ

به مقام ترس از خشمت نزدیک نماید و از ارتکاب محرمات تو دور بدارد و از ابتلا

أَسْرِ الْعِظَائِمِ. ﴿۱۱۲﴾ وَهَبْ لِي التَّطْهِيرَ مِنْ دَنَسِ الْعِصْيَانِ،

به گناهان بزرگ رها می‌سازد. * و به من توفیق پاک شدن از ناپاکی گناه عطا فرما

وَأَذْهِبْ عَنِّي دَرَنَ الْخَطَايَا، وَسَرِّبْنِي بِسَرِّبَالِ عَافِيَتِكَ،

و آلودگی خطا را از من دور کن و پیراهن سلامت و عافیت را بر من بیوشان

وَرَدِّنِي رِدَاءً مُعَافَاتِكَ، وَجَلِّبْنِي سَوَابِغَ نِعْمَائِكَ، وَظَاهِرُ

و ردای صحتت را بر تن من بینداز و مرا با نعمت‌های فراوانت در بر بگیر

لَدَيَّ فَضْلَكَ وَطَوْلَكَ. ﴿۱۱۳﴾ وَأَيِّدْنِي بِتَوْفِيقِكَ وَتَسَدِّدِكَ،

و فضل و بخشش را یکی پس از دیگری بر من نازل فرما. * و با توفیق

وَأَعِنِّي عَلَى صَالِحِ النَّيَّةِ، وَمَرْضِي الْقَوْلِ، وَمُسْتَحْسِنِ

و پشتیبانی خود مرا تأیید فرما و مرا در نیت شایسته و گفتار پسندیده و رفتار نیکو

الْعَمَلِ، وَلَا تَكِلْنِي إِلَى حَوْلِي وَقُوَّتِي دُونَ حَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ.

یاری کن و مرا به جای قدرت و توان خودت به قدرت و توان خودم وامگذار

﴿۱۱۴﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ تَبْعَثُنِي لِلِقَائِكَ، وَلَا تَفْضَحْنِي بَيْنَ

* و روزی که مرا برای ملاقات خودت مبعوث می‌کنی، خوارم مساز و در

يَدِي أَوْلِيَاءِكَ، وَلَا تُنْسِنِي ذِكْرَكَ، وَلَا تُذْهِبْ عَنِّي شُكْرَكَ،

نزد دوستانت رسواييم مکن و ذکر خودت را از يادم مبر و شکر تو را از من مگیر، بلکه در آن هنگام که

بَلْ أَلْزَمْنِيهِ فِي أَحْوَالِ السَّهْوِ عِنْدَ غَفَلَاتِ الْجَاهِلِينَ لِأَلَاتِكَ،

جاهلان، از نعمت هایت در غفلت‌اند، مرا در حالات فراموشی، به شکر و سپاس خود ملتزم بدار و به

وَ أَوْزِعْنِي أَنْ أَثْبِتِي بِمَا أَوْلَيْتَنِيهِ، وَ اعْتَرِفَ بِمَا أَسْدَيْتَهُ

من الهام کن که بر آنچه به من در آنها ولایت داده‌ای ثنای تو بگويم و به نیکی‌هایی که ابتدا در حق

إِلَيَّ. ﴿١٧٥﴾ وَ اجْعَلْ رَغْبَتِي إِلَيْكَ فَوْقَ رَغْبَةِ الرَّاعِبِينَ، وَ حَمْدِي

من انجام داده‌ای اعتراف کنم. * و رغبت من به سوی خودت را بالاتر از رغبت دیگران و شکر مرا

إِيَّاكَ فَوْقَ حَمْدِ الْخَامِدِينَ. ﴿١٧٦﴾ وَلَا تَخْذُلْنِي عِنْدَ فَاقَتِي

به خودت، برتر از شکر دیگران قرار بده. * و آن گاه که به تو نیازمندم، مرا خوار مساز

إِلَيْكَ، وَلَا تُهْلِكْنِي بِمَا أَسْدَيْتَهُ إِلَيْكَ، وَلَا تَجْبِهْنِي بِمَا

و به خاطر اهمال‌هایی که در حق تو انجام داده‌ام هلاکم مگردان و با من آن گونه که

جَبِهْتَ بِهِ الْمُعَانِدِينَ لَكَ، فَإِنِّي لَكَ مُسَلِّمٌ، أَعْلَمُ أَنَّ الْحُجَّةَ

با دشمنانت برخورد می‌کنی، برخورد مکن، که همانا من در برابر تو تسلیمم و می‌دانم

لَكَ، وَأَنَّكَ أَوْلَى بِالْفَضْلِ، وَأَعْوَدُ بِالْإِحْسَانِ، وَأَهْلُ التَّقْوَى،

که حجت و دلیل از آن توست و تو در فضل، شایسته‌تر و در احسان، سودبخش‌تر از دیگرانی.

وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، وَأَنَّكَ بَانَ تَعْفُو أَوْلَى مِنْكَ بِأَنْ تُعَاقِبَ،

و اهل تقوا و آمرزش هستی و به این که عفو کنی شایسته‌تری تا عقاب نمایی، و به این که

وَأَنَّكَ بَانَ تَسْتُرُ أَقْرَبُ مِنْكَ إِلَيَّ أَنْ تَشْهَرَ. ﴿١٧٧﴾ فَأَحِينِي

گناهان ما را بپوشانی نزدیک‌تری تا این که آنها را برملا کنی. * پس مرا زنده بدار با

حَيَوَةً طَيِّبَةً تَنْتَظِمُ بِمَا أُرِيدُ، وَ تَبْلُغُ مَا أَحَبُّ مِنْ حَيْثُ لَا

حیاتی پاک که هماهنگ با خواسته‌های من باشد و به آنچه دوست دارم منتهی گردد، به گونه‌ای که

أَتَى مَا تَكْرَهُ، وَلَا أَرْتَكِبُ مَا نَهَيْتَ عَنْهُ، وَأَمْتَنِي مِيْتَةً مَنْ

آنچه نمی‌پسندی انجام ندهم و آنچه را نهی کرده‌ای مرتکب نشوم و مرا همچون کسانی بمیران که

يَسْعَى نُورُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَعَنْ يَمِينِهِ. ﴿۱۷۸﴾ وَذَلَّلْنِي بَيْنَ يَدَيْكَ،

نور آنها را از پیش رو و از جانب راست، اطرافشان را نورانی ساخته است. * و مرا در

وَأَعِزَّنِي عِنْدَ خَلْقِكَ، وَضَعْنِي إِذَا خَلَوْتُ بِكَ، وَارْفَعْنِي

نزد خود کوچک کن و در نزد مخلوقات بزرگ بنما، و آن هنگام که با تو خلوت می‌کنم پستم کن

بَيْنَ عِبَادِكَ، وَأَغْنِنِي عَمَّنْ هُوَ غَنِيٌّ عَنِّي، وَزِدْنِي إِلَيْكَ

و در بین بندگانت بالايم ببر و مرا بی نیاز کن از کسی که از من بی نیاز است و فقر

فَاقَةً وَفَقْرًا. ﴿۱۷۹﴾ وَأَعِزَّنِي مِنْ شِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، وَمِنْ حُلُولِ

و گدایی مرا به خودت افزون فرما. * و مرا از سرزنش دشمنان و نزول بلا

الْبَلَاءِ، وَمِنْ الذُّلِّ وَالْعَنَاءِ، تَعَمَّدَنِي فِيمَا أَطَّلَعْتَ عَلَيْهِ

و ذلت و سختی محفوظ بدار و مرا در آنچه از گناهان که به آنها مطلعی تحت پوشش عفو

مِنِّي بِمَا يَتَعَمَّدُ بِهِ الْقَادِرُ عَلَى الْبَطْشِ لَوْلَا حِلْمُهُ، وَالْأَخِذُ

قرار بده، آن سان که می‌پوشاند کسی که اگر بردباری‌اش مانع نباشد بر انتقام سخت قادر است

عَلَى الْجَرِيرَةِ لَوْلَا أَنَاتُهُ. ﴿۱۸۰﴾ وَإِذَا أَرَدْتَ بِقَوْمٍ فِتْنَةً أَوْ سُوءًا

و اگر تأملش نباشد بر مؤاخذه برگناه توانایی دارد. * و اگر خواستی قومی را گرفتار فتنه یا

فَنَجِّنِي مِنْهَا لَوْأَدَّأ بِكَ، وَإِذْ لَمْ تُقْمِنِي مَقَامَ فَضِيحَةٍ فِي

امر ناگواری بسازی، مرا که به تو پناه آورده‌ام، از آن نجات ده و چون مرا در دنیا

دُنْيَاكَ فَلَا تُقْمِنِي مِثْلَهُ فِي آخِرَتِكَ. ﴿۱۸۱﴾ وَاشْفَعْ لِي أَوْ أَيْلَ

به ورطهٔ رسوایی نینداخته‌ای در آخرت نیز در آن مینداز. * و در حق من

مِنْكَ بِأَوَاخِرِهَا، وَقَدِيمِ فَوَائِدِكَ بِحَوَادِثِهَا، وَلَا تَمُدُّ لِي

نعمت‌های پیشینت را به نعمت‌های پسین و سودهای قدیمت را به منافع جدید متصل گردان

مَدًّا يَقْسُو مَعَهُ قَلْبِي، وَلَا تَقْرَعْنِي قَارِعَةً يَذْهَبُ لَهَا بِهَائِي،

و عمر مرا چندان طولانی مساز که قلبم قساوت گیرد و در سختی‌ها چنان مکوبان که ارزش من از

وَلَا تَسْمُنِي خَسِيسَةً يَصْغُرُ لَهَا قَدْرِي وَلَا نَقِيسَةً يُجْهَلُ

دست برود و مرا به امر پستی که منزلت من در آن کوچک شود و نقیصه‌ای که جایگاه من مجهول

مِنْ أَجْلِهَا مَكَانِي. ﴿۱۲۲﴾ وَلَا تَرْعُنِي رَوْعَةً أُبْلِسُ بِهَا، وَلَا

بماند، گرفتار مساز * و مرا چنان مترسان که نا امید شوم و آن سان

خِيفَةً أَوْ جِسْ دُونَهَا، اجْعَلْ هَيْبَتِي فِي وَعِيدِكَ، وَ حَذْرِي

بیمناکم مساز که وحشت در دل داشته باشم و ترس مرا در تهدیدهایت از عذاب و پرهیز مرا

مِنْ إِعْذَارِكَ وَإِنْذَارِكَ، وَ رَهْبَتِي عِنْدَ تِلَاوَةِ آيَاتِكَ. ﴿۱۲۳﴾

در اتمام حجت‌ها، و انذارهای خود و هراس مرا در هنگام تلاوت آیات خودت قرار ده. *

وَ اعْمُرْ لَيْلِي بِإِقْطَاطِي فِيهِ لِعِبَادَتِكَ، وَ تَقَرُّدِي بِالتَّهَجُّدِ لَكَ،

شب مرا، طولانی گردان با بیدار کردنم برای عبادت و این که تنها به مناجات

وَ تَجَرُّدِي بِسُكُونِي إِلَيْكَ، وَ انْزَالِ حَوَائِجِي بِكَ، وَ مُنَازَلَتِي

با تو بیردازم و از دیگران دل بریده و تنها با تو آرامش یابم و نیازهایم را به درگاه تو آورم

إِيَّاكَ فِي فَكَائِكَ رَقَبَتِي مِنْ نَارِكَ، وَ اجَارَتِي مِمَّا فِيهِ أَهْلُهَا

و پیوسته از تو بخواهم که مرا از آتش خشمت آزاد سازی و از عذابی که اهل دوزخ در آن گرفتارند

مِنْ عَذَابِكَ. ﴿۱۲۴﴾ وَلَا تَذَرْنِي فِي طُعْيَانِي غَامِيًا، وَلَا فِي

نجات دهی * و مرا لحظه‌ای به خود وامگذار که در طغیان و سرکشی متحیر و در گرداب جهل و

غَمْرَتِي سَاهِيًا حَتَّى حِينٍ، وَلَا تَجْعَلْنِي عِظَةً لِمَنْ اتَّعَطَ،

نادانی، غافل باشم، و سرنوشت مرا پندی برای پندپذیرها و سرانجامی شوم برای عبرت پذیران و

وَلَا نَكَالًا لِمَنْ اِعْتَبَرَ، وَلَا فِتْنَةً لِمَنْ نَظَرَ، وَلَا تَمَكْرِبِي

آزمایشی برای اهل نظر قرار مده و مرا در میان آنان که با آنها مکر می‌کنی، مورد مکر قرار نده،

فِيمَنْ تَمَكَّرُ بِهِ، وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِي غَيْرِي، وَلَا تُغَيِّرْ لِي اسْمًا،

و به جای من دیگری را برمگزین و اسم مرا در زمره بندگانت تغییر مده

وَلَا تُبَدِّلْ لِي جِسْمًا، وَلَا تَتَّخِذْنِي هُزُؤًا لِخَلْقِكَ، وَلَا

و جسم مرا مبدل مساز و مرا وسیله استهزای بندگانت و مورد تمسخر در آستانت قرار مده

سُخْرِيًّا لَكَ، وَلَا تَبِعْ إِلَّا لِمَرْضَاتِكَ، وَلَا مُمْتَهِنًا إِلَّا بِالْإِنْتِقَامِ

و چنانم کن که تنها به دنبال رضایت تو و در انتقام از دشمنانت، تنها در خدمت

لَكَ. ﴿١٧٥﴾ وَأَوْجِدْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ، وَحَلَاوَةَ رَحْمَتِكَ وَرَوْحِكَ

تو باشم * و مرا از لذت عفو و شیرینی رحمت و آسودگی و رزق خویش

وَرِيحَانِكَ، وَجَنَّةِ نَعِيمِكَ، وَأَذِقْنِي طَعْمَ الْفَرَاغِ لِمَا تُحِبُّ

و از بهشت نعمت‌هایت برخوردار ساز و با گشایشی از دریای بیکرانت مزه فارغ شدن

بِسَعَةِ مِنْ سَعَتِكَ، وَالْإِجْتِهَادِ فِيمَا يُزْلِفُ لَدَيْكَ وَعِنْدَكَ،

از انجام طاعتی که تو دوست می‌داری و تلاش در آنچه ما را به تو نزدیک می‌سازد را

وَأَتِحْنِي بِتُحْفَةٍ مِنْ تُحَفَاتِكَ. ﴿١٧٦﴾ وَاجْعَلْ تِجَارَتِي رَابِحَةً،

در کام من بچشان و با تحفه‌ای از تحفه‌هایت بهره‌مندم فرما. * و تجارت مرا سودمند

وَكَرَّتِي غَيْرَ خَاسِرَةٍ، وَأَخِنِي مَقَامَكَ، وَشَوْقِي لِقَاءَكَ،

و بازگشتم را بدون زیان قرار بده و مرا از مقام خود بترسان و شوق مرا برای دیدار خودت

وَتُبِّ عَلَيَّ تَوْبَةً نَصُوحًا لَا تُبْقِي مَعَهَا ذَنْبًا صَغِيرَةً وَلَا

افزون کن و به سوی من عنایت کن تا من نیز به سویت توبه کنم، توبه‌ای حقیقی که

كَبِيرَةً، وَلَا تَذَرْ مَعَهَا عَلَانِيَةً وَلَا سَرِيرَةً. ﴿١٧٧﴾ وَأَنْزِعِ الْعِلَّ مِنْ

در پرتو آن، هیچ گناه کوچک و بزرگ و خطای آشکار و پنهانی را باقی نگذاری. * و هرگونه

صَدْرِي لِلْمُؤْمِنِينَ، وَاعْطِفْ بِقَلْبِي عَلَى الْخَاشِعِينَ، وَكُنْ لِي

کینه به مؤمنین را از دلم بر کن و قلبم را به خاشعان، عطف گردان و آن سان که

كَمَا تَكُونُ لِلصَّالِحِينَ، وَحَلَّنِي حَلِيَّةَ الْمُتَّقِينَ، وَاجْعَلْ لِي

با صالحان هستی، با من باش و بر من زیور اهل تقوا بیوشان و برای من

لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْغَابِرِينَ، وَذِكْرًا نَامِيًّا فِي الْآخِرِينَ، وَوَافٍ

سخنی صادق در میان گذشتگان و یادى والا در بین آیندگان قرار ده و مرا

بِي عَرَصَةَ الْأَوَّلِينَ. ﴿۱۷۸﴾ وَتَمِّمْ سُبُوغَ نِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَظَاهِرُ

به جایگاه پیشینیان برسان. * و کمال نعمت را بر من تمام کن

كَرَامَاتِهَا لَدَيَّ، اِمْلَأْ مِنْ فَوَائِدِكَ يَدِي، وَسُقْ كَرَامَتِمْ مَوَاهِبِكَ

و ارزش آنها را برایم آشکار ساز، دستم را از عطاهایت پر کن و از

إِلَيَّ، وَجَاوِزِ بِي الْأَطْيَبِينَ مِنْ أَوْلِيَائِكَ فِي الْجَنَانِ الَّتِي

بخشش‌های گرمی‌ات به سوی من روان کن و مرا در بهشت که برای برگزیدگان زینت کرده‌ای،

زَيَّنْتَهَا لِاصْفِيَائِكَ، وَجَلِّلْنِي شَرَائِفَ نِحْلِكَ فِي الْمَقَامَاتِ

در کنار پاک‌ترین دوستان جای ده و در مقاماتی که برای محبان خویش آماده ساخته‌ای

الْمُعَدَّةِ لِاحِبَائِكَ. ﴿۱۷۹﴾ وَاجْعَلْ لِي عِنْدَكَ مَقِيلًا أَوْيَ إِلَيْهِ

مرا با شریف‌ترین عطایای خویش بیوشان * و برای من در جوار خودت مأمنی قرار ده

مُطْمَئِنًّا، وَمَثَابَةً اتَّبَوُّوْهَا، وَأَقْرُبَ عَيْنًا، وَلَا تُقَايِسْنِي بِعَظِيمَاتِ

که با آرامش در آن پناه گیرم و جایگاهی که در آن مأوار گزینم و چشمم را بدان روشن کنم

الْجَرَائِرِ، وَلَا تُهْلِكْنِي يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرِ، وَأَزِلْ عَنِّي كُلَّ

و مرا با گناهان بزرگم مورد ارزیابی قرار مده و در آن روز که سریره‌ها آشکار می‌گردد،

شَكٍّ وَشُبُهَةٍ، وَاجْعَلْ لِي فِي الْحَقِّ طَرِيقًا مِنْ كُلِّ رَحْمَةٍ،

هلاکم مساز و از من هرگونه شک و شبهه‌ای را برطرف فرما و در راستای حق، از هر

وَاجْزُلْ لِي قِسْمَ الْمَوَاهِبِ مِنْ نَوَالِكَ، وَوَفِّرْ عَلَيَّ حُظُوظَ

رحمتی برایم راهی قرار ده و بهره‌های من از بخشش‌هایت را فراوان کن و بهره‌مندی‌ام

الْإِحْسَانِ مِنْ إِفْضَالِكَ. ﴿۴۰﴾ وَاجْعَلْ قَلْبِي وَاثِقًا بِمَا عِنْدَكَ،

از احسان و فضلت را زیاد گردان. * و قلب مرا به آنچه نزد توست مطمئن گردان

وَهَمِّي مُسْتَفْرَعًا لِمَا هُوَ لَكَ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْتَعْمِلُ بِهِ

و عزمم را فقط به آنچه از آن توست متوجه کن و مرا به کارهایی وادار کن که خواص را

خَالِصَتَكَ، وَاشْرِبْ قَلْبِي عِنْدَ ذُحُولِ الْعُقُولِ طَاعَتَكَ، وَاجْمَعْ

به آنها وادار می‌کنی، و آن هنگام که عقل از بندگی تو غفلت می‌ورزد، قلبم را

لِيَ الْغِنَى وَالْعَفَافَ وَالِدَّعَةَ وَالْمُعَافَاةَ وَالصِّحَّةَ وَالسَّعَةَ

از یادت پر کن و در من و برای من بی‌نیازی، عفت، آرامش، عافیت، صحت، گشایش،

وَالطَّمَأْنِينَةَ وَالْعَافِيَةَ. ﴿۴۱﴾ وَلَا تُحِبِّطْ حَسَنَاتِي بِمَا يَشُوبُهَا

اطمینان و سلامتی را جمع گردان. * و کارهای پسندیده مرا با گناهانی که در آنها

مِنْ مَعْصِيَتِكَ، وَلَا خَلَوَاتِي بِمَا يَعْرِضُ لِي مِنْ نَزَغَاتِ فِتْنَتِكَ،

مخلوط است نابود مکن و خلوتهای رازآلود مرا با خطاهایی که در آزمایش‌هایت بدان

وَصُنْ وَجْهِي عَنِ الطَّلَبِ إِلَى أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ، وَذِبْنِي

مبتلا می‌شوم، از من مگیر و آبروی مرا از این که دست طلب به سوی فردی از بندگانت دراز کنم

عَنِ التِّمَاسِ مَا عِنْدَ الْفَاسِقِينَ. ﴿۴۲﴾ وَلَا تَجْعَلْنِي لِظُلَمِينَ

مصون بدار و از التماس برای آنچه نزد فاسقان است، حفظم کن * و مرا پشتیبان ستمکاران

ظَهْرًا، وَلَا لَهُمْ عَلَيَّ مَحْوِ كِتَابِكَ يَدًا وَنَصِيرًا، وَحُطْنِي

و دستیار و یاور آنان در از بین بردن قرآنت قرار مده و از جایی که

مِنْ حَيْثُ لَا أَعْلَمُ حِيَاظَةً تَقِينِي بِهَا، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ

من نمی‌دانم مرا در حیطة عنایت خود قرار ده، آن سان که مرا از خطاها حفظ کنی

تَوْبَتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَرَأْفَتِكَ وَرِزْقِكَ الْوَاسِعِ، إِنِّي إِلَيْكَ

و بر من درهای توبه و رحمت و رأفت و روزی فراوانت را بگشای، که من

مِنَ الرَّاغِبِينَ، وَآتَمِّمْ لِي إِنْعَامَكَ، إِنَّكَ خَيْرُ الْمُنْعَمِينَ. ﴿۳۲﴾

از علاقه‌مندان آستان توأم و بر من بخششت را تمام کن که تو بهترین نعمت دهنده‌گانی. *

وَاجْعَلْ بَاقِيَ عُمْرِي فِي الْحَجِّ وَالْعُمْرَةَ ابْتِغَاءً وَجْهَكَ، يَا

و باقیمانده عمر مرا در انجام حج و عمره برای رضای خودت قرار ده،

رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ،

ای پروردگار عالمیان و بر محمد و آل پاک و مطهر آن حضرت درود فرست

وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَبَدًا أَبَدِينَ.

و برای همیشه بر او و بر آنان سلام و درود باد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَوْمُ الْأَضْحَى وَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام

در روز عید قربان و روز جمعه

① اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ مُبَارَكٌ مَيْمُونٌ، وَالْمُسْلِمُونَ فِيهِ

* خدایا! این روزی بس مبارک و میمون است و مسلمانان در این روز از اطراف عالم

مُجْتَمِعُونَ فِي أَقْطَارِ أَرْضِكَ، يَشْهَدُ السَّائِلُ مِنْهُمْ وَالطَّالِبُ

در پیشگاهت مجتمع گشته و بعضی به درخواست حاجت از حضرتت و برخی طالب، برخی مشتاق

و الرَّاعِبُ وَالرَّاهِبُ وَأَنْتَ النَّاطِرُ فِي حَوَائِجِهِمْ، فَاسْأَلْكَ

و ترسان و هراسان و تو در حاجات و مقاصد خلق به چشم لطف و عنایت به همه نظر داری،

بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ هَوَانٍ مَا سَأَلْتُكَ عَلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

پس از تو درخواست می‌کنم که به جود و کرمت و آسانی و ناچیزی حاجتم بر تو که بر

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ. ② وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا بِأَنَّ لَكَ الْمُلْكَ، وَ لَكَ

محمد و آل او درود فرستی * و از تو می‌خواهم ای خدا! ای آفریننده ما! تنها پادشاه ملک وجود

الْحَمْدَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ

تویی و حمد و ستایش مخصوص توست و خدایی جز تو نیست و تویی که به حلم و کرم و عطا

ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، مَهْمَا

موصوفی و دارای عظمت و جلال و بزرگواری و کرمی و پدید آورنده آسمان‌ها و زمینی، هر آنچه

قَسَمْتَ بَيْنَ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ: مِنْ خَيْرٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ بَرَكَاتٍ أَوْ

در میان بندگان با ایمانت قسمت می‌کنی؛ از خیر و نیکی و سلامت و عافیت و برکت و

هُدًى أَوْ عَمَلٍ بِطَاعَتِكَ، أَوْ خَيْرٍ تَمُنُّ بِهِ عَلَيْهِمْ تَهْدِيهِمْ بِهِ

هدایت با توفیق طاعت یا هر خیری که به آنها عطا می‌کنی به واسطه آن

إِلَيْكَ، أَوْ تَرْفَعُ لَهُمْ عِنْدَكَ دَرَجَةً، أَوْ تُعْطِيهِمْ بِهِ خَيْرًا مِنْ

خیر آنان را به سوی خود هدایت می‌فرمایی و به آنها لطف می‌کنی. یا خیری از خیرات و نعمت و

خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَنْ تُوفِّرَ حَظِّي وَنَصِيْبِي مِنْهُ. ﴿۳﴾

برکات دنیا و آخرت اعطا نمایی از همه آنها به من نیز بهره وافر عطا فرما *

أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِأَنَّ لَكَ الْمُلْكَ وَالْحَمْدَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْ

ای خدا از تو مسئلت می‌کنم که تنها سلطان ملک آفرینش تویی و حمد و ستایش مخصوص توست

تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَحَبِيبِكَ وَصَفْوَتِكَ

و هیچ خدایی غیر تو نیست، بر محمد که بنده تو و رسول گرامی و حبیب و محبوب تو

وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَ عَلَيَّ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَبْرَارِ الطَّاهِرِينَ

و برگزیده خلق توست و بر آل او که نیکوکاران و پاکان و برگزیدگان اهل عالمند درود فرستی،

الْأَخْيَارِ صَلَوةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَأَنْ تُشْرِكَنَا

درود و رحمتی که جز تو کسی قادر بر حساب آن نباشد و در ثواب دعاها و اعمال صالحی

فِي صَالِحٍ مَنْ دَعَاكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ، يَا

که در این روز بندگان با ایمانت می‌کنند ما را نیز شریک فرما ای پروردگار عالمیان! باز درخواست

رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَأَنْ تُغْفِرَ لَنَا وَلَهُمْ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

می‌کنم که ما و جمیع آن مؤمنان را که از گناهانمان در گذری که تو البته بر هر چیز قادری.

﴿۴﴾ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَعَمَّدْتُ بِحَاجَتِي، وَبِكَ أَنْزَلْتُ الْيَوْمَ فَقْرِي

* پروردگارا! من به درگاهت به اعتماد کامل حاجتم را آوردم و فقر و بیچارگی‌ام را عرضه داشتم

وَفَاقَتِي وَمَسْكَنَتِي، وَإِنِّي بِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْثَقُ مِنِّي

زیرا به آمرزش و رحمت نامنتهای تو بیش از عمل خود وثوق و اعتماد دارم و البته

بِعَمَلِي، وَلِمَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَيَّ

محقق است که مغفرت و رحمت بی‌انتهای بسی بیش از گناهان من است. پس بر

مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَوَلَّ قَضَاءَ كُلِّ حَاجَةٍ هِيَ لِي بِقُدْرَتِكَ

محمد و آلش درود فرست و بر آوردن هر حاجتی که دارم به کرمت همه را تعهد فرما

عَلَيْهَا، وَتَيْسِيرِ ذَلِكَ عَلَيْكَ، وَبِقُدْرَتِي إِلَيْكَ، وَغِنَاكَ عَنِّي،

به آن قدرت بی‌انتهای که بر تو این حاجت من سهل و آسان است و به واسطه فقر و حاجتی که

فَإِنِّي لَمْ أَصِبْ خَيْرًا قَطُّ إِلَّا مِنْكَ، وَلَمْ يَصْرِفْ عَنِّي سُوءٌ

به تو دارم و استغنا و بی‌نیازی که تو از من داری هرگز خیری به من نرسید مگر از جانب تو و هیچ

قَطُّ أَحَدٌ غَيْرُكَ، وَلَا أَرْجُو لَأْمِرٍ آخِرَتِي وَدُنْيَايَ سِوَاكَ. ⑤

کس از من شری را برطرف نکرد غیر تو و در امر دنیا و آخرت من به احدی جز تو امیدوار نیستم *

اللَّهُمَّ مِنْ تَهَيُّأً وَتَعَبُّأً وَاعْدَاؤَ اسْتَعَدَّ لَوْفَادَةِ إِلَى مَخْلُوقٍ

خدایا! هر کس به درگاه مخلوقی خود را مهیا و آماده با ساز و برگ

رَجَاءَ رِفْدِهِ وَنَوَافِلِهِ وَطَلَبَ نَيْلِهِ وَجَائِزَتِهِ، فَالْيَاكَ

مستعد گردانیده به امید صلح و عطا و جوایزی از درگاه او، پس من هم

يَا مَوْلَايَ كَأَنْتَ الْيَوْمَ تَهَيَّئْتِي وَتَعَبَّئْتِي وَاعْدَادِي وَاسْتَعْدَادِي

مهیا و مستعد و آماده در این روز آمده‌ام به درگاه حضرتت

رَجَاءَ عَفْوِكَ وَرِفْدِكَ وَطَلَبَ نَيْلِكَ وَجَائِزَتِكَ. ⑥ اللَّهُمَّ

به امید عفو بخششت و در طلب عطا و جوایز احسانت. * پروردگارا!

فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَلَا تُخَيِّبِ الْيَوْمَ ذَلِكَ مِنْ

پس درود فرست بر محمد و آل او مرا هم در این روز عید از

رَجَائِي، يَا مَنْ لَا يُخْفِيهِ سَائِلٌ وَلَا يَنْقُصُهُ نَائِلٌ، فَإِنِّي لَمْ

امیدی که دارم نا امید مگردان ای آن که اصرار و الحاح تمام محتاجان و مستمندان به درگاهت تو را

اتِكَ ثِقَةً مِنِّي بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ، وَلَا شَفَاعَةَ مَخْلُوقٍ

از بخشش و عطوفت باز ندارد و از عطا و احسانت به نیازمندان نکاهد، باری من به درگاه کرمت

رَجَوْتُهُ إِلَّا شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ سَلَامُكَ.

نیامدم به وثوق و اعتماد بر عمل صالحی که پیش انجام داده باشم و نه به امید شفاعت احدی از

٧) اَتَيْتُكَ مُقِرًّا بِالْجُرْمِ وَالْإِسَاءَةِ إِلَى نَفْسِي، اَتَيْتُكَ أَرْجُو

مخلوق مگر شفاعت محمد و آلش که درود و تحیت بر آن پیمبر گرامی و اهل بیتش باد. * به

عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عَفَوْتَ بِهِ عَنِ الْخَاطِئِينَ، ثُمَّ لَمْ يَمْنَعَكَ

درگاهت آمدهام در حالی که به جرم و گناه خود و بدکاری بر نفس خویش اقرار می‌کنم. در حالی که به عفو

طُولُ عُكُوفِهِمْ عَلَى عَظِيمِ الْجُرْمِ أَنْ عُدْتَ عَلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ

و بخشش بزرگ تو امیدوارم، آن عفوئی که تمام خطاکاران را شامل است، که با همه جرم و خطای خلق

وَالْمَغْفِرَةِ. ٨) فَيَا مَنْ رَحْمَتُهُ وَاسِعَةٌ، وَعَفْوُهُ عَظِيمٌ! يَا

طول مدت پایداری و سماجت‌شان بر جرم بزرگ هم تو را مانع از آن نشد که بر بندگان به رحمت و

عَظِيمٌ يَا عَظِيمٌ! يَا كَرِيمٌ يَا كَرِيمٌ! صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ

منفرت باز گردی (۸) پس ای خدایی که رحمتت وسیع و عفو ت بزرگ است ای خدای بزرگ ای خدای

مُحَمَّدٍ وَعُدْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ وَتَعَطَّفْ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ وَتَوَسَّعْ

بزرگ ای خدای کریم ای خدای کریم بر محمد و آلش درود فرست و بر من هم به فضل و کرمات به

عَلَيَّ بِمَغْفِرَتِكَ. ٩) اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْمَقَامَ لِخُلَفَائِكَ وَ أَصْفِيَاءِكَ

رحمت و عطوفت بازگرد و به مغفرت و بخششت وسعتم ده. (۹) بار الها! این مقام رسالت همانا مخصوص

وَمَوَاضِعَ أَمْنَائِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ الَّتِي اخْتَصَصْتَهُمْ بِهَا

خلفا و رسولان تو و برگزیدگان توست که آنان محل امانت تواند در درجه عالی معرفت و رتبه اعلای

قَدَابَتْزُوها، وَأَنْتَ الْمُقَدِّرُ لِذَلِكَ، لَا يُغَالِبُ أَمْرَكَ، وَلَا

تقرب که توبه آنها اختصاص دادی و آنان از مقام احدیتت در ربودند و تو آن را مقدر بر آنان فرمودی و هرگز کسی بر

يُجَاوِزُ الْمُحْتَمُومُ مِنْ تَدْبِيرِكَ كَيْفَ شِئْتَ وَأَنْسَى شِئْتَ،

فرمان تقدیر قطعی و تدبیر حتمی تو غلبه نتواند کرد. به هر کیفیت و هر وقت و ساعت که مشیتت تعلق گرفته

وَلِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ غَيْرُ مُتَّهَمٍ عَلَى خَلْقِكَ وَلَا لِإِرَادَتِكَ

همان گونه وقوع خواهد یافت و چون تو داناتری و علمت محیط تر به حسن نظام کامل عالم است و در کیفیت خلقتت

حَتَّى عَادَ صِفْوَتُكَ وَخُلَفَاؤُكَ مَغْلُوبِينَ، مَقْهُورِينَ، مُبْتَرِزِينَ،

کسی تو را متهم به نقص نخواهد کرد و عاقلی در اراده و مشیتت نقصانی نخواهد یافت تا آن گاه که برگزیدگانت و

يَرُونَ حُكْمَكَ مُبَدَّلًا، وَكِتَابَكَ مَنبُودًا، وَفَرَايَضَكَ مُحَرَّفَةً

رسولانت باز به حکم مشیت بالغهات مغلوب و مقهور دشمنان شده و مقام خلفای تو را ناهلان ربودند و آن گاه آنان

عَنْ جِهَاتٍ أَشْرَاعِكَ، وَسُنَنِ نَبِيِّكَ مَتْرُوكَةً. ﴿١٠﴾ اَللّٰهُمَّ الْعَنْ

بنگردند که خلق فرمان تو را تغییر و تبدل داده و کتاب و شرعت را پشت سر انداختند و احکام و فرایضت را از راه

أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَمَنْ رَضِيَ بِفِعَالِهِمْ

تشریح تو به کلی منحرف ساختند و سنن پیغمبرت را رها کردند * خدایا! بر دشمنان رسولان و خلفایت از اولین و

وَأَشْيَاعَهُمْ وَاتَّبَاعَهُمْ. ﴿١١﴾ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ

آخرین لعنت فرست و بر هر که راضی به فعل زشت آنها باشد و پیرامون و همراهان آنها لعنت فرست * پروردگارا!

مُحَمَّدٍ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، كَصَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَتَحِيَّاتِكَ

بر محمد و آل او درود فرست که تو ستوده صفات و بزرگواری، بر آنان درود و رحمتی فرست و تحیت و برکاتی به

عَلَى أَصْفِيَاءِكَ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَعَجَلِ الْفَرَجِ وَالرَّوْحِ

مانند همان برکات و رحمت ها که برای برگزیدگانت از ابراهیم و آل ابراهیم فرستادی و بر محمد و آل پاکش فرج

وَالنُّصْرَةَ وَالتَّمَكِينَ وَالتَّأْيِيدَ لَهُمْ. ﴿١٢﴾ اَللّٰهُمَّ وَاجْعَلْنِي مِنْ

عاجل و گشایش و راحت و نصرت و تمکین و اقتدار کامل عطا فرما * پروردگارا! مرا هم از

أَهْلِ التَّوْحِيدِ وَالْإِيمَانِ بِكَ، وَالتَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ، وَالْإِئْتِمَانِ

اهل توحید و ایمان به حضرتت و تصدیق به رسالت پیغمبرت قرار ده و پیرو امامانی که

الَّذِينَ حَتَمْتَ طَاعَتَهُمْ مِمَّنْ يَجْرِي ذَلِكَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ،

اطاعتشان را بر ما فرض و حتم فرموده‌ای و به واسطه آنها و به دستشان امر طاعت را

أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ. ﴿١٣﴾ اللَّهُمَّ لَيْسَ يَرُدُّ غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ،

جاری و اجابت فرما. * خدایا خشم تو را جز حلمت برطرف نمی‌سازد،

وَلَا يَرُدُّ سَخَطَكَ إِلَّا عَفْوُكَ، وَلَا يُجِيرُ مِنْ عِقَابِكَ إِلَّا رَحْمَتُكَ،

و غضبت را جز عفو تو فرو نمی‌نشانند و از عقابت نمی‌رهانند جز رحمت خودت

وَلَا يُنَجِّنِي مِنْكَ إِلَّا التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ وَبَيْنَ يَدَيْكَ، فَصَلِّ

و مرا از کیفر تو نمی‌رهانند، جز تضرع و زاری. به درگاهت، پس

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَهَبْ لَنَا - يَا إِلَهِي - مِنْ لَدُنْكَ

بر محمد و آل محمد درود فرست و از جانب خودت ای معبود من! با قدرتی که

فَرَجًا بِالْقُدْرَةِ الَّتِي بِهَا تُحْيِي أَمْوَاتَ الْعِبَادِ، وَبِهَا تَنْشُرُ

با آن مردگان را زنده می‌سازی و سرزمینهای مرده را حیات می‌بخشی گشایشی

مَيِّتَ الْبِلَادِ. ﴿١٤﴾ وَلَا تُهْلِكْنِي - يَا إِلَهِي - غَمًّا حَتَّى تَسْتَجِيبَ

در کارم فراهم ساز. * پروردگارا! مرا به غم دنیا و اندوه آخرت و غصه فراق خود معذب و هلاک

لِي، وَتَعْرِفَنِي الْإِجَابَةَ فِي دُعَائِي، وَأَذِقْنِي طَعْمَ الْعَافِيَةِ

مگردان تا آن که دعاهایم مستجاب گردانی و اجابت دعایم را به من بفهمانی و طعم عافیت را تا آخر

إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي، وَلَا تُشِمِّتْ بِي عَدُوِّي، وَلَا تُمَكِّنْهُ مِنْ

عمر به من بچشان و مرا به شماتت دشمن مبتلا مگردان و دست دشمنان را از من کوتاه ساز و

عُنُقِي، وَلَا تُسَلِّطْهُ عَلَيَّ. ﴿١٥﴾ إِلَهِي إِنْ رَفَعْتَنِي فَمَنْ ذَا

دشمن را بر من مسلط مگردان * ای خدا! اگر تو مرا سربلند سازی و رفعت مقام عطا کنی

الَّذِي يَضْعُنِي، وَإِنْ وَضَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي، وَإِنْ

کیست که بتواند مرا خوار و ذلیل سازد؟ و اگر تو ذلیل و خوارم گردانی کیست که بتواند

أَكْرَمْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يُهِينُنِي، وَإِنْ أَهَنْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي

مرا عزیز و گرامی کند؟ و اگر مرا ضعیف و زبون سازی کیست که بتواند مرا قوی

يُكْرِمُنِي، وَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْحَمُنِي، وَإِنْ أَهْلَكْتَنِي

و گرامی کند و اگر تو مرا عذاب کنی کیست که بتواند به حالم ترحم کند و اگر

فَمَنْ ذَا الَّذِي يَعْرِضُ لَكَ فِي عَبْدِكَ، أَوْ يَسْأَلُكَ عَنْ أَمْرِهِ؟!

بنخواهی مرا هلاک کنی کیست که به حکم نافذت اعتراض کند، یا در کار او سؤال تواند کرد

وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ، وَلَا فِي نَقِمَتِكَ

و البته می‌دانم که هرگز در حکم تو ظلم نیست و در انتقامت تعجیل نخواهد بود البته آن کس در کار

عَجَلَةٌ، وَإِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفُوتَ، وَإِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى

انتقام تعجیل و شتاب می‌کند که بترسد قدرت انتقام از او فوت شود، آن کس ظلم می‌کند که ضعیف و

الظُّلْمِ الضَّعِيفُ، وَقَدْ تَعَالَيْتَ - يَا إِلَهِي - عَنْ ذَلِكَ عُلُوءًا

عاجز باشد که از بدان و دشمنان به حق و عدالت انتقام کشد و تو ای خدا بسیار بسیار برتر

كَبِيرًا. ﴿٦٦﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَلَا تَجْعَلْنِي

و بالاتر از آنی * پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا هدف تیر بلا

لِلْبَلَاءِ غَرَضًا، وَلَا لِنَقِمَتِكَ نَصَبًا، وَمَهْلِنِي، وَنَفْسِنِي،

و انتقام خود مگردان و مهلت و فرصت عطا کن و لغزش‌هایم کم‌تر فرما

وَاقْلِنِي عَثْرَتِي، وَلَا تَبْتَلِيَنِي بِبَلَاءٍ عَلَيَّ أَثَرِ بَلَاءٍ، فَقَدْ تَرَى

و به بلاهای پی در پی مبتلا مگردان که تو ضعف و ناتوانی و بیچارگی مرا

ضَعْفِي وَقِلَّةَ حِيلَتِي وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ. ﴿٦٧﴾ أَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ

می‌بینی و ناله زارم را به درگاهت مشاهده می‌کنی * خدایا! امروز من به لطف و کرمت

الْيَوْمَ مِنْ غَضَبِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاعِزَّنِي. ﴿١٨﴾

از شرار قهر و غضبت پناه می‌آورم، پس تو درود فرست بر محمد و آل او و مرا پناه ده *

وَاسْتَجِيرُ بِكَ الْيَوْمَ مِنْ سَخَطِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و امروز من به جوار رحمتت از خشم و انتقامت پناهنده می‌شوم پس درود فرست بر محمد و آلش

وَاجْرِنِي. ﴿١٩﴾ وَاسْأَلُكَ أَمْنًا مِنْ عَذَابِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

و مرا بپذیر * و از تو ایمنی از عذاب می‌طلبم. درود بر محمد و آلش فرست

وَآلِهِ، وَآمِنِي. ﴿٢٠﴾ وَاسْتَهْدِيكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و مرا از عذابت ایمنی بخش * و از تو هدایت می‌طلبم، درود فرست بر محمد و آل او

وَاهْدِنِي. ﴿٢١﴾ وَاسْتَنْصِرْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و هدایتم فرما * و از تو نصرت می‌طلبم، پس بر محمد و آلش درود فرست

وَانصُرْنِي. ﴿٢٢﴾ وَاسْتَرْحِمْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و مرا یاری فرما * و از تو رأفت و مهربانی می‌طلبم، پس درود فرست بر محمد و آل او

وَارْحَمْنِي. ﴿٢٣﴾ وَاسْتَكْفِيكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

و بر حالم رحمت فرما * و من از تو کفایت امورم را می‌خواهم، پس درود فرست بر محمد و آل او و

وَاكْفِنِي. ﴿٢٤﴾ وَاسْتَرْزُقْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَارزُقْنِي.

تمام امورم را کفایت فرما * و از درگاه کرم تو روزی می‌طلبم، پس درود فرست بر محمد و آلش و مرا

وَاسْتَعِينِكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاعِنِّي. ﴿٢٦﴾

روزی عطا فرما * و از تو کمک می‌طلبم، پس بر محمد و آل او درود فرست و مرا نصرت فرما * و از

وَاسْتَغْفِرْكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

تو عصمت و ترک معصیت می‌طلبم، پس بر محمد و آل او درود فرست و گناهانم را ببخش * و از تو

وَاعْفِرْ لِي. ﴿٢٧﴾ وَاسْتَغْفِرْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ،

می‌خواهم که مرا از لغزش‌ها حفظ کنی، پس بر محمد و آل او درود فرست

وَاعْصِمْنِي، فَإِنِّي لَنْ أَعُودَ لِشَيْءٍ كَرِهْتَهُ مِنِّي إِنْ شِئْتَ

و مرا حفظ کن، که اگر تو مرا حفظ کنی هرگز به انجام آنچه تو از آن کراهت داری باز نخواهم گشت.

ذَلِكَ. ﴿٢٨﴾ يَا رَبِّ يَا رَبِّ، يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا ذَا الْجَلَالِ

* ای پروردگارا! ای پروردگارا! ای آن که کمال عطوفت و مهربانی و احسان و انعام را به خلق داری،

وَالْإِكْرَامِ صَلِّ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاسْتَجِبْ لِي جَمِيعَ مَا

ای صاحب جلال و بزرگواری بر محمد و آلش درود فرست و جمیع آنچه از تو درخواست کردم و به

سَأَلْتُكَ وَطَلَبْتُ إِلَيْكَ وَرَغِبْتُ فِيهِ إِلَيْكَ، وَارِدَهُ وَقَدِرَهُ

شوق حضرتت از درگاه کرمت طلبیدم همه را اجابت فرما و به اراده لازم و قضا و قدر حتمی تقدیر و

وَاقْضِهِ وَأَمْضِهِ، وَخِزْلِي فِيمَا تَقْضِي مِنْهُ، وَبَارِكْ لِي فِي

امضا فرما و در آنچه قضای تو بر من مقدر کرده با خیر و برکت قرار ده و کرم و تفضل فرما بر من در

ذَلِكَ، وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ بِهِ، وَأَسْعِدْنِي بِمَا تُعْطِينِي مِنْهُ،

آن تقدیر و در آنچه از آن مقدرات به من عطا می کنی همه را مایه سعادت و بهجت مقرر فرما و از

وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ وَسَعَةِ مَا عِنْدَكَ، فَإِنَّكَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ،

فضل و کرم خود و از آن رحمت و وسعت خویش بر آنچه عطا کردی بیفزای که همانا رحمتت بسی وسیع

وَصِلْ ذَلِكَ بِخَيْرِ الْآخِرَةِ وَنَعِيمِهَا، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و کرم و بزرگواریات بی انتهاست و هر آنچه به من عطا کردی متصل و پیوسته به خیرات و

ثُمَّ تَدْعُو بِمَا بَدَأَكَ، وَتُصَلِّي عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَلْفَ مَرَّةٍ،

نعمت های ابدی آخرت گردان ای مهربان ترین مهربانان. سپس حوائج خود را از خدا بخواه و هزار مرتبه

هَكَذَا كَانَ يَفْعَلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ).

بر محمد و آل او صلوات فرست که امام سجاد علیه السلام چنین می کرد.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي دِفَاعِ كَيْدِ الْأَعْدَاءِ، وَرَدِّ بَأْسِهِمْ

دعای امام سجاد علیه السلام
در رفع کید و مکر دشمنان

① إلهي هديتني فلهوت، ووعظت فقسوت، وأبليت

* ای خدای من! تو مرا هدایت فرمودی باز غفلت کرده به لهو و لعب پرداختم. مرا پند و اندرز دادی و من

الجميل فعصيت، ثم عرفت ما أضرت إذ عرفتني،

از سخت دلی نپذیرفتم. تو با من نیکی‌ها کردی و باز نافرمانی کردم، سپس شناختم آنچه تو شناسانیدی

فاستغفرت فاقلت، فعذت فسترت، فلك - إلهي - الحمد. ②

از بازگشتت به عفو، باز از تو آمرزش طلبیدم، و تو بخشیدی، باز به سوی گناه بازگشتم و تو هم پرده

تقحمت أودية الهلاك، وحللت شعاب تلف، تعرضت

پوشی کردی، پس باری ای خدای تو را حمد و ستایش می‌کنم * منم که خود را سخت در وادی

فيها لسطواتك و يحلونها عقوباتك. ③ ووسيلتي إليك

هلاکت‌ها در افکندم و در پرتگاه نابودی درافتادم و خود را در معرض قهر و سظوت و به عقوبات و

التوحيد، و ذريعتي اني لم أشرك بك شيئاً، ولم اتخذ

انتقامت درآوردم * و باز وسیله من به درگاهت توحیدم بود و دست آویزم این که هرگز به ذات یکتای تو

معك إلهاً، وقد فرزت إليك بنفسي، وإليك مفر المسيتي،

شرك نیاوردم و با تو احدی را به خدایی نگرفتم و از همه به سوی تو فرار کردم که تویی

وَمَفْرَعُ الْمُضَيِّعِ لِحَظِّ نَفْسِهِ الْمُلتَجِي. ﴿٤﴾ فَكَمْ مِنْ عَدُوٍّ

مقر و ملجا گنهکاران و پناه آن که در معرض فنا و تباهی حظ و بهره نفس خود در آید * ای خدای

اَتْتَضِي عَلَيَّ سَيْفَ عَدَاوَتِهِ، وَشَحَذَلِي ظُبَّةَ مُدْيَتِهِ، وَارْهَفَ

من! چه بسیار دشمنی که شمشیر عداوت بر من کشید و خنجر کین تیز کرد و نیزه

لِي شَبَاحِدِهِ، وَدَافَ لِي قَوَاتِلَ سُومِهِ، وَسَدَّدَ نَحْوِي

و سنان از خشم من تند نمود و سمومات کشنده بر قلم آماده ساخت و با تیرهایی

صَوَائِبَ سِهَامِهِ، وَلَمْ تَنْمَ عَنِّي عَيْنُ حِرَاسَتِهِ، وَأَضْمَرَ أَنْ

که به هدف می‌رسید مرا نشانه کرد و چشمش از مراقبت من به خواب نمی‌رفت و در دل داشت

يَسُومَنِي الْمَكْرُوهَ، وَيُجَرِّعُنِي زُعَاقَ مَرَارَتِهِ. ﴿٥﴾ فَظَرَّتْ

که مرا آماج هر رنج و شکنجه قرار دهد و شربت ناگوار مرگ را به من بچشاند * و تو نظر

- يَا إِلَهِي - إِلَى ضَعْفِي عَنِ اِحْتِمَالِ الْفَوَاحِ، وَعَجَزِي عَنِ

به ضعف و ناتوانی من از تحمل بار گران ستم‌های دشمن کردی و از مدد جستن بر آن که با من به

الْاِتِّصَارِ مِمَّنْ قَصَدَنِي بِمُحَارَبَتِهِ، وَوَحَدَتِي فِي كَثِيرِ عَدَدِ

جنگ و خصومت برخاسته عاجز یافتی و تنها در مقابل بسیاری از آنچه او در کار هلاک من می‌اندیشید و

مَنْ نَاوَاتِي، وَأَرْصَدَ لِي بِالْبَلَاءِ فِيمَا لَمْ أَعْمَلْ فِيهِ فِكْرِي. ﴿٦﴾

در کمین من بود مشاهده کردی و دیدی که فکر و تدبیر من -مقابل آنها به جایی نمی‌رسد *

فَابْتَدَأْتَنِي بِنَصْرِكَ، وَشَدَدْتَ أَرْزِي بِقُوَّتِكَ، ثُمَّ فَلَلْتَ لِي

پس به قدرت ازلی مرا یاری کردی و در مقابل دشمن پشتم را محکم فرمودی آن گاه

حَدَّهُ، وَصَيَّرْتَهُ مِنْ بَعْدِ جَمْعِ عَدِيدٍ وَحَدَّهُ، وَأَعْلَيْتَ كَعْبِي

تندی تیغ دشمن را بر من کند کردی و او را با عده سپاه و لشکری تنها گذاردی و مرا به او

عَلَيْهِ، وَجَعَلْتَ مَا سَدَّدَهُ مَرْدُوداً عَلَيْهِ، فَرَدَدْتَهُ لَمْ يَشْفِ

برتری دادی و آنچه علیه من محکم کرد همه را به او برگردانیدی و شعله کینه او خاموش نشد

غَيْظُهُ، وَلَمْ يَسْكُنْ غَلِيْلَهُ، قَدْ عَضَّ عَلَى شَوَاهِ وَأَدْبَرَ مُوَلِّيًّا

و آتش غضبش فرو ننشست و از شدت کینه لب به دندان گزید و سپاهش

قَدْ أَخْلَقَتْ سَرَايَاهُ. ﴿٧﴾ وَكَمْ مِنْ بَاغٍ بَغَانِي بِمَكَائِدِهِ، وَنَصَبَ

غنیمت جنگی نیافت * و چه بسیار ستمگر که برای آزار من مکرها اندیشید

لِي شَرِكَ مَصَائِدِهِ، وَوَكَّلَ بِي تَفَقُّدَ رِعَايَتِهِ، وَأَضْبَاءَ إِلَيَّ

و برای شکارم دامها گسترد و از پی جستجویم دیده بانانش را بر انگیخت

إِضْبَاءَ السَّبْعِ لِطَرِيدَتِهِ أَنْتِظَارًا لِانْتِهَازِ الْفُرْصَةِ لِفَرِيَسَتِهِ،

و مانند درنده‌ای که برای شکار خود کمین کرده در انتظار فرصت بود و برای فریب من

وَهُوَ يُظْهِرُ لِي بِشَاشَةَ الْمَلَقِ، وَيَنْظُرُنِي عَلَى سِدَّةِ الْحَقِ. ﴿٨﴾

متملقانه روی بشاش نشان می‌داد و از دل به چشم کینه به من می‌نگریست *

فَلَمَّا رَأَيْتَ - يَا إِلَهِي تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ - دَغَلَ سَرِيرَتِهِ،

ای خدای بزرگواری متعالی چون خیانت و خبث سریرت و زشتی نیت شومش را دیدی

وَقُبِحَ مَا أَنْطَوَى عَلَيْهِ، أَرْكَسْتَهُ لِأَمِّ رَأْسِهِ فِي زُبَيْتِهِ،

با مغز سر سرنگون به چاه هلاکش کردی و او را به گودال عمیق درافکندی،

وَرَدَدْتَهُ فِي مَهْوِي حُفْرَتِهِ، فَأَتَقَمَعَ بَعْدَ اسْتِطَالَتِهِ ذَلِيلًا فِي

پس از همه سرکشی در طنابهای مکر و تزویری که در روز قدرتش انتظار داشت

رَبِّي جِبَالَتِهِ الَّتِي كَانَ يَقْدِرُ أَنْ يِرَانِي فِيهَا، وَقَدْ كَادَ أَنْ

مرا در آن اسیر ببیند خود اسیر شد که اگر رحمت شامل حال من نمی‌شد آن رنج و بلا

يَحُلُّ بِي لَوْلَا رَحْمَتُكَ مَا حَلَّ بِسَاحَتِهِ. ﴿٩﴾ وَكَمْ مِنْ حَاسِدٍ

که به او رسید بر سر من وارد می‌شد * و باز چه بسیار حسود و بدخواهی که

قَدْ شَرِقَ بِي بِغُصَّتِهِ، وَشَجَى مِنِّي بِغَيْظِهِ، وَسَلَقَنِي بِحَدِّ

از شدت غصه و کینه قلبی حسدش را بر من کاملاً آشکار کرد و غضبش بر من به هیجان می‌آمد

لِسَانِهِ، وَوَحَرَنِي بِقَرْفِ عُيُوبِهِ، وَجَعَلَ عِرْضِي غَرَضاً

و زبانش مرا آماج بدگویی و زخم زبان می‌کرد و آبرویم را هدف تهمت‌هایش قرار می‌دهد

لِمَرَامِيهِ، وَقَلَدَنِي خِلَالاً لَمْ تَزَلْ فِيهِ، وَوَحَرَنِي بِكَيْدِهِ،

و عیوبی که همیشه در خودش بود به گردن من می‌انداخت و از مکر و کینه به من طعن می‌زد

وَقَصَدَنِي بِمَكِيدَتِهِ. ﴿١٠﴾ فَنَادَيْتُكَ - يَا إِلَهِي - مُسْتَغِيثاً بِكَ،

و به مکر و حیله قصد هلاکم داشت * و من ای خدا! همیشه تو را به دادخواهی و یاری خواندم و به

وَإِثْقاً بِسُرْعَةِ إِجَابَتِكَ، عَالِماً أَنَّهُ لَا يُضْطَهَدُ مَنْ أُوِيَ إِلَى

سوی تو پناه جستم و به سرعت اجابت و یاری تو اطمینان داشتم و قطعاً می‌دانستم که هر کس در

ظِلِّ كَنَفِكَ، وَلَا يَفْرَعُ مَنْ لَجَأَ إِلَى مَعْقِلِ انْتِصَارِكَ، فَحَصَّنْتَنِي

سایه حمایت تو درآید هرگز مغلوب نخواهد شد و آن که در سنگر یاری جستن از تو درآید هرگز

مِنْ بَأْسِهِ بِقُدْرَتِكَ. ﴿١١﴾ وَكَمْ مِنْ سَخَائِبِ مَكْرُوهٍ جَلَّيْتَهَا

سرش را سنگ حوادث نشکند پس مرا به قدرت خود از شر جور و ستم پناه ده * و چه

عَنِّي، وَسَخَائِبِ نِعَمٍ أَمْطَرْتَهَا عَلَيَّ، وَجَدَاوِلِ رَحْمَةٍ نَشَرْتَهَا،

بسیار ابر تیره که برطرف کردی و از آسمان نعمت باران نازل کردی

وَغَافِيَةِ الْبَسْتِهَا، وَأَعْيُنِ أَحْدَاثِ طَمَسْتَهَا، وَغَوَاشِي كُرْبَاتٍ

و در جویبار کرمت آب رحمت جاری ساختی * و ای خدا! چه بسیار حسن ظن

كَشَفْتَهَا. ﴿١٢﴾ وَكَمْ مِنْ ظَنٍّ حَسَنٍ حَقَّقْتَ، وَعَدَمٍ جَبَرْتَ،

به تو داشتم تو واقع گردانیدی و فقر و بینوایی‌ام را جبران کردی و از لغزش‌ها

وَصَرَعَةَ أَنْعَشْتَ، وَمَسْكَنَةَ حَوَّلْتَ. ﴿١٣﴾ كُلُّ ذَلِكَ إِنْغَاماً

محافظتم فرمودی. درماندگی‌هایم برطرف ساختی، * همه این محبت‌ها صرف انعام و احسان تو

وَتَطَوُّلاً مِنْكَ، وَفِي جَمِيعِهِ انْهَمَاكاً مِنِّي عَلَى مَعَاصِيكَ،

بود و با همه این نعمت‌ها که به من عطا کردی من در قعر معاصی و نافرمانی تو بودم باز اعمال و

لَمْ تَمْنَعَكَ إِسَاءَتِي عَنْ إِتْمَامِ إِحْسَانِكَ، وَلَا حَجَرَنِي ذَلِكَ

افعال زشتم تو را از تکمیل احسانت باز نداشت و مرا از ارتکاب عملی که موجب سخط و غضب توست

عَنْ ارْتِكَابِ مَسَاخِطِكَ، لَا تُسْأَلُ عَمَّا تَفْعَلُ. ﴿١٤﴾ وَ لَقَدْ

منع نکرد. ای خدا! تو هر چه کنی هرگز کسی را حق سؤال و مؤاخذه نخواهد بود * و همانا هر چه بندگان

سُئِلَتْ فَأَعْطِيَتْ، وَلَمْ تُسْأَلْ فَأَبْتَدَأَتْ، وَاسْتُمِيحَ فَضْلُكَ

خواستند عطا کردی و اگر درخواست نکردند باز عطا فرمودی و همیشه در احسانت به روی خلق باز بود و

فَمَا أَكْدَيْتَ، آيَاتٍ - يَا مَوْلَايَ - إِلَّا إِحْسَانًا وَامْتِنَانًا وَتَطَوُّلًا

بر هیچ کس بخل نفرمودی. ای مولای من! ابا داری جز این که در حق بندگان نیکی و احسان کنی و من هم ابا دارم

وَإِنْعَامًا، وَآيَاتُ إِلَّا تَقَحُّمًا لِحُرْمَاتِكَ، وَتَعْدِيًّا لِحُدُودِكَ،

جز آن که هتک احترام اوامرت کنم و بیبایی در معصیت و تجاوز از حدود فرمانت روا دارم و از وعده‌های قهر و

وَغَفْلَةً عَنْ وَعِيدِكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ - إِلَهِي - مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا

عذابت تغافل کنم. باز ای خدای من! تو را حمد و ثنا می‌گویم، همان خدای مقتدر که هیچ کس بر تو غلبه نتواند کرد و

يُغَلَبُ، وَذِي آثَانَةٍ لَا يَعْجَلُ. ﴿١٥﴾ هَذَا مَقَامٌ مَنِ اعْتَرَفَ بِسُبُوعِ

آن بردباری که شتاب نکند * این است مقام کسی که معترف است که تو نعمت را بر او تمام کردی و او در مقابل

النِّعَمِ، وَقَابَلَهَا بِالتَّقْصِيرِ، وَشَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ بِالتَّضْيِيعِ. ﴿١٦﴾

نعمت‌ها تقصیر و ناسپاسی کرد و گواهی می‌دهد که در حق خود ظلم نمود و نفس را ضایع ساخت * ای

اللَّهُمَّ فَإِنِّي اتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِالمُحَمَّدِيَّةِ الرَّفِيعَةِ، وَالعُلُوِّيَّةِ

خدای من! این که با تو تسل به محمد که مقامش نزد تو بسی بلند است و با تو تسل به علی که روشنی

الْبَيْضَاءِ، وَاتَّوَجَّهُ إِلَيْكَ بِهِمَا أَنْ تُعِيدَنِي مِنْ شَرِّ كَذَا وَكَذَا،

بخش است به درگاهت تقرّب می‌جویم و به واسطه این دو بزرگوار رو به سوی تو آوردم که مرا از شر

فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَضِيقُ عَلَيْكَ فِي وُجْدِكَ، وَلَا يَتَكَادُكَ فِي

این و آن در امان خود دار که این پناه دادن من بر تو آسان است و کاری مشکل در کنار

قُدْرَتِكَ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. ﴿۱۷﴾ فَهَبْ لِي

قدرت کامل حضرتت نخواهد بود که تو را بر هر چیز قدرت و توانایی است * باری

- يَا إِلَهِي - مِنْ رَحْمَتِكَ وَدَوَامِ تَوْفِيقِكَ مَا آتَّخِذُهُ سُلْمًا

ای خدای من! از رحمت نامنتهایت و توفیق پایندهات چیزی به من عطا فرما که وسیله

أَعْرُجُ بِهِ إِلَى رِضْوَانِكَ، وَأَمْنُ بِهِ مِنْ عِقَابِكَ،

عروج و صعود من به مقام رضا و خشنودی تو باشد و از قهر و عقابت ایمن سازد

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای مهربان‌ترین مهربانان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي الرَّهْبَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام
در خوف از خدا

① اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَنِي سَوِيًّا، وَ رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا، وَ رَزَقْتَنِي

* خدايا! همانا تو مرا آفریدی و از کودکی پرورش دادی و رزق کافی

مَكْفِيًّا. ② اللَّهُمَّ إِنِّي وَ جَدْتُ فِيمَا أَنْزَلْتَ مِنْ كِتَابِكَ،

عطا کردی * ای خدا! در آن آیات کتابی که نازل فرمودی و به آن بندگان را

وَ بَشَّرْتَ بِهِ عِبَادَكَ أَنْ قُلْتَ: يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ

بشارت دادی یافته‌ام که فرمودی: «ای بندگان من! که به نفس خود ستم کرده و به راه اسراف

أَنْفُسِهِمْ لَا تَنْظُرُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا،

شناختید، از رحمت خدا ناامید مباشید که ایزد جمیع گناهان را می‌بخشد» و همانا ای خدا!

وَ قَدْ تَقَدَّمَ مِنِّي مَا قَدْ عَلِمْتَ وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، فَيَا

آنچه پیش فرستادم تو بر همه آگهی و از خود من به آن گناهان داناتری، پس وای به

سَوَاتِنَا مِمَّا أَحْصَاهُ عَلَىٰ كِتَابِكَ. ③ فَلَوْلَا الْمَوَاقِفُ الَّتِي

رسوایی من از آنچه در نامه عملم به شمار آورده‌ای * پس اگر مواقف و مقاماتی که امیدواری که

أَوْمِلُ مِنْ عَفْوِكَ الَّذِي شَمِلَ كُلَّ شَيْءٍ لَأَلْقَيْتُ بِيَدِي، وَ لَوْ

به عفو توست، عفوئی که شامل تمام موجودات است نبود، خود را به دست خود هلاک می‌کردم و اگر

أَنْ أَحَدًا اسْتَطَاعَ الْهَرَبَ مِنْ رَبِّهِ لَكُنْتُ أَنَا أَحَقُّ بِالْهَرَبِ

کسی قدرت بر گریختن از خدای خود داشت من از هر کس سزاوارتر به گریز تو بودم

مِنْكَ، وَأَنْتَ لَا تَخْفَى عَلَيْكَ خَافِيَةٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

و بر تو هیچ امری در آسمان و زمین مخفی نخواهد ماند همه را نزد خویش

إِلَّا آتَيْتَ بِهَا، وَكَفَى بِكَ جَازِيًا، وَكَفَى بِكَ حَسِيًّا. ﴿٤﴾

حاضر ساخته و تنها بر مجازات و محاسبه خلق، علم تو کافی خواهد بود. *

اللَّهُمَّ إِنَّكَ طَالِبِي إِنْ أَنَا هَرَبْتُ، وَمُدْرِكِي إِنْ أَنَا فَرَرْتُ،

خدایا! اگر من از تو بگریزم تو مرا می‌طلبی و اگر فرار کنم مرا درمی‌یابی پس من

فَهَا أَنَا ذَا بَيْنَ يَدَيْكَ خَاضِعٌ ذَلِيلٌ رَاغِمٌ، إِنْ تُعَذِّبْنِي فَاِنِّي

همیشه خاضع و فروتن و خوار و ذلیل به خاک رخ نهاده پیش تو حضور دارم اگر مرا قهر

لِذَلِكَ أَهْلٌ، وَهُوَ - يَا رَبِّ - مِنْكَ عَدْلٌ، وَإِنْ تَعَفُّ عَنِّي

و عذاب کنی من سزاوار آنم و تو عدل فرموده‌ای و اگر ببخشی و عفو کنی چقدر

فَقَدِيمًا شَمَلَنِي عَفْوُكَ، وَالْبَسْتَنِي عَافِيَتِكَ. ﴿٥﴾ فَاسْأَلُكَ -

پیش از این باز عفو تو شامل حالم شده و لباس عافیت به من پوشانیده‌ای. * باری

اللَّهُمَّ - بِالْمَخْزُونِ مِنْ أَسْمَائِكَ، وَبِمَا وَارَثَهُ الْحُجْبُ مِنْ

ای خدا از تو درخواست می‌کنم به حق آنچه مخزون و مخفی داشتی

بِهَائِكَ، إِلَّا رَحِمْتَ هَذِهِ النَّفْسَ الْجَزُوعَةَ، وَهَذِهِ الرِّمَّةَ

از اسمای خود و آنچه در پرده بهاء و جمالت مستور کردی که بر این

الْهَلُوعَةَ، الَّتِي لَا تَسْتَطِيعُ حَرِّ شَمْسِكَ، فَكَيْفَ تَسْتَطِيعُ

نفس ناشکیبای درمانده بی‌طاقت رحم کن که تاب حرارت آفتاب را ندارد چگونه طاقت

حَرِّ نَارِكَ؟! وَ الَّتِي لَا تَسْتَطِيعُ صَوْتِ رَعْدِكَ، فَكَيْفَ تَسْتَطِيعُ

آتش دوزخ را خواهد داشت و این بنده که از شنیدن صوت رعدت بی‌تاب است

صَوْتِ غَضَبِكَ؟! ﴿٦﴾ فَارْحَمْنِي - اللَّهُمَّ - فَإِنِّي أَمْرٌ وَحَقِيرٌ،

چگونه بر قهر و غضبت طاقت آورد * پس ای خدا! بر من ترحم کن که من شخصی حقیرم،

وَ خَطَرِي يَسِيرٌ، وَ لَيْسَ عَذَابِي مِمَّا يَزِيدُ فِي مُلْكِكَ مِثْقَالَ

قدر و شانی ندارم و عذاب من هیچ بر ملک تو ذره‌ای نخواهد افزود

ذَرَّةً، وَ لَوْ أَنَّ عَذَابِي مِمَّا يَزِيدُ فِي مُلْكِكَ لَسَأَلْتُكَ الصَّبْرَ

و اگر عذاب تو مرا چیزی بر ملکیت افزون می‌کرد من به آن عذاب تن در داده و از تو درخواست

عَلَيْهِ، وَ أَحَبَبْتُ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ لَكَ، وَ لَكِنْ سُلْطَانِكَ -

صبر و شکیبایی می‌کردم و دوست می‌داشتم که من عذاب کشم و به ملک تو چیزی بیفزاید.

اللَّهُمَّ - أَعْظَمُ، وَ مُلْكُكَ أَدْوَمُ مِنْ أَنْ تَزِيدَ فِيهِ طَاعَةً

لیکن ای خدا! سلطنت و توانگری تو برتر و بزرگ‌تر و پاینده‌تر است از آن که طاعت مطیعان

الْمُطِيعِينَ، أَوْ تَنْقُصَ مِنْهُ مَعْصِيَةُ الْمُذْنِبِينَ. ﴿٧﴾ فَارْحَمْنِي

چیزی بر آن بیفزاید و نافرمانی گنه کاران چیزی از آن بکاهد * پس به حال من ترحم کن

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَ تَجَاوَزْ عَنِّي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ،

و ای مهربان‌ترین مهربانان و از گناهانم درگذر ای خدای صاحب جلال و عظمت و بزرگواری

وَ تُبِّ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

و بر من بازگرد که تو بسیار مهربان و بسیار پذیرنده توبه‌ای.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي التَّضَرُّعِ وَالْإِسْتِكَانَةِ

دعای امام سجاد علیه السلام

در تضرع و تذلل به درگاه خدا

① إِلَهِي أَحْمَدُكَ وَأَنْتَ لِلْحَمْدِ أَهْلٌ عَلَيَّ حُسْنِ صَنِيعِكَ

* پروردگارا! تو را حمد و ستایش می‌کنم و تنها تو شایسته ستایش و حمدی که

إِلَيَّ، وَسُبُوحٌ نِعْمَاتِكَ عَلَيَّ، وَجَزِيلٌ عَطَائِكَ عِنْدِي، وَعَلَيَّ

بسی با من نیکی کردی و نعمت‌هایت را به حد وافر به من کرم فرمودی و مرا

مَا فَضَّلْتَنِي بِهِ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَأَسْبَغْتَ عَلَيَّ مِنْ نِعْمَتِكَ، فَقَدِ

عطای بزرگ بخشیدی و به رحمت خاص مرا فضیلت دادی و نعمت‌هایت را بر من کامل

اصْطَنَعْتَ عِنْدِي مَا يَعْجِزُ عَنْهُ شُكْرِي. ② وَلَوْلَا إِحْسَانُكَ

و وافر عطا کردی که همانا من از ادای شکر این همه نعمت عاجزم. * و اگر لطف و احسانت

إِلَيَّ وَ سُبُوحٌ نِعْمَاتِكَ عَلَيَّ مَا بَلَغْتُ إِحْرَازَ حَظِّي، وَلَا آ

در حق من نبود و وفور نعم بی‌شمارت، هرگز به این بهره کامل نمی‌رسیدم و به

إِصْلَاحَ نَفْسِي، وَلَكِنَّكَ ابْتَدَأْتَنِي بِالْإِحْسَانِ، وَرَزَقْتَنِي فِي

اصلاح نفس خود نایل نمی‌شدم ولیکن تو نخست در حقم احسان فرمودی و در تمام امورم

أُمُورِي كُلِّهَا الْكِفَايَةَ، وَصَرَفْتَ عَنِّي جَهْدَ الْبَلَاءِ، وَمَنْعْتَ

به حد کفایت روزی عطا کردی و رنج و مشقت بلاها را از من برطرف ساختی و قضا

مِنِّي مَحْذُورَ الْقَضَاءِ. ﴿٢﴾ إِلَهِي فَكَمْ مِنْ بَلَاءٍ جَاهِدٍ قَدْ

و قدر سوء و سهمگین را از جانم بازداشتی * باری ای خدا! چه بسیار بلاهای

صَرَفْتَ عَنِّي، وَكَمْ مِنْ نِعْمَةٍ سَابِغَةٍ أَقْرَزْتَ بِهَا عَيْنِي،

پر مشقت را از جان من دور ساختی و چه بسیار نعمت‌های وافر که بدان چشمم

وَكَمْ مِنْ صَنِيعَةٍ كَرِيمَةٍ لَكَ عِنْدِي ﴿٤﴾ أَنْتَ الَّذِي أَجَبْتَ

روشن گردید و چه بسیار نیکی‌های ارجمند از تو نزد من موجود است * تویی آن که

عِنْدَ الْإِضْطِرَارِ دَعَوْتِي، وَأَقَلْتَ عِنْدَ الْعِثَارِ زَلَّتِي،

چون بیچاره و مضطر شدم دعایم مستجاب کردی و از لغزش‌هایم درگذشتی و از دشمنان که

وَأَخَذْتَ لِي مِنَ الْأَعْدَاءِ بِظُلَامَتِي. ﴿٥﴾ إِلَهِي مَا وَجَدْتُكَ

به من ظلم و بیداد کردند حقم را گرفتی * ای خدای من! هر وقت از تو خواهشی نمودم هرگز

بَخِيلًا حِينَ سَأَلْتُكَ، وَلَا مُنْقَبِضًا حِينَ أَرَدْتُكَ، بَلْ وَجَدْتُكَ

تو را بخیل نیافتم بلکه عطا بخش کریم یافتم که دعایم مستجاب کردی و هر چه خواستم عطا کردی

لِدُعَائِي سَامِعًا، وَلِمَطَالِبِي مُعْطِيًا، وَوَجَدْتُ نِعْمَاكَ عَلَيَّ

و بلکه تو را چنان یافتم که نعمت‌هایت را بر من بیشتر از هر مرتبه و شأنی از شئون وجودم و

سَابِغَةً فِي كُلِّ شَأْنٍ مِنْ شَأْنِي وَكُلِّ زَمَانٍ مِنْ زَمَانِي،

قبل از هر زمانی از دوران حیاتم عطا کردی پس ای خدا! بسیار نزد من محمود و شایسته ستایشی

فَأَنْتَ عِنْدِي مَحْمُودٌ، وَصَنِيعُكَ لَدَيَّ مَبْرُورٌ. ﴿٦﴾ تَحْمَدُكَ

و انعام و احسان‌هایت بسی شایان تمجید و تکریم است * خدای من! تو را به جان و زبان

نَفْسِي وَوَلِسَانِي وَعَقْلِي، حَمْدًا يَبْلُغُ الْوَفَاءَ وَحَقِيقَةَ

و عقل خود سپاس و ستایش می‌کنم به آن حمد و سپاسی که به حد وفا می‌رسد و به حقیقت شکر و

الشُّكْرِ، حَمْدًا يَكُونُ مَبْلَغَ رِضَاكَ عَنِّي، فَنَجِّنِي مِنْ سُخْطِكَ.

سپاس تو باشد و به آن جا رسد که تو از من خشنود شوی، پس مرا از قهر و سخطت نجات بخش

﴿۷﴾ يَا كَهْفِي حِينَ تُعِينِي الْمَذَاهِبُ وَيَا مُقِيلِي عَثْرَتِي،

(۷) ای پناه من آن گاه که از هر طریق درماندم. ای آن که از لغزش هایم می گذری که اگر پرده پوشی ات از

فَلَوْلَا سَتْرُكَ عَوْرَتِي لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِينَ، وَيَا مُوَيِّدِي

عیوب و زشتی هایم نبود همانا مقتضی و رسوا می شدم و ای خدایی که به یاری خود مرا قوت بخشیدی و

بِالنَّصْرِ، فَلَوْلَا نَصْرُكَ إِيَّايَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَغْلُوبِينَ، وَيَا مَنْ

اگر یاری تو نبود سخت مقهور و مغلوب بودم و ای خدایی که برگردن شاهان عالم یوغ مذلت گذاشتی و

وَضَعْتَ لَهُ الْمُلُوكُ نِيرَ الْمَذَلَّةِ عَلَى أَعْنَاقِهَا، فَهُمْ مِنْ سَطَوَاتِهِ

همه شاهان از سطوت و قهر تو ترسان و هراسانند. ای خدا! تو را سزد که خلق از هیبت و جلالت ترسان باشند و ای

خَائِفُونَ، وَيَا أَهْلَ التَّقْوَى، وَيَا مَنْ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى،

آن که اسمای و نیکوی تو بسیار است، از تو درخواست می کنم که گناهانم عفو کنی و مرا بیماری که مرا هیچ برانت

أَسْأَلُكَ أَنْ تَعْفُو عَنِّي، وَتَغْفِرَ لِي فَلَسْتُ بَرِيئاً فَاعْتَدِرْ، وَلَا

از گناه نیست که بی جرمی عذر آرم و هیچ نیرویی نیست که با قهر و انتقامت مقاومت کنم و هیچ مفز و پناهی نیست

بِذِي قُوَّةٍ فَانْتَصِرْ، وَلَا مَفْرَلِي فَافِرٌ. ﴿۸﴾ وَأَسْتَقِيلُكَ عَثْرَاتِي،

که از عذاب و عقابت آن جا بگریزم (۸) از تو درخواست گذشت از لغزش هایم دارم و به درگاه تو از گناهانم عذر

وَأَتَنَصَّلُ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي قَدْ أَوْبَقْتَنِي، وَأَخَاطَتْ بِي

می خواهم که اگر نمی بخشیدی البته مرا هلاک می کرد و به من احاطه می نمود تا عقابت به هلاکت من می رسانید. من

فَأَهْلَكْتَنِي، مِنْهَا فَرَرْتُ إِلَيْكَ - رَبِّ - تَائِباً فَتُبْ عَلَيَّ،

از آن گناهان به درگاه تو با حال توبه و پشیمانی فرار کرده ام. تو ای خدا! توبه ام بپذیر و به حضرتت پناه آورده ام، مرا

مُتَعَوِّدًا فَأَعِذْنِي، مُسْتَجِيرًا فَلَا تَخْذُلْنِي، سَائِلًا فَلَا تَحْرِمْنِي

پناه ده و نزد تو به زینهار آمده ام، مردودم مگردان و در پیشگاه رحمتت سؤال می کنم، محرومم مساز، از تو عصمت و

مُعْتَصِمًا فَلَا تُسَلِّمْ نِي، دَاعِيًا فَلَا تُرَدِّنِي خَائِبًا. ﴿۹﴾ دَعَاؤُكَ

حراست می طلبم، مرا تسلیم مگردان و به درگاهت دعا می کنم، مرا محروم بر مگردان (۹) ای خدای من! تو را

- يَارَبِّ - مِسْكِينًا، مُسْتَكِينًا، مُشْفِقًا، خَائِفًا، وَجِلًّا، فَقِيرًا،

در حالی می‌خوانم که مسکین و در مانده‌ام، هراسان و ترسان و بیمناک و فقیر

مُضْطَّرًّا إِلَيْكَ. ﴿١٠﴾ أَشْكُو إِلَيْكَ يَا إِلَهِي ضَعْفَ نَفْسِي

و مضطر و بیچاره‌ام به درگاهت * از ضعف و ناتوانی خود به شکایت آمده‌ام، نه قدرت دارم

عَنِ الْمُسَارَعَةِ فِيمَا وَعَدْتَهُ أَوْلِيَاءَكَ، وَالْمُجَانِبَةِ عَمَّا

که بشتابم به سوی آن که به دوستانت وعده فرمودی و نه نیرویی که دوری جویم از آن وعده‌های

حَدْرَتِهِ أَعْدَاءَكَ، وَكَثْرَةَ هُمُومِي، وَوَسْوَاسَةَ نَفْسِي. ﴿١١﴾

عذابی که به دشمنانت فرمودی و نه می‌توانم از هم و غم و وسوسه نفس خلاصی یابم *

إِلَهِي لَمْ تَفْضَحْنِي بِسِرِّيَّتِي، وَلَمْ تُهْلِكْنِي بِجَرِيرَتِي،

ای پروردگار من! مرا به زشتی‌های سرپرتم رسوا نگردان و به اعمال بدم هلاک مکن،

أَدْعُوكَ فَتُجِيبُنِي وَإِنْ كُنْتُ بَطِيئًا حِينَ تَدْعُونِي، وَأَسْأَلُكَ

ای خدا! تو را هرگاه بخوانم اجابت می‌کنی و گر چه هر گاه تو مرا خواهی من بسیار

كُلَّمَا سَأَلْتُ مِنْ حَوَائِجِي، وَحَيْثُ مَا كُنْتُ وَضَعْتُ عِنْدَكَ

کندی و کاهلی می‌کنم از تو ای خدا! هر حاجتی دارم درخواست می‌کنم و هر کجا باشم سر درونم را نزد تو

سِرِّي، فَلَا أَدْعُو سِوَاكَ، وَلَا أَرْجُو غَيْرَكَ. ﴿١٢﴾ لَيْبِكَ لَيْبِكَ،

به امانت می‌گذارم، غیر تو را نمی‌خوانم و جز تو به هیچ کس امید ندارم * لیبیک لیبیک ای خدا! تو هر که

تَسْمَعُ مِنْ شَكَا إِلَيْكَ، وَتَلْقَى مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ، وَتُخَلِّصُ

به درگامت به شکایت آید می‌شنوی و هر که بر تو توکل کند او را کفایت می‌کنی و هر که به درگاهت

مَنْ اعْتَصَمَ بِكَ، وَتَفَرَّجُ عَمَّنْ لَأَذِيبُكَ. ﴿١٣﴾ إِلَهِي فَلَا تَحْرِمْنِي

ایمنی طلبد او را خلاص می‌گردانی و هر که به تو پناهنده شود فرج و آسایش عطا خواهی کرد * ای

خَيْرَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى لِقَلَّةِ سُكْرِي، وَاعْفِرْ لِي مَا تَعَلَّمُ مِنْ

خدای من! مرا چون سپاس و شکرم اندک است از خیر این دنیا و آخرت محروم نگردان و آن گناهانم که

ذُنُوبِي. ﴿١٤﴾ إِنَّ تُعَذِّبُ فَنَا الظَّالِمِ الْمُفْرَطِ الْمُضَيِّعِ

همه را می‌دانی بی‌امرز * که اگر تو مرا عذاب کنی البته من خود بر خویش ظلم کرده‌ام و راه تزییع و

الْأَثِمِ الْمُقْصِرِ الْمُضَيِّعِ الْمُغْفَلِ حَظَّ نَفْسِي، وَإِنْ تَغْفِرْ

خطا و تقصیر و قصور بیش گرفته‌ام و از حظ و بهره خود غفلت ورزیده‌ام و اگر گناهانم ببخشی

فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

که تو مهربان‌ترین مهربانانی.

۵۱

دعا به هنگام
خشوع برای خدا

۲۸۵

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي الْإِلْحَاحِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى

دعای امام سجاد علیه السلام

در مقام الحاح و اصرار به درگاه خدا

﴿ يَا اللَّهُ الَّذِي لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا

* ای خدایی که در همه آسمان و زمین چیزی بر تو مخفی نیست و چگونه چیزی که تو
فِي السَّمَاءِ، وَ كَيْفَ يَخْفَى عَلَيْكَ - يَا إِلَهِي - مَا أَنْتَ خَلَقْتَهُ،

ای خدا من آفریده‌ای بر تو مخفی تواند بود؟ و چگونه از نظر تو پنهان شود
وَ كَيْفَ لَا تُحْصِي مَا أَنْتَ صَنَعْتَهُ، أَوْ كَيْفَ يَغِيبُ عَنْكَ مَا

چیزی که به تدبیر خلقت پیوسته توجه داری و یا چگونه از تو فرار تواند کرد
أَنْتَ تُدَبِّرُهُ، أَوْ كَيْفَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَهْرُبَ مِنْكَ مَنْ لَا حَيَاةَ

چیزی که جز به رزق تو زنده نتواند بود؟ و یا چگونه از تو راه نجاتی دارد
لَهُ إِلَّا بِرِزْقِكَ، أَوْ كَيْفَ يَنْجُو مِنْكَ مَنْ لَا مَذْهَبَ لَهُ فِي

و در غیر ملك تو رهگذری تواند یافت؟ * ای خدای پاك و منزّه! خدا ترسوترین بندگان تو
غَيْرِ مُلْكِكَ. ﴿۲﴾ سُبْحَانَكَ، أَخْشَى خَلْقِكَ لَكَ أَعْلَمُهُمْ بِكَ،

آن است که علم و معرفتش به تو بیشتر است و ذلیل و خاضع‌ترین کس به درگاهت آن بنده‌ای
وَ أَخْضَعُهُمْ لَكَ أَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِكَ، وَ أَهْوَنُهُمْ عَلَيْكَ مَنْ أَنْتَ

است که بیش‌تر به کار طاعتت پرداخته است و بی ارزش و خوارترین بنده نزد تو آن است

تَرْزُقُهُ وَهُوَ يَعْبُدُ غَيْرَكَ. ﴿٣﴾ سُبْحَانَكَ، لَا يَنْقُصُ سُلْطَانَكَ

که رزق و روزی تو او را پرورش می‌دهد و او به پرستش غیر تو می‌پردازد (۳) ای خدای پاک و منزّه! آن
مَنْ أَشْرَكَ بِكَ، وَكَذَّبَ رُسُلَكَ، وَلَيْسَ يَسْتَطِيعُ مَنْ كَرِهَ

کس که به تو شرک آرد و رسولات را تکذیب کند، از سلطنت تو چیزی نگاهد و کسی که قضا و قدرت بر
قَضَاءِكَ أَنْ يَرُدَّ أَمْرَكَ، وَلَا يَمْتَنِعُ مِنْكَ مَنْ كَذَّبَ بِقُدْرَتِكَ،

او ناپسند است البته قادر بر آن که قضای تو رد کند البته نخواهد بود و کسی که قدرتت را تکذیب کند
وَلَا يَفُوتُكَ مَنْ عَبَدَ غَيْرَكَ، وَلَا يُعَمَّرُ فِي الدُّنْيَا مَنْ كَرِهَ

عاجزتر از آن است که از آن سربچی کند و آن کس که غیر تو را پرستش کند، هرگز از محیط علم و
لِقَاءِكَ. ﴿٤﴾ سُبْحَانَكَ، مَا أَعْظَمَ شَأْنَكَ، وَأَقْهَرَ سُلْطَانَكَ،

قدرتت بیرون نرود، آن کس که مرگ و لقای تو را دوست ندارد نیز عمر ابد در دنیا نخواهد کرد (۴) ای
وَأَشَدَّ قُوَّتِكَ، وَأَنْفَذَ أَمْرَكَ! ﴿٥﴾ سُبْحَانَكَ، قَضَيْتَ عَلَيَّ

خدای پاک و منزّه! چه قدر شأن و جلال تو بزرگ و سلطنت تو قاهر و غالب و قدرتت شدید و فرمانت نافذ
جَمِيعِ خَلْقِكَ الْمَوْتِ: مَنْ وَحَدَّكَ وَمَنْ كَفَرَ بِكَ، وَكُلُّ ذَاتٍ

است (۵) ای خدای پاک و منزّه! تو بر تمام خلایق که به یکتایی تو معترف باشند یا مشرک و کافر حکم به
الْمَوْتِ، وَكُلُّ صَائِرٍ إِلَيْكَ، فَتَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ لَا إِلَهَ إِلَّا

مرگ و فنا کردی و همه مژه مرگ را خواهند چشید و همه از این عالم فانی به سوی تو حتماً به سیر روانه
أَنْتَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ. ﴿٦﴾ أَمَنْتُ بِكَ، وَصَدَّقْتُ رُسُلَكَ،

شوند، ای خدا! بزرگوار و متعالی است ذات یکتایت و جز تو خدایی نیست تو یگانه‌ای و بی‌شریک (۶) و
وَقَبِلْتُ كِتَابَكَ، وَكَفَرْتُ بِكُلِّ مَعْبُودٍ غَيْرِكَ، وَبَرَيْتُ مِمَّنْ

من به یگانگی تو ایمان آوردم و رسولات را تصدیق کردم و کتاب وحی‌ات را به حق پذیرفتم و به هر
عَبَدَ سِوَاكَ. ﴿٧﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اُصْبِحُ وَاُمْسِيْ مُسْتَقِيلاً لِعَمَلِيْ،

معبودی جز تو کافر و از هر که غیر تو را پرستش کند بیزارم (۷) ای خدای من! در صبح و شام که بر من

مُعْتَرِفًا بِذَنْبِي، مُقِرًّا بِخَطَايَايَ، أَنَا بِإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي

می‌گذرد بسیار عملم ناچیز است و به گناهان و خطاهای خود اعتراف می‌کنم من به واسطه اسراف و

ذَلِيلٌ، عَمَلِي أَهْلَكَنِي، وَهَوَايَ أَرَدَانِي، وَشَهَوَاتِي حَرَمَتْنِي.

ظلم به خود ذلیل و خوارم و کردار زشت من مرا به هلاکت رسانیده و هوای نفس و شهوت‌های من

⑧ فَاسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ سُؤَالَ مَنْ نَفْسُهُ لَاهِيَةٌ لِطُولِ أَمَلِهِ،

مرتبه‌ام را پست کرده و مرا محروم گردانیده * ای مولای من! از درگاهت درخواست می‌کنم،

وَبَدَنُهُ غَافِلٌ لِسُكُونِ عُرْوِقِهِ، وَقَلْبُهُ مَفْتُونٌ بِكَثْرَةِ النَّعْمِ

درخواست کسی که به سبب آمل و آرزوهای دور و دراز عمرش به لهو گذشته، بدنش به واسطه

عَلَيْهِ، وَفِكْرُهُ قَلِيلٌ لِمَا هُوَ صَائِرٌ إِلَيْهِ. ⑨ سُؤَالَ مَنْ قَدْ

آرامش عروق و سلامتی غافل شده و قلبش به واسطه فراوانی نعمت‌های مفتون و مغرور گردیده و

غَلَبَ عَلَيْهِ الْأَمَلُ، وَفَتَنَهُ الْهَوَى، وَاسْتَمَكَنْتَ مِنْهُ الدُّنْيَا،

منعم خود را فراموش کرده و کم‌تر به فکر عالم ابدی است که به سوی آن می‌رود از تو درخواست

وَاطَّلَهُ الْأَجَلَ، سُؤَالَ مَنْ اسْتَكْتَرَ ذُنُوبَهُ، وَاعْتَرَفَ بِخَطِيئَتِهِ،

می‌کنم * درخواست کسی که آرزو بر او غلبه کرده و مفتون و مغرور هوای نفس گردیده و دنیا در

سُؤَالَ مَنْ لَا رَبَّ لَهُ غَيْرُكَ، وَلَا وَلِيَّ لَهُ دُونَكَ، وَلَا مُنْقِذَ لَهُ

دلش جای گرفته و اجل بر سرش سایه انداخته است. سؤال کسی که گناهانش بسیار

مِنْكَ، وَلَا مَلْجَأَ لَهُ مِنْكَ، إِلَّا إِلَيْكَ. ⑩ إِلَهِي أَسْأَلُكَ

و به خطای خویش معترف است، سؤال کسی که جز تو خدایی و ولی نعمتی و نجات دهنده‌ای ندارد

بِحَقِّكَ الْوَاجِبِ عَلَيَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي

و ملجأ و پناهی جز درگاه حضرتت نخواهد داشت * ای خدای من! از تو درخواست

أَمَرْتِ رَسُولَكَ أَنْ يُسَبِّحَكَ بِهِ، وَبِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ،

می‌کنم به حقی که تو را بر جمیع خلائق واجب و لازم است و به حق آن اسم عظیم و بزرگ

الَّذِي لَا يَبْلَىٰ وَلَا يَتَغَيَّرُ، وَلَا يَحُولُ وَلَا يَفْنَىٰ، أَنْ تُصَلِّيَ

و آن جلال ابدی سرمدی و از تو می‌طلبم که درود فرستی

عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُغْنِيَنِي عَنْ كُلِّ شَيْءٍ بِعِبَادَتِكَ،

بر محمد و آل او و هم از تو می‌طلبم که نفس مرا به واسطه خدا ترسی

وَأَنْ تُسَلِّيَ نَفْسِي عَنِ الدُّنْيَا بِمَخَافَتِكَ، وَأَنْ تُثْنِيَنِي بِالْكَثِيرِ

به کلی از توجه به دنیا منقطع سازی و دلم را به کرامت و عنایتت به جانب

مِنْ كَرَامَتِكَ بِرَحْمَتِكَ. ﴿١١﴾ فَإِلَيْكَ أَفْرُ، وَمِنْكَ أَخَافُ،

حرمت خود گردانی * که ای خدای مهربان، من به سوی تو فرار می‌کنم و تنها از تو می‌ترسم

وَبِكَ أَسْتَعِيْثُ، وَإِيَّاكَ أَرْجُو، وَلَكَ أَدْعُو، وَإِلَيْكَ أَلْجَأُ،

و تو را فریادرس می‌طلبم و تنها به تو امیدوارم و تو را به دعا می‌خوانم و به درگاهت پناه می‌آورم و

وَبِكَ أَثِقُ، وَإِيَّاكَ أَسْتَعِيْنُ، وَبِكَ أُوْمِنُ، وَعَلَيْكَ أَتَوَكَّلُ،

تمام اعتمادم به توست و از تو یاری می‌طلبم و به درگاهت امان می‌جویم و به تو توکل می‌کنم

وَعَلَىٰ جُودِكَ وَكَرَمِكَ أَتَكَلُّ.

و به جود و کرم تو اعتماد من است.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي التَّدَلُّلِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

دعای امام سجاد علیه السلام

در حال تذلل و زاری به درگاه باری تعالی

﴿١﴾ رَبِّ أَفْحَمْتَنِي ذُنُوبِي، وَأَنْقَطَعْتَ مَقَالَتِي، فَلَا حُجَّةَ لِي،

* پروردگارا! گناهانم مرا ملزم به سکوت کرده و گفت و گویم را منقطع ساخته، دیگر به هیچ دلیلی

فَأَنَا الْأَسِيرُ بِبَيْتِي، الْمُرْتَهَنُ بِعَمَلِي، الْمُرْتَدِّدُ فِي خَطِيئَتِي،

متمسک نتوانم شد. این منم که به بلیه خود اسیر و در گرو افعال خویش گرفتارم در خطاهایم می‌روم

الْمُتَحَيِّرُ عَنِ قَصْدِي الْمُنْقَطِعُ بِي. ﴿٢﴾ قَدْ أَوْقَفْتُ نَفْسِي

و برمی‌گردم، از مقصد و مقصود خود به راه حیرت افتاده‌ام و از طریق خویش بازمانده‌ام * ناچار نفس

مَوْقِفَ الْأَذْلَاءِ الْمُدْنِبِينَ، مَوْقِفَ الْأَشْقِيَاءِ الْمُتَجَرِّبِينَ عَلَيْكَ،

خود را در مقام بندگان ذلیلت به پا داشته‌ام اکنون به موقف اشقیای خلق که بر تو تجزی کرده‌اند و به

الْمُسْتَخْفِينَ بِوَعْدِكَ ﴿٣﴾ سُبْحَانَكَ، أَيُّ جُرْأَةٍ اجْتَرَأَتْ عَلَيْكَ،

وعد و وعیده‌ایت به چشم اهانت نگریسته‌اند ایستاده‌ام * ای خدای پاک و منزّه! من به کدام جرأت و

وَ أَيُّ تَغْرِيرٍ عَزَّزْتُ بِنَفْسِي؟! ﴿٤﴾ مَوْلَايَ اِرْحَمْ كِبَوْتِي لِحُرِّ

غرور و اعتماد به نفس بر مخالفت فرمانت اقدام کردم؟ * ای مولای من! به حال من که به رو در

وَجْهِي وَزَلَّةِ قَدَمِي، وَعُدِّ بِحِلْمِكَ عَلَيَّ جَهْلِي وَبِإِحْسَانِكَ

افتادم و به لغزش قدمم ترحم فرما و از جهالت و نادانی‌ام به حلم و بردباری‌ات در گذر

عَلَىٰ إِسَاءَتِي، فَأَنَا الْمُقَرَّرُ بِذَنْبِي، الْمُعْتَرِفُ بِخَطِيئَتِي، وَ هَذِهِ

و از بدکرداری‌ام به لطف و احسانت عفو فرما که من به گناه خود اقرار می‌کنم و بر خطای خویش

يَدِي وَ نَاصِيَتِي، أَسْتَكِينُ بِالْقَوَدِ مِنْ نَفْسِي، اِرْحَمْ شَيْبَتِي،

اعتراف دارم و این است دست و جبهه من که به درگاهت از ترس انتقام از نفس خویش تضرع و زاری

وَ نَفَادَ أَيَّامِي، وَ اقْتِرَابَ أَجَلِي وَ ضَعْفِي وَ مَسْكَنَتِي وَ قَلَّةَ

می‌کنم پس بر پیری من و به پایان رسیدن ایام عمرم و نزدیکی اجلم و ناتوانی و بیچارگی‌ام

حِيلَتِي. ﴿٥﴾ مَوْلَايَ وَ اِرْحَمْنِي إِذَا انْقَطَعَ مِنَ الدُّنْيَا أَثَرِي،

رحم کن * ای مولای من! هنگامی که اثرم به کلی از دنیا منقطع شد و نامم

وَ اَمَّحِي مِنَ الْمَخْلُوقِينَ ذِكْرِي، وَ كُنْتُ مِنَ الْمُنْسِيِينَ كَمَنْ

از زبان خلق محو گردید و من به کلی از فراموش شدگان شدم مانند همه فراموش شدگان عالم به

قَدْ نُسِيَ. ﴿٦﴾ مَوْلَايَ وَ اِرْحَمْنِي عِنْدَ تَغْيِيرِ صُورَتِي وَ حَالِي

حالم ترحم فرما * ای مولای من! آن گاه که جسمم کهنه و اعضا و جوارحم از

إِذَا بَلِي جِسْمِي، وَ تَفَرَّقَتْ أَعْضَائِي، وَ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالِي، يَا

یک دیگر متفرق شوند و اعضایم از هم گسسته گردد رحم کن. ای وای بر غفلت من

غَفَلْتِي عَمَّا يُرَادُ بِي. ﴿٧﴾ مَوْلَايَ وَ اِرْحَمْنِي فِي حَشْرِي

از آنچه مولايم از من خواسته، * و ای مولای من! در روز سخت حشر و نشر

وَ نَشْرِي، وَ اجْعَلْ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَعَ أَوْلِيَائِكَ مَوْقِفِي، وَ فِي

بر من ترحم کن و در آن روز مرا با یاران و دوستانت همنشین گردان و در محفل

أَحِبَّائِكَ مَصْدَرِي، وَ فِي جِوَارِكَ مَسْكَنِي، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

محبان و عاشقانت جای ده و در جوار رحمت منزل کرامت کن، ای آفریننده عالمیان.

وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي اسْتِكْشَافِ الْهُمُومِ

دعای امام سجاده علیه السلام

هنگام هجوم هم و غم

﴿١﴾ يَا فَارِجَ الْهُمِّ، وَكَاشِفَ الْغَمِّ، يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

* ای که دل تنگ بر غم بندگان را گشایش می‌کنی و غم‌ها را از دل‌ها برطرف می‌سازی، ای که رحمانی‌ات دنیا و

وَرَحِيمَهُمَا! صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْرِجْ هَمِّي،

آخرت را شامل و رحمت خاصت جمیع خلق دنیا و عقبا را اصل است. بر محمد و آلش درود فرست و بر من هم

وَ اكْشِفْ غَمِّي. ﴿٢﴾ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ

گشایشی بخش و غم و حزنم را برطرف ساز. * ای ذات یگانه یکتا ای غنی بالذات و غنا بخشنده خلق. ای آن که نه

وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، اعْصِمْنِي وَطَهِّرْنِي،

تو را فرزندی است و نه خود فرزند کسی و نه هیچ کس کفو و مثل و مانند توست. مرا هم محفوظ دار و از هر زشتی و

وَ اذْهَبْ بِبَلِيَّتِي. - وَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَالْمُعَوِّذَ تَيْنِ وَقُلْ

ناپاکی پاک و منزّه گردان و هر بلیته و رنج و گفتاری را از من برطرف فرما. آیه‌الکرسی را تا هم فیها خالدون بخوان و

هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَقُلْ: - ﴿٣﴾ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ سُؤَالَ مَنْ اشْتَدَّتْ

سه سوره قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس و قل هو الله احد را قرائت کن آن گاه بگو. * ای خدای من! از تو

فَاقْتَهُ، وَضَعَفَتْ قُوَّتُهُ، وَكَثُرَتْ ذُنُوبُهُ، سُؤَالَ مَنْ لَا يَجِدُ

به مانند آن کس مسئلت می‌کنم که در حال شدت فقر و ضعف و ناتوانی است و گناهانش بسیار است. به مانند آن

لِفَاقَتِهِ مُغِيثًا، وَلَا لِضَعْفِهِ مُقْوِيًّا، وَلَا لِذَنْبِهِ غَافِرًا غَيْرَكَ، يَا

کس که برای فقر و درماندگی اش جز تو فریادرسی ندارد و بر ضعف و ناتوانی اش جز تو قوت بخشی ندارد،

ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَسْأَلُكَ عَمَلًا تُحِبُّ بِهِ مَنْ عَمِلَ بِهِ،

مانند کسی که بر گناهش غیر تو آمرزنده ای ندارد. ای خدای صاحب شان و جلال و بزرگواری! از تو می خواهم

وَيَقِينًا تَنْفَعُ بِهِ مَنْ اسْتَيْقَنَ بِهِ حَقَّ الْيَقِينِ فِي نَفَاذِ أَمْرِكَ.

که مرا به عملی واداری که هر کس آن را به جای آرد محبوب تو گردد و مرا یقینی عطا کنی که یقین حقیقی

﴿٤﴾ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاقْبِضْ عَلَيَّ الصَّدَقِ

است و هر کس به آن درجه یقین رسد، در اجرای فرمانت بسی از آن یقین سود برد و بهره کامل یابد

نَفْسِي، وَاقْطَعْ مِنَ الدُّنْيَا حَاجَتِي، وَاجْعَلْ فِيمَا عِنْدَكَ رَغْبَتِي

* پروردگارا! بر محمد و آل او درود فرست و مرا بر راستی قبض روح فرما و از نیازهای دنیای فانی بی نیازم ساز و به

شَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ، وَهَبْ لِي صِدْقَ التَّوَكُّلِ عَلَيْكَ. ﴿٥﴾

آنچه نزد توست و به شوق لقای حضرتت راغب و مایل گردان و مقام حقیقت توکل بر حضرتت را به من عطا فرما و

أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ كِتَابٍ قَدْ خَلَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كِتَابٍ

قلبم را به نور یقین اصلاح فرما * از تو می خواهم که خیرات نامه اعمالم را به من جزای خیر عطا کنی و از شرور آن

قَدْ خَلَا، أَسْأَلُكَ خَوْفَ الْعَابِدِينَ لَكَ، وَعِبَادَةَ الْخَاشِعِينَ

در پناه خود محفوظ داری. از تو درخواست می کنم که مقام خوف و خداترسی عابدانت را به من عطا کنی و عبادت

لَكَ، وَيَقِينَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ، وَتَوَكَّلْ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْكَ. ﴿٦﴾

اهل خضوع و خضوع به درگاهت را کرم فرمایی و مقام یقین آنان که اعتمادشان کاملاً به توست مرحمت فرمایی و

اللَّهُمَّ اجْعَلْ رَغْبَتِي فِي مَسْأَلَتِي مِثْلَ رَغْبَةِ أَوْلِيَائِكَ فِي

توکل تام مؤمنان بر حضرتت بر من نصیب گردان * ای خدای من! شوق و رغبت مرا مانند شوق و رغبت اولیا و

مَسْأَلِهِمْ، وَرَهْبَتِي مِثْلَ رَهْبَةِ أَوْلِيَائِكَ، وَاسْتَعْمَلْنِي فِي

دوستانت قرار ده و خوف و خداترسی را هم به مانند دوستان خود بر من مقرر ساز

مَرْضَاتِكَ عَمَلًا لَا أَتْرُكُ مَعَهُ شَيْئًا مِنْ دِينِكَ مَخَافَةَ أَحَدٍ

و مرا در راه رضا و خشنودی خود به عملی مشغول بدار که هیچ امری از دین تو را به واسطه ترس از

مِنْ خَلْقِكَ. ﴿٧﴾ اللَّهُمَّ هَذِهِ حَاجَتِي فَأَعْظِمْ فِيهَا رَغْبَتِي،

مخلوقت ترک نکنم * پروردگارا! این است حاجت من، تو شوق و رغبتم را در آن شدید گردان و

وَ أَظْهِرْ فِيهَا عُذْرِي، وَ لَقِّنِي فِيهَا حُجَّتِي، وَ عَافِ فِيهَا

عذرم را در آن پدیدار گردان و بر تقاضای آن دلیلم را به من تعلیم فرما و در انجام آن بدنم را عافیت

جَسَدِي. ﴿٨﴾ اللَّهُمَّ مَنْ أَصْبَحَ لَهُ ثِقَةٌ أَوْ رَجَاءٌ غَيْرُكَ، فَقَدْ

عطا فرما * ای خدای من! هر که شب را صبح کند و اعتماد یا امیدش به غیر توست من شب را

أَصْبَحْتُ وَ أَنْتَ تَقْتِي وَ رَجَائِي فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا، فَاقْضِ لِي

صبح می‌کنم در حالی که تنها اعتمادم و امیدم در همه امور به توست، تو نیز در کلیه امورم به بهترین

بِخَيْرِهَا عَاقِبَةً، وَ نَجِّنِي مِنْ مُضِلَّاتِ الْفِتَنِ بِرَحْمَتِكَ يَا

عاقبت و حسن خاتمت حکم فرما و مرا پروردگارا از فتنه‌های گمراه کننده به لطف و رحمت نجات

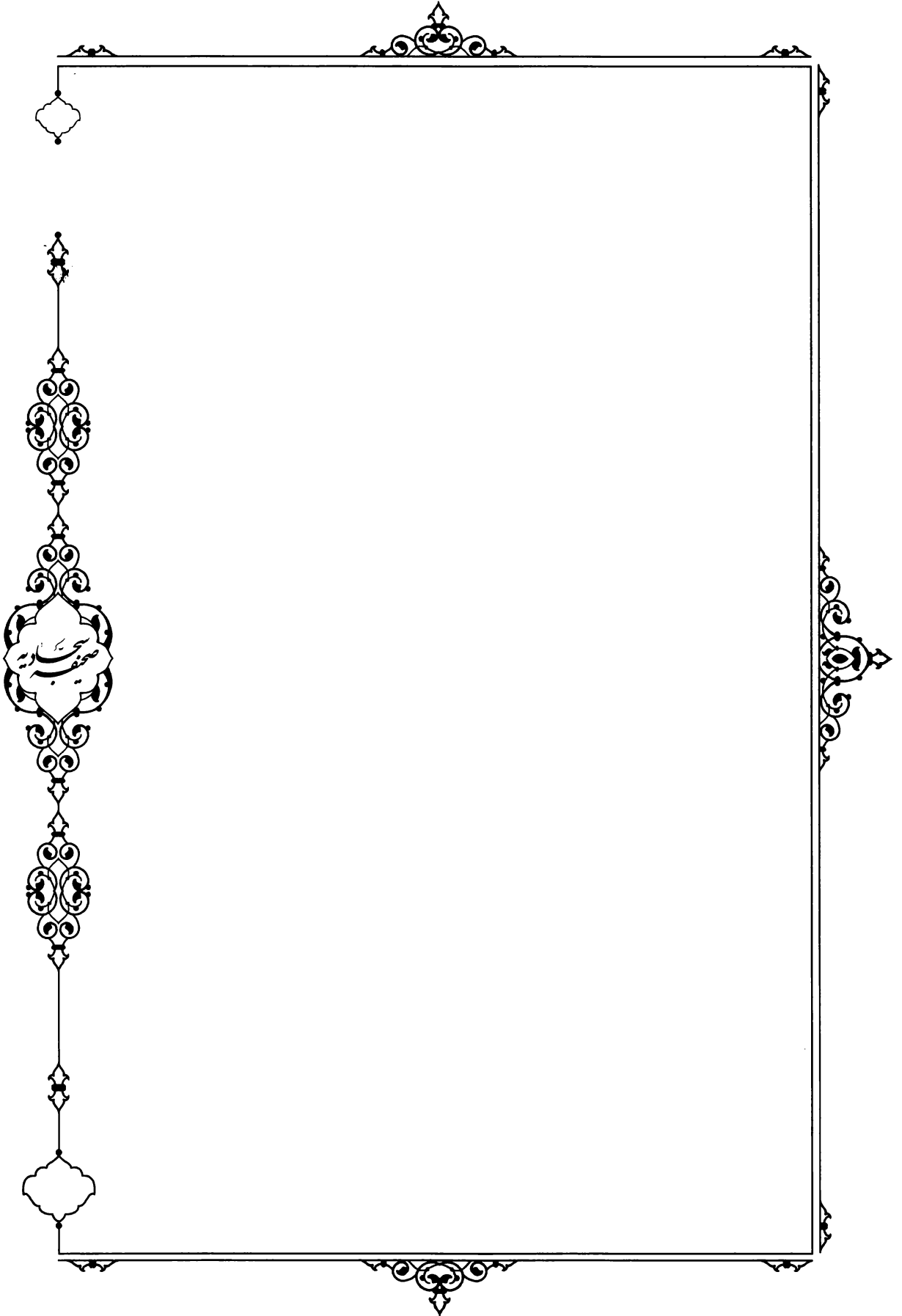
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ﴿٩﴾ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ

بخش ای مهربان‌ترین مهربانان * درود و رحمت ایزد بر سید ما محمد مصطفی که رسول خدا

الْمُصْطَفَى وَ عَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ.

و برگزیده اوست و بر آل پاک او باد.

محي الدين مهدي الهی قمشاهای

Emam Ali Ebn Al Hussain

SAHIFEH SAJJADIEH

Translation: Mahdi Elahi Ghomshei

سازمان انتشارات وادب

دفتر مرکزی قم، خیابان ارم، مقابل کوچه ۲۰، پلاک ۲۵۷
تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۴۲۹۸-۹، فاکس: ۰۲۵۱-۷۷۴۱۷۹۸
دفتر تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۳ فروردین
ساختمان تجاری نائبران طبقه همکف، پلاک ۱۶/۱۸
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۲۰۵